IVSTI LIPSII EPISTOLICARVM QVÆSTIONVM LIBRI V.

In quîs ad varios scriptores, pleræque ad T. Liuium, Notæ.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij;
M. D. LXXVII.

SVMMA PRIVILEGII.

REGIÆ Maiestatis priuilegio cautum est, ne quis *Iusti Lipsij Epistolicarum Quæstionũ libros quinque*, citra Christophori Plantini Architypographi Regij voluntatẽ, intra octo annos, imprimat, vel alibi impressos importet, distrahat, venalésve habeat per omnes eius ditionis fines, sub pœna confiscationis, & graui mulcta: vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ vigesima Augusti, Anno M. D. LXXVI.

Signat.

Iac. Blyleuen.

AD AMPLISSIMVM ET NOBILISS. VIRVM, D. IOANNEM SCHEYFFIVM, MAGNVM BRABANTIÆ CANCELLARIVM.

QVAESIVI, VIR AM*plissime, cui libri huius munus deferrem: nec inueni cui magis vellem, cui magis deberem, quàm tibi. Vellem, quia vnus eximiè inter Belgas intelligis hoc genus antiquæ doctrinæ, & quia intelligis, amas: deberem autem, propter illustres & in ore omnium virtutes tuas. Et virtutes dico publicas priuatásque. Multos iam annos in summo isto patriæ tribunali quasi clauum iustitiæ tenes. tenes autem ita, vt, quod admirabile sit in tam varia & diffusa iurisdictione, effugeris non solùm querelas bonorum, sed etiam calumnias improborũ. Meritò. amant enim homines te, quia hominem in iure deponis: & libenter acquiescunt decretis tuis, quia tu iustitiæ non excedis.*

Iubet illa sententias æquabiliter promere? tu promis. nihil tribuere gratiæ, aut metui? non tribuis. premere noxios, tegere innocētes? tu facis, nec vnquam salutarē dextram tuam aut bonis defuisse sensibus, aut malis adfuisse. Iam verò antiqua & ignota propè huic sæculo laus incorrupti tribunalis, propriè est tua. Absit à scriptis meis vanitas: sed mehercle prodeat animosus ille corruptor Macedo, aut alter Epirotes: scient mirabunturque etiam Belgicam habere Fabricium & Curium suum. Et hæ quidem virtutes in publicum spectant: sunt aliæ domesticæ, & penatium, vt sic dicam, tuorum. de quibus cùm dicere admiratio mea iubeat, vetat modestia tua. & parebitur potius tibi. Tu tantum, vir maxime, libens volensq; accipe hoc litterarium munus, animi mei et virtutis tuæ testimonium. quod æternum fortasse non erit; ego tamen mitto, tanquam futurum. Louanij. a. d. xv. Kal. VII.[bres]. ∞. IↃ. LXXVI.

AD

AD LECTOREM.

POST Cornelium Tacitum editum & Antiquas, ſuſtinui me paulisper à ſcribendo: & haud ſcio, Lector, an potius fuerit etiam nunc abſtinere. adeò non ſolùm tempora iniqua litteris ſunt, ſed etiam iudicia hominũ. Vtinam fallar. ſed vt hę res fluunt, Domitiani edicto opus non erit; bonæ artes breui in exſilium ibunt ſua ſpõte. Ego tamen in mediis turbis, Quæſtiones has Epiſtolicas quaſi è quercu exſculpſi; ita inſcriptas veterum aliquot exẽplo. nec ſcio an titulus operi planè reſpõdeat: vel potius, ne mentiar, non reſpõdet. pleraque enim adfirmamus, non quęrimus, & verius fuerat Epiſtolicæ correctiones. Sed de titulo, non eſt tanti: rem vide. Vt in Antiquis meis nuper pluria Plautina, ita hic adſperſi Liuiana. occaſione libri veteris apud me, quem cum cura inſpeximus, cum fide expreſſimus. & erit, ſi Muſę annuent, vt eius auxilio in principe hiſtorico breui conemur maiora. Hæc te rogo. Primum, ſi in his mille, & quæ excurrunt, emẽdationibus, paucæ aliquot vel dubiæ videbuntur, vel nõ bonę: ignoſcas, hactenus, ſi meliorum maior ſit numerus. Deinde autem, cùm iudicare de Notis noſtris voles: ne graue ſit diuertere

ad ſcriptorem ipſum, & cum eius lectione correctionem noſtram componere. Non rarò enim res magnas monemus vno verbo, quæ fugiunt lectorem feſtinantem & quaſi fugientem. Vt autem pictura idoneo loco poſita lumen ſuum accipit: ſic Obſeruationes noſtræ illuſtrantur collatæ ad libros. Quod ſupereſt, ſeruaui Laurentium illam legem, Nequid alienum tollerem in armũ, ſciens quidem. nam tale quid ſi peccatum à me eſt ſine dolo: litem aut vim fieri veto, & quiſque habeat res ſuas. Illi qui ſcriptorem aliquem, quaſi rem mancupi, poſſident, & tangi eum ab altero iniuriam ſuam putant; aut qui fremere & indignari ſolent eadem in mentem veniſſe nobis: non me mouent. Credo enim illis ſolis fontes Muſarum patent: nobis etiam riuuli ſint occluſi. aut ſi Troianis ſui dij, non ſint & Græcis. Æquius Aiax ille apud Pacuuium,

De virtuted ego cernundi do poteſtatē omnibus.

Quod felix & fauſtum ſit, hodie XXIX. meum natalem adſpicio. teſtor naturæ meæ deum, in iis quæ edidi quæque edam, ſi minus conſpicuæ doctrinæ, at certè ingenui animi notæ ſemper comparebunt. Concludam epiſtolam verſu:

Si quiſquam eſt, qui probari ſe cupiat probis,
Oratione, vita, ſcriptis denique:
In his audacter nomen profiteor meum.

A puer

A puero eductus, doctus, liberaliter;
Mores maiorum & si nutu, doctrinam instititi.
Amico amicus, beniuolenti beniuolus,
Ingenuæ frontis, oris & cordis probi,
Ad gloriam grassatus vera sum via.
Nec ego istos mores noui sæculi noui,
Suspiciosos, fraudulentos, duplices:
Qui fronte hilaro, corde tristi obambulant;
Qui gaudent, siquid alteri euenit mali;
Qui mærent, siquid alteri euenit boni.
Quos placitũ est, laudãt; quos placitũ est, vitupe-
Verône an falsò, cicum non interduint. (rant:
Procul hæc à nobis. edepol haut dicam dolo,
Tales inimicos mi, quàm amicos malui.
Placet vera virtus. Virtus rebus omnibus
Anteit profectò: non peribit, cùm perit,
Quem penes est virtus. Virtus st immortalitas.
Post inde cùm iam flos ætatis surgeret,
Et spatia extrema ingrederer adolescentiæ:
Magis magisq́; impendiosè litteras
Amare occœpi, assiduus legere, scribere.
Cùm interea, vterque demoritur parens, loci.
Ego hanc occasionem ad studium musicum.
Esse ratus, concepi iter ad oras Italas,
Germaniámque in terram, & terram Galliam
Quasi ad mercatum litterarum pergere.
Concepi, perfecique. dis est gratia;
Lætitiam peperit, pariétque, hic mihi labos.
Deinde autem scripsi. scripta diuolgata sunt
Amicûm suasu, non meapte audacia.

Tamen, vt nunc res est, haut me famæ pœnitet.
At vos fauete, & date crescendi copiam
Ingeniis quæ se publico applicant bono.
Si nullius famam vnquam læsi per iocum,
Si nullius sublegi scripta per dolum,
Neque lites vllus vnquam aut pugnas cœpij:
(Nec id qui faciunt, dicam palam, mihi placent.)
Aequum est ab æquis me par impetrassere.
Ab iniquis porrò, haud æquum est, æqua postulē.
Valeant iniqui, & mali habeant magnum malū.

INDEX

INDEX NOTARVM QVÆ
LIBRO PRIMO.

LIBRO SECVNDO.

*XIIX.

LIBRO TERTIO.

XII.

LIBRO QVARTO.

IX. De

LIBRO QVINTO.

XVII.

INDEX

INDEX EPISTOLARVM LIBRI PRIMI.

IVSTI

IVSTI LIPSII

EPISTOLICARVM QVAESTIONVM,

LIBER PRIMVS.

EPISTOLA I.

IVSTVS LIPSIVS IACOBO CVIACIO, IC.

IN Pandectis, Cuiaci, tãgi video morem antiquum, nec mihi penitùs perspectum, nec vulgò cognitum. De quo tamen iudicium meum suspensa manu proferam: si non aliud; vt eliciam tuum. Tit. de Pœnis. l. XXIIX. Callistratus ait:

Solent quidam qui volgò se iuuenes appellant, in quibusdam ciuitatibus turbulentibus se adclamationibus popularium accommodare. qui si amplius nihil admiserint, fustibus cæsi dimittuntur, aut etiam spectaculis eis interdicitur. quod si ita correcti in eisdem deprehendantur, exsilio puniendi sunt.

Qui isti iuuenes? Primùm, puto eos pertinuisse ad Circum & theatra. ait enim: *aut etiam spectaculis interdicitur.* Deinde, cùm in theatris variæ partes & studia populi essent, huic histrioni, aut illi aurigæ fauentis; quæ sæpe in apertam seditionem desierunt: fuisse quosdam quasi duces theatralium motuum, qui in quaque factione signiferi essent turbarum & clamorum. Quorum alij vulgò iuuenes dicti sint, fortasse & alij veteres. Res tota originem habuit à Nerone, de quo Suetonius: *Quid iuuenes in Pandectis.*

Captus modulatis Alexandrinorum laudationibus, plures Alexandria euocauit. Neque eò sequius adolescentes equestris ordinis, & quinque amplius milia è plebe robustissima iuuentutis vndique elegit, qui diuisi in factiones, plausuum genera condiscerent, (bombos, & imbrices, & testas vocabant,) operámq. nauarent cantanti sibi.

Cur ita dicti?

Similia Tacitus, qui iuuenes Augustanos dictos eos scribit. Nec dubito quin hinc caussa iuuenum appellationis. Marmor est Capuæ,

TI. CLAVDIO
TI. F. PAL
RVFINO. EQVO
PVBL. PRAEF. FABR
II. VIR. Q. HONORE
QVINQV. IVVENES
AVG. PATRONO
QVORVM. HONORE.
CONTENTVS. IMPENSA
SVA. POSVIT

Id est, *Iuuenes Augustani*, vel *Augustales*. De hisdē inscriptio hæc est Lanuuij,

M. AVR. AVG. LIB
AGILIO. SEPTENTRIO
NI. PANTOMIMO. SVI
TEMPORIS. PRIMO. SACERDO
TI. SYNHODI. APOLLINIS. PA
RASITO. ALVMNO. FAVSTINAE
AVG. PRODVCTO. AB. IMP: M.
AVREL. COMMODO. ANTONI
NO. PIO. FELICE. AVGVSTO
ORNAMENTIS. DECVRIONAT.
DECRETO. ORDINIS. EXORNATO
ET. ALLECTO. INTER. IVVENES
S. P. Q. LANIVINVS

Dixi & alios fuisse, q̃ui contraria appellatione ve-

teres

teres ſint dicti. Doceo hoc lapide, Spoletij,

M.SEPTIMIO
M.F.HOR
SEPTIMIANO
EQVO PVBL.IIII.VIR.I.D.
PRAEF.FABR.ROMAE
DEC.IIII.SCAMILLAR
OPERAE.VETERES
A.SCAENA.PATRONO.OB
MERITA.EIVS.L.D.D.D.

Nam operæ à ſcæna, vt Tacitus Annali I. *Percennius quidam erat in caſtris dux theatralium operarũ, procax lingua, & miſcere cœtus hiſtrionali ſtudio doctus.* At quod in alio lapide prope Aemiliam eſt, CVRATORI. LVSVS. IVVENVM. dubito an referendum ad ludicrum Troiæ ſit. Nec aliud ſuper hac re legi. Tu Iac. Cuiaci, fatente inuidia, princeps Ic. torum, aut doce me errantem, aut confirma rectè ſentientem. *Operæ à ſcæna.* *Tacitus expli.*

EPIST. II.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI.F.

AVSONIANAS lectiones tuas, mi Scaliger, vidimus. Quæris quid ſentiã? quod olim in re abſimili Scipio. Scripta tua paucorũ hominum ſunt. Nec omnes capiunt, nec omnes capiuntur.

μόνοις γὰρ ἡμῖν ἥλιος
καὶ φέγγος ἱλαρόν ἐστιν
ὅσοι μεμυήμεθα.

Sed in Auſonij, nõ rectè habere hic locus videbatur. *Sola memoria negotium ſparſa colligere, & integrare lacerata. quod ridere magis, quàm laudare poſſis. pro quo ſi per ſigillaria in auctione veniret, neq; Afranius nauci daret, nec Stichũ ſuũ Plautus offerret.* *Auſonius emendatus.*

Cur enim tam vilis Plauti Stichus, vt cũ Afraniano Nauci compareture? Vide ne coniectura, quę mihi legenti ſub manu, quod aiunt, nata eſt, vera ſit: *nec cicum ſuum Plautus.* Et verò alluſit Auſonius Plauti locum Rudente,

Plauti Cicũ.

Eluas tu an exungare cicum non interduim.

Cicum, leue quiddam, vt Hilum. Laudas ex tuis Gloſſis, *Cicum* ῥοᾶς ὑμὴν. in Gloſſario H. Stephani reperio *Cicũ* γρύκκοκκος, vitiosè pro γρῦ, κόκκος. Quod Græci οὐδὲ γρῦ, Latini, nec cicum: & κόκκοι ῥοᾶς, non minus viles quàm illud ὑμὴν. De Manilio fac promiſſa appareant: vnicè autem, de Plauto. Verè dicam. aut tu nobis eum ſcriptorem purum putum dare; aut nemo poteſt. Vale. a.d. IV. kal. Sextil. LXXV.

Gloſſæ veteres correctæ.

EPISTOLA III.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO V.C.

LIVIVM manuſſ. C. Sigoni, his diebus è media morte eripui, modico pretio è veſpillonũ manibus extortũ. Non poſſum aliud dicere in ea emptione quàm deos mihi adfuiſſe. Perbonum enim exemplar eſt, &, vt ex notis aliquot eius linguæ coniecturã ineo, ex Hiſpaniis olim aduectum. Caroli Viruli fuiſſe titulus ait, illius, quem acerbè Eraſmus exagitauit. Aude mihi credere, Sigoni: raræ ex tuis libris, raræ ex Vallæ aut Rhenani emendationes ſunt, quas non reperiam in iſto. Non paucæ & præter illas eruuntur: quas tamen modicè coniecturis adiuuemus. Specimen & quaſi guſtum tibi dabo hæc pauca.

Lib. XXVI.

In Liuio quatuor loci reſtituti.

Tribunos plebis appellauit flamen. vetuſtum ius ſacerdotij repetebat: datum id cum toga prætexta, & ſella curuli C. Flaminio eſſe.

1\.

Quis

Quis iste Flaminius, qui solus legem faciat? Recte vetus, *& sella curuli, & flaminio.* Nam Flaminium, sacerdotium ipsum. Lib. XXVIII.

Tesseram vesperi per castra dedit, vt ante lucem viri equiq; pransi essent, armatus eques frenatos stratosq; teneret equos. II.

Ait, *viri equiq; pransi.* Nouum verò vt etiam equi prandere dicantur. Vetus, *viri equiq; curata pransi.* Lego, *curati & pransi.* hoc ad viros, illud ad equos rettulit. Lib. XXIX.

Quando igitur adolescens quid sentires non dissimulasti, vicarium tibi expediam, cui tu arma equumq; & cetera instrumenta militiæ tradas, & tecum hinc extemplo domum ducas, exerceas, docendum cures, equo tradito armisq;. III.

Iam antè linea dixerat, *equum armaq; tradas*: addit iterum, *equo tradito armisq;.* bene meherclè & solicitè monet Scipio. Sed glossema est, quod non reperias fine libro. Abest à veteri, *tradito.* rectissimè. Docere equo, docere armis, eleganter. & duo Scipio edixit, vt traderent arma & equos: deinde vt iuuenes illos equestris militiæ ignaros, docerent vti equo, & armis ad equum. Lib. XXI.

Seruati Cos. decus Cœlius ad seruum natione Ligurem delegat. Malim equidem de filio verum esse, quod & plures tradidere auctores: seruum fama obtinuit. IIII.

Certè falsum. communis enim fama de filio non seruo: & ita scriptores præter Cœlium. Bene igitur mss. *tradidere auctores set fama*: si tamen ablegata littera ad priorem syllabam legas, *& fama.* Vale.

EPIST. IV.

I. LIPSIVS IOACHIMO CAMERARIO.

CVR negem? laudari à te Ennianos illos versus correctos à me sum gauisus. οἱ γὰρ νέοι, vt conuertam dictũ Xenophõtis, ταῖς τῶν γεραιτέρων τιμαῖς ἀγάλλονται. Petis vt illiusmodi argumenti mittam alia, & nominatim si quid in Plauto. Euge immortalitate digne senex! túne in hac ætate & cõmorienti illo morbo tuo adhuc litteras? Videlicet quia prima optimè cesserunt, & magnus honos habitus est studiis tuis. Parebo tamen: sed cum Pythagoræa exceptione, οὐ διδάσκειν, ἀλλὰ κοινωνεῖσθαι, Vide sis mihi hunc locum

Plautus Rudẽte correctus. Plauti Rudente, Scena, Exi è fano.

I. *Túne hic falsis virginales liberos parentibus subiectos habebis, atq; indigno quæstu conteres?*

Felles virginalis. Libri vett. *Túne hic fallis.* Scribo, *Fellis virginalis*, siue, *felles*. Felles virginales appellat lenones, tracto conuicio à rapacitate eius animalis. Idem, Persa,

Sequere hac. DOR. *scelesta felles virginaria.*

Ita enim versu illo personas distinguo. Sic apud Au-

Felles pullaria. sonium felles pullaria est, subulo Lucillij, à rapiendis pueris siue pullis. Eruditus poëta, vt sexcenta alia, sumpsit à Plauto.

Quis Marcus? Felles nuper pullaria dictus.

II. *Corrupit totum qui puerile secus.*

In Plauti altero versu legerim, *Sublectos habebis*: Nã sublegere, surripere est. Tu iudicabis, cui Plautus nõ minus debet, quàm Musæ Latinæ Plauto. Quod

De Varronis versu coniectura Camerarij. extrema epistola ais in illo Varronis, *Persarum montes, non atria diuitis Crassi*, malle te, *diuitis Crœsi.* quia præcessit externa gens Persarum, & vt παρηχήσει tacitè Crassum petat: propè est vt adsentiar. Super

Gellij nomine litem meritò rides: & eſt id reuera, quod Varro ait, caprinum prœlium.

EPIST. V.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

QVID cenſes tu? non melius de Martiale Scaliger iudicauit, qui verſus eius cãdidos, numeroſos, plenos, Epigrãmata multa diuina dicit: quàm ille, qui ſcurrã de triuio appellat? Nollẽ excidiſſet viro magno hoc iudicium iudicij diſſimile. Nihil ad Catullum Martialis, ſcio: ſed & hoc ſcio Epigrammata illa nec in triuio nata, nec in triclinio. Multa fœda, obſcæna in Martiale: & mehercle in vno Catulli libello non pudiciora, ſed pauciora. Ignorat ſęculum illud, qui hoc accuſat. Sunt & ioci aliquot leues, vulgati, pueriles: ſed meliorum maior eſt numerus. Faceret è re litteraria, ſi quis, more veterũ Criticorum, dilectum Epigrammatum eius haberet; & bonis adfigeret laudis notam, aliis culpæ. Potuiſſet hoc Doëza noſter, qui poëtam illum non ſolùm feliciter expreſſit, ſed etiam correxit. Poſſes & tu, Lernuti, quem ſcio æmulari vrbanitatem & acumen Martialis, ſed numeris Catulli. Siquid tale vnquam cogitabis, vide ſi vſui tibi eſſe poterunt hæ Notæ.

Libro XIV. qui Apophoreta. In Lemmate, Batrachomyomachia. *Martialis cõplures loci emendati & explicati.*

Perlege Mæonio cantatas carmine ranas
Et frontem nugis ſoluere diſce meis.

Iunij Anglicanum exemplar, *Et frontem ſirris:* emẽdat ipſe, *firmis.* ſed verum erit, *foriis.* Foriæ quid ſint vide in Nonio. vſurpantur, vt quiſquiliæ, burræ. Varro, *Quintiporis Clodiani forias ac poëmata gargari-* 1.

 dians

dians dices, ô Fortuna, ô fors Fortuna.

Lemmate, Corculum.

II. *Pauper caussidicus nullos referentia nummos*
Carmina cùm scribas accipe cor quod habes.

Lego, *cor quod abest*. Cor non habere dicitur, qui desipit. quod facere ait caussidicum pauperem, qui versus potiùs scribat, quàm caussas agat, ex quibus lucrum facere possit. Cor igitur, non cordato homini mittit. Notum de Scipione Nasica, cui cognomen à sapientia Corculum.

Libro XIII. qui Xenia, Lemmate, Porphyrio.

III. *Nomen habet magni volucris tam parua gigantis,*
Et nomen Prasini Porphyrionis habet.

Idem Iunij liber, *Prasini Purpurionis*. Latet omnis lepor Epigrammatis in leui menda. scribe, *Prasinus Purpureonis*. Quid mirum, inquit, si parua volucris nomen gigantis ferat: cùm & Auriga factionis Prasinæ, Purpureo nomen habeat? Scimus fuisse factiones aurigarum, coloribus discretas, Russatam, Prasinam, Venetam, Albam, siue Albatam. Contra rem igitur, vt auriga Prasinus vocaretur Purpureo, non aliter quàm vt auicula, gigas. Simile est in illo Epigr. *Si Veneto Prasinóue faues, quid coccina sumis? Ne fias ista transfuga sorte vide.* Sciendum autem quempiam eius sęculi celebrem aurigam Purpureonem dictũ.

Factiones aurigarum.

Libro VIII. Epigr. VI.

IV. *Archetypis vetuli nihil est odiosius Eucti*
Ficta Saguntino cymbia malo luto.
Argenti furiosa sui cùm stemmata narrat,
Garrulus, & verbis mucida vina facit.

Scribo, *Argenti fumosa sui*. vt Iuuenal. *Fumosos equitum cum Dictatore magistros*, & Cicero, *Fumosas imagines*.

Epigram.

Epigram. LII.

Tonsorem puerum, sed arte talem V.
Qualis nec thalamis fuit Neronis,
Drusorum cui contigere barbæ.

Puto leg. *Qualis nec thalamus fuit Neronis.* vt sit nomẽ tonsoris Neronis. Lapis Romæ in æde Mariæ, Thalamus nomen viri.

ANTISTIAE.OBSECRATIONI.FECIT
ANTISTIA.FLORENTINA.ET.THALA
MVS.CAESARIS.ET.SCANTIA.PRIMI
TIVA.PARENTES.AEIVS.

Epigr. LVIII. in Artemidorum,

Cùm tibi tam crassæ sint Artemidore lacernæ, VI.
Possum te Sagarim iure vocare meum.

Non epigramma est, sed ænigma. & quid est, Sagarim? Lego, *Sagarum.* Sagari dicti qui munus aliquod theatrale fungerentur, de quibus inscriptio ista in Delphiniorum domo, Quid Sagari.

IMP.CAESARI.DIVI.NERVAE.F.
NERVAE.TRAIANO.AVG.GERM.
DACICO.PONT.MAX.TRIB.POT.VIII.
IMP.IIII.COS.V.P.P.OPTVMO.PRINCIPI
SAGARI.THEATRI.MARCELLI
CVLTORES. DOMVS.AVG.

Scripturam igitur constituere possum: in sententia proinde hæreo, quam explicarẽ, si scirem quod munus propriè Sagarorum fuisset. tu cogitabis.

Lib. IX. Epigr. XLV.

Alciden modò Vindicis rogabam VII.
Esset cuius opus laborque felix.

Malo, *Alcides.* nec enim Herculem ipsum Martialis rogabat, sed alium cuius opus ille Hercules esset. apparet ex sequentibus. Epigr. LXXXVII.

Languidior nostri siquando est Paullus Atili, IIX.
Non se, conuiuas abstinet ille suos.

 Lego,

Lego, *noſter ſiquando.* de Paullo ad Atilium ſcribit.

Lib. x. ep. LI.

IX. *Quos Fauſtine dies, qualem tibi Roma Rauennam*
Abſtulit? ô ſoles, ô tunicata quies!

Quid quies tunicata? Tunicatam quietem doctiſſimus Iunius accipit, liberam ab opera togata, qua domi ſe cōtinere, nec ſportulæ ſpe proſequi potentiores liberum eſſet. ſed aliò, me iudice, reſpexit Martialis. Nam in municipiis togam induere vix ſolebant, tunica contenti. Martialis lib. I. *Egiſti vitam ſemper Line municipalem, Qua nihil omnino dulcius eſſe poteſt: Idibus & raris togula eſt excuſſa kalendis, Duxit ad æſtates ſyntheſis vna decem.* Ita & Iuuenalis intellegendus, Satyra III. *Pars magna Italiæ eſt, ſi verum admittimus, in qua Nemo togam ſumit, niſi mortuus.*

Epig. LXII. Ad Ludimagiſtrum.

X. *Sic te frequentes audiant capillati*
Et delicatæ diligat chorus menſæ.

Quid ſi legas, *chorus Muſæ*? & intellegas pueros deditos Muſis? quod videtur ad rē aptius quàm *menſæ.*

Libro XI. ep. VI.

XI. *Te volet inuictus pro libertate Camillus.*

Magis ſententiam explebit, *præ libertate.* dicere voluit, Camillus te principem malet, quàm ſuam illam libertatem. Epigr. LI.

XII. *Silius Arpino tandem ſuccurrit agello,*
Silius & vatem non minus ipſe tulit.

Fortè ſcrib. *& vatem, non minor ipſe, colit.* quod ſanè argutum erit præ illo vulgato.

Libro I. Epigr. LXIV.

XIII. *Quæris quis hic ſit? excidit mihi nomen.*

Excidit, verbum ambiguum. Acuta Epigrammatis clauſula. Ludit in verbo Excidendi, & cùm oblitus nomen videatur, tamen ait ſe in ipſo

in ipſo id verſu ignarum poſuiſſe. & innuit, credo, illum verſum *Fuſcos colores, Galbanos habet mores*, vt verum huic homini nomen Fuſcus fuerit, aut Galba.

Epigr. LXXXVII.

Chirurgus fuerat, nunc eſt veſpillo Diaulus, XIV.
Cœpit, quod poterat, Clinicus eſſe modò.

Lego, *quo poterat, Clinicus eſſe, modo.* Medicorum titulus erat Clinicus. Inſcriptio Aſiſij, *Clinici medici.*

P. DECIMIVS. P. L. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRVRGVS
OCVLARIVS. VI. VIR.

& hoc eſt quod Plinius ait, Hippocratem inſtituiſſe medicinā eam quæ Clinice vocatur. Clinicos à lecto conſtat dictos. in quo ludens Martialis ait, qui veſpillo erat factum eſſe Clinicum, quia ſcilicet Veſpillones mortuos efferunt in lecto.

Epigram. CXLVII.

Prætor ait, ſcis me Scorpo Thalloq; daturum. XV
Atq; vtinam centum milia ſola darem.

Scribendum, *Thalloq;*. eius Thalli mentio eſt in veteri inſcript. Romæ in ædibus Cecchinorum, de Diocle agitatore, CENTVM. VICTORIAS. CONSECVTVS. EST. VICTOR. C. III. SINGVLARVM. VICIT. LXXXIII. ADHVC. AVGENS. GLORIAM. TITVLI. SVI. PRAECESSIT. THALLVM. FACTIONIS. SVAE. QVI. PRIMVS. IN. FACTIONE. RVSSATA. In eadem inſcript. & Scorpus nominatur FACTIONIS. PRASINAE. VICTOR. ∞. XXV. ET. FLAVIVS. SCORPVS. VICTOR. II. XL. VIII. *Thallus, & Flauius Scorpus agitatores.*

Libro v. Epigr. xxv.

Hermes cui cadit Aduolans, ſed vni. XVI.
Hermes vincere, ſed ferire doctus.

Ait

Ait Iunius in vet. esse, *nec ferire*. & id probat. Putabam leg: *vincere se & ferire*, diuisis litteris quæ perperam adhæserant, vt sententia esset eadem quæ versus seq. *Hermes suppositicius sibi ipsi.* Fessis gladiatoribus aut victis alij substituebantur: at hic Hermes indefessus, inuictus, sibi ipse succedebat, cum se ipse quasi pugnabat.

Hermes suppositicius.

Libro v. ep. cxx.

XVII. *Ponetur digitis tenendus vstis*
Nigra coliculus virens patella.

Lego, *digitis tenendus vnctis*. propter oleum quod coliculis superfundi solitum.

Epigram. cxxIIII.

XVIII. *Quid promittebas mihi millia, Gaure, ducenta*
Si dare non poteras millia, Gaure, decem?
An potes, & non vis? rogo non est turpius istud?
I, tibi dispereas, Gaure pusillus homo es.

In postremis versibus nescio quid non est merum. In Iunij libro, *Si*, legitur, non, *I*. Distinguo & lego, *An potes, & non vis, rogo? non est turpius istud Si tibi; dispereas Gaure. p. h. es.*

Lib. VII. Epigr. XLIII. Ad Ouidium.

XIX. *Maximus ille tuus, Ouidi, Cæsonius hic est*
Cuius adhuc vultum viuida cera tenet.
Hunc Nero damnauit, sed tu damnare Neronem
Ausus es, & profugi, non tua fata sequi.
Æquora per Scyllæ magnus comes exsulis isti,
Qui modo nolueras consulis ire comes.
Si victura meis mandantur nomina chartis
Et fas est cineri me superesse meo,
Audiet hæc præsens venturaq; turba, fuisse
Illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

Quis Maximus Cæsonius, & quando condemnatus.

eiusdem rei est epigramma sequens. Historiam huius damnati

damnati Cæsonij repperi apud Tacitum lib. xv. qui tamen emendationem à Martiali accipiet, vt iste lucẽ ab illo. *At Cadicia vxor Sceuini, & Cæsennius Maximus Italia prohibẽtur, reos fuiße se tantum pœna experti.* vbi lego, *Cæsonius Maximus.* Damnatus fuit in Pisoniana coniuratione: & hic ille, quem exsulem Ouidius secutus.

Libro II. Epigram. II. XX.

Creta dedit magnum, maius dedit Africa nomen,
Scipio quod victor, quódq; Metellus habet.
Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæsar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos,
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

Vetus Iunij, *Quæ datur ex chartis.* lego, *Cattis.* Suet. *Expeditiones partim sponte suscepit, partim necessariò. sponte, in Cattos: necessariò vnam in Sarmatas.* & post: *De Cattis Dacisq; post varia prœlia duplicem triumphum egit.* Verum est igitur, *Cattis*; eò magis quod inquit, *Nobilius domito tribuit Germania Rheno.* Confirmandum hoc visum fuit, quia doctissimo Belgarum Iunio, *Dacis*, magis placuit.

Libro III. Epigr. XXVI. XXI.

Cessatis pueri, nihilq; nostris
Veterno resináq; pigriores.

Epigramma est in pigros nautas. cuius sententia tota pendula est defectu, vt videtur, verbi. Sed lego, *nihilque mostis.* nam in aliis libris est, *nostis.* Frequentia ista veteribus, Flestis, Terstis, Decrestis, &c. apud ipsum Ciceronem in Verrinis, *Glebam non commossent.* Sequenti versu lego cum Turnebo, *Veientone asináq;.*

EPIST. VI.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

NARRO tibi, M. Antoni. Delectauit me emendatio Liuiana lib. XXII.

Liuius emendatus duobus locis.

I. *Eos qui Cannusium perfugerant muliercula nomine Busa, genere clara ac diuitiis, mœnibus tantum tectisq; a Cannusinis acceptos, frumento, veste, viatico etiam iuuit. pro qua ei munificentia, postea bello perfecto ab Senatu honores habiti sunt.*

Hæc lectio à Sigonij coniectura manauit. Nam libri & scripti omnes, & vulgati, habent, *Mulier Paula, nomine Busa* Glareanus hærere se fatetur. Nam Busam huic mulieri nomen fuisse, non Paulam, Liuius infrà, & Valerius item testantur. Sigonius ablegata voce scindit nodum, non soluit. At ego transposita littera rem extrico, *Mulier Apula.* Valerius lib. IIII. *Itaque eiusdem temporis fœmina, Busa nomine, regionis autem Apuliæ ditissima.* Eodem libro, inferiùs:

II. Supplicia. *Et Q. Fabius Pictor Delphos ad oraculum missus, quibus precibus supplicationibúsque deos possent placare.*

Liuius, qui apud me, *suppliciisque.* præclarè. confirmat & Sigonij codex, qui, *supplices deos*, corruptè. Supplicium pro supplicatione ex Sallustio vulgò notum. Vale.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

DIC sodes. ausus es hoc facinus? ludificari me? deserere Lipsium, die tam festo, iacentē hic in villa? *-ubi nō homo, Sed cāpus atq; aer.* Nisi tu homines censes collegas illos in mensa nostros: quos sine fremitu

mitu non intueor, nuper terræ filios, nunc Mæcenates, Agrippas. Vide quæ via ad potentiam, ad opes sit. *At me litterulas stulti docuere parentes.* Sed nondum omnium dierum soles occiderunt, aiebat olim Philippus: & mehercle me iam ista inania, nisi dum in oculos incurrunt, non mouent. Scio veram animi quietem à Deo primum, deinde à sapientia & litteris esse. quibus qui carent, sint Crœsi & Crassi licet,

--non hos Pactolus aureas

Vndas agens eripiet vmquam è miseriis.

Fui his diebus in Cicerone de Legibus. Libro II. hæc notaui: *Cicero de Legib. correctus.*

Mulieres genas ne radunto, neue lessum funeris ergo habento. Hoc veteres interpretes Sex. Ælius, L. Acilius non satis se intelligere dixerunt, sed suspicari vestimenti genus aliquod funebris: Ælius lessum quasi lugubrem eiulationem, vt vox ipsa significat. quod eò magis probo, quia lex Solonis idipsum vetat.

Subest vitium. Primò Ælij & Acilij sententiam cōfundit, & vtrumque de vestimento funebri suspicari ait: statim diuidit, & Ælium, Ploratum, interpretantē facit. Pugnant ista. nisi si posterius alio de Ælio senserit Cicero. quod non arbitror. Placet corrigi, *Sex. Ælius L. Acilius non satis se intelligere dixerunt; sed Acilius suspicari vestimenti*, &c. voce Acilij inserta, quæ repetita elabi facilè exscribentibus potuit. & id pro vero habeo. Dubitauit vterque super significatione Lessi; sed alter vestem, alter eiulationem tamen interpretatus est. Inibi:

Iam cetera in XII. de minuendo sumptu translata sunt de Solonis ferè legibus. Extenuato igitur sumptu tri-

ptu tribus riciniis & clauis purpureis; & decem tibicinibus; tollit etiam lamentationem.

Quæsitum de sententia legis è XII.

Quod de Riciniis scribit non omnes capiunt. ne ille quidem magnus Belgicæ Papinianus, Ræuardus. Accipiunt enim vulgò quasi lex vetet non plures quàm tres feminas riciniis indutas in funere esse. Errant. Doceo primum ex Varrone, cuius Fragmentū est lib. III. de vita P. R. *Vt dum supra terram essent, riciniis lugerent: funere ipso, vt pullis pallis amicta.* Ecce. Riciniorum vsus in luctu quidem, non tamen in ipso funere, vt Varro ait, sed Pallæ. Malè igitur Ricinia ad funus transferunt. Ratio etiam talis legis inepta. Si enim propinquę riciniis indutæ: quid fiet si plures tribus sint? & quidem eodem gradu, vt si filiæ. an tres tantùm riciniis inducntur? Alia mens x. virorum fuit, vt equidem sentio. Solonis lex funebris erat, quæ in Plutarcho legitur: ἐναγίζειν δὲ βοῦν οὐκ εἴασεν, οὐδὲ συντιθέναι πλέον ἱματίων τριῶν. hoc postremum vertisse Romanos Solones puto, *tria ricinia*. hoc sensu, ne plus quàm tres vestes cum mortuo aut conderentur, aut vrerentur. Scimus morem hac in re veterum. Homerus de Achillis funere Odyss. ω.

Καίεο δ' ἐν τ' ἐσθῆτι θεῶν.

Apud Virgilium in Misenī,

Purpureásque super vestes velamina nota
Iniiciunt.

Suetonius in Cæsare, *Scenici artifices vestem quam ex instrumento triumphorum ad præsentem vsum induerant, detractam sibi atque discissam iniecere flammæ.*

Festus emendatur.

Festi locus restabat, qui iuuare illorum mentem videbatur. non iuuat, si rectè distinxeris & legeris. *Recinium omne vestimentum quadratum ij qui duodecim interpretati sunt esse dixerunt. Ver. togam qua*

mulieres

mulieres vtebantur prætextam clauo purpureo. id est, *Verrius, togam*. ita corrigo, cùm vetus ſcriptura ſit, *vir toga qua*. Sæpe iſte abbreuiator, Verrij ſententias cum aliorum componit. quod & hic. Quod ſcripſi ſuprà, *Mulieres genas ne radunto*, non dubitabis credo germanum eſſe. Feſti Fragm. *Radere g* · · · · · · · · · · · · · *lege* XII.*id eſt, vnguib* · · · · · · · · · Plinius, *Malæ homini tantum, quas Priſci genas vocabant, duodecim tabularum interdicto radi a feminis eas vetante*. vbi vox, *vetante*, adiecta mihi ab imperito videtur. Nã Interdicto hic valet, cùm interdictum ſit. genus loquendi Salluſtio, Tacito, frequens. Hoc dixi, ne capere te Lambinus poſſit, qui, *genas ne carpunto*, temere ex vno Seruio repoſuit. Radere genas Feſtus videtur interpretari voluiſſe, vnguibus cruentare, ſcindere.

Confirmata vulgata in Cicerone lectio.

Plinij gloſſema lib. XI. cap. XXXVII.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

QVÆREBAT à me nuper, ocelle Europæ Scaliger, adoleſcens doctus litteras veteres, quid in Varronis fragmento eſſent Aquilinæ pateræ? Locũ producebat ex lib. I. de vita pop. Rom.

Item erant vaſa vinaria, ſini, cymbia, aquilinæ pateræ, gutti, ſextarij, ſimpuuium.

Varro emendat.

Non mentiar. conticui. opinor & Varro ipſe, ſiquis rogaſſet. Abiit ille: ego conſideraui intentius, &, niſi me fallit, repperi. Lego enim, *Cymbia, culignæ, pateræ*. Nugas agam, ſi te nunc doceam cauſſam erroris, adhæſiſſe litteram à fine vocis factumque *aculignæ*, inde vulgatum illud. nugæ, inquã, iſta. ſicut & illud,

Culignam Festo vas esse potorium. nota hæc tibi. illud non nugę, Liuio adserendam eam vocem videri:

Lib. XXVI.

Et Liuius. *Qui curuli sella sederunt, equi ornamenta, & libras pondo vt salinum patellámque deorum caussa habere possint.*

Nam vetus omnis lectio, *vt lignum.* Salini vocem primus reposuisse fatetur Laurentius Valla, homo cetera non insulsus, & de Liuio certè supra opinionẽ vulgi bene meritus. Vide autem. ex illo, *utlignum,* quàm aptè *Culignam?* & ita me illæ Musæ, vt hoc verum. Vox, *vt*, abundat. Culignam autem sacris opus fuisse scis ad vinum libandum: vt patellam, ad fruges imponendas. Varro, *Mensæ anteponebantur cũ culigna ac vino, in quis quæ veniebant ad tetam amicæ gratulatum dis mactabant.* Vale.

Culigna in sacris.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

PEcco, mi Pighi, & pecco largiter qui reduci tibi & iam, vt audio & opto, in hisdem regionibus constituto verbo non sim gratulatus. Viennæ inita amicitia sancta mihi est: erítque, dum ero. De te nisi idem sperem, iniuriam fecero simplicissimis moribus tuis. Iscanum meum me tenet, & in tot circũstantibus turbis quietem sequor studiorum. assequor etiam interdum. Nunc in Liuio eram. in quo vide mihi quæso hos locos.

Tres Liuij loci emendati.

Lib. XXI. In Alorci oratione.

I. *Aurum argentúmque omne publicum priuatúmque ad se iubet deferri: coniugum vestráque corpora ac*

ra ac liberorum vestrorum seruat inuiolata, si inermes cum binis vestimẽtis velitis à Sagunto exire. Non dubito legere, *cum priuis vestimentis*. Priuum, singulum. Nam aliquot lineis suprà in iisdem conditionibus est, *traditóque omni auro atque argento egressi vrbe cum singulis vestimentis*. Restituo eam vocem in Quadrigario apud Nonium, Reticulum. *Claud. lib. 1. Priuisq. ductoribus indit reticula galearia.* vulg. *Prius hisce auctoribus inde.*

Infrà post transitum Annibalis per Alpes.

Et Annibal mouit ex Taurinis, incertus quæ pars sequenda esset, Gallos præsertim se secuturos ratus. II.

Liuius meus, *præsentem esse*. itaque lego, *incertos q. p. s. esset Gallos, præsentem sese secuturos ratus.* Galli incerti Romanorum partem an Pœnorum sequerentur. nec de Annibale ista. Eos præsentia sua motum iri Annibal haud frustrà existimabat.

Eodem libro.

Quod vbi Annibal accepit, laxatámque pugnam, & recessum à castris vidit, extemplo equitibus dextra læuáque emissis in hostem, ipse de his castris erupit. III.

Quid est, *de his castris?* Nihil iuuant libri. audacter tamen leg. adfirmo, *ipse mediis castris*. Nam ita Liuius rem narrat superiùs, *Annibal paucis propugnatoribus in vallo portísque positis, ceteros confertos in media castra recepit*. Illud etiam, *& recessum à castris*, velim legi, *& ire cessim à castris*. Tu iudica, mi amicissime Pighi.

EPIST. X.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

SCRIBAM liberè, mi Victor. nimium taces diu. Facilius à Sigalione vocem quàm à te epistolam expressero. quo merito meo? aut, vt delabar ad Propertium,

Quis te mutauit tantus Deus?

Certè non hoc animi tui amica effusio, non verba pollicebantur cùm proximè in Iscano adesses. Quò quidem, quasi de compacto, vix biduum post discessum tuũ, venit Carrio noster. qui cùm mihi multa de amore tuo & solicitudine erga absentem me narrasset, ita vt animus tuus peregrinari mecum videretur: sensi intimo pectori instillari quiddam, quo planè & commotus sum, & exhilaratus. Veniebat in mentem Tragici illud,

– τῶν γὰρ ἐκδήμων φίλων
δεῖ τοὺς κατ' οἶκον ὄντας ἐκπονεῖν τύχας.

Ego à longa peregrinatione vix composui animum. Tango libros, sed, vt ille ait, vellicatim & saltuatim. Itaque in Plinij lib. XIV. ca. XIV. vide quid herè notauerim. Ait: *In Plinio cō-iectura.*

Quibus vinis auctoritas fuerit sua in mensa M. *Varro his verbis tradit: L. Lucullus puer apud patrem numquam lautum conuiuium vidit in quo plus semel Græcum vinum daretur. &c.*

Verba ipsa Varronis si inspicis, hærebis. Nihil enim de mensa sua Varro. nec id agitur. sed de ætatis suæ delectu in vino scribit. Inclino vt legam, *sua in memoria.* Caussa vitij fuit in epitome scribendi, *in mẽa.* hoc illi fungi *in mensa* interpretati sunt. Similis error in Taciti

in Taciti Annali XVI. *Et quantum nunc sæuitia accusationis, tantum iræ P. Egnatius conciuit.* cùm in archetypo fuisset, *quantum mīæ*, id valebat, *misericordiæ.* Vale, mi ocelle, mi Victor: & Lernutio deliciis vtriusque nostrum à me salutem.

EPISTOLA XI.

IVSTVS LIPSIVS FRANCISCO ROALDO I. C.

ITA viuam & valeam, Roalde, vt vna Scaligeri laudatio (nam omitto famam aliorum) sic me tibi adiunxit, vt te doctrinæ caussà in paucis Gallis & amem, & admirer. Animum meum testari volo has breues, sed de litteris, litteras. Quæro à te rectè emendauerim legem illam Numæ, quæ in Festo sic legitur? *Lex Numæ restituitur.*

Sei hominem fulminibus occisit, em supra genua nei tollito.

Scaliger tuus voluit, *Fulmin Iouis.* vix credo, quãquam telum Iouis fulmen, & in tutela eius censeatur, vix inquam credo Numam eo ambitu locutum. Legerim, *Fulminis occisit.* antiquè. Sic enim nominandi casu dicebant, pro Fulmen: vt Vulturis, pro Vultur Ennius Prisciano & Carisio testibus, *Vulturis in siluis miserum mandebat hemonem.* & Oscinis pro Oscen Cicero. Auctor idem Carisius, lib. 1. ex Plinio. Vale.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS LAEVINO TORRENTIO, V.C.

MAGNA nobis, vir clarissime, & opinio & exspectatio est de Commentariis ad Suetonium tuis. mihi præter ceteros: quia nunc cùm maximè Commentarium Cornelianum habebam in manibus. cui scriptori scis cum Suetonio pleramque historiam esse communem. Nec dubitabam quin laborem meum multis partibus minueret labor tuus. Nescio quid tale etiã de Liuio meditor. in quo paucas Notas has facio iudicij tui.

Notæ quaternæ ad Liuiũ.

Lib. XXI. non longè ab initio.

I. *Medius Asdrubal inter patrem & filium octo fermè annos imperium obtinuit, flore ætatis, vt ferunt, primò Amilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem profectus animi adscitus.*

Meus liber, *profectò aĩadscitus.* Sigonij, *animi profecto.* Lego, *prouecto annis adscitus.* hoc sensu, Amilcar prouectus iam ętate Asdrubalem generum adsciuit. Vulgata quidem illa dura, mediusfidius, compositio est.

Infrà, post concionem Annibalis ad milites.

II. *His adhortationibus cùm vtrimque accensi ad certamen militum animi essent, Romani ponte Ticinum iungunt, tutandique pontis caussa castellum superimponunt.*

A veteri abest vox, *caussa.* nimium bene. idque genus sermonis à me in Taciti notatum.

Pòst, de Sempronio coss.

III. *Tum collega cunctante, equitatum suum, mille peditum iaculatoribus fermè admistis, ad defendendum*

dum Gallicum agrum trans Trebiam mittit. Ij ſparſos & incompoſitos oneratóſque præda pleroſque cùm inuaſiſſent.

In mſs. *incompoſitos ad hoc carauis præda.* Liuij germana lectio erit, *incompoſitos, ad hoc graues præda.* Nam antiqui librarij, C, pro G.

Infrà, de rebus in Hiſpania geſtis.

Et Scipio raptim ad famam nouorum hoſtium agmine acto, cùm in paucos præfectos paululũ animaduertiſſet: præſidio Tarracone modico relicto, Emporias cum claſſe rediit. IV.

Quid eſt hoc, *paululum animaduertiſſet?* non ſic Latini. dixiſſet potius, leuiter, modicè, clementer. quid, quòd & hiſtoria repugnat? Nam Polybius eandem rem tangens libro III. auctores fugæ & acceptæ cladis more patrio ait punitos, τοὺς αἰτίους τῶν συμβεβηκότων, inquit, κατὰ τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐθισμοὺς κολάσαι. nec ignotus in talibus delictis militiæ mos. Planiſſimè igitur ſcribend. *palàm animaduertiſſet.*

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS CAROLO LANGIO.

SOLINVM Diuæi noſtri ad te mitto, vetus ſanè & bonæ fidei exemplar. De hortis tuis curam nõ depoſui. videbo ſiquid his locis eruetur. Tu viciſſim mitte quæſo Trochaicum illud Carmen ad me. ita hortis tuis ætatem bene ſit, mi Langi: & ita ſuperes Alcinum & Adonim iſtis diuitiis. Quòd Senecam adornas: gaudeo. in eo vide has notas. *Seneca quattuor locis emendatus.*

De Ira lib. III. cap. XXII.

Audierat omnia Antigonus, vtpote cùm inter di- I.

Lego, *noster siquando.* de Paullo ad Atilium scribit.

Lib. x. ep. LI.

IX. *Quos Faustine dies, qualem tibi Roma Rauennam Abstulit? ô soles, ô tunicata quies!*

Quid quies tunicata? Tunicatam quietem doctissimus Iunius accipit, liberam ab opera togata, qua domi se cõtinere, nec sportulæ spe prosequi potentiores liberum esset. sed aliò, me iudice, respexit Martialis. Nam in municipiis togam induere vix solebant, tunica contenti. Martialis lib. I. *Egisti vitam semper Line municipalem, Qua nihil omnino dulcius esse potest: Idibus & raris togula est excussa kalendis, Duxit ad æstates synthesis vna decem.* Ita & Iuuenalis intellegendus, Satyra III. *Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit, nisi mortuus.*

Epig. LXII. Ad Ludimagistrum.

X. *Sic te frequentes audiant capillati*
Et delicatæ diligat chorus mensæ.

Quid si legas, *chorus Musæ*? & intellegas pueros deditos Musis? quod videtur ad rẽ aptius quàm *mensæ.*

Libro XI. ep. VI.

XI. *Te volet inuictus pro libertate Camillus.*

Magis sententiam explebit, *præ libertate.* dicere voluit, Camillus te principem malet, quàm suam illam libertatem. Epigr. LI.

XII. *Silius Arpino tandem succurrit agello,*
Silius & vatem non minus ipse tulit.

Fortè scrib. *& vatem, non minor ipse, colit.* quod sanè argutum erit præ illo vulgato.

Libro I. Epigr. LXIV.

XIII. *Quæris quis hic sit? excidit mihi nomen.*

Excidit, verbum ambiguum. Acuta Epigrammatis clausula. Ludit in verbo Excidendi, & cùm oblitus nomen videatur, tamen ait se in ipso

in ipſo id verſu ignarum poſuiſſe. & innuit, credo, illum verſum *Fuſcos colores, Galbanos habet mores*, vt verum huic homini nomen Fuſcus fuerit, aut Galba.

Epigr. LXXXVII.

Chirurgus fuerat, nunc eſt veſpillo Diaulus, XIV.
Cœpit, quod poterat, Clinicus eſſe modò.

Lego, *quo poterat, Clinicus eſſe, modo*. Medicorum titulus erat Clinicus. Inſcriptio Aſiſij, *Clinici medici.*

P. DECIMIVS. P. L. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRVRGVS
OCVLARIVS. VI. VIR.

& hoc eſt quod Plinius ait, Hippocratem inſtituiſſe medicinã eam quæ Clinice vocatur. Clinicos à lecto conſtat dictos. in quo ludens Martialis ait, qui veſpillo erat factum eſſe Clinicum, quia ſcilicet Veſpillones mortuos efferunt in lecto.

Epigram. CXLVII.

Prætor ait, ſcis me Scorpo Thalloq; daturum. XV
Atq; vtinam centum milia ſola darem.

Scribendum, *Thalloq;*. eius Thalli mentio eſt in veteri inſcript. Romæ in ædibus Cecchinorum, de Diocle agitatore, CENTVM. VICTORIAS. CONSECVTVS. EST. VICTOR. C. III. SINGVLARVM. VICIT. LXXXIII. ADHVC. AVGENS. GLORIAM. TITVLI. SVI. PRAECESSIT. THALLVM. FACTIONIS. SVAE. QVI. PRIMVS. IN. FACTIONE. RVSSATA. In eadem inſcript. & Scorpus nominatur FACTIONIS. PRASINAE. VICTOR. ∞. XXV. ET. FLAVIVS. SCORPVS. VICTOR. II. XL. VIII. *Thallus, & Flauius Scorpus agitatores.*

Libro v. Epigr. xxv.

Hermes cui cadit Aduolans, ſed vni. XVI.
Hermes vincere, ſed ferire doctus.

Ait

Ait Iunius in vet. esse, *nec ferire*, & id probat. Putabam leg: *vincere se & ferire*, diuisis litteris quæ perperam adhæserant; vt sententia esset eadem quæ versus seq. *Hermes suppositicius sibi ipsi*. Fessis gladiatoribus aut victis alij substituebantur: at hic Hermes indefessus, inuictus, sibi ipse succedebat, cum se ipse quasi pugnabat.

Hermes suppositicius.

Libro v. ep. cxx.

XVII. *Ponetur digitis tenendus vstis*
Nigra coliculus virens patella.

Lego, *digitis tenendus vnctis*. propter oleum quod coliculis superfundi solitum.

Epigram. cxxiiii.

XVIII. *Quid promittebas mihi millia, Gaure, ducenta*
Si dare non poteras millia, Gaure, decem?
An potes, & non vis? rogo non est turpius istud?
7, tibi dispereas, Gaure pusillus homo es.

In postremis versibus nescio quid non est merum. In Iunij libro, *Si*, legitur, non, *7*. Distinguo & lego, *An potes, & non vis, rogo? non est turpius istud Si tibi; dispereas Gaure. p. h. es.*

Lib. vii. Epigr. xliii. Ad Ouidium.

XIX. *Maximus ille tuus, Ouidi, Cæsonius hic est*
Cuius adhuc vultum viuida cera tenet.
Hunc Nero damnauit, sed tu damnare Neronem
Ausus es, & profugi, non tua fata sequi.
Æquora per Scyllæ magnus comes exsulis isti,
Qui modò nolueras consulis ire comes.
Si victura meis mandantur nomina chartis
Et fas est cineri me superesse meo,
Audiet hæc præsens venturaq; turba, fuisse
Illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

Quis Maximus Cæsonius, & quando condamnatus.

eiusdem rei est epigramma sequens. Historiam huius damnati

damnati Cæsonij repperi apud Tacitum lib. xv. qui tamen emendationem à Martiali accipiet, vt iste lucē ab illo. *At Cadicia vxor Sceuini, & Cæsennius Maximus Italia prohibētur, reos fuisse se tantùm pœna experti*: vbi lego, *Cæsonius Maximus*. Damnatus fuit in Pisoniana coniuratione: & hic ille, quem exsulem Ouidius secutus.

Libro II. Epigram. II.

Creta dedit magnum, maius dedit Africa nomen, XX.
Scipio quod victor, quódq; Metellus habet.
Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæsar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos,
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

Vetus Iunij, *Quæ datur ex chartis*. lego, *Cattis*. Suet. *Expeditiones partim sponte suscepit, partim necessariò. sponte, in Cattos: necessariò vnam in Sarmatas*. & post: *De Cattis Dacisq; post varia prœlia duplicem triumphum egit*. Verum est igitur, *Cattis*, eò magis quod inquit, *Nobilius domito tribuit Germania Rheno*. Confirmandum hoc visum fuit, quia doctissimo Belgarum Iunio, *Dacis*, magis placuit.

Libro III. Epigr. xxvi.

Cessatis pueri, nihilq; nostris XXI.
Veterno resináq; pigriores.

Epigramma est in pigros nautas. cuius sententia tota pendula est defectū, vt videtur, verbi. Sed lego, *nihilque mostis*. nam in aliis libris est, *nostis*. Frequentia ista veteribus, Flestis, Terstis, Decrestis, &c. apud ipsum Ciceronem in Verrinis, *Glebam non commossent*. Sequenti versu lego cum Turnebo, *Veientone asináq;*

EPISTO-

EPIST. VI.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

NARRO tibi, M. Antoni. Delectauit me emendatio Liuiana lib. XXII.

Liuius emendatus duobus locis.

I. *Eos qui Cannusium perfugerant muliercula nomine Busa, genere clara ac diuitiis, mœnibus tantum tectisq; a Cannusinis acceptos, frumento, veste, viatico etiam iuuit. pro qua ei munificentia, postea bello perfecto ab Senatu honores habiti sunt.*

Hæc lectio à Sigonij coniectura manauit. Nam libri & scripti omnes, & vulgati, habent, *Mulier Paula, nomine Busa* Glareanus hærere se fatetur. Nam Busam huic mulieri nomen fuisse, non Paulam, Liuius infrà, & Valerius item testantur. Sigonius ablegata voce scindit nodum, non soluit. At ego transposita littera rem extrico, *Mulier Apula.* Valerius lib. IIII. *Itaque eiusdem temporis femina, Busa nomine, regionis autem Apuliæ ditissima.* Eodem libro, inferiùs:

II. Supplicia. *Et Q. Fabius Pictor Delphos ad oraculum missus, quibus precibus supplicationibúsque deos possent placare.*

Liuius, qui apud me. *suppliciisque.* præclarè. confirmat & Sigonij codex, qui, *supplices deos*, corruptè. Supplicium pro supplicatione ex Sallustio vulgò notum. Vale.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

DIC sodes. ausus es hoc facinus? ludificari me? deserere Lipsium, die tam festo, iacentē hic in villa? *vbi nō homo, Sed cāpus atq; aer.* Nisi tu homines censes collegas illos in mensa nostros: quos sine fremitu

mitu non intueor, nuper terræ filios, nunc Mæcenates, Agrippas. Vide quæ via ad potentiam, ad opes sit. *At me litterulas stulti docuere parentes.* Sed nondum omnium dierum soles occiderunt, aiebat olim Philippus: & mehercle me iam ista inania, nisi dum in oculos incurrunt, non mouent. Scio veram animi quietem à Deo primum, deinde à sapientia & litteris esse. quibus qui carent, sint Crœsi & Crassi licet,

--non hos Pactolus aureas
Vndas agens eripiet vmquam è miseriis.

Fui his diebus in Cicerone de Legibus. Libro II. hæc notaui: *Cicero de Legib. correctus.*

Mulieres genas ne radunto, neue lessum funeris ergo habento. Hoc veteres interpretes Sex. Ælius, L. Acilius non satis se intelligere dixerunt, sed suspicari vestimenti genus aliquod funebris: Ælius lessum quasi lugubrem eiulationem, vt vox ipsa significat. quod eò magis probo, quia lex Solonis idipsum vetat.

Subest vitium. Primò Ælij & Acilij sententiam cōfundit, & vtrumque de vestimento funebri suspicari ait: statim diuidit, & Ælium, Ploratum, interpretantē facit. Pugnant ista. nisi si posterius alio de Ælio senserit Cicero. quod non arbitror. Placet corrigi, *Sex. Ælius L. Acilius non satis se intelligere dixerunt; sed Acilius suspicari vestimenti*, &c. voce Acilij inserta, quæ repetita elabi facilè exscribentibus potuit. & id pro vero habeo. Dubitauit vterque super significatione Lessi; sed alter vestem, alter eiulationem tamen interpretatus est. Inibi:

Iam cetera in XII. de minuendo sumptu translata sunt de Solonis ferè legibus. Extenuato igitur sumptu tri-

ptu tribus riciniis & clauis purpureis, & decem ti-bicinibus; tollit etiam lamentationem.

Quæsitum de sententia legis XII. Quod de Riciniis scribit non omnes capiunt. ne ille quidem magnus Belgicæ Papinianus, Ræuardus. Accipiunt enim vulgò quasi lex vetet non plures quàm tres feminas riciniis indutas in funere esse. Errant. Doceo primum ex Varrone, cuius Fragmentũ est lib. III. de vita P. R. *Vt dum supra terram essent, riciniis lugeret: funere ipso, vt pullis pallis amicta.* Ecce. Riciniorum vsus in luctu quidem, non tamen in ipso funere, vt Varro ait, sed Pallæ. Malè igitur Ricinia ad funus transferunt. Ratio etiam talis legis inepta. Si enim propinquę riciniis indutæ: quid fiet si plures tribus sint? & quidem eodem gradu, vt si filiæ. an tres tantùm riciniis induentur? Alia mens x. virorum fuit, vt equidem sentio. Solonis lex funebris erat, quæ in Plutarcho legitur: ἐναγίζειν δὲ βοῦν οὐκ εἴασεν, οὐδὲ συντιθέναι πλέον ἱματίων τριῶν. hoc postremum vertisse Romanos Solones puto, *tria ricinia*. hoc sensu, ne plus quàm tres vestes cum mortuo aut conderentur, aut vrerentur. Scimus morem hac in re veterum. Homerus de Achillis funere Odyss. ω.

Καίεο δ' ἔν τ' ἐσθῆτι θεῶν.

Apud Virgilium in Misem;

Purpureásque super vestes velamina nota
Iniiciunt.

Suetonius in Cæsare, *Scenici artifices vestem quam ex instrumento triumphorum ad præsentem vsum induerant, detractam sibi atque discissam iniecere flammæ.* Festus emendatur. Festi locus restabat, qui iuuare illorum mentem videbatur. non iuuat, si rectè distinxeris & legeris. *Recinium omne vestimentum quadratum ij qui duodecim interpretati sunt esse dixerunt. Ver. togam qua mulieres*

mulieres vtebantur prætextam clauo purpureo. id eſt, *Verrius, togam*. ita corrigo, cùm vetus ſcriptura ſit, *vir toga qua*. Sæpe iſte abbreuiator, Verrij ſententias cum aliorum componit. quod & hic. Quod ſcripſi ſuprà, *Mulieres genas ne radunto*, non dubitabis credo germanum eſſe. Feſti Fragm. *Radere g* ········ ····· *lege* XII. *id eſt, vnguib* ········· Plinius, *Malæ homini tantum, quas Priſci genas vocabant, duodecim tabularum interdicto radi à feminis eas vetante*. vbi vox, *vetante*, adiecta mihi ab imperito videtur. Nã Interdicto hic valet, cùm interdictum ſit. genus loquendi Salluſtio, Tacito, frequens. Hoc dixi, ne capere te Lambinus poſſit, qui, *genas ne carpunto*, temere ex vno Seruio repoſuit. Radere genas Feſtus videtur interpretari voluiſſe, vnguibus cruentare, ſcindere.

Confirmata vulgata in Cicerone lectio.

Plinij gloſſema lib. XI. cap. XXXVII.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

QVÆREBAT à me nuper, ocelle Europæ Scaliger, adoleſcens doctus litteras veteres, quid in Varronis fragmento eſſent Aquilinæ pateræ? Locũ producebat ex lib. I. de vita pop. Rom.

Item erant vaſa vinaria, ſini, cymbia, aquilinæ pateræ, gutti, ſextarij, ſimpuuium.

Varro emendat.

Non mentiar. conticui. opinor & Varro ipſe, ſiquis rogaſſet. Abiit ille: ego conſideraui intentius, &, niſi me fallit, repperi. Lego enim, *Cymbia, culignæ, pateræ*. Nugas agam, ſi te nunc doceam cauſſam erroris, adhæſiſſe litteram à fine vocis factúmque *aculignæ*, inde vulgatum illud. nugæ, inquã, iſta. ſicut & illud,

Culignam Festo vas esse potorium. nota hæc tibi. illud non nugę, Liuio adserendam eam vocem videri:

Lib. XXVI.

Et Liuium. *Qui curuli sella sederunt, equi ornamenta, & libras pondo vt salinum patellámque deorum caussa habere possint.*

Nam vetus omnis lectio, *vt lignum.* Salini vocem primus reposuisse fatetur Laurentius Valla, homo cetera non insulsus, & de Liuio certè supra opinionē vulgi bene meritus. Vide autem. ex illo, *vtlignum,* quàm aptè *Culignam?* & ita me illæ Musæ, vt hoc verum. Vox, *vt*, abundat. Culignam autem sacris opus fuisse scis ad vinum libandum: vt patellam, ad fruges imponendas. Varro, *Mensa anteponebantur cū culigna ac vino, in quîs quæ veniebant ad tetam amicæ gratulatum dis mactabant.* Vale.

Culigna in sacris.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

PECCO, mi Pighi, & pecco largiter qui reduci tibi & iam, vt audio & opto, in hisdem regionibus constituto verbo non sim gratulatus. Viennæ inita amicitia sancta mihi est: erítque, dum erò. De te nisi idem sperem, iniuriam fecero simplicissimis moribus tuis. Iscanum meum me tenet, & in tot circūstantibus turbis quietem sequor studiorum. assequor etiam interdum. Nunc in Liuio eram. in quo vide mihi quæso hos locos.

Tres Liuij loci emendati.

Lib. XXI. In Alorci oratione.

1\. *Aurum argentúmque omne publicum priuatúmque ad se iubet deferri: coniugum vestráque corpora ac*

ra ac liberorum vestrorum seruat inuiolata, si inermes cum binis vestimẽtis velitis à Sagunto exire. Non dubito legere, *cum priuis vestimentis*. Priuum, singulum. Nam aliquot lineis suprà in iisdem conditionibus est, *traditóque omni auro atque argento egressi vrbe cum singulis vestimentis*. Restituo eam vocem in Quadrigario apud Nonium, Reticulum. *Claud. lib. 1. Priuisq. ductoribus indit reticula galearia*. vulg. *Prius hisce auctoribus inde*.

Infrà post transitum Annibalis per Alpes:

Et Annibal mouit ex Taurinis, incertus quæ pars sequenda esset, Gallos præsertim se secuturos ratus. II.

Liuius meus, *præsentem esse*. itaque lego, *incertos q. p. s. esset Gallos, præsentem sese secuturos ratus*. Galli incerti Romanorum partem an Pœnorum sequerentur. nec de Annibale ista. Eos præsentia sua motum iri Annibal haud frustrà existimabat.

Eodem libro.

Quod vbi Annibal accepit, laxatámque pugnam, & recessum à castris vidit, extemplo equitibus dextra læuáque emissis in hostem, ipse de his castris erupit. III.

Quid est, *de his castris?* Nihil iuuant libri. audacter tamen leg. adfirmo, *ipse mediis castris*. Nam ita Liuius rem narrat superiùs, *Annibal paucis propugnatoribus in vallo portísque positis, ceteros confertos in media castra recepit*. Illud etiam, *& recessum à castris*, velim legi, *& ire cessim à castris*. Tu iudica, mi amicissime Pighi.

EPIST. X.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

SCRIBAM liberè, mi Victor. nimium taces diu. Facilius à Sigalione vocem quàm à te epistolam expressero. quo merito meo? aut, vt delabar ad Propertium,

Quis te mutauit tantus Deus?

Certè non hoc animi tui amica effusio, non verba pollicebantur cùm proximè in Iscano adesses. Quò quidem, quasi de compacto, vix biduum post discessum tuũ, venit Carrio noster. qui cùm mihi multa de amore tuo & solicitudine erga absentem me narrasset, ita vt animus tuus peregrinari mecum videretur: sensi intimo pectori instillari quiddam, quo planè & commotus sum, & exhilaratus. Veniebat in mentem Tragici illud,

– τῶν γὰρ ἐκδήμων φίλων
δεῖ τοὺς κατ᾽ οἶκον ὄντας ἐκπονεῖν τύχας.

Ego à longa peregrinatione vix composui animum. Tango libros, sed, vt ille ait, vellicatim & saltuatim. Itaque in Plinij lib. XIV. ca. XIV. vide quid herè notauerim. Ait: *In Plinio coniectura.*

Quibus vinis auctoritas fuerit sua in mensa M. *Varro his verbis tradit: L. Lucullus puer apud patrem numquam lautum conuiuium vidit in quo plus semel Græcum vinum daretur.* &c.

Verba ipsa Varronis si inspicis, hærebis. Nihil enim de mensa sua Varro. nec id agitur. sed de ætatis suæ dilectu in vino scribit. Inclino vt legam, *sua in memoria.* Caussa vitij fuit in epitome scribendi, *in mẽa.* hoc illi fungi *in mensa* interpretati sunt. Similis error in Taciti

in Taciti Annali XVI. *Et quantum nunc sæuitia accusationis, tantum iræ P. Egnatius conciuit.* cùm in archetypo fuiſſet, *quantum mīæ*, id valebat, *miſericordiæ.* Vale, mi ocelle, mi Victor: & Lernutio deliciis vtriuſque noſtrum à me ſalutem.

EPISTOLA XI.

IVSTVS LIPSIVS FRANCISCO ROALDO I. C.

ITA viuam & valeam, Roalde, vt vna Scaligeri laudatio (nam omitto famam aliorum) ſic me tibi adiunxit, vt te doctrinæ cauſſà in paucis Gallis & amem, & admirer. Animum meum teſtari volo has breues, ſed de litteris, litteras. Quæro à te rectè emendauerim legem illam Numæ, quæ in Feſto ſic legitur? *Lex Numæ reſtituitur.*

Sei hominem fulminibus occiſit, em ſupra genua nei tollito.

Scaliger tuus voluit, *Fulmin Iouis.* vix credo, quãquam telum Iouis fulmen, & in tutela eius cenſeatur, vix inquam credo Numam eo ambitu locutum. Legerim, *Fulminis occiſit.* antiquè. Sic enim nominandi caſu dicebant, pro Fulmen: vt Vulturis, pro Vultur Ennius Priſciano & Cariſio teſtibus, *Vulturis in ſiluis miſerum mandebat hemonem.* & Oſcinis pro Oſcen Cicero. Auctor idem Cariſius, lib. I. ex Plinio. Vale.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS LAEVINO TORRENTIO, V.C.

MAGNA nobis, vir clarissime, & opinio & exspectatio est de Commentariis ad Suetonium tuis. mihi præter ceteros: quia nunc cùm maximè Commentarium Cornelianum habebam in manibus. cui scriptori scis cum Suetonio pleramque historiam esse communem. Nec dubitabam quin laborem meum multis partibus minueret labor tuus. Nescio quid tale etiã de Liuio meditor. in quo pauculas Notas has facio iudicij tui.

Notæ quaternæ ad Liuiũ.

Lib. XXI. non longè ab initio.

I. *Medius Asdrubal inter patrem & filium octo fermè annos imperium obtinuit, flore ætatis, vt ferunt, primò Amilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem profectus animi adscitus.*

Meus liber, *profectò aĩadscitus.* Sigonij, *animi profecto*. Lego, *prouecto annis adscitus.* hoc sensu, Amilcar prouectus iam ętate Asdrubalem generum adsciuit. Vulgata quidem illa dura, mediusfidius, compositio est.

Infrà, post concionem Annibalis ad milites.

II. *His adhortationibus cùm vtrimque accensi ad certamen militum animi essent, Romani ponte Ticinum iungunt, tutandique pontis caussa castellum superimponunt.*

A veteri abest vox, *caussa.* nimium bene. idque genus sermonis à me in Taciti notatum.

Pòst, de Sempronio coss.

III. *Tum collega cunctante, equitatum suum, mille peditum iaculatoribus fermè admistis, ad defendendum*

dum Gallicum agrum trans Trebiam mittit. Ij ſparſos & incompoſitos oneratóſque præda pleroſque cùm inuaſiſſent.

In mſs. *incompoſitos ad hoc carauis præda.* Liuij germana lectio erit, *incompoſitos, ad hoc graues præda.* Nam antiqui librarij, C, pro G.

Infrà, de rebus in Hiſpania geſtis.

Et Scipio raptim ad famam nouorum hoſtium agmine acto, eùm in paucos præfectos paululũ animaduertiſſet: præſidio Tarracone modico relicto, Emporias cum claſſe rediit. IV.

Quid eſt hoc, *paululum animaduertiſſet?* non ſic Latini. dixiſſet potius, leuiter, modicè, clementer. quid, quòd & hiſtoria repugnat? Nam Polybius eandem rem tangens libro III. auctores fugæ & acceptæ cladis more patrio ait punitos, τοὺς αἰτίους τῶν συμβεβηκότων, inquit, κατὰ τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς ἐθισμοὺς κολάσας. nec ignotus in talibus delictis militiæ mos. Planiſſimè igitur ſcribend. *palàm animaduertiſſet.*

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS CAROLO LANGIO.

SOLINVM Diuæi noſtri ad te mitto, vetus ſanè & bonæ fidei exemplar. De hortis tuis curam nõ depoſui. videbo ſiquid his locis eruetur. Tu viciſſim mitte quæſo Trochaicum illud Carmen ad me. ita hortis tuis ætatem bene ſit, mi Langi: & ita ſuperes Alcinum & Adonim iſtis diuitiis. Quòd Senecam adornas: gaudeo. in eo vide has notas. *Seneca quatuor locis emendatus.*

De Ira lib. III. cap. XXII.

Audierat omnia Antigonus, vtpote cùm inter di- I.

centes & audientem paulum interesset. quem ille leuiter commouit. & longiùs discedite, inquit, ne vos rex audiat.

Emendo, *& audientem aulæum interesset, quod ille.* Antigonus in tabernaculo erat: milites in excubiis, velo discreti. Scriptum neglegenter, *aulum*: inde alius, *paulum*.

Lib. I. de Clementia, cap. III.

II. *Nunc in tres partes omnem hanc materiam diuidã. Prima erit manumissionis: secunda quæ naturam habitúmq. clementiæ demonstret: tertia*, &c.

Ridicula lectio, & nusquam gentium hîc Seneca de manumissione. Scripserat, cùm vniuersum opus partiretur, *Prima erit manuductionis.* Manuductio, χειραγωγία, εἰσαγωγὴ, & sic Cicero eam vocem vsus. At boni Fratres Manumissionis maluerunt: qui eiusmodi emblemata plura Senecæ addiderunt.

De Tranquillitate vitæ lib. II. cap. XIIII.

III. *Ille pusilli animi est, qui sibi placet, quod hostiario liberè respondit, & virgam eius fregit, quòd ad dominum accessit & petiit thronum.*

Aliàs, *petiit thorum.* Scribo, *lorum.* Nam seruis puniendis lora poscebantur. Plenæ comœdiæ.

Plautus explicatus.

Plautus Captiueis:

-Colaphe, Cordalio, Corax
Ite istuc atque efferte lora. LOR. *num lignatum mittimur?*

Et vt eum locum explicem, senex castigando Tyndaro lora clamat. illi autem ioco, quasi ambigentes, ad lignationem referunt. Nam & lignatum ituri ferebant securim & lora.

Cato emendatus.

Cato II. Orig.

Quin aquatum, vt lignatum, iubentur ire: securim

atque lorum ferunt. gelum crassum excidunt, eum loro colligatum auferunt.

Sic emendo elegantem hunc locum apud Nonium Gelu. Loquebatur Cato de regionis cuiuspiam immani frigore: vbi qui aquatum irent, proinde adornarentur vt qui lignatum apud nos.

De Ira III. cap. XVIII.

Deinde adeò impatiens fuit differendæ voluptatis, quam ingens crudelitas sine dilatione poscebat, vt in Xysto maternorum hortorum qui porticum à ripa separat. IIII.

Puto leg. *porticum Euripo separat.* Tu videbis doctissime Langi.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

APAGE, mi Lernuti. ego verò non amo istam verecundiam quæ te abstinuit à scribendo. Tot menses tu ex Italia redieris, & verbum nullum ad Lipsium? Hoc verum fuit? per Giselinum me potius res tuas quàm per te cognoscere? Mihi crede, paraueram me ad acriter inclamandum, cùm vidi adiunctos epistolæ versus tuos. versus tam lepidè, tam suauiter factos, vt putarem canere Sirenum concordiam. Itaque illi mihi Minerua fuerunt, & posui irã. De illo Aretalogo quod scribis: non moueor. scis quosdam ex Æneæ gente esse, qui nostratium laudi non faueant. Vidi in iis locis magnæ famæ virum, qui Turnebum omni sermone premeret, meipsum à scriptis eius absterreret. & tu meam vicem dolebis? Desine, & eiusmodi sermones habeamus pro me-

renda Cyprij bouis. Plauti hunc locum considera.

Plauti versus emendatur.

Pseudolo, Scena, Pseudole non audis.

-PS. *non licet*

Colloqui te? BA. *at mihi non lubet.* CA. *sin tuam est quidpiam in rem?* BA. *licet*

Ne obsecro viuere, an non licet? PS. *vah, manta.* BA. *omitte.* ·

Viuendi verbum hic nego conuenire. lego potius, *Licétne obsecro bitere.* Adolescens & seruus lenonem morabantur. indignatus ille, & hem, inquit, liberúmne mihi est ire quò institui, an non? Phrasis à more vulgi. Bitere autem & Betere scis antiquos dixisse, vt Imbitere pro Inire, Epidico Plauti: Combito, pro Commeo VI. Varronis de lingua Latina. Vnde etiam Festo Bitienses sunt, multum peregrinantes. Fons erroris tralatitius, V, pro B. & in hoc quidem paullò remotiore verbo in libris ferè perpetuus. Vale mi Lernuti, meum delicium.

Bitere.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO.

MENTIVNTVR, Pythœe, qui negant amorem in ignotis esse. De me sentio. ignotum, inuisum te amo: & amaui iamtum, ex quo scripta tua legi, notas elegantissimi ingenij & exquisitæ doctrinæ. Et vtinam propiùs abesset Sequana tuus. salutaremus profectò inter nos, nec tu ex scriptis meis, sed ex fronte & vultu videres amorem. Quod quia non licet, hoc certè quod licet, amorem ortum à litteris foueamus litteris. Initium à me sit. De Spartiani hoc loco, quæro quid sentias,

In Hadriano. *Conatus corrigendi Sparτiani.*

Corrupisse eum Traiani libertos, curasse delicatos, eosdémque sepelisse, per ea tempora quibus in aula familiarior fuit, opinio multa firmauit. 1.

Quid verò homines sepulti profuerunt ad gratiam? Nam quòd tu alibi, *deligatos*, probare videris, id est, vinctos: ignosce, non probo. nec hoc quidquam ad emerendum adoptionis fauorem. Legendum puto, *curasse delicatos, eosdémque sæpe pilasse*, vel *depilasse.* Delicatos vocat pueros à lecto & cyathis, quorum amori aiunt Traianum fuisse obnoxium. Eos notum est pilos solitos euellere, vt essent corpore leui. hoc vilissimum munus functus Hadrianus.

Quid item de isto Capitolini in Antonino philosopho.

Sed multum ex iis Frontoni detulit, cui & statuam in senatu petiit. Proculum verò vsque ad proconsulatum prouexit. Honoribus in se receptis philosophiæ operam dedit. 11.

Emendo, *prouexit oneribus in se receptis. Philosophiæ d. o.* Imperatores cùm viro bono & pauperi honores mandabant, plurimum, onera & impensas in se recipiebant: & ex ærario suo largiebantur ad ludos, & ceteram pompam. Id dicebant, sine impendio creari. Mamertini Panegyrico ad Iulianum. *Refertur nuncius consulem me creatum sine impendio, quod iamdiu paucis: sine labore, quod nonnunquam.* quanquam & hic locus in aliam sententiam valere possit.

EPISTO-

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS AVGERIO BOESBEKIO, VIRO NOBILI, EXLEGATO BYZANTINO.

Cur Luna in Labaris Turcarum?

ADSENTIOR tibi, vir nobilissime, illam semilunam Turcarum (quod genti sollenne militiæ signum, quasi Romanis Aquila, est) originem à Byzantinis habuisse. Vidi apud te primum, & postea complures alios nummos æreos, in quarũ parte Luna media esset, cum inscriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Itaque vt Atheniensium Noctua, aliarum gentium aliud insigne fuit: sic Byzantiorum Luna. quam magnus ille rex in signa sua transtulit, signum victæ gentis, penes quam Orientis imperium esset. Liuij duos locos vicissim facio iudicij tui.

Liuius corrigitur.

I. Lib. XXVIII. post Castulonem vrbem deditam. *Mitior ea victoria fuit. nec tantumdem noxæ admissum erat, & aliquantum iræ lenierat voluntaria deditio. Martius inde in Barbaros si qui nondum perdomiti erant, sub ius ditionémque redigendos, missus. Scipio Carthaginem ad vota soluenda dis rediit.*

Liuius meus clamat interpolatum fœdè hunc locum esse. Ille sic: *voluntaria deditio. Inde in B. s. n. p. erant. s. i. d. redigendos legatis missis Scipio Carthag. &c.* Pura puta Liuij & scriptura & historia. Qui Martij nomen intruserunt, legatorum eiecerunt: putarunt vnicum Martium missum, quia vnius illius res gestæ postea narrantur. Boni viri non audiunt scilicet Liuium ipsum stantem à lectione scripta. aliquammultis infrà lineis: *Res*, inquit, interim *nihilominus*.

minus.

minus ab legatis gerebantur. Martius superato Bati amne, &c. At à quibus legatis, si missus solus Martius? Sed aliorum non meminit Liuius. quid mirum? si leuia gesserint, nec scriptione magno opere digna?

Eodem libro, de seditione militum ad Sucronem.

Cùm alios subinde recentes nuncios non mortis modò sed etiam funeris expectarent, neque superueniret quisquam, euanescerétque rumor temerè ortus: tum primi auctores requiri cœpti. & subirascentes quoque vt credidisse potius temerè, quàm finxisse rem talem videri possent. II.

Rhenani Spirense exemplar habuit, *& subtrantesse quoque.* meum, *& subtrahentes quoque.* Ille primus repoſuit, *& subirascentes.* addidit gloriæ caussâ, à nemine hactenus locum istum intellectum. verissimè. sic tamen vt à se computet. Quis enim non videt nihilo secius hærere sententiam? nec esse quò illud, *subirascentes*, applicetur? Coniectura in Liuio.

ἢ δεῖ σιωπᾶν, ἢ λέγειν ἀμείνονα.

ait ille. Emendo, *& subornant eos quoque.* vel, *& subdiderant.* facili sententia, & audebo dicere, Liuij germana. nisi quid tu aliter, vir nobilissime, censebis.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS CHRISTOPHORO PLANTINO.

QVID ais? Io. Goropius Becanus vixit? Dolui mehercle & litterarum causa, & magis patriæ. quam in hac præcipiti ruina rerum spoliari optimis quibusque ciuibus, quid aliud quàm cælestium iram arbitremur? Nam ipsius vicem cur lugeamus? aut quid

quid miſerius illo, qui miſerum eum dicet tot miſeriis ereptum?

Εχρῆν μὲν ἡμᾶς σύλλογον ποιουμένους
Τὸν ζῶντα θρηνεῖν:

illum autem verè iam, quod Græci exprimũt, beatũ

χαίροντας, εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων.

Quanquam doleo etiam dolorem tuum. qui amicũ amiſiſti rebus tuis & fide ſæpe & conſilio ſalutarem. Coloniam veni ipſis Kalendis Martiis. Peregrinationes meas cauſſam ſermonibus dediſſe, nollem factũ. ſed quis ille Thales, qui hoc ſtatu rerum neminem offendat? Valet in his illud Comici,

Ne admittam culpam, ego meo ſum promus pectori:
Suſpicio eſt in pectore alieno ſita.

Tacitum meis Scholiis illuſtratum vix tandem mitto ad te. ſcriptorem neſcio an priuatim tibi vtilem; publicè certè. & hoc ſatis eſt apud te. Vt enim ſenex ille in Synephebis

Serit arbores quæ alteri proſint ſæculo:

ſic tu libros diuulgas, quorum fructus non in ſinum tuum, ſed ad remp. redundent. Vale. Coloniæ Vbiorum. a. d. III. Non. Mart. ∞.Iↄ. LXXIV.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS CLAVDIO PVTEANO.

LVCTABAR his diebus cum Nonij vitiis. melius erat cum hydra. victoriæ certior ſpes fuiſſet. Cùm multa ſuſtuliſſem, ſexcenta tanta reliqui. In iis quæ ſuſtuli, hæc ſunt.

Nonius Marcellus variis locis correctus.

In Conquiniſcere:

Plautus Ciſtellaria: Faciundum eſt puerile officium,

cium, conquiniſcam ad ciſtulam. Idem: & doloſi idem conquiniſce, ſis, iſtuc ceueto ſimul.

Poſterioris exempli prodigioſa corruptio: at certa correctio iſta, *Idem Pſeudolo: Si conquiniſcet iſtic, conquiniſcito Simul.* Illud, *& dolo*, corruptè pro, *Pſeudolo.* reliqua clarent, exſtátque in eapſe comœdia is verſus. ne diutius errent, qui inter fragmenta rettulerunt. Plautus.

In Delica.

Cæcilius Oboloſtate: Si linguas decem Habeam, vix habeam te ſatis qui audem ache Immò verò hic ante ſolitus ſum delicat. Cæcilius.

Exempla bina coaluiſſe cenſeo, & lego, -*ſi linguas decem Habeam, vix habeam, rem ſatis qui delicem. Idem Pauſimacho: Immò verò in ante, ſoli dum ſumus, delica.* Vox vna perierat: titulus comœdiæ in verſum irrepſerat. & prior correctio certa: poſterior arbitrij tui eſto.

In Auſcultare.

Cæcilius Embono: Audire ignoti quod imperant ſoleo non auſcultare. Idem.

Reſtituo, *Cæcil. Emporo:* Scripſit Emporon Græco nomine, vt Plautus Mercatorem.

Ibidem,

Pomponius Aſia: Atque auſcultare diſce ſi neſcis loqui. Pomponius.

Lego, *Pompon: Aſta, atque auſc.* Nouum non eſt, vt fabulæ nomen Nonius omittat. Idem vereor ne euenerit in Plauti Scematico,

In Limare.

Plautus Scematico: Nam pater tuus nunquam cum illa etiam limabit caput. Plautinæ comœdiæ falſus titulus.

& auſim legere, *Plautus ſchematικῶς: Nam p. t. n. c. i. e. limauit caput.* Illud, σχηματικῶς, dico à Nonio additum, qui monere nos voluit figuratè à Plauto dictum Limare caput, pro συνουσιάζειν. Certè Scematicum

ticũ Plauti nemo homo prçter Nonium hic appellat.

In Gallulare.

Nonius. *Gallulare, pubescere. Nonius Exod. Puerum mulieri præstare nemo scit quãtum melior sit cuius vox gallulascit, cuius iam ramus roborascit.*

Hoc totum, *Puerum mulieri præstare*, separandum à poëtæ Nouij verbis est, additũ quasi scholiũ à Marcello. Initium igitur versus, *Nemo scit.* & appellat Ramum, id quo viri sumus.

Similis menda in Carere.

Turpilius. *Carere etiam rem bonam dici potest. Turpil. Demetrio: Dolentis persona eos parentes careo.*

illud, *dolentis persona*, interpretamentum Nonij est.

In Concelebrare.

Ipse Nonius. *Concelebrare, diu amare: dictum à celebritate. Lucill. lib. xxx. Multis inductis sermonibus concelebrarunt.*

Lego, *Concelebrare, diffamare.* & Lucilij versum, *Multis endo locis.* Nonij interpretatio an vera sit, videro: ita certè scripsit. Nisi placet, *Concelebrare, diuulgare.*

In Toruiter.

Pomponius. *Pomponius Auctorato: Occidit taurum toruiter me amores amauit.*

Scrib. *toruiter, me amore sauciauit.* Narratio mulierculæ quæ auctoratum ad bestias amare cœpit, cùm vidisset strenuè ab eo taurum occidi. Liquet ex titulo comœdiæ. In Contrahi.

Ipse Nonius. *Contrahi dictum est honestè quadam tristitia liberari, & solicitudine aut mærore.*

Inepta lectio, quasi dicas, dolere est gaudere. Scribo, *quadam tristitia vibrari.* Docent Nonij exempla.

EPIST.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS PETRO DANIELI.

VT apud Pœnos Suffetes ſui, apud Gallos Vergobreti fuerunt : ſic apud Campanos ſummi magiſtratus nomen Mediaſtuticus in Liuio ter, quater legimus. Corruptè. nec dubitandum vltrà cenſeo, quin vbique *Medixtutichus* ſcribendum. Primum, ex fide libri mei veteris, qui in hoc Liuij loco Lib. XXIV. *In Liuio Medixtutichus.*

Praerat Statius Metius miſſus ab Cn. Magio Atellano, qui eo anno Mediaſtuticus erat.

ſine litura præfert, *Medixtutichus.* Deinde auctoritate Ennij apud Feſtum,

Summus ibi capitur Medix, occiditur alter.

interpretatur Feſtus, apud Oſcos nomen magiſtratus. Vellem & hoc addidiſſet, truncatam eam vocem ab Ennio, vt ſolet, cùm integrum eſſet nomen Medixtutichus. Quod ait apud Oſcos, non te mouebit. cùm ſcias Oſcorum gẽtem in Campaniæ parte fuiſſe. & quamuis gens ipſa perierit, vt Strabo ait, linguam tamen manſiſſe. De Ennio, ſanè nihil illi tam familiare quàm dimidiatas voces vſurpare pro totis. Hinc illa Auſonij,

Ennij mos in truncandis verbis.

Ennius vt memorat replet te lætificum gau.

valet, gaudium. &

Vnde Rudinus ait diuûm domus altiſonum cæl.

valet, cælum. Putem ita emendandum illud Ennij apud Nonium, *Idem emendatus apud Nonium.*

Rastros deinde Fabric carpſit cauſſa poliendi Agri.

Fabric. pro, Fabricius. quanquam viri docti, *dentifabres* maluerunt. A Græcis hoc Ennium imitatum

docent cùm alia, tum Strabonis locus lib. VIII. παραδείγμασι δὲ χρῶνται τοῦ μὲν ποιητοῦ, τὸ Κρῖ, καὶ Δῶ, καὶ Μάψ. Καὶ ἔτι, Ἵππους δ' Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ἀντὶ τοῦ Ἀλκιμέδων. Ἡσίοδος δὲ, ὅτι τὸ βριθὺ καὶ τὸ βριαρὸν, βρῖ λέγει. Σοφοκλῆς δὲ καὶ Ἴων τὸ ῥάδιον, ῥᾶ. Ἐπίχαρμος δὲ, τὸ λίαν, λί: Συρακὼ δὲ, τὰς Συρακούσας. Εὐφορίων δὲ καὶ τὸν ἧλον, λέγει ἧλ. Εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδὰ -τὰ πηδάλια Ἄρατος φησί. Hem, quod me fugerat, restituenda illa vox in Liuij XXIII.

Item Liuius.

Iam Campani eò frequentes ex composito conuenerant: nec procul inde in occulto Marius Alfius qui summus magistratus erat Campanis, cum xiiij. millibus militum habebat castra.

Nam Liuius mss. *Marius Alfius edixit vti qui summus.* Ex duabus vocibus iunctis scribo, *medixtuticus.* Dubitare quis possit ne illa (qui summus magistratus erat Campanis) glossema sint. sicut & lib. XXVI.

In eodem glossema indicatum.

Mediastuticus [qui summus magistratus apud Campanos est] eo anno Seppius Lesius erat.

Sed hoc pono, non adfirmo. Vale eruditissime Daniel.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS ANTONIO OISELO.

ARNOBIVS Christiani nominis scriptorum quasi Varro est. antiquæ & reconditæ doctrinæ, quà in rebus, quà in verbis. Ab eius adytis nihil est quod vulgum arceamus: emanebit sua sponte. In eo his diebus pauca ista adnotabam.

Emendatus Arnobius.

Lib. I.

I. *Qui Faunos, qui statuas, ciuitatúmque Genios, qui Pausos reuerentur atque Bellonas.*

Emen-

Emendabam, *qui Faunos, qui Fatuas*. Fatuam deam nouimus, Fauni vxorem. & cum statuis hîc nullum litigium, sed cum deorum ridiculis nominibus.

Eodem libro.

Quinimo, vt verius proloquar, haruspices has fabulas, coniectores, arioli, & numquam non vani concinnauere fanatici. qui ne suæ artes intereant, ac ne stipes exiguas consultoribus excutiant iam raris: siquando nos velle rem venire in inuidiam compererunt, indignantur declamitántque. in templis iam raritas summa est. iacent cærimoniæ. II.

Hæret sententia. concinnabam sic, *siquando nos bellorum venire in i.* Caussa erroris in alternatione V. B. At Christiani cùm nouæ religionis nomine malè audirent: in eos sacrificuli bellorum & publicæ calamitatis inuidiam conflabant.

Lib. VI.

Inter deos videmus leones toruissima facie, mero oblita minio, & nomine frugi serio nuncupari. III.

Quod verò illud nomen frugi quo Leones nominarent? Scribo. *& nomine truci.* Trux nomen, ipse Leo. Leones autem in dis cultos fuisse docet etiam Minutius. *Item boum capita & veruecum immolatis & colitis: de capro etiam & homine mixtos deos: & leonum & canum vultu deos dedicatis.* Peto iudices, doctissime Oiseli.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

Ego ita ſentio. Liuium, ſiquem alium ſcriptorem variè interpolatum, & oblitum eſſe gloſſis. Multitudo correctorũ hoc fecit, iaminde à Petrarcha. Sed in iis odorandis & diiudicandis opus eſt accurato iudicio, mi Scaliger: hoc eſt, tuo. Vide an rectè indagauerim iſtud,

Lib. XXII. de Minutij & militum ſeditione ob Fabij moram.

Inſigne è Liuio gloſſema ſublatum, indicio libri.

Vt vero ad Vulturnum flumen caſtra ſunt poſita, exurebatúrque amœniſſimus Italiæ ager, villæq́; paſſim incendiis fumabant, per iuga Maſſici montis Fabio ducente, propè de integro eſt orta ſeditio: ac duces ſeditionis accenſi quidam. fuerat enim ſilentium per paucos dies. quia cùm celerius ſolito ductũ agmen fuiſſet, feſtinari ad prohibendam populationibus Campaniam credebant.

Non quilibet, ſed tu Scaliger vides illa, *ac duces ſeditionis accenſi quidam*, eſſe quiſquilias. Quid enim ait? an duces ſeditionis inflammatos eſſe? non agnoſco Latinum ſermonem. An genus militum, quod Accenſos vocabant, duces ſeditionis? hoc quidem etiam nugacius. Omnino explicare me non poteram, abſque codice ſcripto fuiſſet. qui habet, *Propè de integro ſeditio ac* [*de ſeditione*] *accenſi quidam fuerant enim per paucos dies.* En fontem: illud, *de ſeditione*, nota marginalis fuit: inuerecundè irrepſerat, & ſtultius emendata eſt, *duces ſeditionis*. Primum hoc tolle: remoue & illa quæ liber omittit, *eſt orta*.

vt rem

vt rem factam habeas, illud, *quidam*, corrige, *quieti*, (nam abest à veteri vox, *silentium*) & lege, *propè de integro seditio accensa. quieti fuerant enim per paucos dies.* puto germanam Liuij lectionem habebis. Hoc si probo tibi, de aliis sanè manum non verterim.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO.

PANEGYRICOS illos Principum inferiorum B. Rhenanus dedit. sed, di boni, quàm non emendatos! Culpa exemplaris fortasse, sed & culpa aliqua ipsius: qui neglexerit Cuspiniani Viennensem editionem inspicere. in qua quid dicam pleraq. emẽdatiora esse? imò verba, lineas, paginas totas, ab isto omissas. Sunt tamen & in illo exemplari suæ culpæ: quarum partim è Panegyrico Constantino Constantij F. dicto, sic conabar tollere.

Pag. 159.

Ancipiti periculo clausos obsessósque peiora experiri armis coëgisti, adeò quà omnis eruptio tentauerat, cecidisti, vt ipse etiam dux cum parte copiarum, &c. E Panegyricis menda sublata complures.

I. Lego, *adeóque omnes qui eruptionem tentauerant cecidisti.* At paullum suprà in iis verbis, *telisque missilibus:* duæ ferè paginæ absunt historiam omnem obsidionis continentes. quæ tamen sunt in Viennensi editione, Anni D. XIII. Illinc petantur.

Pag. 159.

Spectans ex edito monte Xerxes nauale certamen, Augustus aliquid agens vicit apud Actium. Fuit etiam qui sublatus in scalas inuicem nexas, concurrentes eminus vidit acies. II.

Scrib. *Augustus alind agens*. id manifestè ex sententia tota liquebit. Non vsquequaque verò tamen hoc dicit. Nam Augustus etsi aliâs timidus, tamen Actiaco prœlio dextro cornu ipse præfuit.

Pag. 163.

III. *At enim tu idipsum de ardore totius exercitus sentiens non sine vlla hæsitandi mora, quà breuissimum per eos iter est, rapto agmine aduolasti.*

Delenda negatio, leg. què, *sentiens, sine*: & post, *per eos.* illud *Eos*, gentis aliquod nomen aut regionis fuisse liquet. Quod quærendum.

Pag. 164.

IV. *Hæc est fiducia Imperatoris inuicti & suorum mentibus freti, non dubitare nec trahere bellum, sed proximum quodque pugnæ tempus putare victoriam. Non enim res erat tibi vtique maximo cum Hannibale victore, vt post res asperas locum tempúsque captares, sed vrgere te successus tuos, &c.*

Primum lego, *non ductare.* vt ductare bellum, Sallustius: deinde, *res erat tibi, vti Q. Maximo.* elegans & certa emendatio. Non cunctandum tibi, inquit, vt olim Q. Fabio Maximo contra Annibalem.

Ibidem:

V. *Itaque iam id timebatur ne ille conterritus his rebus, grauiter afflictus, & in arctum redactus boni consuleret, & debitas reip. pœnas obsidione differret.*

Scribo, *ille conterritus, suis rebus g. afflictis & in a. redactis mora consuleret.*

Pag. 166.

VI. *Reperto igitur & trucidato corpore vniuersus in gaudia & vindictam pop. Ro. exarsit, nec de sicca tota vrbe qua suffixum hasta ferebatur caput id piaculare fœdari.*

Quomodo

Quomodo trucidatur Maxentius iam mortuus & fluuio mersus? Rectè Diuæus historiarum istarum diligens, *truncato corpore.* abscisum enim caput fuit. Statim emendo, *nec desiit à tota.*

Pag. 167.

Felices qui te propius aspicerent, longius positi nominabant: quos preterieras, loci quem occupauerant pœnitebat: vicissim omnes inde dicto accedere, insequi, certare innumerabilis multitudo, & impulsa vario fluctuare. VII.

Non negabis verum esse, *vicissim homines in relicto accedere.* Sic enim fiet: solet in eiusmodi spectaculis, alij sua loca deserunt, alij occupant.

Ibidem:

Et tantum sibi hominum animi post illam sexennij cladem superesse memorabant. VIII.

Omnino leg. *tantum ibi hominum, a. p. i. s. c. superesse mirabantur.* Vix putabatur, ait, tanta multitudo superesse fæuitiæ Maxentij.

In Mamertini Genethliaco, pag. 328.

At enim quanto hoc est lætabilius ac melius, quod de prosperitate sæculi vestri certatim omnium hominũ circumfertur barbaria? Darnia sed inuicem dimicaturi vicerunt barbari. Sed consanguineos suos tam innumeros vobis tam nouos ex omni hostium genere successus fortuna suppeditat. IX.

Mera monstra. Diuæus ex vestigiis Viennensis libri, optimè restituit, *omnium hominum ore circumfertur. Barbari ad arma concurrunt: sed inuicem dimicaturi, vicerunt Barbari: sed consanguineos suos. Tam innumeros vobis t. n.*

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM

LIBRI II.

IVSTI LIPSII EPISTOLICARVM QVAESTIONVM LIBER SECVNDVS.

EPIST. I.

I. LIPSIVS MARCO ET GVIDONI LAVRINIS NOBILISS. FRATRIBVS.

FATERI debemus. Brugæ vestræ Belgij nostri sidus sunt, pariter vt olim Græciæ oculus, Athenæ. Nusquam à multis annis ingeniorum felicior prouentus: nusquam doctrinæ vberior seges. In qua eruditorum luce vos, Laurini fratres, sic eminetis,

Vt pura nocturno renidet
Luna mari Gnidiúsue Gyges.

Ea re ausus sum mittere ad vos Notas aliquot super Liuij pugna Cannensi. non docendi caussa, non: sed explorandi iudicij vestri.

Pugna Cannensis libro XXII. *Liuij locus de pugna Cannensi emẽdatur, & illustratur.*

Serui duo, Formiani vnus, alter Sidicini equitis, qui Seruilio atque Atilio Coss. inter pabulatores accepti à Numidis fuerant.

Leg. *excepti.* & ita mss. liber. I.

Sed per eundem Lucanum Statilium omnibus vltrà castra transq. montes exploratis, cùm relatum esset visum procul hostium agmẽ, tum die insequenti eius insequendi consilia agitari cœpta. II.

Mira narratio. festinabant sequi Annibalem: & ecce cùm omnia tuta renunciarentur, non dicam rem, sed

 consilium

consilium sequendi in diem alterum reiiciunt. Vetus præfert, *tum die sequenti eo consilia agitare.* inculcatis illis vocibus, omissis. Facilis restitutio, *tum de insequendo eo consilia a.c.* Statim,

III. *Annibal spem nactus loci ad equestrem pugnam, qua parte virium inuictus erat, facturus copiam pugnãdi Consulibu., dirigit aciem, lacessitque Numidarũ procursatione hostem.*

Vetus, *facturos copiam pugnandi consules.* optimè, sic tamen vt antè emendes, *spem nactus loco ad.* Et planè hoc Liuius dicere voluit.

IV. *Ante ceteros armati (is gentium harum habitus tum magnitudine corporum tum specie terribilis erat) Galli super vmbilicum erant nudi. Hispani linteis, prætextis purpura, tunicis, candore miro fulgentibus constiterunt.*

Fœdè interpolatus locus. Lectio vetus, *aũ telus aiatus gentium harum tum magnitudine.* Puto leg. *Ante alia ornatus gentium harum, tum m.c. tum s. terribilis erat. Galli &c.* Quidquid præter hæc est, Liuij nõ est. Expressa omnia pæne ad verbum è Polybio, καὶ τῶν κελτῶν γυμνῶν, τῶν δ' ἰβήρων λίνοις περιπορφύροις χιτωνίσκοις κεκοσμημένων κατὰ τὰ πάτρια, ξενίζουσαν ἅμα καὶ καταπληκτικὴν συνέβαινε γίνεσθαι τὴν πρόσοψιν. Itaq. dubito, quia in Polybio, πρόσοψις: ne ex illo *aiatus*, faciendum, *aspectus*. Similia istis in libro suo Valla repperisse videtur.

V. *Sol, seu de industria ita locatis, seu fortè ita stando, peropportunè vtrique parti obliquus erat.*

Mss. *seu quod fortè ita stare.* scribo, *starent.* cetera rectè.

VI. *Frontibus enim aduersis concurrendum erat. quia nullo circà ad euagandum relicto spatio, hinc amnis, hinc*

hinc peditum acies claudebant, in directum vtrimq. nitentes stantibus ac cōfertis postremò turbatis equis, vir virum amplexus detrahebat equo.

A veteri absunt ista, *postremò turbatis*. & certè scioli nebulonis glossema fuit. Nihil ad hanc rem turbatio equorum. Nam quod ait, *stantibus*: dixit ad discrimen, quia non vt in equestri pugna procursantibus.

Sub equestris finem certaminis coorta est peditum pugna. primo & viribus & animis pares constabant ordines Gallis Hispanisque. tandē Romani diu ac sæpe consilio agitabant qua fronte aciéque densa impellerent hostium cuneum nimis tenuem eóq. parum validum à ceteris prominentem acie. impulsis deinde ac trepidè, &c. VII.

Ait, *diu ac sæpe consilio agitabant*. Hem? tempus illud ferebat scilicet vt diu consilia agitarētur? imò res potius. quid deinde post consilium? ait, *impulsis deinde ac trepidè referētibus pedem*. nec narrat vel verbo quomodo hæc gesta. Quid multa? vulgata lectiō, meræ nugæ. Libro meo abest vox, *agitabant*. & pro, *impellerent*, scribitur, *inpuluere*. En vobis veram lectionē, *Tandem Romani diu ac sæpe connisi, obliqua fronte aciéque densa impulēre hostium cuneum*. Palmaria hæc correctio est. quod ad scripturam, ex illis *consilio qua:* quàm facilè, *connisi obliqua*? & *inpuluere*, manifesto, *impulēre*. At illud sequens, *à ceteris prominentem acie*, legitur in v. *à prominentem acie cetera*. Lego, *à cetera prom. acie*. Tota narratio Liuij intelligetur ex ratione aciei instructæ. quæ expressa breuiter apud Plutarchum est. ἐν δὲ τῇ μάχῃ στρατηγήμασιν ἐχρήσατο. ὃ γὰρ ἦν ἰσχυρότατον αὐτῶν καὶ μαχιμώτατον τῆς δυνάμεως, ἑκατέρωσε τοῦ μέσου τάξας, τὸ μέσον αὐτὸς συνεπλήρωσεν ἐκ τῶν ἀχρειοτάτων, ἐμβόλῳ τούτῳ προε-

τῷ προέχοντι πολὺ τῆς ἄλλης φάλαγγος χρησάμενος. εἴρητο δὲ τοῖς κρατίστοις, ὅταν τούτους διακόψαντες οἱ Ῥωμαῖοι καὶ φερόμενοι πρὸς τὸ εἶκον, ἐκφερομένου τοῦ μέσου καὶ κόλπον λαμβάνοντος, ἐντὸς γένωνται τῆς φάλαγγος, ὀξέως ἑκατέρωθεν ἐπιστρέψαντας, ἐμβαλεῖν τε πλαγίοις, καὶ περιπτύσσειν ὄπισθεν συγκλείοντας. ὃ δὴ καὶ δοκεῖ τὸν πλεῖστον ἀπεργάσασθαι φόνον. ὡς γὰρ ἐνέδωκε τὸ μέσον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐδέξαντο διώκοντας. ἡ δὲ φάλαγξ τοῦ ἀννίβου μεταβαλοῦσα τὸ σχῆμα, μηνοειδὴς ἐγεγόνει. καὶ τῶν ἐπιλέκτων οἱ ταξιάρχοι, ταχὺ τοὺς μὲν ἐπ' ἀσπίδα, τοὺς δ' ἐπὶ δόρυ κλίναντες, προσέπεσον κατὰ τὰ γυμνὰ πάντας, &c. Eadem Polybius, ſed diffuſius. Ceterum illud Liuij, *cuneum à cetera prominentem acie*, vertit Plutarchus, ἐμβόλῳ προέχοντι τῆς ἄλλης φάλαγγος. ne quis de reſtitutione dubitet.

VIII. *In mediam primam aciem illati, poſtremò nullo reſiſtente ad ſubſidia Afrorum peruenerunt. qui vtrimque reductis alis conſtiterant, mediíque Galli Hiſpanique ſteterunt aliquantum prominente acie.*

Vetus, *mediam primùm*. &, *mediáque Galli*. &, *ſteterant*.

IX. *Afri circà iam cornua vim fecerant, irruentibúſque incautè in medium Romanis circumdedere alas.*

Iterum interpolata lectio. Scripſit Liuius, *Afri circà, iam cornua fecerant*. & ita vetus. at illi boni correctores dum putant, Circà, ad cornua referendum, &, *Vim*, vocem intrudunt: ſententiæ profectò vim fecerunt. Dixit, Circà, vt antè, *nullo circà ad euagandum loco.*

X. *Omiſſis Gallis Hiſpaniſq. quorum terga ceciderant, etiam aduerſus Afros integram pugnam ineunt.*

Abſunt mſs. τὸ, *etiam*, & *integram*. rectè.

XI. *Ne vt reus intercam, cauſſáque conſulatus accuſator collegæ exiſtam.*

Fortè,

Fortè, *ne aut reus interearn, caussáue consulatus.* etsi suspectum est illud, consulatus.

Hæc exigentem prius turba fugientium ciuium, deinde hostes oppressere Consulem ignorantes quis esset. XII.

Antiqua omnis lectio, *Hæc exagentis*. Vulgata lectio à Valla est. Sigonius mauult, *exequentem*. Ego, *satagentes*.& sequentia distinguo. *oppressere. Consulem ignorantes quis esset, obruerunt telis: Lentulum,&c.*

Lentulum in tumultum abripuit equus. XIII.

In mss. tantùm, *Lentulum abripuit equus.*

Ad Cannas fugientem Consulem vix quinquaginta secuti sunt: alterius morientis propè totus exercitus fugit. XIV.

Scribo, *exercitus fuit*. Non aliud dicit, quàm, Varronem fugientē pauci comitati: Æmilio morienti propè omnis exercitus commoritur. Hæc ad Liuij locū hunc habui. qui & ipse è Cannensi pugna elapsus videri poterat: ita multa vulnera & labes in vna pagina præferebat. Valete nobilissimi fratres, Belgarum magnum decus.

EPIST. II.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

VIDE quid adfirmes, mi Carrio. vt Commentarij Cæsaris, non sint Cæsaris? ταυτὶ προσδοκᾶς πείσειν ἐμέ; Mitte opinionem, inquis, & rem ipsam puta. Parebo. Primum ais in libris scriptis ἐπιγραφὴν vidisse sic conceptam, *Commentarij Iulij Celsi*. idq. præter alios conspici in libro collegij Attrebatensis, Louanij. & sanè idem Diuæus noster adfirmabat. *An Commentarij belli Gallici, reipsa Cæsaris?*

Adducis

Adducis & ſcriptores ſuperioris æui: Vincentium in Speculo, qui pontem illum Rhenanum deſcribens à Cæſare libro IIII. celebratum, Iulium Celſum laudat, non Cæſarem. Ioannem epiſcopum Salisberienſem, qui libro ſuo De nugis curialium ante annos pluſminus CD. ſcripto, itē nominat Iulium Celſum. Vidi & ipſe neſcio quam Margaretam Poëticā (vt iuuem te) in qua multa ex hiſdem Commentariis fragmenta citantur, ſed ſemper nomine Iulij Celſi. Iubes poſtremò ſtylum ipſum conſiderare me. & ais in iſtis Commentariis multa ſoluta, hiantia, ſuperflua reperiri, à Cæſaris illo terſo & Attico ſtylo, quem Cicero immenſum laudauit, diuerſa. Hæc ferè tua ſunt. & fatebor, mouiſti me, ſed non demouiſti. Quin Iulius aliquis Celſus manus attulerit Cæſari, quædam reciderit, addiderit, quædam interpolarit, numquam infitebor: vt Cæſarem totum immutarit ſic quaſi Iuſtinus Trogum, ignoſce, ne tua quidem cauſſa poſſum credere. De ſtylo quod ais: ſi verum quærimus, hi de bello Gallico diſcrepant aliquantū ab illis de Ciuili, filo orationis. & fieri poteſt vt interpolati ſint, vt dixi: non tamen ita vt ſimilitudo oris prorſus euanuerit. & quamuis gemini non ſint, fratres tamen eſſe ex ipſa ratione ſcribendi agnoſcas. De hac re ita cenſeo.

EPIST. III.

I. LIPSIVS IACOBO SVSIO, VIRO NOBILI.

Et mihi diſcendi cupiditas innata eſt, & tibi vir nobiliſſime, docendi facultas. quem ita verſatum cum cura in omni genere ſcriptorum ſcimus, vt poſſis

possis tuo iure dicere, quod ille Apollo Ennij,

- à me omnis Belgæ consilium expetunt
In litteris incerti: quos ego mea ope ex
Incertis certos, compotésque consili
Dimitto.

Itaque peto rescribas quid de hoc Plinij loco existimes, Lib. XVII. cap. XI. *Plinius tribus in locis emendatus.*

Hæc & similia quaternos pedes oportet demitti; ceteris sat est si altitudinis pedes ternos effecerint. I.
[Excide inquit radicem istam Papyrius cursor Imp. ad terrorem Prænestinorũ prætoris.] Distringi securius se teste, innoxium abradi partes quæ se nudauerint terra.

Verba quæ lineis inclusi historiam tangunt, quam Liuius lib. IX. rettulit, *Prænestinus prætor per timorem segnius suos ex subsidiis duxerat in primam aciem: quem cùm inambulans ante tabernaculum vocari iussisset: lictorem expedire securim iussit. ad quam vocem exanimi stante Prænestino, Agedum lictor, excide radicem hanc, inquit, incommodam ambulantibus.* At cùm hoc capite Plinij nil nisi de transferendis arboribus aut serendis agatur, quem locum habere hic historia potuit? cuius sanè nec caput nec pes cõparet. Suspicor hoc totũ glossema esse: vnde ortũ, aut qua caussa, ignoro. Sequentia lego, *Distringi securius, sed & innoxium abradi.*

Libro XXIX. cap. II.

Lanis auctoritatem veteres Romani etiam religiosam habuere, postes à nubentibus attingi iubentes. II.

Lego, *à nubentibus ea cingi iubentes.* Docet Plutarchus, ἡ νύμφη δὲ εἰσφέρει μὲν ἠλακάτην, καὶ τὴν ἄτρακτον, ἐρίῳ δὲ τὴν θύραν περιστέφει τοῦ ἀνδρός. Dixit, περιστέφει, quod Plinius, cingi.

Lib.

Libro XIIX. cap. IV.

III. *Ac primum omnium oraculis maiori ex parte agemus. cur enim non videantur oracula à certissimo die maximéque veridico vsu profecta?*

Verius erit, *à certissimo Deo.* Vsus enim ille deus, qui oracula agricolis dictat.

EPIST IV.

I. LIPSIVS NICOLAO BRYARDO, V. NOBILI.

MVLTA me Brugas trahunt. opidi, vt in Belgio pulcherrimi, videndi cupiditas; amicorũ importunæ preces, imò iussa: alia quædam priuata: sed ne viuam, & nullam è Musis habeam propitiam, nisi ante omnes, Bryarde, tu. Non dicam vulgata illa, quia amo te, quia amari me sentio à te. communia hæc cum aliis: sed quia Plautum vnicè amari cognoui à te, illud delicium, & illum, vt sic dicam, pullum Romanæ Musæ. Nec tu mireris, si hoc mirer. An ego non mirer Plautum vnum tibi in manibus, in sinu esse, quem ne omnes quidem qui litteras ex professo tangunt, audent tangere? Nam de nobilitate vestra, magna & rara res si eam ad historias, ad nummos, & eiusmodi studiorum Bellaria possimus allicere. Plautus in litterarum quasi penetrali est, quò non nisi initiati accedant, & qui à se *Spernat profanum vulgus & arceat.* Itaque ardeo, mihi crede, cupiditate videndi, audiendi tui, de Plauto colloquendi. In quo elegantem locum emendasse te puto, Persa.

Plauti à Bryardo correctio.

Subnixis alis me inferam, atque amicibor gloriosè.

TO. *Sed*

TO. *Sed quis hic anſatus ambulat?* SA. *magnificè conſecrabor.*

Legis tu, *magnificè conſcreabor.* Nihil verius. in geſtu illo glorioſo exprimendo etiam Conſcreatio adhibetur, ſiue Exſcreatio. ídque iamnunm vulgò ſolemus. *Conſcreare.*

At ille ſtipes Nonius Conſecrabor pro Conſecrabo adnotat. tam aptè ad ſententiam quàm Ariſtophanis Bombalobombax. Niſi cenſes tamen emendandum Nonium, *Conſcreabor pro conſcreabo.* quod tranſpoſita littera facile eſt. Vale. *Et Nonij.*

EPIST. V.

I. LIPSIVS FVLVIO VRSINO, V. C.

VERV'SNE ad me nuncius accidit, Laurentium Gambaram obiſſe? non verus ſpero, nec Muſæ permittant. Si tamen eſt: doleo. primum vtriuſque noſtrûm cauſſa, qui amicum: deinde Italiæ veſtræ, quæ eximium poëtam amiſit. & amiſit eo tempore, quo opus minimè fuit. Vides enim illa regio veſtra quàm nunc hoc genere ornamenti non abundet. Idē in Europa reliqua eſt. in qua, an bello, an quâ alia cauſſa? iacent omnes litteræ. Apud nos quidem magna, vel potius vnica doctrina eſt, triduanum Ic.tum profiteri, cum Euripidæo Cyclope ſentire, τὰ δ' ἄλλα κόμποι, καὶ λόγων εὐμορφίαι. Sed aut illi inſigniter ſapiunt cum ſuo iudicio: aut nos inſigniter inſanimus. Nobis tamen noſtra ſponſa. quam vereor ne iam vſu, emptione, confarreatione noſtram ægrè poſſimus dimittere.

In Liuio hæc notabam Lib. XXIII. ab initio.

Ab vrbe oppugnanda Pœnum abſterruere conſpe- 1.

cta mœnia, haudquaquam prompta oppugnanti.
Scriptus codex, *Pœnum abstinnere.* eleganter. & ego scio Plautum & veteres vulgò ita locutos. Valla, seu quis alius vellem abstinuisset ab hoc loco manū.

II. *Quod sæpe, inquit, optastis Campani vt supplicij sumendi vobis ex improbo ac detestabili Senatu potestas esset.*

Videtur librarius vetus scribere voluisse, *intestabili.* sed mutauit. nota est formula, Improbus intestabilísque esto.

III. *Tunc Pacuuius. Video quæ sententia de hoc sit data, eiicitur pro malo atque improbo. bonum senatorem & iustum eligite.*

Mansſ. *iustum substituite.*

IV. *Hinc senatores omissa libertatis dignitatísque memoria plebem affari, salutare, benignè inuitare, apparatis accipere epulis, eius caussas suscipere, ei semper parati adesse: secundum eum in lite, iudicem dare, qui magis popularis aptiórque in vulgus fauori conciliando esset.*

Vetus, *secundum ea militem iudices dare.* Omnino scrib. *secundum eum, litem iudices dare, qui.* Dare litem secundum aliquem, merum Latium. Iudices igitur, inquit, caussam illi plerumque addicebāt, qui aptissimus ad conciliandum vulgus. De quibus arbitrari te, doctissime Fului, volo. Vale.

EPIST. VI.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

TV verò, mi Victor, tardum nomen es. nolo dicere, malum. vt pro me ne interpellem: quantū queri Carrionem censes de obstinato silentio tuo?

Noli

Noli aliorſum hoc accipere: ſed credo mehercules Angeronam matrem fuiſſe tibi, & Harpocratem patrem. His parentibus renatum te Pythagoram nouũ. præſertim cùm huius ſapientiæ diſcipulos iam habeas duos, Lernutium inquam & Modium. qui in quinquennali ſua ἐχεμυθίᾳ ſunt, opinor: ita ad litteras noſtras verbum non reſpondẽt, ne Mu quidem Lucilianum. Ridebis tu? at ille ſeriò ringitur. De me, facilis res eſt, veni modò, & quod polliceris, purga te coram. Sunt ioca, ſunt ſeria, quæ in ſinum tuum cupio effundere. ſinum, & amore, & fide mihi perſpectum. Cum te Caſtore, Pollucem expectabo Lernutium. Mihi crede. non illæ ipſæ ſtellæ tam gratæ nautis turbante mari adfulgent, quàm mihi vos.

—πιστὸς ἐν κακοῖς ἀνὴρ
Κρείσσων γαλήνης ναυτίλοισιν εἰσορᾶν.

Varronis locus apud Nonium Febris. *Varronis bina gloſſemata.*

Febris proprietatem [habet à feritate morbi vel mali, vt à calendo calorem vel candorem.] Varro Andabatis: Aperiendam putat, idque alterum appellamus à calendo calorem, alterum à feruore febrim.

gloſſemate inquinatus eſt. Nonius ſcripſerat, *Febris proprietatem. Varro Andabatis aperiendam putat: Idq; alterum.* quidquid præterea eſt, à mala manu eſt, nec dictum à Nonio nec pictum.

Simile in Cibarium:

Varro Modio: In cubiculo [dormire mallem ſcilicet] potius vinum meum cibarium, quàm ego dominus cubarem.

Quod incluſi, interpretamẽtum vacerræ cuiuſpiam, diſtorta mente non pedibus. Reliqua Varronis clara, nec egent correctionis. tantùm interrogandi nota addatur.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS PETRO FABRO, I. C.

QVEM locum nuper in Pandectis emendare visus sum, eius te iudicem capio clarissime Faber. vel arbitrum potius. quando in illiusmodi rebus non hoc directum *Si paret*, sed illud arbitrariū *Quod æquius melius* sequendum videtur.

In Pandectis coniectura.

Pomponius l. CCXLV. De diuersis reg. iuris. *Statuæ adfixæ basibus structilibus, aut tabulæ religatæ catenis, aut erga parietem adfixæ non sunt ædium: ornatus enim ædium caussa parantur, non quò ædes perficiantur. Idem Labeo ait, Prothyrum quod in ædibus interdum fieri solet, non est ædium.* Florentina lectio concipitur, *in ædibus iterum qui fieri solet*. Lego, *in ædibus vterimque*. siue, *vtrimque*.

Prothyra.

Nam Latini Prothyra appellarunt, quæ Græcis Diathyra. Ea sunt repagula è ferro, lapide, vel qua alia re vtrimque depacta, arcendis à vestibulo ædium vehiculis & equis. Hoc ipsum Papinianus Velamen dixit, l. quæsitum, De instr. vel instrum. leg. *Sicut*, inquit, *Prothyron domus si velamen est, instrumento domus continetur*. Alia Prothyra sunt illa, de quibus Nou. CIIII. & CII. quod accuratè, vt iuris pleraque omnia, explicauit amicus tuus Iac. Cuiacius, vir & laude nostra & sæculo maior. Vale.

EPISTO-

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS ADOLPHO MEKERCHO.

QVOD pater ille vatum de Asteropæo dixit, περιδέξιον fuisse : idem de te, clarissime Mekerche, iure vsurpauerim. qui & in rep. & in litteris sic versaris, vt in altero horum vnus esse videaris. Itaque non refugi petere à te, quod ab otioso debuissem, quid de his Liuij locis sentires, *Liuius emen.*

Lib. XXIII. Varro ad Campanos.

Itaque non iuuetis nos in bello oportet Campani, sed cum Pœnis bellum pro nobis suscipiatis. I.

Lectio vetus, *sed pane bellum suscipiatis.* vtraque recta, hæc fortasse germanior.

In eadem oratione.

Pulchrum erit, Campani, prolapsum clade Romanum imperium vestra fide, vestris viribus retentum ac recuperatum esse. Triginta millia peditum, quattuor equitum arbitror ex Campania vos scripsisse : iam pecuniæ affatim esse frumentique. qui si parem fortunæ vestræ fidem habetis, &c. II.

Ego verò ista nec Liuium scripsisse puto, nec Varronem dixisse. Falsa enim. nec Campani tunc vllum militem conscriptum habebant, nisi qui in Romanis castris fuissent. nedum vt XXX. milia. Quod quispiã ad vetusta tempora referat : nihil est. Liber manus. leuiter dissentit. sed ex quo veritas erui possit. *arbitror ex Campania scripsisse* ; omittitque illud, *Vos.* & statim, *affatim est.* Emendo, *arbitror ex Campania scribi posse.* postremas voces procliue fuit confundere in vnam. & deinde, *Iam pecuniæ affatim est.*

Omnia certè hæc ad præſentem fortunam Campanorum referenda ſunt: aut Varro nugas tota cohortatione ſua egerit.

III. *Marius concione aduocata edicit vt frequentes cum coniugibus ac liberis irent obuiam Annibali. Ab aduerſis id non obedienter modò, ſed enixè factū.*
Codex ſcriptus, *Ab vniuerſis id*. bene.

IV. *Annibal vrbem ingreſſus Senatum extemplò poſtulat. precantibúſque inde primoribus Campanorum, nequid eo die ſerè gereret, diémque vt ipſe aduentu ſuo feſtum lætus ac libens celebraret.*
Vetus, *eo die ſerre gereret*. Placebat, *ferale*. agebatur enim de Magio damnando. nūc propius verum puto, *eo die feriæ rei gereret.*

V. *Cœperunt epulari de die, & conuiuium non ex more Punico, aut militari diſciplina eſſe: ſed vt in ciuitate atque etiam domo diu ad varias omnium voluptatum illecebras inſtructum.*
Hærent interpretes. Sigonius emendat, *domo diuite*. pace eius liceat. alia eſt ſententia Liuij. poſtremam vocem mutandum erat, leg. que, *inſtructa*. Nam hoc dixit: conuiuium fuiſſe, quale veriſimile eſt in ciuitate atque etiam diuitis hoſpitis domo facta & longo vſu docta ad voluptates.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS THEODORO PVLMANNO.

Iuuenalis laus.

IVVENALEM Poëtam à Scaligero patre, in Satyra, præpoſitum Horatio, vidi qui indignaretur. At ille me iudice, inter multa certi & elegantis iudicij, nihil verius protulit. Vtinam de poëta populari ſuo,

ſuo, Catullum inquio, tam commodè iudicaſſet! in quo quæ ille reprehendit, nunquam, ſat ſcio, probaret huic filio ſuo Culpas potius eſſe, quàm Laudes. Nam quòd Balthazaris Caſtilionæi vnam elegiam præ multis Propertianis ponit: *Non obtuſa adeò geſtamus pectora Pœni*, vt neſciamus amico hoc datum, non vero. Sed de Iuuenali, verè iudicat. Tantum ille ſupra Horatium eſt, quantum Horatius eſſe voluit ſupra Sueſſanum. Satyræ proprium eſt tangere vitia, obiurgare, aſſurgere, iraſci; interdum iocos, ſæpius acerbos ſales miſcere. vt qui legunt, rubeant potius, quàm rideant. Itaque peculiare eius condimentum, Libertas eſt. Hæc omnia Iuuenalem largiter præſtare dico: Horatius ne conatur quidem. placida omnia apud eum & quieta, iucunda potius quàm acerba: & cùm Satyram propoſuerit, hoc eſt, quaſi cothurnum induerit, comicum agit. Quanquam ille fortaſſe hoc non propoſuit, & mixtum genus ſequi voluit, vt alter in Amphitruone Tragicocomœdiam. idque reuera pręſtat.

In Iuuenalis Satyra VI. hi verſus: *Einſdem locus ab Ariſtophane.*

Si nihil eſt ſeruis incurritur: abſtuleris ſpem
Seruorum, veniet conductus aquarius.

videntur mihi ab Ariſtophane eſſe in Θεσμοφορ. apud quem Mneſilochus ſimulata mulier eadem de hoc ſexu fatetur:

Ταῦτ' οὐδεπώποτ' ἑώρακ' Ευριπίδης.
Οὐδ' ὡς ὑπὸ τῶν δούλων τε κ' ὠρεωκόμων
Σποδούμεθ', ἢν μὴ 'χωμεν ἕτερον, οὐ λέγει.

Sunt & multa alia ab hoc Comico imitata. illud acutè,

-iurat *Et aliter.*
Hipponam, & facies olida ad præſepia pictas.

 à iura-

à iuramenti forma mores exprimit, vt puer Aristophanius in Nubibus,

Νὴ τὸν ποσειδῶ τουτονὶ τὸν ἵππον.

Varia lectio in duobus versibus.

& indignans pater, μή μοί γε τοῦτον μηδαμῶς τὸν ἵππον.

Illo versu Sat. 11.

Nec galeam quassas nec terram cuspide pulsas,

vidi manss. in quo, *nec tempora cuspide.* & scio in more militari esse, hastis scuta galeamque concutiendi in ira. In Sat. XI.

--omnis

Conuictus, thermæ, stationes, omne tribunal.

Idem schidium, *Conuentus, turmæ.* Hæc leuia habui, mi Pulmanne, in Iuuenalem. ne plura possim, tu effecisti, qui omnia minima maxima, cum cura adnotasti. Vale.

EPIST. X.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

O FACINVS, ô scelus! tam infeliciter perierit vtrique nostrûm fragmentum illud Agellij? equidem nullus accepi. Nec tamen di sirint, vt perierit. Bene si fraus abest: & negligentia mera nuncij si peccatum est; vbiubi delituit, tenebrio ille eruetur. Quanquam molesta mora Epistolicis meis. O Musæ, ô di! cur ego non assum diem vnum Carrioni, Lernutio, tibi? quos vnos mihi propemodum (patiamini hoc vobis in os dici) & in germanum modũ duco amicos. Nam alij quidam quos nosti,

-istoc more atq; exemplo viuunt, quos cùm censeas
Esse amicos, reperiuntur falsi falsimoniis:
Factiosâ lingua, ignaua opera, sublesta fide.

vt ait

vt ait poëta ille, de quo breui videor dicturus, Noster. De Oda fac promissa compareant: Lernutij exẽplum vide. cuius vxoris ventri verminanti, iamnunc faueo. In Seneca hæc considera.

Senecæ emendationes quatuor.

Lib. II. de Beneficiis, cap. XXIX.

Et quidam professi sapientiam queruntur, quòd solidior sit cutis belluis, decentior damis, densior vrsis, mollior fibris: quòd sagacitate nos narium canes vincant, quòd acie luminum aquilæ, spatio ætatis corui, multa animalia nandi felicitate. I.

Quæ verò felicitas in nando? Vereor vt decurtata vox sit, leg. que, *diuinandi*. Approbat ipse Seneca, qui statim adiungit, *futuri scientia*.

Lib. IV. cap. VI.

Ille deus non est qui paucas boues, sed qui per totum orbem armenta dispersit: qui non calamo tantum canere, & agreste atque inconditum carmen ad aliquam tantum oblectationem modulari docuit: sed tot artes, &c. II.

Non negabis verum esse, *ad aliquantam oblectationẽ*.

Cap. XXX.

Quid nuper Fabium Persicum, cuius osculũ etiam impediret viri vota boni. sacerdotem non in vno collegio fecit, nisi Verrucossi, &c. III.

Seneca scriptus qui apud me, *Osculum etiam impodici deuotabam*. Fortè, *etiam impudici deuitabant*. Notat hominem opicum, & capitis sui prodigum. Simile est illud Suetonij de Q. Rhemmio: *quem flagrasse ait vsque ad infamiam oris dictóque non inficeto notatum cuiusdam, qui cùm in turba osculum sibi ingerentem quanquam refugiens deuitare non posset, Vis tu, inquit, magister quotiens festinantem aliquem vides abligurrire?*

Lib. IV. Quæst. Natural. initio.

IV. *Sic ergo formare vt scias non posse te consequi vt sis impenetrabilis, cũ omnia cauere per ornamenta fiet.* Lego, *cùm omnia caueris, per ornamenta feriet.* eleganter ductum à gladiatoribus. quorum arma hîc, ornamenta.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO.

AENIGMA ad te adfero: para Hortésij Sphingem. Liuij lib. II. de Valerij domo.

Dubitatum in Liuij loco. *Delata confestim omnis materia infra Veliam, & vbi nunc vicus publicus est, domus in infimo cliuo ædificata.*

Stabiliri ea lectio Plutarchi fide videtur, καὶ κατεσκεύασεν οἰκίαν ἐκείνης μετριωτέραν, ὅπου νῦν ἱερόν ἐστι οὐικος πόλικος ὀνομαζόμενον. sed videtur tantùm: in re contrà est. Ait enim, ὅπου ἱερόν ἐστι. at dic mihi, quis templum audiuit Vici publici? aut quis eo nomine deus? Et nescio quid aliud monstri alunt veteres libri. Rhenani codex, *vbi nunc vicæ pocæ*: meus, *vicepotæ*. Vi-

Vicepota dea. dendum herclè ne Vicepota seu deus seu dea fuerit Romanis, cuius inibi templum. Seneca de morte Claudij, *Proximus interrogatur sententiam Diespiter Vicepotæ filius, designatus Cos. nummularilus.* Ergo in Liuio, *vbi Vicepotæ est.* ædes scilicet. ad Liuium, emendandus interpres eius, hac in re, Plutarchus. Sed hoc somnium, fortasse & istud lib. XXIII.

Et alter, si forte, correctus. *Latóque, vt solet, ad populum, vt equum ascendere liceret, præter duas vrbanas legiones, quæ principio anni à Consulibus conscriptæ fuerant, & seruorum delectum, cohortésq. ex agro Piceno & Gallico collectas, ad vltimum propè desperata reip. auxilium,*

cùm

cùm honesta vtilibus cedunt, descendit equo, dixitq; Qui capitalem fraudem ausi quique pecuniæ iudicati, &c.

Quid illud, descendit equo? An in vrbe Dictator equum ascendebat? & vt id fuerit, an ex equo edicere non potuit? campæ, & flocci. Scribo, & dist. *ad vltimum propè desperatæ reip. auxilium, cùm honesta vtilibus cedunt, descendit, edixítque.* Scriptum fortassè fuit, *ecdixítque.* At homines acutos mouit, quòd antea legerant latum fuisse vt equum ascendere liceret. Itaque facetè iterum equo detrahunt, propter illud Descendit. quod Liuius ita dixit, vt vulgò Ad extrema descendere.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS FRANCISCO NANSIO, V. C.

NIHIL est aut te humanius, Nansi, aut litteris tuis amabilius. ad quas tamen, quod fieri posse non putabam, addidit nescio quid suæ Veneris lator Modius. ita multa mihi de te, de rebus tuis appositè & εὐτραπελῶς narrauit. Planè adolescens est ad illud poëtæ Siculi - φιλόμωσος, ἐρωτικός, εἰς ἄκρον ἀδύς. Plautum meũ quod scribis auidè istic expectari: sanè nollem. noui ipse me: &, di boni, res quanta! Itaq. valde vereor vt sitim vestram promissis accendere, reapse non possim restinguere. Video quid duobus magnis viris acciderit. qui ante annos xv. vter Plautum ederet, epistolis concertabant inter se. Hem! rideo, Galba ait, cantherio, vt vsurpem verbum vetus. & quid hoc aliud est, quàm Iunonẽ Lucinam clamare, fœtu nõdum concepto? De Sisennę loco, & Gorytis: fateor, erraui cũ Nonio. Vtinã ne plura in iis libris sint theta tuo digna! Plauti Persa duos locos facio iudicij tui.

Scena,

Scena, Probaui:

Restituta vox in Plauti Persa.

Nugipolyloquides, argentiextenebronides,
Tedigniloquides, nummorum expalponides.

Ficta nomina Aristophanis morem & Græcorum. pro re præsenti tamen sententiam præferre debent. Itaque altero versu legerim, *Techniloquides*, quasi, qui loquitur technas.

Scena, Satin' Athenæ.

Et distinctio versus.

DO. *Ne sis plora, libera eris ac tutum, si crebrò cades.*
Vin' mea esse? VI. *dum quidem, ne nimis diu tua sim, volo.*

Illud, *si crebrò cades*, turpiculam aliquam sententiam habere posse videtur: sed, me Iupiter, inuenustam, *Plenam ruris & inficetiarum.* nec persuadeor Cadendi verbum Latinos sic abusos. Puto personas omissas, confusas etiam voces. quas sic concinno: *actutum.* VI. *sic reor.* DO. *ades, Vin mea esse?* Peto rescribas.

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS GVLIELMO PANTINO, MEDICO.

PLINII libros qui Pandectas appellauerit, me iudice haud errauerit. Omnia ille vir legit, vidit, sciuit: & in vnum volumen Græciam & Latium cōclusit. paullò mehercle felicius, quàm Thrax ille Imperator veteres leges. In eius scriptis quia assiduū esse te audio, si probare hanc emendationem meam poteris, quæro.

De Plinij loco quæsitum.

Lib. IX. cap. XV.

Silurus grassatur vbicunque est, omne animal appetens,

tens, equos natantes sæpe demergẽs, præcipuè in Mœno Germaniæ amne prope Lisboum. Et in Danubio mario extrahitur porculo marino simillimus.

Addubitat Hermolaus, *prope Visbium*, ne legendum sit, & *Æno*, non *Mœno*. quòd Ptolemæus Visbium opidum ad Aenum collocet. Vir magnus errat in re tota: nullum hic opidum quærendum, sed sic, ni fallor, leg. *Germaniæ amne. Protelis boum & in Danubio Mario extrahitur.* Agit de inusitata magnitudine aliquot piscium, & in iis ponit Marionem Danubij. adeò, inquit, vt necesse sit, protelis boum immane corpus extrahi. Ecce autem, quod hic Protelis dixit, paullo antè de Attilo Padi aiebat, *catenato captus hamo, nec nisi boum iugis extractus.* Protelum quid sit, iam pueris septuennibus notum.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS CASPARI SCHETO, V. AMPLISSIMO.

Si est vt vllæ litteræ, iis qui in rebus gerendis versantur, conueniant: certè historia est. Nam poësim, eloquentiam, alias elegantias, quanquam ingenium admittat, negotia ferè excludunt: historia nec esse ipsa sine negotiis potuit (rerum enim gestarum narratio omnis est, non otij aut quietis:) & amat inprimis habitare apud eos qui tractant negotia. Meritò. res enim gerere, prouincias, regna administrare, nemo sine prudentia potest: prudentia ex vsu est, vsus ab exẽplis. At si Italia aut Hispania lustrata, paucorum annorum notata exempla (quantulum enim est quod homines viuimus?) præbere hunc vsum censen-

censentur: quid de historia, di boni, sentiemus? in qua non vnius æui aut vrbis exempla, sed omnium temporum, omnium gentium, quasi in diffuso theatro res gestæ spectantur. Itaque non pecco, Schete, si Liuianas aliquot Notas mitto ad te. ad te, inquam, quem scimus non solùm historiæ veteris, sed etiam, (quod admirabile sit in illa vi occupationum) poëseos peramantem.

Liuius restitutus.

Lib. XXII. de cunctatione Fabij.

I. *Neque vniuerso periculo summa rerum committebatur: & parua momenta leuium certaminum ex tuto cœptorum, finitimorum receptu, assuefaciebant territum pristinis cladibus militem minus iam tandem aut virtutis aut fortunæ pœnitere suæ.*

Arbitror leg. *finitimo receptu.* & hoc dixit, certamina ex tuto fuisse cœpta, vt facilis receptus in vicina castra esset.

Pòst, in oratione Minutij.

II. *Audendo agendóq. res Romana creuit, non his sensibus consiliisue, quæ timidi cauta vocant.*

Bene vetus liber, *non his segnibus consiliis quæ.*

III. Infrà:

Romanus primo aduentu, incognitus antè, ab re clementi liberalique initium fecerat: & Acedux vir prudens haud frustrà videbatur socios mutasse.

Scriptum meum, *& Abelox.* ídque verum hominis Hispani nomen. Polybius vbique, ἀβίλυξ. quod tamen bonus interpres ille mutandum sibi in Acedux putauit

IV. Ibid. de Minutio.

Deinde castra ipsa propius hostem mouit, duo fermè à Gerione millia, in tumulum hosti conspectum.

Melius liber mss. *tumulum hostium in conspectu.*

EPIST.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS IOANNI BEROTIO, I. C.

NON frustrà Romani consecrarunt Fortunam huiusce diei. Nauis nos nuper coniunxit, &, qui antea nunquam videramus inter nos, amicos dimisit. Tantam vim habet vel studiorum similitudo, vel illud in moribus come & humanum. quod in te ita eximiè elucet, vt omnis sermo, gestus, vultus ipse tuus nescio quid habeant ad amorem ἑλκυστικόν. At inter alia, quàm me affecerunt illæ de Præfecto vrbis vestræ verissimæ laudes! O magnum virum! vel heroëm potius, qui in tot circumstantibus turbis audet habitare in libris! qui Pindarum sua lingua, qui Polybium loquentes, non dimittit è manibus! Et hunc nos mediocriter doctũ, aut Dicis caussa versari credemus in litteris? Iterum dico. ô non nostri sæculi virum, & dignum, quem illiusipsius Pindari præconium celebret - ϗ πάγκαρπον ἐπὶ χθόνα ϗ διὰ πόντον. Sed tu, mi Beroti, quem delectant historiæ, de his Iulij Capitolini locis quid sentias scribe.

In vita M. Antonini.

Educatus est in Hadriani gremio, qui illum, vt suprà diximus, Verissimum nominabat, & qui ei honorem etiam publicè sexenni detulit. Conatus duûm locorũ Capitolini emend. 1.

Inepta herclè lectio. cui probes Imperatorem populi Ro. puerum sexennem honorem adfecisse? Antiquitus excusi, *honorem qui & publicis exenniis detulit.* Alij *encenniis*, alij, *xeniis*, emendant. mihi placet vnicè, *qui est publicis x. ennis*. id est, decenniis. Decẽnalia festa, Quinquennalia, Vicesimalia celebrari solita in Decennia publica.

honorem

honorem Impp. constat. earúmque rerum origo ab Augusto. Romæ, in arcu Constantini, & diffusè Dio Cassius. Sunt & nummi VOTIS.X. &, SACRIS.X. &, FESTIS.X. Antonino igitur honos publicis decenniis habitus, quia nomen eius cum nominibus Imperatoriis votis publicis insertum. Non malè etiã legeris, *honorem quintetiam*. pro illis, *qui &*.

Ibidem.

II. *Fuit autem vitæ indulgentia, vt cogeretur nonnunquam vel in venationes pergere, vel in theatrum descendere, vel spectaculis interesse.*

Attende, & sensi idonei nihil elicies. Lego, *Fuit autem vnicæ diligentiæ: vt cogeretur*. Certè hoc dicere voluit, Tam adsiduum in studiis & rebus Antoninũ fuisse, vt abstrahi & tantumnon cogi debuerit ad animum laxandum.

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

SALVA res. repertus Agellius. & nos naufragiũ, nuncius euasit lumbifragium: quod meherclè illi vappæ imminebat, nisi liber comparuisset. De Oda, quoniam velle cœpi, vide ne tergiuerseris. Imitor enim M. Brutum. quod volo, valdè volo. Fragmentum tuum cœpi conferre. video ita bonum esse, vt nihil possit suprà. plures paginæ essent modò. Accipe specimen cap. XI. lib. Noni, vel, vt fragmentum, Decimi. Inscriptio capitis in eo, *De Valerio Coruino, & vnde Coruini.* nec vltrà.

Agellius aliquammultis locis sic le libri correct.

1. *Adolescens tali genere editus L. Furio, Claudio Appio Coss. fit Tribunus militaris.*

Emen-

Emendant, *Italo genere.* malè. Sciendum enim non esse hæc verba Agellij, sed antiqui cuiuspiam Annalium scriptoris, cuius tamen nomen omissum & miror, & indignor. Itaque cùm anteà parentes nominasset Valerij & decora gentis, subiecit, *tali genere.* nimirum quale memoratum. Hoc verum est. amico tamen cuidam meo nulla vi persuadere hoc potui.

Agrum Pontinum insederunt: instruebantúrque acies à Consulibus, de vi ac multitudine hostium satagentibus. II.

Scriptum tuum, *Pomptinum.* & sequentia sic: *instruebantúrque acies, Consulibus de vi ac multitudine hostium satisagentibus.* optimè.

Dux interea Gallorum vasta & ardua proceritate armísque auro præfulgentibus, gratia dimicandi ingrediens, & manu telum reciprocans, incedebat. pérque contemptum & superbiam circumspiciens despiciénsque omnia, &c. III.

Musça planè oratio, à qua scribenda vix abstineo manum. at quàm turpè in ea mendum! Vetus, *auro præfulgentibus, grandia ingrediens, & manu t. r.* Insanum bene. & insanit qui hoc non videt. Grandia ingredi, Græcanicum. vt ἱερεῖον βαδίζειν, ἱμερόεν γελάσαι. similia. expressit superbi nebulonis gressum.

Coruus repentè improuisus aduolat, & super galeam Tribuni insistit, atque in aduersarij os atque oculos pugnare incipit, insibilat, obturbat, vnguibus manū laniabat, & prospectum alis arcebat. IIII.

Scidæ, *insilibat, obturbabat.* Turbauit correctores, ἀρχαικῶς illud, *insilibat.* fecerúntque, *insibilat.* facetè, quasi coruorum id esset. nec viderunt saltem subsequi, *laniabat, arcebat,* modo preterito. In isdem est, *aliàs arcebat.* approbo.

V. *Sic tribunus ſpectante vtroque exercitu & ſua virtute nixus, & opera alitis propugnantis, ducem hoſtium ferociſſimum vicit.*

Illic eſt, *opera alitis propugnatus,* παθητικῶς. nec dubitabis germanum id eſſe.

VI. *In eius ſtatuæ capite corui ſimulacrũ eſt, rei pugnæq́;, quam diximus, monimentum.*

Scriptum, *vt diximus.*

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS BARNABÆ BRISSONIO, V. C.

QVIS Muſas nouit, & Briſſonium non nouit? Nec di ſinnt, vt indictus nobis ſis, clariſſimum Galliæ lumen. Liuij locum, quem emendaſſe recto iudicio videbar, facio iudicij tui.

Lib. XXV. initio.

Nouarum interpretatio vitiando Liuio.

Et aliquot publici ſacerdotes mortui eo anno ſunt, L. Cornelius Lentulus Pontifex maximus, & C. Papirius C.F. *Maſſo Pontifex, & P. Furius Philus augur, & C. Papirius, L. Fuluius Maſſo decemuir ſacrorum.*

De vitio Liuius index eſt. Vt enim hæc lectio concipitur, quinque ſacerdotes eo anno mortui fuerint: at Liuius in adiunctis verbis, quattuor tantum ſuffectos tradit. *In Lentuli, inquit, locum* M. *Cornelius Cethegus, in Papirij Cn. Seruilius Cæpio, Pontifices ſuffecti ſunt: augur creatus L. Quintius Flamininus, decẽuir ſacrorum L. Cornelius Lentulus.* Quid igitur fiet L. Fuluio? Liber meus ſcriptus, *C. Papirius Lemaſo decemuir.* Aperta correctio erit, *C. Papirius L. F. Maſſo.*

Masso. tantùm F. mutauerat in E. Ablegandus igitur iste L. Fuluius, natus ex notis. & scimus Massones cognomen Fuluiæ gentis non esse, sed Papiriç.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS ANDREÆ SCHOTTO.

OMITTE contumeliam. Terentius vt antistet Plauto? Ita censet, inquis, amicus meus vir doctus & grauis. Hoc malo, quàm vt tu. sed quis ille tantus, cuius caussâ Criticorum veterum iudicia rescindantur? cui præ M. Varrone debeamus credere? Ait Plauti seruile ingeniū esse: Terenti liberale. Quid seruile dicat nescio. scio Plautinam prosapiam: sed quid hoc? probet ille ex tabulis cēsoriis Afrum eum fuisse ingenuum. An quia seruos in Comœdiam inducit? scilicet non solet fieri. vellē tamen istius caussa paullò plures Lorarios. Ait plebeia & humilia eius scripta. Samius iste Lucumo, quod laus est, vitium facit. nisi fortè nouo præcepto docebit ille nos Tragœdiam humilem, Comœdiam altam esse debere. Quod cùm faciet, concedam etiam Tribunum plebei esse debere optimatem. Nam Comœdia cui scribitur, quàm plebi? Adeò vt, quanquam in communi consessu patrum & equitum, sæpius tamē summam caueam spectare actor debeat quàm Orchestram. Ea caussà cur in Plauto pleraque ex moribus, ex verbis, ex iocis infimæ plebis. At Terentius in hoc genere æquabilior, & magis, vt sic dixerim, vnius fili. Fateor. sed vsurpabo de eo vetus dictum, Terentius nihil peccat, nisi quod non peccat. Hac æquabilitate censuram Cæsaris meruit:

Plauti cum Terentio comparatio.

Lenibus atq; vtinam scriptis adiuncta foret vis
Comica, vt æquato virtus polleret honore
Cum Græcis, neq; in hac despectus parte iaceres.
Vnum hoc maceror & doleo tibi deesse Terenti.

Hæc vis & varietas in Plauto est. nunc ille assurgit, nunc submittit: nunc protrita, nunc grandiora dicit: proponit vitia, & castigat: locos communes, τὰ ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ admiscet. aliud quidem agens, sed quasi hoc vnum agens. & hæc omnia tanquam sale venustissimis iocis adspergit. Quæ certè Terẽtius per somnium non cogitat, per iocum non tentat. Atqui sermone Terentius lectior est, purior, elegantior. & hoc iam commune doctorum iudicium est, vt qui aliter sentiat, nihil sentiat. Mira res tamen. Credo Terentius Varro (& cùm nomen posui, satis est) de lingua Latina iudicare non potuit. cuius proprietatem cùm tot libris inquireret, homo ineptus non quater Terentium nominat: ille pistor Plautus omnes paginas implet. Quod magis mirêre, cùm dedita opera quid in Comicis singulis propriè emineret, iudicare vellet, sic ait: *Cæcilius in argumentis palmam poscit, in ethesin Terentius, in sermonibus Plautus.* Et vides? propria Plauti laus sermo est, Varrone quidem iudice. quem qui non audit, cur ego eum audiam? Quod aiunt in Lælio Ciceronis scribi, Terentij se verbis libenter vti. certè. sed quid tum? quasi ille ipse Cicero minus libenter vtatur verba Plauti. Et tamen sciant hoc non Ciceronem dicere, sed Lælium. Lælium, inquam, qui fabulas Terentij creditus est ipse composuisse. ne miremur suam supellectilem paterfamilias si libẽtèr vtatur. Venio ad caput & quasi arcem comparationis. Obscæni in Plauto ioci, mores molles & lasciui, Massilia digni vel Tarẽtò: Terentius totus pudicus,

dicus, castus, verecundus, & quem à sacris suis Vesta non arceat. De pudicitia quidem Portius rogandus erat, vel Scipio potius. Sed ad rem. Si moribus nostris Plautum defendo: sudabo. si moribus antiquis: rem factam habeo. Quærebant enim ista Patres, Equites, Plebs: prurientibus auribus ad theatra conueniebant. & quæ in Mimis palàm fieri spectauerāt, audire in Comœdiis volebant. Hæc res plausum, hæc palmam merebatur. Terentium ipsum verecundia abstinuisse putant ab istis? imò natura. nec ille venustè dicere noluit, sed inuita Venere non potuit. Et tamen misellum hac parte Plautum. ille vnus premitur: Aristophanem nemo vexat, cuius comœdiæ tot tam inuerecundis iocis refertæ sunt, vt si Plautum componas, iures præ illo Vestalem Maximam fuisse. Idem diceremus si Afranius, si Pomponius, si Cæcilius, si Nouius exstarent. Quod moribus nostris fœda hæc, illicita, intestabilia aiunt: scimus ista. sed tu audi me, præteruehere ista quasi Sirenum scopulos, & aspice, non lege. Liuia viros nudos castæ feminæ nihil differre à statuis aiebat: tu tam molli libidine es, quem nudi aliquot ioci abripiant? Corrumpunt tamen ista adolescentes, inquiunt. & Camerarij exemplo tollenda, eradenda sunt. Minimè gentium, me quidem iudice. Adolescentes hæc legunt, viri tantum intellegunt. ita obscurè pleraque illa turpicula scripta sunt. Si igitur qui hæc capiunt, constantiori iam ætate sunt quàm vt decipi possint: & qui decipi possunt, omnino non capiunt: cur scalpellum adhibeatur, & vnius omnium Latinissimi scriptoris membra violētur? Superest Horatij iudicium. quod, obsecro, Horatij caussa omittatur. vtinam eâdem tolli possit ex libris. Concludam. Terentium ipsum amo, admiror:

De iocis Plautinis.

ſed Plautum magis: vterque adoleſcentibus in ſinu, in manu, in oculis ſit: conferantur etiam, ſi placet, inter ſe, tantum alter ille ne præferatur. Magiſtellos iſtos, qui vulgò aliter ſentiunt, plorare iubeo, te amiciſſime Schotte valere.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

NON mentiar Falkenburgi. & litteræ me tuæ, & iudicium delectarunt. illæ, quia plenæ amiciſſimi amoris; iſtud, laudis: quam & ſi agnoſcere in me non potui, tamen amare vt ab amore tuo profectam debui. Munus Redigeri planè regium. & profectò, vt ille Siculus ait,

Τίς τῶν νῦν τοιός δε, τίς εὖ εἰπόντα φιλασεῖ;

Nam nullo antè ſæculo, mi Falkenburgi, magis deſpretæ iacuerunt noſtræ litteræ, quàm iſto. Litteræ autem? imò omnis pudor, probitas, virtus. τοιαῦτ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται. cuius finem adhuc nulli videmus. Nam illa de pace ſpes, Plauti verbo, decollauit. Nos ad litteras confugimus vt ad aras, maximè ad illas ſeueriores quę mederi affecto animo poſſint, non ſolum delectare. Eo in genere principem Senecam in Latinis deputo. hominem ſanè doctum, ſed ſapientiæ tamen quàm ſcientiæ maioris. In eo carptim hæc notabam.

De conſolatione ad Martiam, cap. VIII.

Seneca bis corrigitur.

1. *Manet quidem tibi Martia ingens triſtitia, & iam videtur duxiſſe callum, non illa concitata qualis in illo fuit, ſed pertinax & obſtinata.*

Vir doctus Pincianus emendat, *qualis in Liuia fuit.* non

non negabis verius esse, *qualis initio fuit*. nec id coniectura, sed res est.

Epistola LXXXIX.

Zenon Eleates omnia negotia de negotio deiecit: ait nihil esse. Circa eadem ferè Pyrrhonij versantur & Megarici, & Cretici, & Academici, qui nouam scientiam induxerunt nihil scire. II.

Hæremus in philosophis Creticis. Aliis, *Critici*, placent. at tu certum puta, *Eretrici*. Nam & hi de non scientia idem Pyrrhoniis & Megaricis senserunt. Cicero III. de Oratore: *Fuerunt etiam alia genera philosophorum qui se omnes Socraticos esse dicebant, Eretricorum, Herilliorum, Megaricorum, Pyrrhoneorum.* Priora etiam Senecæ legerim, *omnia negotia vno negotio deiecit.*

EPIST. XX.

I. LIPSIVS IACOBO CRVQVIO.

HORATIO, mi Cruqui, in Lyricis meritò illud Homericum dabimus, -εἷς κοίρανος ἔστω. Nemo illi proximus, nemo secundus: & Saleium Bassum, quique alij in tertiis fortasse constiterunt, eos ante ætatem nostram vita defecit. In eo laudabilis mehercle opera tua. cui ornandæ quid præterea promiseris, & quid debere diutius non possis, non meminimus solum, sed etiam, si pateris, exigimus. Scis quàm multi germana illa antiquitate delectentur. expedi igitur, cum Musis volentibus, Acronem nobis. & ex Horatio æternæ tuæ coronæ, is quasi lemniscus addatur. Liuius me habebat. Eius vnam vocem tribus locis restituebam.

Lib. XXI.

Exscensionis vox tribus Liuij locis reponenda.

I. *Repetenti Siciliam consuli excursio hostium in agrum Vibonensem facta nunciatur: litteraq; à Senatu de transitu Annibalis in Italiã, & vt primo quoq. tempore collegæ auxilium ferret, traduntur.*

Liber manss. *exscensio hostium.* germanum & familiare de egressu nauium Liuio verbum.

Lib. XXVII.

II. *Dum hæc Romæ geruntur M. Valerius Messalla quinquaginta nauibus cùm ante lucem ad Africam accessisset, improuisò in agrum Vticensem excursionem fecit, eúmque latè depopulatus.*

Idem codex, *ascensionem fecit.* scribo, *exscensionem.*

Lib. XXII.

III. *Cn. Seruilius Consul cum classe nauium circumuectus Sardiniæ & Corsicæ oram & obsidibus vtrimq. acceptis in Africam transmisit, & priusquam in cõtinentem descensiones faceret, Meninge insula vastata, &c.*

Pariter puto leg. *exscensiones.* Arbiter esto, mi Cruqui.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS HVBERTO GOLTZIO.

VIDI Fastos Cõsulares tuos. quid magis mirer? diligentiã in quærendis tot nũmis? felicitatẽ in reperiendis? an manũ & artem in exprimendis? Et vt duo priora Laurini fratres sibi vindicent, quorum diligentia & sumptu omnis illa vis collecta nummorũ: tertium certè proprium est tuum, nec erit qui ex ea laude quidquam decerpet. Macte Goltzi. & alij sine seruiant huic sæculo & vulgo; tu veterum magistra-

tus,

tus, titulos, vrbes, triumphos nobis ſculpe & Muſis. Mihi crede. æternabis vnà cum illis nomen tuum. Expedi, ſi potes, dubitationem, quæ his diebus nata mihi. Admonitus libro tuo euoluebam Antiquitates meas. reperio nummûm duorum inſcriptionem (& vidiſſe puto Romæ apud peritum harum rerum virũ Nicolaum Florentium) ANTONI. IMP. A. XL. III. VIR. R. P. C. adiuncta Leonis effigies erat. item alterius ex ære, LVGDVNI. A. XL. Quærebam quid eſſet illud A. XL? & an reppererim, vide. Puto ſignificari nummos eos percuſſos Lugduni à gẽtibus Galliæ quadraginta. Docuit me Strabo lib. IV. de Lugduno, καὶ γὰρ, inquit, ἐμπορείῳ χρῶνται καὶ χαράττουσιν τὸ νόμισμα ἐνταῦθα οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες. τό τε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ, πρὸ ταύτης ἵδρυται τῆς πόλεως. ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἔθνων ξ. τὸν ἀριθμόν. Ex his de moneta res clara: turbat nihilo ſecius me numerus gentium. nũ mi enim illi, XL. tantum: at Strabo, vt vides, LX. Tacitus verò etiam liberalior LXIV. Galliæ gentes ponit. Sic enim locus ille capiendus fuit Annali tertio, non de vrbibus: *At Romæ non Treueros modò & Æduos, ſed quattuor & ſexaginta Galliarum ciuitates deſciuiſſe audiebatur.* Quod ſupereſt, aræ Lugdunenſis, cuius hic Strabo, etiam Dio meminit lib. LIV. & feſti ad eam annui. Iuuenalis etiam,

De inſcriptione Nummorum Antonij, quæſitum.

Quot populi Galliæ.

Tacitus expl.

Et Iuuenalis.

Aut Lugdunenſem Rhetor dicturus ad aram.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS NICOLAO BRYAREO, V. N.

De Appuleio.

EGO verò Appulei lectionem abhorrendam non censeo, quidquid isti de Arpinati schola inuestes pueri dicant. Ciceronem admirantur? laudo. & scilicet nos eo modo non scripsimus, aut scribere nunc, si res ferat, non possimus. Sed non hoc agitur. & vt dem illis ad eloquentiam Ciceronem vnicum esse: intelligere & sapere tamen est à multis. Quanquam illum ipsum Appulei stylum quòd cõtemnunt: vellē parcius. Et eamus ab istis discipulis ad iudices ex lege Pompeia triginta annorum. tumidus forrasse, vegrandis, & adfectatæ elegantiæ scriptor est: at certè doctus litteras & mores veteres, & in sermone ipso Plauti in primis imitator. Itaque ille nescio qui Aretalogus, qui rudere illum dixit nõ loqui: probet prius de Plauto, & credam de Appuleio. Sed ille Afer fuit, & est nimirum etiam nunc in Italia odium Pœnorũ. Tibi, mi Bryarde, cùm pleraque omnis eius phrasis sit à Plauto, pauca exempli caussa selegi. ea maximè quæ in ipso Appuleio egere emẽdationis videbãtur.

Loci eius circumque correcti, & ostensi à Plauto esse.

In Apologia.

Ego verò quietis & concordiæ & pietatis auctor, cõcilitator, fauissor, non modò noua odia non serui, sed vetera quoque funditus exstirpaui.

1. Scrib. *conciliator, fautor.* vt illud Plauti, *Sicui fautores delegatos viderint.* & Cauitio, pro Cautio, Varronis.

Ibid.

11. *Omnes isti quos nominaui, & siqui præterea fuerunt dolo memorandi, si cum hac vna Rufini fallacia*

lacia contendantur, machi prorsus & bochones videbuntur.

Scrib. *Macci prorsus & Buccones.* Maccus & Bucco personæ sordidæ, fatuæ, stultæ, poëtis Atellanarum. Sic Pomponius Bucconem Adoptatum & Auctoratum: Nouius Maccum exsulem, Pomponius Maccũ & Maccos geminos inscripsit. Plautus, *Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.*

Ibidem:

Superest ea pars epistolæ, quæ similiter pro me scripta, in memetipsum vertit cornua. III.

Interpretantur inuicem Plauti & Appulei ista:

Nimisque ego illum hominem metuo & formido male
Ne malus item erga me sit; vt erga illum fuit:
Ne in re secunda nunc mi obuertat cornua.

Appuleius in eadem Apologia:

Nam cùm vndique versum tabulis flagitaretur, & quasi insanus ab hominibus obuiis teneretur, flax inquit, negat posse dissoluere, anulos aureos & omnia insignia dignitatis abiecit. IIII.

Restituenda est Plauti vox, *Pax, inquit: negat posse dissoluere.* & vsus est pulcherrimè. Interiectio comprimentis est, & quasi cum verecundia silentium sibi aut alteri imponentis. Consule Plautum, qui sæpe vsurpat. vt & Græci comici. Hesychius, πάξ, ἐπὶ τοῦ τὸ τέλος ἔχειν. Pax.

Et suscepta contra matrem simultas non ipsi vitio vortenda sit, sed socero eius Eccilli Herennio Rufino. V.

Inepti exscriptores, quasi hominis si nomen esset. at comicum est demonstrandi, Eccille, & Eccilli, Eccillum: Eccillum.

cillum: ſicut, Ella, ellum. quæ vox reſtituenda in A-
Afranius emend. franij verſu apud Nonium Concedere.

Atque etiam incendit hoc, procul conceſſero.

Leg. que. *Atque ellam incedit huc, procul c.*

Libro de deo Socratis.

VI. *Neque enim in emendis equis faleras conſideramus, & baltei polimiam inſpicimus, & ornatiſſima ceruicis diuitias contemplamur.*

Politia, pro eleganti munditia. Lego, *baltei politiam.* Verbum vetus. ex quo cenſoria nota impolitiæ apud Agellium.

Ibidem.

VII. *Hos Græco nomine Dæmonas nuncupant, inter mortales cælicoláſque vectores hinc precum, inde donorum: qui vltro citróque portant hinc petitiones, inde ſuppetias, ceu quidam vtrimque interpretes & ſalutigeri. per hos eoſdem vt Plato in ſympoſio autumat, cuncta denunciata, & magorum varia miracula reguntur.*

Salutigeri, internuncij. Ait, *interpretes & ſalutigeri.* quod erit explicandæ & firmandæ Plautinæ lectioni Aulularia, *Ancillas, muliones, mulos, pediſequas, Salutigerulos pueros,* vti tentant immutare alij, *Sandaligerulos.* Statim etiam lego, *cuncta deûm nunciata.*

De Aſino lib. IX.

VIII. Concipilare. *Nec dubiò me lanceis illis & venabulis imò verò & bipennibus quæ facilè famuli ſubminiſtrabāt, membratim compilaſſent.*

Reponendum Plauti verbum, *Concipilaſſent.*

Lib. VIII.

IX. Arciere. *Iam iámque vicinos vndique partientes, turpiſſimā ſcænam patefaciunt.*

Lego, *vndique arcientes.* quod valet, accientes. notat Priſc.

Et ini-

Et initio eiusdem libri.

Iámq. sermonibus assiduis & conuersatione frequẽti, nonnunquam etiam cœna poculóq. communi carior cariórq. factus, in profundam Romam cupidinis sese paulatim nescius præcipitauerat. X.

Hæc est vetus lectio: Beroaldus substituit, *foueam Cupidinis*, aut inquit, *Rotam*. Verum puto, *ærumnã*. & Cupidinis ærumnam legi apud Plautum.

Lib. III.

Specta denique quàm paruis, quámq. futilibus tanta res procuretur. Hercules Anethi modicum cum lauri foliis, &c. XI.

Dormiuit ille magnus interpres. Vetus lectio, *Herculis*. leg. *tanta res procuretur herbulis. Anethi.*

Lib. I.

Vis, inquit, vnum vel alterum, imò plurima eius audire facta? Nam vt se ament effflictim non modò incolæ, verumetiam Indi vel Æthiopes vtrique vel ipsi Antichthones, folia sunt artis & nugæ meræ: sed quod in conspectu plurium perpetrauit, audi. XII.

Egregia hîc imitatio Plauti erat, si per correctores licuisset. Dico scripsisse Appuleium, *folia sunt farferi, & nugæ meræ*. Sumpsit ex illis Pœnuli militaribus nugis, Folia Farferi.

-viscum legioni dedi
Fundásque, eò præsternebam folia farferi.

& vsurpat prouerbij vicem. Folia artis, quid sint, sanè ignoro. Hæc pauca misi è sexcentis. Nam vt omnia Plautina notentur: mihi scribendi fastidium sit, tibi legendi.

EPIST.

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS TVRCONIO ET MALDEGHEMIO, NOBILISS. IVVENIBVS.

VIx est vt risum teneam, quotiés Laurentij Vallæ ad Liuium lego. Non quin pleraque bona, & bono iudicio moneat: sed quia ad regem Alphonsum (qui tum Siciliam, Italiæ & Hispaniæ partem, regnum habebat: sed me iudice, dignus erat imperio non vnius orbis) Notas suas, plurimum, dirigat: illũ testem emendati loci cuiuspiam, illum arbitrum & iudicem appellet. Quinetiam memini, litigasse se ait super correctione quapiam cum Antonio Panormita, & nescio quo Iacobo Curlo: regem ipsum se interposuisse; litem secundum Vallam dedisse; curasse eumpse locum in suo codice emendari. Similia de Cardinali Colũna refert. Et dicite nobilissimi iuuenes, non hæc ridicula sæculo nostro? Scilicet nunc, non dicam Dynastis, sed è plebe nobilibus ista curæ sint? illi audiant, quid in Liuio emendetur: nedum vt diiudicent? Spernunt litteras, spernunt historias: & ad summam valet illud, *Nil nisi Cecropides*. Sed melius magnus ille rex, cui nunquam, vt aiunt, dies elapsus sine tractatione litterarum. bene prudentérq. & vos, qui & domi historiam legitis, & publicè, me doctore, auditis. Macti hac industria: & credite nobis, hæc vera est ad prudentiam & laudem via.

Arcitu libri Liuius corrigitur.

Liuij ille locus de prodito Tarento, lib. xxv. *Eadem fermè hora Tarentum fama peruenerat Numidas equites paucos populari agros, terrorémq. latè agrestibus iniecisse: Ad quem nuncium nihil vltrà motus Præfectus Romanus, quàm vt partem equitũ postera*

postera die luce prima iuberet exire ad arcendum populationibus hostem. interea adeò nihil obedienter curatum est, vt contrà pro argumento fuerit illa procursatio Numidarum, Annibalem exercitúmq. castris non mouisse.

non vacat menda, in iis verbis, *adeò nihil obedienter curatum est*. Quomodo enim de obedientia equitũ querela esse potest? Luce prima iussi erant exire. at nocte opidum ab Annibale captum. quomodo vult Liuius vt paruerint mandatis? Sed nec sequentia faciunt huic sententiæ. Consului librum manss. in eo est, *nihil obedient' cura est*. Ex iis vestigiis quis negabit verum esse, *nihil ob id intenta cura est*. Eo nuncio, inquit, adeò non aucta cura est in custodienda vrbe, vt contra egerint neglegentius, &c. Perperam concreuerant voces, litteris tamen ferè comparentibus.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

HEVS tu. vbi fides? Nonis aiebas te in Isscano futurum, kalendæ iam labuntur. quid accidit, vt falleres? Nam quòd Louanij me exspectes: nõ potest hac æstate. Res priuatæ constituendæ; agelluli obeundi, locandi; multa corrigenda, quæ in diuturna absentia mea mutauerant. Fatebor etiam, nescio quid ἑλκυστικὸν habet hoc herediũ. Hic cunabula, hic locus natalis meus est: hic infantia mea vagiit, hanc terram tetigi, hunc aërem primum hausi. Et vis addã, in quo ingemiscas? hic herè celebraui XXVIII. meũ natalem, nisi quòd tu abesses, cætera lætus & volens. *Seneca in*
De Senecæ ludo, parui Magister: percurri, & quæ *ἀποκολοκυν-*
sub acumen styli inciderunt, notaui. Sunt ista: *θώσει emendatur pluries.*

Quis

I. *Quis vnquam ab historico iure auctores exegit?* Omnis scripta lectio, *iuratores exegit*. rectè. Iuratores, testes dixerunt, quia produci solent iurati. Fallũtur qui aliter in Plauti Pœnulo aut explicant aut legunt. *Vos iuratores estis quaeso operam date.*

II. *Quarite ab eo qui Drusillam euntem in calum vidit. idem Claudium vidisse dicet.*

Nihil interpretes. Notat Liuium Geminum Senatorem, de quo Dio LIX.

III. *Hac Apollo. at Lachesis qua & ipsa homini formosissimo faueret, fecit illud plena manu, et Neroni multos annos de suo donat.*

Auctior voce Seneca mss. qui penes me est, *fecit, & plena orditur manu*. optimè. Ordiendi verbum proprium artis Mineruæ.

IV. *Tum Hercules primo aspectu sanè perturbatus est, vt qui etiam non omnia monstra timuerit.*

Eleganter corrigetur, *monstra domuerit*. Similis iocus illi qui sequitur: *Putauit sibi x. tertium laborem venisse.*

V. *Si mehercules à Saturno petisset hoc beneficium cuius mensem toto anno celebrauit Saturnalia eius princeps non tulisset.*

Liber mss. *Saturnus eius princeps*. At nihil mihi diuini aut humani, Carrio, vltrà accredas, nisi corruptus à glossemate locus fuit, sic corrigendus, *cuius mensem toto anno celebrauit princeps, non tulisset*. Clara omnia: & ludit in Claudium qui seruis & libertis, quod Saturnalibus solet, regnum permisit. Illud, *Saturnalia eius*, σχολιαστικῶς adiectum erat his verbis, *cuius mensem*.

VI. *Illum deum à Ioue, qui quantum in illo fuit, &c.*

Codex

Codex mſs. *deum Iane qui.* Lego, *illum deum ſanè.* εἰρωνικῶς, Facite certè, ſi placet, hunc deum, qui, &c.

Damnatum inceſti L. Silanum generum ſuum occidit: Oropénque ſororem ſuam feſtiuiſſimam omniū puellarum quam omnes Venerem vocarent maluit Iunonem vocare. VII.

Hæc obſcuriora folio Sibyllæ Turnebus ait. quæ enim iſta Orope? Et ille quidem ſatis regiè, quod ſoluere non poteſt, abſcindit, legítque, *occidit: ſororémq. ſuam*, voce omiſſa. Iunij codex vt & meus, *Oro per quod.* clara veritas eſt, *oro propter quid*? In tota parte huius ſermonis interpellationes & dialogiſmi ſunt. Cur, inquit, Silanum occidit? Leui cauſſa: quia ille fatuus Iuniam Caluinam ſororem ſuam Iunonem ſolet dicere. Id valet, pro vxore habere. Nam mariti blandientes vxorculas, Iunones appellabant. Plautus, *Eia mea Iuno haud decet te triſtem eſſe tuo Ioui.* Scribit eandem vulgò Venerem appellatam, quia meretrix, &, vt Tacitus ait, procax femina & laſciua.

Quare, inquit, quæro enim ſororem ſuam ſtultè ſtudere, Athenis dimidium licet Alexandriæ totum. VIII.

Vetus lectio, *quare, inquit, quæro inquit ſororem.* Eam ſecutus lego, *quare, inquis, quare iniit ſororem ſuam? Stulte, ſtulte, Athenis d. l.* Iterum dialogiſmus. alter quaſi excuſans Claudium, Meritò occidit: cur enim ſcelus ille ſororem diuiſit? & irridens alter, ô ſtulte, inquit, quaſi ignores Athenis, &c. Athenis dimidium, Alexandriæ totum, quid valeat, rectè Turneb. lib. XIIX.

Quia Romæ, inquit, mures molas lingunt, hic nobis curua corrigit. IX.

Suſpicatur Rhenanus de ſenſu obſcæno. Hominem

 acutum!

Dictum vetus explic. acutum! qui videt quod nusquam est. Dubitat tamē an corrig. sit, *hic nos scurra Cæsar regit*. Ego quiescere illum vnico Plinij loco iubeo Ep. lib. v. *Interim tota ciuitate Nepotis edictum carpitur, laudatur. multi, inuenimus qui curua corrigeret. quid? ante hunc Prætores non fuerunt? quis autem hic est, qui emendet publicos mores?* Dictum igitur est in censorem importunum.

X. *Ego patres C. interrogare vobis permiseram: vos mera mapalia fecistis: volo vt seruetis disciplinā curiæ.* Mapalia dici de solutè viuentibus Festus notat: id esse huic lectioni stabiliendæ Turnebus & Scaliger censent. Peream, nisi à meipse dissentire mauelim, quàm à talibus viris. Scripta lectio tamen mea est, *mera nupcialia*. Nuptiales sermones, impuri & minimè virginales: quid autem? nonne eius notæ multa in Claudium antè dicta?

XI. *Hic qualiscunq. est, quid de nobis existimauit.* Scrib. *existimabit*?

XII. *Tum D. Augustus surrexit sententiæ suæ loco dicendæ.*

Ab eodem libro abest, *loco*. rectè. intelligitur, caussa.

XIII. *Omnisque generis aneatorum tanta turba, tantus conuentus.*

Malo, *concentus*.

XIV. *Vbi iacebat Cerberus, velut ait Horatius, bellua centiceps.*

Vide ne desit quidpiam: scripseritque Seneca, *Cerberus triceps, vel, vt ait Horatius, bellua c.* mihi nescio quid tale subolebat.

EPISTO-

EPIST. XXV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

FAVEBO lingua. & ô rem pulchram! ô nuncium lætum!

Ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ χαίρομαι!

Speratámne habet, imò dictam, pactam, sponsam Giselinus meus? Iam tandem vir es. bona Iuno faueat, bona Venus faueat. Nocturnus etiam & Lunus (nam Lunam mihi hac in re dicere sanè religio sit) prima noctu volentes sient propitij. Adsit & ille hortorum deus, ne sis Petronij Lorum in aqua. Epithalamium carmen tibi scripsi, in quod Ausonij exemplo intexere conabar totam scænam nuptialem. dico veterum more. & confecta res est, nisi quòd limã exspectat. Priora Plautinis numeris sunt: hæc, quid enim vetat gustum dare me tibi? Catulliana. Pronũciabantur à pueris extremi in Trochaicis. *Ex Epithalamio versus fragmenta.*

St. tibicen, nimium tinnis, satis est tua tibia.
Carmen istud assa voce mecum pueri dicite.

Deinde istud euntibus ad lectum sponsis:

O columen patriæ, ô BelgI lux vnica nostri
Victor, in optato te diua Salacia portu
Jam locat, & tutam firmant retinacula nauim.
Iam bona nox oritur, iam Vesperus affulgebit
Diu sperata ferens genialis gaudia lecti.
Hymen ô hymenæe, hymen faue, ô hymenæe.
O decus eximium nuptis nunc, antè puellis
Iam voti damnare, & damnetur quoque mater.
Præsest illa dies tota quam mente petistis,

Qua digno coniuncta viro connubia læta
Concelebres, velëntque tuos noua flamea vultus.
Hymen ô hymenæe, hymen f. ô h.
Coniuge te virgo digna, & tu virgine coniux:
Alter Musarum, Charitum decus altera: & ambo
Præstantes animi, præstantes corporis ambo.
Iungite felices dextras rumore secundo,
Iungite flexanimo perfusi pectus amore.
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.
Nulla ætas meliore iugo commisit amantes:
Nullus amans vnquam tantum insaniuit amorem,
Nec sic falsiparens Oetæo exarsit in Ocri,
Nec furor Empedoclis Siculam delapsus in Ætnā:
Quantus amor Caium, & Caiam quantus adurit.
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.
Fallor? an ancillatur nox tibi? non ego fallor.
Et solito citius Phœbum decesse sorori
Contuor, & subitis cælum prætexier vmbris.
I bone, quò tua te coniux vocat. hoc licet ipsa
Dissimulet, licitóque etiam nunc pugnet amori.
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.
Ite agite, Herculeo connectite brachia nodo,
Ludite, & insomni noctem traducite somno
Festis motibus & gannitibus alternantes.
Sic Venus ipsa iubet: Veneris ne spernite numen
O pueri, grauis est dea. sed vos dicite mecum,
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.

Si permittis, sunt & Fescennini. quos Festus dictos ait, quòd fascinum arceant: ego, quòd acuant. Pronunciant Iuuenes:

Ille abiuit, ille effugit, Hippolytam secum abstulit.
Sparge iam nuces marite, viden'? hoc pueri flagitant.
Frange iam nucem marite, si vis esse nucleum.

Saltus feminei bone
Cultor ô Veneris genus,
Qui matres, pueras facis:
Qui facis pueros, viros,
Hellespontie diue.
Excitus precibus ratis
Perge linquere Lampsacum,
Et telum cape: lætus huc
Huc volens ades & valens
Hellespontie diue.
Qualis cùm Paridis bonæ
Cognitus bene feminæ es:
Qualis cùm Veneris tuæ
Marspiter coluit agrum
Hellespontie diue.
Ad lectum dominam trahe,
Vulneris timidam noui:
Ad lectum dominum lace,
Prœlij cupidum noui,
Membrosissime diue.
Nil sponsus sine te potest
Quod probent socer & socrus:
Et friget sine te Venus:
Ergo quod cluis, hoc suis,
Membrosissime diue.
Tu nuptis deus vnicus:
Qui tuis careat sacris,
Nullus pacem habeat thorus,
Nulla prolem habeat domus,
Hellespontie diue.
Nupta, quò fugis? hem tibi
Stulta quod cupis, hoc cape:
Et vanos remoue metus.

Namque dulce periculum es
Hellespontie diue.

Erant plura, sed verebar vt nimium Romana. Seruabo vel in aduentum tuum: vel si id vxor tua recusat, meum.

EPIST. XXVI.

I. LIPSIVS IOANNI LEVNCLAVVIO.

Si te doctrinæ caussa non amarem, Leunclavvi; possem Sambuci. qui sic de me meritus est, vt amandos omnes putem, quos insigniter amat ipse. Sed in te nihil opus conciliatore aut interprete amoris. ea virtus, ea doctrina tua est, vt ament te omnes, qui litteras amant. Perge modò, & cùm iam in Germania vestra doctrina humanior, vt antiqui loquebantur, delinquat: tu quasi tyro succresce veteranæ gloriæ Camerarij & Sambuci.

Ad Liuium Notæ. Hæc in Liuio vide. Lib. XXVII.

I. *Inter multas magnásq. res, quæ nunc secundæ, nunc aduersæ occupabant cogitationes hominum, ne Tarentinæ quidem arcis excidit memoria.*

In vet. inuenio, *cecultabant cogitationes:* quid velit ea scriptura, nescio.

II. *Dona tulere togam, & tunicam purpuream, sellam eburneam, pateram auream ex quinq. pōdo factam.*

Idem liber, *pateram ex quinque pondo auri factam.* Lego, *auri facti.*

III. *Improuisò in agrum Vticensem exscensionem fecit, eúmq. latè depopulatus, multis mortalibus cum alia omnis generis præda captis, ad naues rediit.*

Auctior mēbro vno meus liber, *captis, multis occisis, ad naues rediit.* nec dubiè hoc Liuio posthac addēdū.

Romæ

Romæ intra cellam ædis Fortis fortunæ de capite signum, quod in corona erat, in manus sponte sua prolapsum. IV.

Vetus, *irritus cellam*. suspicari possis fuisse, *intus cellam*. more veterum. & quod sequitur, *vulturémque frequenti foro in tabernam deuolasse*, in eo scribitur, *volturiúmque*, rectè.

Et plebeiis ludis biduum instauratum ab Q. Manlio & M. Cæcilio Metello ædilibus pl. & tria signa ad Cereris ædem dederunt. V.

Vet. *ad Cereris fidem*. legend. *ad Cereris, eidem dederunt.*

De Asdrubalis transitu per Alpes.

Et cùm per munita pleraque transitu fratris, quæ antea inuia fuerant, ducebat: tum etiam duodecim annorum assuetudine peruiis Alpibus factis, inter mitiora iam hominum transibat ingenia. insitati namque antea alienigenis, nec videre ipsi aduenam in sua terra assueti omni generi humano insociabiles erant. VI.

Dico Liuium scripsisse, *inuisitati namque antea*. Restituendum id verbi in Plauti Pseudolo, *Atque eum qui non hic visitatus sæpe sit*. vtitur & aliàs Plautus vt Curcul. -*quid lenonem Cappadocem? annuo visitasse.*

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM

LIBRI III.

IVSTI LIPSII EPISTOLICARVM QVAESTIONVM

LIBER TERTIVS.

EPIST. I.

I. LIPSIVS IACOBO SVSIO, V. N.

Tv verò, Suſi, diſſimilis nobilium noſtrorum. & vt illorum vnica ſtudia, canes, aues, equi: ſic tuæ deliciæ, ſtylus, libri, Muſæ. Illorum iudicio, ſi eruditionis fama accedat, quaſi capite cenſa fiat nobilitas: tuo, domeſticæ imagines nouo titulo auctæ. Verè iudicas, Suſi. nec quidquam pulchrius, quàm quibus genere antiſtes, ante eos virtute & doctrina eſſe. In his Liuij locis iuua me, ſodes, iudicio.

Lib. XXIII. in oratione Minutij. *Tres ad Liuium notæ.*

Strepunt aures clamoribus plorantium ſociorum, ſæpius nos quàm deorum inuocantium opem: nos hic I.
pecorum more per æſtiuos ſaltus deuióſq. colles exercitum ducimus, conditi nubibus ſiluíſque.

Non eſt dubium quin hunc Liuij locũ Nonius Marcellus in mente habuerit in voce, Calles. *Callis fœmi-* *Nonius Marcellus corrigitur.* *nino genere. Liuius lib. xij. Niſi pecorum modo fert anguſto ſaltu per deuias calles.* ita enim corruptè legitur, facili emendatione ex iſtis. Quod ſi eſt, emendandũ certè in Liuio, *deuiáſque calles.* Ne dubitare poſſis, in editione Io. Antonij Epiſcop. Alerienſis, ad Paulũ II. Venetum, anni ∞. CCCC. LXX. diſertè eſt, *Calles.*

 At quod

At quod Nonius legisse videtur, *angustos saltus*, in Liuio veteri inuenio, *uestinos saltus*. an à Vestinis populis? an legendum, *vestitos*? Statim:

II. *Nec Annibalem fefellit suis se artibus peti. itaque cùm per Casilinum euadere non posset, petendique montes & iugum Calliculæ superandum esset.*

Scriptus liber, *petendúmq. mõtes*. & id mea fide germanum esto. Simile illi, *pacẽ Troiano ab rege petendum*. & exẽpla in Lucretio, Varrone, obuia. Statim:

III. *Et primo cùm procul cernerent, veluti flammas spirantium miraculo attoniti constiterunt. deinde vt humana apparuit fraus, tum verò insidias rati esse cum multo maximóque strepitu concitant se in fugã.*

Ait, *cum multo maximóque*. & mirũ si Orbilius hoc inultum sineret. certè non sic Latini. Dico truncam vocem esse, leg. que, *cum tumultu maximóque strepitu*. siue placet, *tumulto*, antiquè. vt enim vulgò scriptores, Tumulti: item Tumulto dicebant.

EPIST. II.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO, V. C.

VT in vita, sic in studiis iuuat seueritati adspersa comitas. Ea caussa frequenter soleo à grauioribus libris, animum quasi in ludum mittere ad scriptores amœniores. Quo in numero Petronium repono: quidquid dicant isti frontis seueræ. Et tua fide, Pythœe: vidistin' quidquam venustius, argutius, post natas Musas? Non ego. abesset tantum nuda illa nequitia. qua tamen nihil offendor. ioci me delectant, vrbanitas capit: cetera nec in animo nec in moribus meis magis labem relinquunt; quàm olim in flumine vestigium, cymba. Vt vina apposita vinosum mouent; inuinium, vt antiqui loquebantur, non mouẽt: sic ista animum iam antè improbum fortasse incitẽt; casto

Petronij laus.

casto & castigato non adhærent. Et sunt tamen inter Musæos homines qui húc scriptorem Fuisse velint. à quibus nos certè, mi Pythœe, dissentimus. Meę sententiæ testes has Notas do. quæ, cuicuimodi illæ, non nisi ab eo qui cum cura legerit, eruantur.

In conuiuio Trimalcionis.

Ceterum in promulsi dari asellus erat Corinthius cũ bisaccio positus, qui habebat in altera parte oliuas nigras, in altera albas. Idem corrigitur sapiculè. I.

Aliâs, *in promulside danda.* sed legendum, *in promulsidariis.* Vlpianus De auro & arg. leg. promulsidaria vasa appellat. hic Promulsidaria intellegit cibos qui in Gustu.

Et modò quid fuit? ignoscet mihi Genius tuus, noluisses de manu eius panem accipere. Nũc, nec quid, nec quare. in cælum abiit. & Trimalcionis topanta est. ad summam mero meridie si dixerit illi tenebras esse, credet. II.

Emẽdãt, *Trimalcionis hierophãta est.* at ego, *Trimalcioni τὰ πάντα est.* Vsurpauit prouerbiũ, quod Varro in Sesquiulysse, *Hic enim omnia erat, idem sacerdos, prætor, parochus, denique idem Senatus, idem populi caput.* Demosthenes, πᾶν ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς. Notatũ prouerbium, omnia erat.

Et poëtarum cœpit esse mentio, diúque summa carminis penes Mopsum Thracem memorata est. III.

Legerim, *inmorata est*, Sallustiano verbo.

Negauit hoc Eumolpus fieri posse, quia magna, inquit, nauigia portibus se curuatis insinuant. IV.

Arbitror scrib. *portibus se grauatim insinuant.*

Quia nosti Venerem tuam, superbiam captas, vendísque amplexus non commodos. V.

Lego, *vendísque amplexus, non commodas.*

Quid est, inquit, nunquid te osculum meũ offendit? VI.

nunquid

nunquid spiritus ieiunio macer? nunquid alarum neglіgens ſudor? Puto, ſi hæc non ſunt, nunquid Gytona times?

Videtur aptius, *ieiunio macet? nunquid alarum negligens ſudor putet? Si hæc.*

VII. *Balneóque præterito modica vnctione vſus, mox cibis validioribus paſtus, id eſt, bulbis, cochlearúmque ſine iure ceruicibus, hauſi parcius merum.*

Vide ne verum ſit, *ſine iure ſtruicibus*, voce Plautina. Cochleæ autem totæ faciunt Veneri: & de ceruicibus tantùm, nugæ. Vale.

EPIST. III.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

ITAQVE vxorem duxit Giſelinus noſter? mehercle gaudeo. Non enim adſentior illi neſcio cui philoſopho, qui negabat ſapienti vxorem ducẽdam eſſe, ne Sapientiam quidem ipſam: melius Varro, *Quid enim eſt*, inquit, *quod homo maſculus libentius videre debeat quàm bellam vxorem?* Et accedit quòd duxit bonis bene natam, quòd honeſtis moribus, & dote. ita non erit Næuij *pannum poſitum in purpura.* Sed tu, mi Lernuti, quid agis? ſilent enim litteræ tuæ; non etiam, vt opinor, Muſæ. Et viden' debere te Epithalamium carmen amico? quidquid erit, ne cela. In Carmine lugubri ad Liuiam de morte Druſi (quod C. Podonis Albinouani ex iure Quiritium eſſe aio, non Ouidij) pauca & leuia quædam notaui. nec miraberis, quia poſt Scaligerum.

Carmen Albinouani percurſum.

I. *At miſeranda parens ſuprema neq. oſcula fixit,*
Frigida nec mouit membra tremente ſinu.

Malo, *nec fouit.*

Non

Non animam apposito fugientem excepit hiatu, II.
Nec traxit cæcas per tua membra comas. cæsas. B.
Imò, *sectas comas*, aut, *læsas*, aut tale aliud.

Quos primum vidi fasces in funere vidi, III.
Et vidi euersos indiciúmque mali.

Lego, *versos*, aut, *inuersos*. ita enim in luctu ritus antiquus. Tacitus Annali III. *Præcedebant incompta signa, versi fasces.*

Quid petiit? vult ille tibi vt sua facta placerent, IV.
Magnáque laudatus præmia mortis habet.

Bene emendaui, *Quod petiit, tulit ille, tibi.* bene, inquam & aptè. Dicit. Quod vnum Drusus voluit, vt tibi Augusto placeret, id iam consecutus est. laudas ecce mortuum: & laudas publicè.

Flamma diu contata caput contingere sacrum V.
Errauit posito lenta subúsque thoro.

Fortasse, *lenta subitque.* errauit flamma, & tandem lenta subiit.

Adde quod est absens fœtus: nec cernere nati VI.
Semineces oculos sustinuere tui.

Dico legend. *absens functus.* clamat sententia. Pars, ait, solatij est quòd in oculis tuis & sinu non sit mortuus: & audisti dolorem tuum Liuia, non vidisti.

Nec meritis quidquã illa iuuant: magis affuit illis VII.
Mater honos, titulis omnia plena vides.

Lego, *adfluit illis*. non illi me iuuant meritis suis: potius à me nouus honos ipsis venit.

EPISTO-

EPIST. IV.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO.

MAGNA verò industria tua, Sigoni, in Liuio castigando fuit, magna. & profectò

-si linguas decem

Habeam, vix habeam rem satis qui delicem,

vt ait Cæcilius. nec tamen hoc negabis, ex tanta messe non paucas spicas esse reliqui erroris. Quo in numero vide ne hæc sint, lib. XXIII.

Addubitatum in Liuij loco. *Annibal Acerris direptis atq; incensis cùm à Casilino Dictatorem Romanum legionésq. nuncij accipi nũciassent: nequis tam propinquis hostium castris Capuam quoq. recurrat, exercitum ad Casilinũ ducit.* Confusa historia, non apta verba. Primum, quid est, dictatorem accipi à Casilino? quis sic loquitur? dixisset, à Casilinésibus, ferremus. vt omittam, acceptum nunquam esse. Theani castra habuit, ibíque hibernauit, Liuio ipso inferius narrante. Deinde, quod illud tantùm periculum, siquis Capuam recurrat, ciuitatẽ Annibali sociam & amicam? Liuius ista non scripsit. Vetus lectio, *legionésq. minus accipi.* Valla voluit, *legionésq. nonas acciri.* Puto melius, *legionésq. eminus aspici.* leuissima mutatione. Illa sequentia, *Capuam quoq. recurrat*, meus liber effert, *Capue quoq. recurrerant.* Lego, *nequid tam propinquis h.c. Capuæ quoq. occurreret.* Dicit. Annibal audito Dictatorem vicinũ esse, & à Casilino tantumnon aspici signa legionum: metuẽs nequid & Capuæ accideret, exercitũ propius Casilinum mouit. Eodem libro infrà:

Idem voce auctus. *L. Furium Prætorem cum classe ex Africa Lilybæũ venisse. ipsum grauiter saucium in discrimine vltimo vitæ esse.*

Vetus,

Vetus, *ipsum grauiter ictum saucium*. lego, *grauiter relictum saucium*.

Tum legit qui Ædiles, Tribuni, Pratores, Quæstoresue fuerant, tum ex iis qui spolia ex Ro. hoste fixa domi haberent.

Acutè Manutius emendarat, *Aediles, Tribunip. quæstores*. Prætorum voce deleta. quia iam antea de curuli magistratu egerat. at ea correctio disertim in meo codice exstat. nequis vltrà ambigat. *Manutij coniectura firmata libro.*

EPIST. V.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

RIDEBIS? an indignaberis? sed indignare potius: aut mehercules ego indignabor. Melissa mea, deliciũ illud caniculæ, pessimo furto mihi periit. præ cuius ingenio & fide, ille Vlyssis, Lysimachi, aut Sabini canis, meræ nugæ. Amabo te, dic Lernutio, dic Modio, Hendecasyllabos parent. Ridebis. & nunquam te tam Maccum credidi, inquies. Sed tamen ego melius, quàm Cęlius ille Calcagninus. cui felles in deliciis fuit, idque publicis monumentis testatum reliquit. Bryardi Cõmentarios accepi. illi tu

Dices, pro meritis gratum me & munem fore.

Sallustiũ in manibus tibi esse, gaudeo. De eius loco, *Confirmata correctio Sallustiana.*

Reliqui de factione sunt inertissimi nobiles, in quibus sicut in statuo prater nomen nihil est additamenti.

olim pueri scripsimus leg. videri, *in statua*. nec demuto. quanquam vir doctus Pythœus, *sicut in Staieno*, emendet, intelligens illum C. Staienum Ligurem qui se Ælium Pacetum adoptauerat. de quo Cicero. At meum illud Euripides comprobat, qui pariter vt Sallustius ignauos nobiles cum statuis componit.

Electra:

Electra:

-τῇ δ' ὁμιλίᾳ βροτοὺς
Κρινεῖτε, καὶ τοῖς ἤθεσιν τοὺς εὐγενεῖς.
Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τὰς πόλεις οἰκοῦσιν εὖ
Καὶ δώμαθ'. αἱ δὲ σάρκες αἱ κεναὶ φρενῶν
Ἀγάλματ' ἀγορᾶς εἰσίν.

Nec dissimile illud Iuuenalis, *Nil nisi Cecropides truncóque simillimus Hermæ.*

EPIST VI.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

QVI his litteris se dediderunt, Scaliger: ij sunt profectò, quod dici solet, muli Mariani. Sentis ipse. noctu, diu, habitandum in libris: peruolutandum omne genus scriptorum. Et leuia ista. quãto nobis ambitu conquirendi libri scripti? quod tædium illud conferendi? Nam quòd vicarium ponas, & alienis oculis istæc agas: proinde est, quasi alieno ore comedas, bibas. Itaque amemus ipsi nos: tamen qui hæc negligunt vulgi doctrina contenti, nõ dicam verius, certè beatius docti sunt. Quid enim, obsecro, assequimur? Dices,

Sapiens virtuti honorem præmium, haud prædam petit.

Vtinam ergo id esset? & honos saltem labori huic haberetur? Sed cur dissimulem? cùm omnia fecerimus, erit qui nos luculenter laudatos putabit, & Grammaticos dicet. Non est alia consolatio quàm illa Antigenidæ, Mihi & Musis. Ergo tibi hæc, mi Scaliger canam, collegæ nobis in eodem vel studio, vel morbo.

bo. In Agellio iſta vide. Lib. IX. cap. II. Complures in Agellio emendationes.

Ad Herodem adiit nobis præſentibus palliatus quiſpiam & crinitus, barbáque propè ad pubem vſque porrecta, ac petit æs ſibi dari εἰς ἄρτους emendos ſcilicet. I.

Membranis, quas à Victore Giſelino eximiè bonas accepi, aberant iſta, *emendos ſcilicet.* nec dubiũ, quin gloſſema ſit.

Interibi aliquot ex iis qui cum Herode erant, erraticum eſſe hominem dicere, & nullius rei. II.

Eædem, *& nulli rei.* ſic apud Plautum, ali rei.

Demus, inquit, huic aliquid æris, cuiuſmodi eſt. III.

Optimè illic, *cuicuimodi eſt.* Cicero pro Roſcio, & alij. Statim pòſt, *animalia ſpurca atque probroſa*, in ſcripto eſt, *atque probra.* & vide ne veteres ita dixerint.

Cap. III.

Cuius virtute induſtriáque Macedones locupletiſſimo imperio aucti. IV.

Scidæ, *Maceta.* & id, tu Scaliger iam nos docuiſti.

Et cuius vim atque arma toti Græciæ cauendam inclytæ illæ Demoſthenis orationes concionéſque notificant. V.

Illæ, *concionéſque vocificant.* diſertim, & ad oram eadem vox, quaſi notandi cauſſa, repoſita. Dictum eſt vt, Rumificant.

Spero enim fore vt eductus eruditúſq. abs te, dignus exiſtat & nobis & rerum iſtarum ſucceſſione. VI.

Meliùs membranæ, *ſuſceptione.*

Cap. IIII.

Adductúſque mira atque inſperata vtilitate, libros plurimos ære pauco emo. VII.

Legend. *inſperata vilitate, libros multos.* atque ita in ſcriptis.

VIII. *Is ne rudis omnino & ἀνήκοος in eiusmodi rerum auditionibus reperiatur.*

In iisdem, *auditiones reperiatur.* & agnosco phrasim veterem.

IX. *Alios item esse homines singularis velocitatis, vestigia pedum retrò habentes.*

Scidç, *singulariæ velocitatis.* vtitur eam vocem Agellius aliâs, & Turpil. *Homo vnica natura & singularia.*

X. *In terra Albania gigni homines qui in pueritia canescunt.*

Non temerariũ est, quod ibi scribitur, *in pueria.* Ne errorem suspiceris, in margine repetita vox est. & id eius libri olim scriptor solitus in rarioribus vocibus.

XI. *Homines qui Monomeri appellantur, singulis cruribus saltuatim currentes.*

Scripta lectio, *qui monocoli.* emendandum haud dubiè *monosceli.* & ita Plinius.

XII. *Quæ profectò faciunt ut neque respuenda sit notissima illa veterum poëtarum de Cænide & Cæneo cantilena.*

Membro auctior lectio in membranis, *neque respuẽda, neque ridenda sit.*

XIII. *Cassini puerum factum ex virgine sub parentibus.*

Scribunt illæ, C. *Asini.* non rectè, vt opinor. Locum enim indicare voluit.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS IOANNI CRATONI, V. C.

QVOD vtrumque rarum in aula est, & tractas ipse litteras, clarissime Crato; & amas litteratos. Alterum admirationem nostram; alterum meretur amorem. Cui pro parte mea testando, hæc

Liuiana

Liuiana ad te quasi iudicem misi.

Libro xxv. de concione Martij ad milites. *In oratione Martij apud Liuium quædam emendata.*

Ne tamen subita res & nocturnus terror etiamnum suæ fortunæ consilium perturbaret, alloquẽdos adhortandósque sibi milites ratus, concione aduocata ita disseruit. I.

Eleganter in meo libro, *nocturnus terror, & non suæ fortunæ cõsilium.* Non enim fortunæ illius afflictæ videbatur & propemodũ desperatæ, vltrò aggredi hostium castra. Ibidem.

Cogor omnium vestrum vicem, quod difficillimum in luctu est, vnus consolari. II.

Vetus, *vnus consulere.* verissimè. Aliis luctu & metu debilitatis, summa consiliorũ ad vnũ Martium venerat. At illud vulgatum, si attẽdis, ne Latinũ quidẽ est.

Non lamentis lacrimisq. tanquã extinctos prosequi, viuunt enim vigéntq. fama rerum gestarum. III.

Malo lectionem veterem, *viuunt enim viuéntque.*

Scio audax videri consilium: sed in rebus asperis & tenuibus fortissima quæque consilia tutissima sunt. IV.

Sigonio placet induci voces, *& tenuibus.* ex veteri libro, vt ait, & ex sensu. In meo repetio, *& tenuis per.* Itaque non dubiè emendo, *in rebus asperis, & tenui spe, fortissima.*

Vnus exercitus in propinquo est: duo haud procul absunt. nunc aggredientibus par aliqua opportunitas est. & iam tentastis vestras atque illorum vires. si diem protulerimus, periculum est, &c. V.

Multa in Liuio patrum ętate interpolata. in iis hic locus. Vetus liber, *nunc aggredientibus par aliqua est.* illi boni explendæ sententiæ, *opportunitas,* immiserunt. Sed nemo paullò doctior negabit emendandũ fuisse, *pares aliquà estis.* Docet historia & rẹs ipsa.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS PETRO DIVAEO.

Rhenani iudicium explosum.

RISI nuper Rhenanum. qui cùm Velleium Paterculum (siue, vt aliis iam placet, Vellium) laudandum suscepisset; aut parem eum Cæsari, aut certè proximo loco ponendum adfirmat. Non pareo verò huic dissignatori. & næ ille Velleius in historicorum ordine tantum abest à secundo, quãtum Cæsar à primo. Melius Quinctilianus, qui in historiæ Ro. catalogo hunc ne nominat quidem: aliâs antiquum, & qui Liuium & Sallustium videre potuerit. Sed volumen illud historiæ maioris, quod pollicetur, fortasse non scripsit: & compendium istud plenum adulationum, degressionum, doceat Beatus me cur tantam laudem mereatur. Sed de hoc propediẽ coram videbimus. nunc da mihi operam, & has in Velleio animaduersiones inspice.

Velleius Paterculus corrigitur.

Lib. II. de Sulla.

I. *Primus ille & vtinam vltimus exemplum proscriptionis inuenit: vt in qua ciuitate petulantis cõuicij iudicium historiarum ex alto redditur, in ea iugulati ciuis reipublicæ constitueretur auctoramentum.*

Leuis coniectura.

Emendaueram ego, *iudicium histrionicum ex albo*, & putabam ad XII. tabulas referendum, quæ capite sanxerunt, *si quis actitasset siue condidisset carmẽ quod infamiam faceret flagitiúmue alteri.* Cicero IV. de Rep. Vel, *iudicium in histrionem.* At verius fortasse Pythœus, *iudicium iniuriarum.* Sequentia ex notis lego, *ciuis ro. publicè.* Infrà, de Tiberij secessu Rhodum.

Illud

Illud etiam in hoc transcursu dicendum est ita septẽ annos Rhodi moratum esse, vt omnes qui Procoss. legatique in transmarinas profecti prouincias visendi eius gratia ad quem conuenientes semper priuatos illa maiestas priuata nunquam fuit, fasces summiserint. II.

Indubitanter emendandum, *visendi eius gratia atq. conueniendi, semper priuato (si illa maiestas priuata vnquàm fuit) faces summiserint.* Metuebat scilicet Velleius ne impietatis crimen admitteret, si priuatum Tiberium sine exceptione dixisset. Pudet & piget proiectæ adulationis. At non ita Tacitus.

Deinceps.

Quo tempore M. Lolli perfida ac plena subdoli ac versuti animi consilia per Parthum indicata Cæsaris ira vulgauit. III.

Quæ ista consilia quæ Cæsar per iram vulgauit? Sed spuriæ lectionis huius pater est Rhenanus. prisca editio, *Cæsaris iam auulgauit.* ex ductu litterarum quanto verius erat? *Cæsari, fama vulgauit.* Vt enim de re dubia scribit Velleius, & famam auctorem dat.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

ITA est. me rura mea capiunt & horti. habeant isti dynastæ πλοῦτον ἐνδεῆ, καὶ τύχην ἀτυχῆ. Nunquam sciui quàm verum illud Comici esset,

Εἰτ' οὐχὶ χρυσοῦν ἐστι πρᾶγμ' ἐρημία;

Vt tamen scias in hoc secessu & libros audere me tãgere: hos Senecæ locos vide. *Seneca emendatus in Epistolis.*

Lib. XII. Epistolarum, epist. LXXXIV. ait:

Refer Alexandri Macedonis exemplum, qui Clitum I.

 carissi-

cariſſimum ſibi ac fideliſſimũ inter epulas transfodit, & intellecto facinore mori voluit, certè delituit.
Ea lectio à Pinciano eſt, cui Seneca æternum debebit. hic tamen non rectè iudicauit. Libri ſcripti partim, *certè eruit*; alij, *diruit*; alij, *deliuit*. Poſtrema nihil peccat, niſi quòd litteræ vnius membra diuellit. ſcribe igitur, *certè debuit*. aperta & acuta ſententia. Meritò Alexander mori & voluit & debuit, qui immerentem amicum occiderit.

Epiſt. LXXXV.

II. *In comeſſationibus noſtris plus cantorum eſt, quàm olim in theatris ſpectatorum fuit.*
Pax. mi Seneca, quis credet? in vno conuiuio aliquo plus cantorum, quàm olim ſpectatorum? impudens mendacium. Rectè in manſſ. Seneca Io. Latomi, *In commiſſionibus*. & intellegit commiſſiones ludorum. paret ex ſequentibus. Quomodo hoc Pincianum fugerit, miror.

Epiſt. LXXXIX.

III. *Appion Grammaticus qui ſub C. Cæſare tota circumlatus eſt Græcia, & in nomen Homeri ab omnibus ciuitatibus adoptatus.*
Lege verò, *totam circulatus eſt Græciam*. Tangit hominem nugatorem & Agyrtam. paullò tamen aptius quàm Iulij Cæſaris filius illum noſtrum.

EPIST. X.

I. LIPSIVS IOACHIMO CAMERARIO, IOACH. F.

SI parens veſter, æternum illud Germaniæ decus, viueret: meritò clamaret,

Ζηλωτὸς ὅστις εὐτύχησεν ἐν τέκνοις.

Ita

Ita omnes vos non ſolùm naturæ & probitatis paternæ quandam ſimilitudinem, ſed etiam doctrinæ refertis. Tu Ioachime in primis. in quo patris probum illud os, oculos, & vultum videmur recognoſcere. Itaque occaſionem ſcribendi ad te, à C. V. Cratone oblatam libens ſum amplexus. vt quæ mihi cum parente tuo neceſſitas fuit: eam nunc transfunderem & quaſi deriuarem in filium, & hoc non leui ſolatio vterer illius erepti. Quod ſupereſt, mi Camerari, nos hic viuimus in tumultu omnium rerum; & deſperata pace, acrior incumbit - τρηχεῖα νιφὰς πολέμοιο. Non deſeruntur tamen litteræ, & plurimus ſum in hiſtoriis. quod genus lectionis abducere maximè animum videtur à præſentibus malis. De integritate huius Liuiani loci ambigo.

Lib. xxv. cùm Martius inuaderet caſtra Aſdrubalis.

Inde ſigna canunt, & tollitur clamor. pars ſemiſopitos hoſtes cadunt, pars ignis eſcas ſtramenta arida tectis iniiciunt, pars portas occupant vt fugam intercludant. **Propoſita Liuiani loci correctio de induſtria.**

Ad hunc locum Glareanus non tam ineptus cenſor quàm quidam exiſtimat, *Dura eſt*, inquit, *compoſitio, nec facilè dixerim quàm diſpliceat, ſenſus tamen intelligitur.* & diſplicet meritò. In veteri meo hoc tantùm ſcriptura mutat, *ſtramento arido.* Præiuit tamen ad veritatem. Lego, *pars ignes caſis ſtramento arido tectis.* Illud, *eſcas*, conflatum ex repetita ſyllaba, *ignes*, fuit. & pro, *cas*, quàm aptè, *caſis*! Ita Liuius lib. xxvii. cùm Campanorum caſtra incenduntur, arúdine & ſtramento tecta ea dixit. & lib. xxx. cùm Syphacis à Scipione.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

VIDE nuncij fidem. tertio menſe quàm ſcriptæ ſunt reddidit mihi & Pulmanno litteras tuas. ne tu mirere ſi reſcribam tardius. Redigeri diuturno morbo συμπάσχω. De Scaligeri Nonio & Plauto grata quæ ſcribis. Mihi crede. ille vnius poſſidet quaſi auctorum veterum Genios, & rex eſt, vt ſic dicã, litteratorum ὁπόσοι γλαυκὰν ναίουσιν ὑπ' ἠῶ. Giffanij caſu indolui. ſed talibus in rebus valet illa Stoici dogmatis conſolatio, quam Attius ſcitè expreſſit,

- *niſi probrum, omnia alia indelicta exiſtimo.*

In Taciti inſtituto Commentario pergo: lentè tamẽ, & quomodo amicus ille in Agellio.

Dio Caſſius emendatus.

E Dionis Caſſij libro LVIII.

Τόν τε Πείσωνα τὸν πολίαρχον τελευτήσαντα δημοσίᾳ ταφῇ ἐτίμησεν, ὅπερ που καὶ ἄλλοις ἐχαρίζετο. Καὶ λέκιον ἀνθ' αὐτοῦ ταμίαν ἀνθείλετο, ὃν πρόπαλαι τῇ Συρίᾳ προστάξας κατεῖχεν ἐν τῇ ῥώμῃ.

ridiculum errorem tollebam, inuiſum tamen interpreti nouo. Littera vna peccat, nec ταμίαν. nihil enim de Quæſtore. ſed λαμίαν legendum. Succeſſori Piſonis nomen fuit L. Ælius Lamia. Clarum ex Tacito, Annali V. *Extremo anni mors Ælij Lamiæ funere cenſorio celebrata, qui adminiſtrandæ Syriæ imagine tandem exſolutus vrbi præfuerat.* Iani Lernutij perelegans carmen mitto ad te, adumbratum de Horatio. Non fallor amore. & profectò, ſi adoleſcens ille vitalis eſt, poëtam Belgicæ noſtræ dabit non è multis.

Iani

Iani Lernutij Oda ad Amorem. Lernutij Oda.

Amorem ocellis flammeolis hera
Vidi insidentem. credite posteri.
Fratrésque circum ludibundos
Cum pharetra volitare & arcu.
Eheu pauore cor trepido salit,
Ménsque icta Amoris numine deuium
Lymphatur: eheu parce telis,
Parce graui puer acer igne.
Fas inquieta sit mihi gaudia
Curásque dulces, cuspidis & tuæ
Votiua vulnera, atque amicum
Arte lyræ celebrare amarum.
Fas & parentis regna Amathusidos
Porrecta latè dicere, partáque
Tropæa de Titane, & astus
Mulciberis malè pertinaces.
Tu vim leonum, tu tigridum domas
Cetéque & Vros: pérque acies truci
Dextra Gradiuum fulminantem
Mitem animis placidúmque reddis.
Tu post Gigantum terrigenam manum
Fusam fugatam, tela Diespitri
Irata tollis: tu relicta
Coniuge sidereísque regnis
Quandoque tauro dissimilem sui
Abdis vel auro; iam gelidis cygnum
Vris sub vndis; iam salacem
Destruis in Satyrum aut in hircum.
Te bruta tellus, te maris æquora,
Cælúmque & inuisi horrida tartari
Sedes veretur: te veretur
Ipsa Hecate, patruúsque Pluto.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS FRANCISCO MODIO.

MIHI verò, Modi, & ſalus à te grata fuit miſſa per Giſelinum:& gratiores nuperæ litteræ nō ſolùm amanter, ſed etiam liberaliter ſcriptæ. Itaque cùm antea ex ſermonibus Carrionis diligerem te: nūc cœpi etiam amare. primum, quia amari me ſentio à te: deinde quia amœnum ingenium tuum, & facti ad humanitatem mores merentur vt ameris ab iis quos nouem virgines amant. Brugas veſtras quòd amicè me vocas:& ego meherclè cupio. ſed vides hāc anni hiemem. &, quod inter nos fit, ignoſce nouo marito. quem ſcire potes ad ſigna frequentem eſſe debere. De Nemeſiano & Calpurnio, ego verò non probó ſolùm, ſed hortor & ſuadeo. Et non ſunt illi maximi cenſus ſcriptores, fateor: ſed ſit hoc, Modi, primordium & quaſi præcentio maioris Muſæ. In Plauti Aulularia duobus locis, dubium non eſt quin leg. ſit, *paniſſimè*, formatum à *Pane*. Quod Chariſius in hoc verſu,

Paniſſime Plauti vox. Chariſius corrig.

Fide cenſebam maximam multò fidem
Eſſe, ea ſublexit os mihi paniſſimè,

agnoſcere videtur, *pleniſſimè*, ſcilicet corruptum ab imperitis Chariſium eſſe. æquè atq; Appuleium lib. VIII. de Aſino:

Appuleius pariter.

Manum cuiuſdam fœtore ſordentem, qui gingiuas meas identidem putidis ſcalpebat digitis, mordicus arreptam pleniſſimè contriui.

Nam & hic leg. *paniſſimè*. vt in Apologia eiuſdem, *Nam quod paniſſimè oblitus ſum, nuperrimè cum Pudentilla teſtamentum faceret.* Amat enim vnicè ille

ſcriptor vti voces Plauti. & ſunt tamen qui illum vt barbarum rideant, mediusfidius barbari ipſi. Illum etiam Plauti milite verſum, *Et Plautus Milite.*

Scena, Quid modi.

Si id facies, tum demum ſciuiſti, qui bonus ſit qui malus.

emendo, *tum demum ſcibis, tibi qui.*

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS IOANNI FLEMINGO.

Vt humanitas tua eſt, Fleminge; vt amor in literatos: non grauatè indicabis, quid ſuper his Liuij locis ſentias, quos leui manu emendabam. *Aliquanti Liuij loci reſtituti.*

Lib. XXVI.

Nec magni certaminis rẽ fore, paucos eſſe & ab ſuis interclusos, & qua, dum paueat, Romanis interrupta acies videatur: etiam ſi ſe vtrinque in hoſtem vertat, ancipiti pugna medios circumuenturam. I.

Glareanus de obſcuritate priorum & ſequentiũ præfatus, fatetur ingenuè hæc à ſe non intelligi: Tantum momenti leuis corruptio habuit. Leuis, inquam. Nã illud, *dum paueat*, ſcribendum, *dum pauent*: & pro, *etiam*, leg. *eam*. & pulſæ tenebræ ſunt. Cohors Hiſpanorum ruperat Ro. mediam aciem. Hoc Fuluius in bonum vertens, Quæ vobis, inquit, dum pauetis, interrupta acies videtur: ea maximè erit opprimendo hoſti, & ſi ſe vtrimq. verterit, &c. Ibid.

Nihil ad eam ſpem agnoſcentem dixiſſe ferunt, tu perditas res Campanorum narras, vbi ſummus honos ad filium meum perueniet. II.

Vetus liber, *noctu perditas*. Scribo, *Næ tu perditas*, familiari modo loquendi.

Capua

III. *Capua etsi nihilo segnius oppressa per eos dies fuerat, tamen aduentum Flacci sensit.*

Malim, *nihilo segnius obsessa*. Errorem fecit, *opsessa*. sicut optinere, opsides, & similia in libris antiquis.

IV. *Consurgentem iam Fuluium Taurea Iubellius Capanus per mediã vadens turbam nomine inclamauit.*

In veteri, *per mediam vadens vrbem turbámque*. Rectè. Foris enim adueniebat, vt liquet ex sequentibus.

V. *Nihilo minor fama apud hostes Scipionis erat, quam apud ciues sociósque: & diuinatio quadam futuri, quo minus ratio timoris reddi poterat, eo opportunè maiorem inferens metum.*

Suspectum illud, *opportunè*. Manu ss. *oportet timere maiorem*. Lego, *eo oborto timore*. Verissima emendatio. & sic fieri solet, inclinatis semel ad timorem animis.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

PAVCOS Lucilij locos, M. Antoni, facio iudicij tui. Apud Nonium in Ire.

Lucilij complures versus corriguntur apud Nonium.

Lucil. lib. xxviij. In medium Chremes in summum ire addemenetus.

Iunio placuit, *ire addet Menedemus*: mihi, *ire Dame-*

I. *netus*. Dixit Lucilius; Chremes ille in filio indulgendo, medium tenuit: Dæmenetus Plauti, modum excessit. Notum ex Asinaria, quomodo ille senex filium tantumnon ad lustra & meretrices deducat.

In Epulum.

II. *Satyrar. lib. xiiij. Idem epulo cibus atque epulatiõ Iouis omnipotentis.*

Legerim,

Legerim, *atque epulæ Iouis*, vt ſtet verſus. Sententiam Lucilij puto, tam lautum conuiuiũ fuiſſe, quàm epulum Iouis. De epulo Iouis apud Rom. ludorum cauſſa, frequenter Liuius.

In Interficere.

Lib. xxix. Prius non tollas, quàm Tulli animum ex nomine atq. hominem ipſum interficeris. III.

Scribo, *prius non tollas, quàm Tullium Ex nomine atque omine ipſum interficeris.* Sunt Trimetri verſus. & puto factos in perſona Tulliæ quæ Tarquinium maritum ſtimularit ad necem Seruij Tullij. quem illa ex nomine atque omine interfici vult: quia Tullius à tollendo.

In Fulguriuit.

Lib. xxvj. Luporum exauctorem maluanum & fulguritatem arborum. IIII.

Fortean, *exactorem Siluanum, & fulguritarum arborum.* Siluanus rei ruſticæ præſes deus. Cato, & Horatius, *Siluane tutor finium.*

In Ramices.

Satyr. lib. ix. Quod deformis ſenex appetitus ac podagroſus. V.

Legebam, *ſenex, ac pædidus.* Sed video Scaligerum occupaſſe, qui legit, *quod pædidus.*

In Zonatim.

Lib. vj. Zonatim circum impluuium cineraris cludebat. VI.

Iunius, *cumeram is cludebat.* Scribo, *cinerarios eludebat.* Intelligo de puero qui iam tondendus in gyrum currens effugere volebat cinerarios. & planè eſt illud Catulli, *Iam tuum cinerarius Tondet os.*

In Charta.

Lib. xxvij. Nec ſic, vbi Græci, vbi nunc Socra- VII.

tici

tici charti, quicquid quaritis petimus.
Lego, *Nescis vbi g. v. n. Socratici charti? quid quaritis? petimus.*

In Sibilum.

VIII. *Saxa & stridor vbi atque erunt dum sibilus institis.* Arbitror de populi theatrali tumultu aut seditione forensi capiẽdum, & leg. *Saxa & stridor vbi acquierunt, tum sibilus instat.* vel, *sibilus insit.* versu heroïco. Cùm saxa quiessent, sibilus exoritur.

In Duci.

IX. *Lib. xxx. Non datur, admittit nemo, nec viuere ducunt,* [*Orco spondent septimum.*]
Quæ inclusi, aliena à Lucilij verbis sunt. & nescio vbi legerim, *Sex dies sat sunt vitæ, Orco spondent septimũ.*

In Dicare.

X. *Lib. xxx. Sic vbi ad aures Fama tuam pugnam claram allatam dicasset.*
Scribo, *clarãs alata dicasset.* Clarare, vt, *Clarabit pugilem*, apud Horat. Alata fama, à celeritate.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

BELLA verò excusatio silentij. ais ternas dedisse litteras te. Vis scribam liberè? non credo. vnas enim accepi. Itinera, credo, infesta sunt Brugis Antuerpiam: & mirum ni misellæ litteræ in via sint interfectæ. Censeo funus imaginarium iis ducas, & ossa legas: quod lex vetus permittit peregrè functis. Qùod scribis amicum nostrum iam seriò vxorem cogitare, gaudeo: eáque spes ne iterum vana sit, Iunonem Iugã rogabo. Sed quid ais? Lernutiíne vxor intumuit? tam citò autem? ô cultorem Assiduum, vel Proleta-

Proletarium potius! Perij, si vxor mea sciuerit exemplum. Tu, cùm reuersus es, cela: ego nullus dixero. Cuiacium Lutetiæ esse audio: eodem venturum Scaligerum. Hui! quàm pulchra occasio, si tempora cōcederent, Semones illos coniunctim salutandi! Moriar nisi pluris mihi fuerit illos II. viros colloqui, quàm Romanum Consulem videre triumphantem.

In Arnobio pauca obseruaui. Lib. I. *Arnobius emendatur.*

Sed conscriptores nostri mendaciter ista promiserūt, extulere in immensum exigua gesta; & angustas res satis ambitioso dilatauere præconio. I.

Lego, *cum scriptores*. &, *promserunt*, siue, *prōpserunt*.

Lib. IV.

Nunquid à nobis dicitur ex pelagi spuma & ex Cæli genitalibus amputatis Cytheraæ Veneris concretum coaluisse candorem? Nunquid parricidij caussa vinctum esse Saturnum, & suis diebus, tantis vinculorum ponderibus releuari? II.

Scripsit Arnobius, *suis diebus tantùm*. Nam opinio veterum erat Saturnum suis, id est, Saturnalium diebus iterum quási regni compotem esse: ceterum annum in vinclis haberi. Lucianus in Cronosolone, de Saturni cultu per illos dies, ἦν γὰρ οὐ πεδήτης, οὐδὲ αὐχμοῦ πλέως, οἷον αὐτὸν οἱ ζωγράφοι ἐπιδείκνυνται· ἀλλὰ τὴν μὲν ἅρπην εἶχε πάνυ τεθηγμένην, τὰ δ' ἄλλα φαιδρός τε ἦν καὶ καρτερὸς, καὶ βασιλικῶς ἐνεσκεύαστο.

Lib. V.

Non est ista falsa susceptio, nec delatione appetimini calumniosa. III.

Lego, *falsa suspectio*. verbum Comicorum.

Lib. VII.

Ridemus cùm audimus nos ista. quoniam deis artes IV.

necessarias

necessarias ducimus arbitramúrq. non esse eas, constat & liquidum est paupertatis ad subsidium comparatas.

Lego, *non esse, quas constat*. scriptum erat, *eas*. vnde error. vt in Titinnij apud Nonium, *Æquum est me habere eos pauperem sumptu meo*, pro, *quos pauperẽ*.

Et Titinnius apud Non.

Infrà.

V. *Rusticulo cuidam Iouem per insomnium dixisse vti ad Consules suaderet præsulem sibi displicuisse.*

Melius, *ad consules vaderet.*

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS CORNELIO VALERIO.

HABES Antiquas meas, Valeri. & de stylo, mutasse me nonnihil à primis illis Variarum libris videbis. Siue ætas hoc facit, siue nũc iudicium meũ. qui puto eiuscemodi διδακτικὰ scripta diffusum illud, suaue, numerosum orationis genus, quale à Cicerone manat, non admittere. breue potius desiderant, acutum, mixtum doctrinæ antiquæ notis, quale aut è Ciceronis ad Atticum, aut è Comœdiis antiquis haurimus. Ad summam, dedi operam, vt, quod ait Attius,

Paucis probatus potius, quàm multis forem.

Ad Plautum quòd me vocas: audio, non ausculto. Maior illa res, & Scaligero iam desponsa. In Liuio sum, cuius duobus locis elegans genus dicendi restituebam. Lib. XXIV.

Genus dicendi pene elegans redditũ Liuio.

Marcellus cum omni exercitu profectus in Leontinos, tanto ardore militum est vsus, ob iram inter cõditiones pacis interfectæ stationis, vt primo impetu vrbem expugnarit.

Liber

Liber mansſ. *ab ira interfecta.* & lib. XXVI. initio.
Ea tum cura maxime intentos habebat Romanos, non tam ob iram, quæ in nullam ciuitatem vnquam iustior fuit, quam quod vrbs, &c.
Idem codex, *non ab ira tantùm, quæ.* vtrumque optimè. Mutatum imperitè fuit, quos dictio ea paullò remotior offendebat. at exempla plura tamen in Liuio vulgò obuia.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

QVIS neget Plauti multa esse à Græcis? Integræ quidem Comœdiæ, & argumenta tota. sed est etiam, cùm phrasim, dicta, iocos, argutias, inuenias imitata ab illis quos ex professo non imitabatur. Exemplum sint hæc pauca. *Plautina quædam imitata à Græcis.*

Pseudolo.

CA. *Impudice.* BA. *ita est.* PS. *scelestе.* BA. *vera dicis.* PS. *verbero.* I.
BA. *Quippini.* CA. *busti rape.* BA. *certè.* CA. *furcifer.* BA. *factum optumè.*
CA. *Sociofraude.* BA. *sunt mea hæc ista.* PS. *paricida.* BA. *perge tu.*
PS. *Sacrilege.* BA. *fateor.* CA. *periure.* BA. *vetera vaticinamini.*
CA. *Legirupa.* BA. *validè.* PS. *pernicies adolescentum.* BA. *acerrimè.*
PS. *Fraudulente.* CA. *impure leno.* PS. *cœnum.* BA. *cantores probos.*

Lepidè expressit mores improborum: quibus conuicia, laudes sunt.

Item Ariſtophanes Nubibus.

ἀδ. Τυφογέρων εἶ κ᾽ ἀνάρμοστος.
δι. Καταπύγων εἶ κ᾽ ἀναίσχυντος.
ἀδ. Ῥόδα μ᾽ εἴρηκας. δι. καὶ βωμολόχος.
ἀδ. κρίνεσι στεφανοῖς. δι. καὶ πατραλοίας.
ἀδ. Χρυσῷ πάττων μ᾽ οὐ γινώσκεις.
δι. Οὐ δῆτα πρὸ τοῦ γ᾽. ἀλλὰ μολίβδῳ.
ἀδ. Νῦν δέ γε κόσμος τοῦτ᾽ ἐστὶν ἐμοί.
δι. Θρασὺς εἶ πολλοῦ. ἀδ. σὺ δέ γ᾽ ἀρχαῖος.

Iam in Bacchidibus totus ille de diſciplina puerili locus, non abeſt quin ab eodem Ariſtophane ſit in Nubib.

II. *Λέξω τοίνυν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ὡς διέκειτο.*
Πρῶτον μὲν ἔδει φωνὴν παιδὸς γρύξαντος μηδέν᾽ ἀκοῦσαι.
Εἶτα βαδίζειν ἐν ταῖσιν ὁδοῖς εὐτάκτως εἰς κιθαριστοῦ.

cum proximis aliquot quindecim verſibus. vt parcã chartæ. Plautina ſunt obuia.

Eadémne erat hæc diſciplina cùm tu adoleſcẽs eras?
Nego hoc tibi annis viginti primis fuiſſe copiæ.

& quæ ſequũtur. Quod in Amphitruone ſanequàm lepidè fingitur de matre vini:

III. *Cadus erat vini, inde impleui hirniã.* SO. *ingreſſu'ſt viã.*
ME. *Eam ego, vt matre fuerat natum, vini eduxi meri.*

inuentum ante Euripidis erat. apud quem ſeruus de Hercule, in Alceſt.

Κρατῆρα δ᾽ ἐν χείρεσσι κίσσινον λαβὼν
Πίνει μελαίνης μητρὸς εὔζωρον μέθυ.

In Aulularia de vita ignis.

IV. *Nam ſi ignis viuet, tu exſtinguere extempulo.*

lepidius etiã Ariſtoph. Lyſiſtrate, Vigilare & viuere.

Τουτὶ τὸ πῦρ ἐγρήγορεν ἔγωγε καὶ ζῇ.

Truculento, illa metaphora turpicula:

Qui

Qui arari solent ad pueros ire melius est. V.

Vsus pariter Aristoph.

Ἤδη γεωργεῖν ἀποδὺς γυμνὸς θέλομαι.

Principium Stichi.

Credo ego miseram fuisse Penelopam VII
Soror suo ex animo, quæ tamdiu
Viro suo caruit.

alij mutant, alij malè distinguunt. at, miseram ex suo animo, videtur simile illi Homerico,

-Πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS GVLIELMO BREVGELIO, V. C.

CONSILIARII titulo à rege auctũ te, cognate Breugeli, duplici nomine sum gauisus Tuo, cuius virtuti & doctrinæ datum præmium est: patriæ, cuius interest in his fluctibus quamplurimos tui similes sedere ad gubernacula rerum. Arbitror Titinnium olim dixisse;

Sapientia gubernator nauem torquet, non valentia.

& vtinam is versus esset in vsu. Vlpiani legem I. De officio Præf. vrbi, paullò aliter interpretabar à vulgo. Ait; *Vlpianus in Pand. explicatus.*

Et sanè debet etiam dispositos milites stationarios habere ad tuendam popularium quietem, & ad referendum sibi quid vbi agatur.

Non enim accipio milites illos stationarios, qui in stationibus per Italiam dispositi erant, de quibus Sueton. lib. III. cap. XXXVII. & Plin. X. Epistol. quod adhuc placuisse video: non. sed verius puto, Vlpianum intelligere milites, qui in theatro aut circo, ludorum tempore, agebant, ad comprimendas *Statio militũ ad ludos.*

 populi

populi turbas. Quod institutum ab Impp. fuit:vocabántque eas ipsas excubias, Stationem, & Stationarios. Totam rem clarè Tacitus Annali XIII. *Fine anni statio cohortis adsidere ludis solita demouetur quò maior species libertatis esset, vtq; miles theatrali licentia non permixtus incorruptior ageret, & plebs daret experimentũ an amotis custodibus modestiã retineret.* Etiam Suetonius lib. VI. *Sed adiuuante vulgi preces statione militum, qua tunc excubabat, repræsentaturum se pollicitus est, ac sine mora nomen suum in albo profitentium citharœdorum inscribi iussit.* Et verò disertim hic de spectaculis sermo. quódque ait, *popularium quietem*, scire licet Popularia tunc appellata populi cõsessum theatralem, vt Equestria, equitum. Reperies in Seneca, Suetonio, & Callistrato l. XXVIIJ. De Pœnis; *Turbulentes adclamationes popularium*. Quod me fugerat, non effugit: illud, *quid vbi agatur*, valet; *quid ibi*, more illo in Florentinis, litteras commutandi. peccant largiter, qui corrigunt, *quid vbique*. & referendum ad popularia est.

Popularia quid.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS AVGVSTINO HVNNAEO THEOLOGO, V. C.

IN Theologo accuratum illud Antiquitatis studium, si abest, fortasse non requiram: si adferet, vehementer amplectar: nec solùm quasi ornamentũ, sed etiam fas sit dicere, adiumentum. Nam & in sacra historia multa esse, quorũ penitior intelligentia pendeat à moribus & litteris antiquis, nemo negabit. nõ tu certè, clarissime Hunnæe. qui hoc πάρεργον sic accuratè tractas, quo modo alij pauci ἔργον ipsum. Bibliothe-

bliothecam antiquis monumentis instruis; libros cōquiris; vteris ipse, aut vtendos præbes. & hoc efficis, vt non modò intelligere, sed iudicare possis omni de genere scriptorum. Itaque Liuiana hæc misi ad te, obseruata mihi nuper. dicam etiam probata, si probari comperiar tibi. *Liuius variè emendatus.*

Lib. XXIII. ex oratione Samnitium præsidium ab Annibale petentium.

Numidarum paucorum illi quidem prada erunt; præsidiúmque missum nobis erit, & Nolæ ademeris. I.

Negat Sigonius elici idoneū sensum ex istis, *& Nolæ ademeris.* cúmque absit à vett. libris τὸ, *erit*; leg. censet, *& Nolam ademerit*. Certè abest & à meo illa vox: sed propius à scriptura abiens lego, *& Nolæ idē erit.* hoc sensu. Præsidium quod mittes idem erit & nobis propugnandis, & Nolanis premendis.

Paullò infrà.

Hostium plus mille cæsi eo die, capti mille DC. & signa militaria vndeuiginti, & duo elephanti, quattuor in acie occisi: Romanorum minus mille interfecti. Posterùm diem, induciis datis, sepeliendo vtrimque cæsos in acie consumpserunt. II.

Meus liber, *induciis tacitis.* nihil verius. Tacitæ induciæ, quæ sine pacto, mutuo velut consensu. Liuius lib. II. *Intercessere pauci dies, velut tacitis induciis vtrimque quiete sumpta.* & alibi, *Tacitæ induciæ quietum annum tenuêre.*

Libro eodem superiùs, de legatis Philippi captis.

Tum comitibus eorum seductis, litteræ quoq. ab Annibale ad Philippum inuentæ de pace inter regem Macedonum, Pœnúmque ducem. III.

quis neget verius in meo esse? *inuentæ, & pacta inter.*

Quò enim de pace compositio, vbi bellum núquam fuerat? Pacta erant, & nouum fœdus.

Suprà etiam.

IV. *Ad Laciniæ Iunonis templum in terram egressi sunt.*

abest veteri, *templum*. rectissimè. sicut pòst, *eodem ad Iunonis Laciniæ [templum] vbi nauis occulta in statione erat, perueniunt*, iterum omissa eadem vox.

De Campanis oppressis à Graccho.

V. *Annibal ratus ab re bene gesta insolenter lætum exercitum tyronum magna ex parte seruorúmque spoliantem victos prædasq. agentem ad Hamas se inuenturum citatum agmen præter Capuam rapit. obuióśque ex fuga Campanorum per duo præsidia Capuam duci, saucios vehiculis tolli portarique iubet.*

Quæ hæc duo præsidia, non facilè dixerim. mendi suspicionem facit vetus liber qui illud, *per*, nullus habet. Ita legerim, *obuióśque ex fuga Campanorum, dato præsidio, Capuam duci*, hoc tantùm *Duo*, scribens, *dato*.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

TEN' quærere quid sentiam de Scaligeri Festo? ego verò quod de scriptis eius omnibus, nil posse diuinius. sic enim loquendum, quotiens de Scaligero. quem profectò omnes Musæ - καὶ ὁ δάλιος ἠγάπησεν Ἀπόλλων. Dij boni! quàm multa ille noua, quàm multa vetera, non lecta, non visa, non audita aliis depromit! Dæmonium hominis. Et quid tergiuersamur? præ illo, nos ceteri volamus sicut vmbræ. Sed vt imiter illos gloriósos, gauisus sum in Festo incur-

In Festo spicilegium post Scaligerum.

tisse

risse nos in multa eadem. pauca etiam mihi superant indicta ipsi. Ait Festus,

Insanum, pro valde magnum usus est Plautus. I.

Potius scripserim, *Insanum magnum, pro valde magnum*. Nam respexit hunc Plauti versum, *Insanum magnum molior negotium*.

Emendandus Plautus Trinummo. Plautus correctus.

Insanum est, & malum in hospitium deuorti ad Cupidinem.

Leg. que, *Insanum est malum*, eiecta voce. Et apud Nonium, *Insanum pro insanè. Plaut. Neruolaria, Insanum valde vterque deamat*. deleuerim τὸ, *valde*, vt glossema. Imitatus hoc, vt alia, à Plauto Ausonius, de Crœso, *diues insanum in modum*. Et Nonius.

Ait Festus,

Tyria maria in prouerbium, &c. Afranius Epistola: Hunc ferrium autem maria Tyria conciet. II.

Lego, *Hunc ferreum autem*, id est, hunc hominem asperum & tangi periculosum vt maria Tyria. Ait,

Iouista, compositum à Ioue & iuste. III.

Ineptissimæ ineptiæ. Tentabat Scaliger, *Iouis esto*. sed absistit, quia sequentia arguunt vanitatem. Quidquid verbi fuit, remotum aliquid fuit. Lego, *Iosipse, compositum ab ios & ipse*. Ita enim antiqui, pro Ipse. Vnum testem habeo, sed luculentum, Glossas veteres ab H. Stephano. *Iosipse*, αὐτός. Ait,

Orcum quem dicimus ait Verrius ab antiquis dictũ Vragum. IV.

Apage. non dixit hoc Verrius, sed, *Vrgum*. duabus litteris mutantibus. nec ineptè dixit.

Antiqui Tam etiam pro Tamen vsi sunt: Titinnius: Bene cùm facinus tam malè subimus, vt quidam perhibent viri. V.

Titinnij corrigo, *tam malæ audimus, vt quidẽ*. Querela mulierculæ est de iniuria quæ à viris factum itur suo sexu. Bene an malè faciant, tamen malæ audiũt.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS MARTINO ANTONIO DELRIO, V. N.

GRATÆ litteræ tuæ, mi Delri, & aurum, contrà non caræ: indices valetudinis tuæ, indices amoris, indices rei lætæ. Nã & de valetudine pẽdebã animi, in calẽtibus Hispaniæ locis: & de amore, in tã longo silentio tuo. At illud de Seneca, quàm lætũ! qui mediusfidius sic faueo gloriæ tuæ, quasi si mea ageretur. Solinum tuum peregrè reuersus vidi, legi, probaui. Reperiebam hæc analecta, paruæ rei.

Pauca emendata in Solino.

Cap. XXIII. de Succino.

I. *Pretium operæ est id scire, ne longius Padaneæ siluæ credantur lapidem fleuisse.*

Placet scribi, *Padanæ silua*. Tangit fabulam, qua creditum illo credulo sæculo, Phaëthõtem Solis, in Eridanum præcipitasse, nunc Padum vocamus: & sorores eius vbertim lacrimãtes ad ripam Padi mutasse in populos. & ex illis lacrimis succinum esse. Vocat igitur Padanas siluas, poëtarum more, arbores Padanas. Ibidem.

II. *Succum esse arboris de nominis qualitate capessas; pinum verò vnde sit genitum, si vsseris, odor indicabit.*

Optimus ille, quo à me vsus es, liber, *vnde sit gignitum*. nec spernit Solinus istos Archaismos.

Cap. XXV.

III. *Qui illic habitant principio veris inter pecudes pabulis*

bulis viuunt, deinde lacte. in hieme conferunt arborum fructus.

Liber idem, *in hiemem compergunt arborum fructus.* scribo, *compercunt.* cetera rectè.

Cap. XXIX. de Vrsis.

Has lambendo sensim figurant, & interdum ad pectora fouent; vt adsiduo incubatu calefacta animalem trahant spiritum. IV.

Vetus lectio, *adpectoratas fouent.* nihil verius. Adpectorare; vt Expectorare. quæ vox restituenda in Pacuuij versu apud Nonium, Consternari. *Item Pacuuij versus.*

Consternatæ animæ, ex pectore hac & voluere
Consilium subit omnes quod de nata est modo.

Lego, *Consternatæ animo, expectoratæ hac voluere.* sequentem versum non explico. nisi placet, *Consilium subit omnes, quod natum est modò.*

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

ACCIPE fabulam, & para assem, inquit ille: imò historiam, non fabulam. Eram here in cōuiuio apud Archiepiscopum Istrigoniensem, Byzantinum exlegatum. Narrabat de Solimanno, quod à fide ipsa dictum vix habeat fidem. Quattuor, inquit, Solimanno liberi erant. natu maximus, cui Mustafa nomen, bellum gerebat cum Persis. & victoria insigni potitus redibat adolescens ad patrem, alacer & spei plenus. Byzantini cum multo honore venientem excipiunt. & ciuium studia Prætoriæ cohortes, Ianizaros vocant, æquabant. Vndique faustæ voces: & in mente erat illud: *Solimanni in prolem immanitas.*

Μακάριος ὅστις αὐτὸς ἰσχύων ἔτι
Παῖδας παραστίζοντας ἀλκίμους ἔχει.

In communi gaudio solus pater offendit. factum id minuendæ maiestatis accipit. filium vocat. in remotis cubiculi strangulari iubet. & subinde cadauer in oculis exercitus abiici cum hoc superdicto præconis, Vnus in cælis deus, vnus in terris Imp. Solimannus. Inhorruisti? specta etiam, nōdum finis. Fortè in omnium attonito stupore, fuit vt non vinceret animum frater iunior, & spectante patre fraternæ morti illacrumauit. infelix pietas biduo pòst veneno pœnas dedit. Tertius metu confugerat ad Persas. per legatos dedi iussus, & palàm securi percussus. Solus hic Zelimus restabat, quem nuper ad Echinadas nauali prœlio vicimus: & ille homo esse desierat, nisi hominem exuisset. Horrenda ista. in gente tamen Othomannica non noua. cui hoc fatale responsum datum puto,

Καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος.

Addubitatum in Liuij loco. Iuua me, sodes, in hoc Liuij loco. Lib. xxv. in oratione militum Cannensium ad Marcellum.

Consulem te M. Marcelle, in Italia adissemus, cùm primum de nobis triste SC. factum est: nisi hoc sperassemus in prouinciam nos morte regum turbatam, ad graue bellum aduersus Siculos simul Pœnósque mitti: & sanguine nostro vulneribúsque magistratibus satisfacturos esse. sicut patrum memoria, qui capti à Pyrrho ad Heracleam erant, aduersus Pyrrhū ipsum pugnantes satisfecerunt.

Alia vetus lectio, *magistratibus nostris Senatui satisfacturos* vocibus duabus additis. Me quidem offendit illa Magistratuum vox, quasi soli illi in Senatu qui magistratum gererent, aut solis illis satisfaciendum.

Posset

Posset legi, *magistratibus nostris & Senatui.* Sed odorari videor nescio quid deprauationis maioris, & subuereri ne Liuius tale quid scripserit, *sanguine nostro vulneribúsque magis quàm precibus nostris Senatui satisfact. esse.* Sed consulo te, non ipse adfirmo.

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

HEM, mi Carrio: quàm pæne tibi fuit in Sequanis Lipsius tuus!

Quàm pæne furuæ regna Proserpinæ
Et iudicantem vidimus Æacum!

Vide quid simus homulli, quid speremus. Fueram vespere hilariusculè in cœna Giselini nostri, qui medici titulo auxerat. oratiunculam in eiusdem honore recitaueram, & placueram. Noctu eâdem horror me occupauit, mox sudor, mox febris. & quàm vehemens, ô dij, & qualis! Tango oculos istos, frater: hilum non abfui à morte. Viuo tamen, & tu Soteria debes amico. Imò & libros audeo iam tangere: & in Seneca enotabam ista. *Seneca emendatus.*

Epist. cxv. de mollitie Mæcenatis.

1. *Hunc esse qui in tribunali, in rostris, in omni publico cœtu sic apparuerit, vt pallio velaretur caput, exclusis vtrimque auribus non aliter quàm in nummo diuites fugitiui solent.*

Vide & ride errorem. Scripserat Seneca, *in mimo fugitiui solent.* At ij qui, *nummo* legebant, vocem, *diuites*, addiderunt. acutè. nūmi enim certè diuitibus cōueniūt. Nisi tamē placet, *in mimo, diuitis fugitiui.* In Comœdiis autē & mimis seruuli fugitiui cōiecto in

humeros pallio & capite velato exprimebãtur. eiúſque rei exempla in Plauto. Item & delicati, quos tangit Comicus Curculione, *Tum isti Græci palliati capite operto qui ambulant*. Id faciebant, credo, vitandi ſolis: cùm pilei vſus iis non eſſet.

Epiſt. cxx.

II. *Inter reliqua hoc nobis præſtitit natura præcipuum quod neceſſitas faſtidium excuſſit. Recipiunt ſuperuacua dilectum. hoc parum decens, illud parum laudatum, oculos hoc meos lædit.*

Scribo, *hoc parum lautum*. notatus in Tacito à me ſimilis error.

Epiſt. LXXVIII.

III. *Quid eſt aliud quod tibi eripi doleas? Amicos & patriam? Tanti enim illam putas vt tardius cœnes ſólemque ſi poſſes extingueres?*

Concinnanda ſententia eſt, *vt tardius cœnes? ſolem quoque, ſi poſſes, exſtingueres*. Clarum.

Epiſt. LXXXIII.

IV. *Libet enim, Lucili virorum optime, ridere ineptias Græcorum, quas nondum quamuis mirer excuſſi.*

Quî conuenit vt miretur, quod irridet? Lego, *quamuis iners*.

Epiſt. vlt.

V. *Tunc beatum te iudica, cùm tibi ex te gaudium omne naſcetur: cùm in his quæ homines eripiunt, optãt, cuſtodiunt, &c.*

Lege tim, *homines cupiunt, optant*.

EPIST.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

VERE existimas: intermitto studia doctrinæ, & hoc otium vt relaxem animum vsurpaui, non vt intendam. Est in oculis amicus ille noster, qui dum vrget studia & instat sibi: nuper vitam, & pridem vitæ vsum amiserat. Audebo dicere. di deæque omnes Musas, si repertæ eæ sunt cruciandis animis, & non oblectandis. Ego ita sum. mihi studia, non me studiis submitto. Quòd quidam indignantur illud dictum à me, de N. ἀγροικός εἰμι, τὴν σκάφην, σκάφην λέγω, & animum non solùm in fronte, sed etiam in lingua gero. Scio non esse hoc ex disciplina Etruriæ: sed nos Belgæ sumus. Panegyricos illos ætatis inferioris valde probari tibi cupio. multa in iis bonæ notæ. Locum illum è Paneg. qui Constantino dictus,

Mendum in Panegyrico ad Constantinum.

Quid oro sibi voluit? quid optauit? aut quid amplius adipisceretur his, quæ à te fuerat consecutus? Cui tu summa & diuersissima bona, priuatum otium & regias opes dederas: cui digredienti ad annulos sederas: cui impensius etiam quàm tibi occurrere obsequia nostra mandaueras. I.

non explico. doce tu me quid sit, *sedere alicui ad annulos*. Quid si legas, *ad mulos*? Non dissimilis mos temporum nostrorum dynastis, vt honoris deferendi caussa, cùm alter essedo vehatur, ipse curulibus equis sedeat aut mulis. Nescio an huc pertineat illud Suetonij de Tiberio, *Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est, sinisteriore funali equo, cùm Marcellus Octauiæ filius dexteriore veheretur.* Sed loquor nugas. Hoc melius de Plauti versu, *O lepidum senex!*

Plauti olim correctio confirmata.

rectè

rectè iudicasse me olim reponēdum, Senicem. Reperi eam vocem ita inflexam apud Appuleium li. VI. loco leuiter corrupto. Loquitur de Charonte.

Appuleius correctus.

II. *Huic squalido semini dabis nauli nomine de stipibus quas feres, alteram: sic tamen vt ipse sua manu de tuo sumat ore.*

Ita lectio editionum veterum est. Reposuerunt, *squalido seni*. alterutrum verum adfirmo, *Semoni*: vel, *Senici*. Imò hoc postremum. Adtexam è Mamertini, ad Iulianum. Pag. 176.

Plura alia in Mamertini Panegy.

III. *Et cùm sancti principis merces atque instituta falsarum opinionum vituperationum licentiam submouerent.*

In Viennensi libro deest, *opinionum*. rectè. Lego etiā, *mores atque instituta*, suadente sententia.

Pag. 177.

IV. *Scilicet & candorem æquitatis potuit obumbrare, & à temperantia purpuram sancti ruboris abolere, vicem fortitudinis indignis confodere vulneribus, eruere oculos prouidentiæ.*

Doctissimus Pythœus, *vitem fortitudinis*, legit, adlusione ad vitem Centurionatus. Ipse truncam vocē puto, &, *ceruicem fortitudinis*, scrib. Dixit enim antea, *nisi fortè existimamus patientes vulnerum formas esse virtutum:* huc adnectit de ceruice fortitudinis, & oculis prudentiæ.

Ibidem.

V. *Mitto cunctam Barbariam aduersus vindicem Romanæ libertatis in arma commotam, gentésque recensitas & aduersus iugum nuper impositum contumaces, irrediuiuo furore, nefandis stimulis excitatas.*

Lego, *gentésq. recens victas*: &, *in rediuiuū furorem*.

Pag.

Pag. 181.

Inde nihil necessariæ substructionum in ædibus moles ingẽtes, auxiliorum cateruas, legionum sumptus facilè vincebant: quinetiam prandiorum & cœnarũ magnitudines R.P. sanciebat. VI.

Viennensis liber, *aulicorum caterua legionum s.* & statim, *r. p. sentiebat.*

Pag. 186.

Perfertur nuncius Consulem me creatum, sine impendio, quod iamdiu paucis, sine labore, quod nunquam, sine petitione, quod nemini. VII.

Postulat crescentis orationis gradatio, *quod nonnunquàm.*

Pag. 189.

Vnde factum est vt maiores nostri viderint Gabinios designatos, & repulsos Catones. VIII.

Puto, *Vatinios.*

Pag. 190.

Ita seruiendi miseranda patientia, assentandi mira calliditas: ministrorum aulæ cotidie limina terebantur: ad fores eorum qui regiis cupiditatibus seruiebant, ternos patriciæ gentis viros cerneres ab huiusmodi dedecore non imbri, non gelu, non amaritudine ipsius iniuriæ deterreri. IX.

Ait, *ternos patriciæ gentis*: quid? soli tres adulatores patricij? Scrib. *seruos patriciæ g.* aut potius, *cernuos.* & id verũ arbitror. nam sequitur, *demissi iacentésq. vix capita supra eorum quos precabantur genua tollebant.* explicat igitur adulatorium & submissum gestum cernuantium.

FINIS.

INDEX

INDEX EPISTOLARVM
LIBRI IIII.

I. LIPSII

IVSTI LIPSII EPISTOLICARVM QVAESTIONVM

LIBER QVARTVS.

EPIST. I.

I. LIPSIVS BENEDICTO ARIAE MONTANO, V. C.

QVAE singula mirari in homine solemus; Benedicte Aria: ea consecutum te possum dicere vniuersa. Quid sanctius Theologiæ studio? at tu inter principes Theologos iure censeris. quid in ipso Theologo rarius, quàm peregrinarum linguarum scientia? at tu non dicam bene Græcè calles aut Latinè; sed Hebrei te, Syri, Chaldæi, Arabes, si sermonis res sit, suum ciuem possint agnoscere: Iam vt in hæc grauiora studia Poësis aut amœniores litteræ cadant, nouum est, ne dicam inauditum. Tu non solùm poëtas veteres legere audes, sed etiam in versu exprimere. quàm feliciter, docent sacra carmina tua: quorum non magis pietate capimur, quàm venustate. Itaque non refugi ad te virum grauissimum ista leuia mittere. Liuianas, inquam, aliquot notas. bona spe, qui sic amas Poëtas; fore vt non contemnas historicos.

Lib. XXIIII. *Notæ ad Liuium.*

1. *Nequaquam cùm tantis copiis antè tenuerat ad Pachynum classem: sed postquam ab Hippocrate occupatæ Syracusæ erant, profectus Carthaginem, accitúsque ibi & ab legatis Hippocratis & litteris*

Annibalis, qui venisse tempus aiebant Siciliæ per summum decus repetendæ, & ipse haud vanus præsens monitor facile perpulerat, vt quantæ maximæ possent copiæ in Siciliam traiicerentur.

Hæc lectio manifestò ζαρβαρίζει. quid enim est, *accitúsque ibi*? Nec Sigonius quidem aut sententiam aut emendationem vidit. Libri vett. *aditúsque ibi.* præsto verum esse, *adiutúsque ibi.* & à leui emendatione reddita Liuio sua sententia est. Himilco Carthaginem venerat ad augendas copias. duo eum non leuiter iuuerunt, & legati Hippocratis auxilia petentes retinendis Syracusis; & litteræ Annibalis, qui monebat incumberent totis viribus ad Siciliam reciperandam. Statim,

II. *Quod vbi Ænnensium principes iam pacti cum Himilcone de proditione præsidij animaduerterunt nulli occasioni fraudis Romanum patere, apertè ac propalam placuerat agendum. Vrbem arcémque suæ potestatis aiunt esse debere, &c.*

Ea verba, *apertè ac propalam*, absunt à meo libro, nec Vallæ ætate in Liuio legebantur. & herclè inculcata sunt explendæ sententię. At scire debebant mendam in voce, *placuerat*, hærere, leg. que, *Ro. patere, palàm erat agendũ.* quas duas voces scilicet coaluisse. Infrà.

III. *Contra ea Consulis pater Fabius temporum oblitos homines in medio ardore belli tanquam in pace libera de quoque arbitrari & agere aiebat.*

Manss. *libera de quoque arbitrij agere.* & indubitanter Liuiana lectio est, *libera d.q. arbitria agere.* At locus proximis prioribus lineis,

IV. *Tum posteaquam res Romana contra spem votáque eius velut resurgeret, turpius videatur nouam*

referre

referre proditionem, vt proditio pro septemuirali iudicio esset, semperq. aliud sentiret, infidus socius. nulla ope à me iuuari potuit. ponam mei libri scripturam veterem, *vt proditis pelli v. m. uirali indictõe & semper aliunde sentiat, infidus*, & hæc interpretari decem Sibullas iubebo.

EPIST. II.

I. LIPSIVS IOANNI SAMBVCO, V. C.

Et munus Cæsaris rectè curatum est: & anulus tuus cum effigie Augusti. Vtrumque gratum: alterum etiam inexpectatum. Nam, vt olim non inscitè Passienus, à Cæsare beneficium fortasse expectabã: à te satis erat iudicium. Quod idem in his Agellij locis adhibere te volo.

Lib. IX. ca. XIII. de pugna Manlij Torquati. *Sed quis hostis, & quod genus, & quàm formidandæ vastitatis, & quantum insolens prouocator, & cuiusmodi fuerit pugna decertatum.* Quadrigarius apud Agellii emend. I.

Membranæ Victoris Giselini, *& cuimodi pugna*, & antè, *sed quid hostis*. verissimè.

Is maximè prœlio commoto, atque vtrisque summo studio pugnantibus, manu significare cœpit, vtrique vt quiescerent pugnare. Pugna facta pausa est. II.

Ibi scribitur, *atque vtris summo*. Dium fidium appello eam germanam Quadrigarij scripturam esse. Antiqui enim Plerus, plera, plerum, Vter, vtrim, Alterutrim, hæc talia sine copula efferebant. Pacuuius, *Plera pars pessundatur.* & notant Grammatici veteres.

Liuius item. Apud Liuium lib. XXVI.

Ita æquatæ res ad Tarentum. Romanis victoribus terra, Tarentinis mari. Frumenti spes quæ in oculis fuerat, vtrosque pariter frustrata est.

in vet. cod. reperio, *vtros pariter*. & melius de Liuio sentio, quàm vt id mutem. Sed ad Quadrigarium.

III. *Extemplo silentio facto cum voce magna inclamat.* Scidæ, *cum voce maxima conclamat.*

Deinde Gallus irridere cœpit atq; linguam exertare. Næ audax nebulo, qui priscam lectionem immutauit. Ea est, *atque lingua exerrare.* & sic etiam Buslidianus codex. Exerrare lingua, nimium aptè & signatè, linguam extra os proiectam per irrisum reciprocare. A Giselini membranis abest etiam τὸ, *cœpit*, rectè.

IV. *Manlius iterum scuto scutum percutit, atque de loco certo hominem iterum deiicit.*

Vet. *iterum proiecit.* & omittit vocem, *certo.* quæ certè inserta est.

V. *Eo pacto ei sub Gallicum gladium successit, atque Hispanico pectus hausit: dein continuò humerum dextrum eodem concussu incidit, neque recessit vsquam donec subuertit: ne Gallus impetum icti haberet.*

Illic est, *eodem concessu*: & probant sequentia. id valet, eodem impetu, eadem aggressione. Quod autem in Buslidiano est, *impetum istius haberet*, malè est, nisi fortè Quadrigarius scripsit, *impetum ictuis*, antiquè, vt Senatuis, Anuis. Stant tamen à vulgata optimæ scidæ.

VI. *Vbi eum euertit, caput præcidit.* Membranæ, *caput præcedit.* & scio veteres ita scripsisse. vnde & concædes siluæ.

EPIST.

EPIST. III.

I. LIPSIVS FRANCISCO RAPHLENGIO.

O EVANGELIA tua de Dionysij, Polybij, Dionis Fragmentis in Sicilia repertis! certa res sit modò, nec, vt in Liuio, vt in libris Ciceronis de Rep. fallamur. Sed audiui etiam qui diceret Antonio Augustino tradita illa in manus esse. Credamus igitur, & gaudeamus. de Dionysio & Polybio inprimis. quibus nihil potest in historia verius, prudentius. Nā de Dione aliud est. quem legēdum cum iudicio aio, nec fidei eius vsquequaque fidendum. Sæpe adulatur, sæpe alucinatur. vtrumque ideo, quia Græcus, & ingenij minimè constantis. Quædam audacius in moribus externis, quædam vanius adfirmat. Dubito ne tale sit, quod legebam hodie lib. LVI. vbi ait post mortem Augusti factum decretum, ne imago eius in funere vllo ferretur. & hoc ideo quia in diuos relatus esset. Mirabar. Primum quia ea super re nemo alius nos admonebat, ne Tacitus quidem qui eiusmodi sententias adulatione eximias libenter persequitur. Deinde quid de Aenea, quid de Romulo Dion responderet, & ipsis relatis in deos? quorum tamen imagines ornandę funebri pompę adhiberi solitas Tacitus ait Annali IV. *Funus imaginum pompa maximè illustrè fuit, cùm origo Iuliæ gentis Æneas, omnésque Albanorum reges, & conditor vrbis Romulus longo ordine spectarentur.* Sed quia de Imaginibus vide ne hic Taciti locus Annal. III. emendationis indigeat.

Dionis adseueratio dubia.

Tacitus emēdatus.

Circumfusas lecto Claudiorum Juliorúmque imagines, defletum in foro, laudatum pro rostris.

Loquitur de Drusi funere, Germanici patris, qui in Germania periit. Sed cur Iuliorum imagines in funere eius prælatas dicat, quærendum. Scimus paternæ maternęque gentis adhiberi consuesse. at in Iuliã gentem Drusus iste nũquam insertus. Aliud de Germanico, aut Tiberio, aut Druso altero, quos adoptio Iulios fecit. Itaque cùm Drusus patrem ę Claudiis, matrem è Liuiis habuerit, dico in Tacito emend. *Claudiorum Liuiorúmque*. Cui enim probetur externas imagines quæsitas, omissas domesticas, in quibus multi illustres, & in primis ille Liuius Salinator esset? De hisdem imaginibus corrigo Ouidij versum VI. Fastorum,

Et Ouidius. *Vidimus ornatos, ærata per atria, picta*
Veste triumphales occubuisse senes;

Legóque, *cerata per atria*. Nota res, *veteres exornāt vndique ceræ Atria.* Loquitur de patriciis, qui captą à Gallis vrbe inter titulos & imagines maiorum cęsi.

EPIST. IV.

I. LIPSIVS ABRAHAMO ORTELIO.

THEATRVM tuum, Orteli, vidi. & vis me verum dicere? nescio an à multis annis cuiusquã labor vtilior fuerit in vulgus. Abeant illæ infinitæ tabulæ, chartæ. vnus liber regna, prouincias, vrbes, imò orbem terræ nobis tuo beneficio dedit. Augę tu, quæso, hanc munificentiam: &, quod concepisse te aiunt, apta istæc ad historiam veterem: & oblita vrbium, fluuiorúmque nomina, pariter vt recentia nos doce.

Quod si procedet, neque te neque quemquam arbitror tuæ pœnitnrum laudis.

vt obi-

vt obiter concinnem verſus Attij. Præter alios ſcriptores, vnicè iuueris Liuium : in quo, Hiſpaniæ præſertim, multa ignota opida. Si otium eſt, vide hæc pauca. Lib. XXVIII.

Locorum aliquot nomina reddita Liuio.

Martius ſuperato Bæti amni, quem incolæ Cirtium appellant. I.

Malè, Cirtium: & in manſſ. Liuio reperio, *Certim.* quod propè abeſt à ſcriptura Stephani, Βαῖτις ποταμὸς κατ' Ἰβηρίαν. ὃς πέρκης λέγεται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. & arbitror in Stephano ſcrib. κέρτης.

Mago cùm Gades repetiſſet, excluſus inde ad Cimbim, haud procul Gadibus is locus abeſt, claſſe appulſa. II.

Cimbis ignotum ſanè nomen. liber meus, *ad Ambros.* de quo conſiderare te volo.

Lib. XXVII.

Itaque in Apuliam ex Brutiis reditum, & inter Venuſiam Brutiámque, minus trium millium paſſuum interuallo Conſules binis caſtris conſederant. III.

Bene ex Plutarcho emendauerat Sigonius, *inter Venuſiam Bantiámque.* & ita diſertè manuſſ. Plinius Bantinos collocat in Lucanis.

Paullò ſuperius.

Capuæ duas ædes Fortunæ & Martis, & ſepulcra aliquot de cælo tacta: cum iis (adeò etiam minimis rebus praua religio inſerit deos) mures in æde Iouis aurum roſiſſe. IV.

reponendum opidi nomē cenſeo, *Cumis (adeò &c.)* vt Cumis mures roſerint aurum. Sic enim Liuius ſolet, prodigia accuratè locis diſtinguere.

EPIST. V.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

MI Pighi. quàm sæpe mihi est in mente iucundissimus Viennæ conuictus noster! quotiens, vt Varro loquitur, & sermones tuos ruminor & humanitatem! O mœnia, ô ripæ, ô siluæ! quando, aut quis mihi deus similem vitam? Equidem & cœnulas illas nostras commemini, quas agitare ad vrbem festiuè solemus. quarum condimentum non squilla, aut acipensere decumano constabat, sed, vt idem poëta ait, *-bene cocto*

Condito, sermone bono.

Quarum voluptatum omnium quia nobis iam *Distractio, discidium, vastities venit*: age, quod vnum reliquum est, frequentemus litteras, & desiderium absentiæ his alloquiis leniamus. De profectione vestra in Italiam pendebam animi.

Μὴ δή μοι τελέσωσι θεοὶ κακὰ κήδεα θυμῷ.

Ego in Iscanum meum me abdideram cupidine quietis. quam sæpe interpellant milites, tam grati hospites mihi, quàm nobis solent Cornicula ille & Nigrinus. In Iulio Capitolino hæc vide.

Ad Iulium Capitolinum nota. I.

In vita Gordiani.

Adolescens cùm esset Gordianus, de quo sermo est, poëmata scripsit, quæ omnia exstant, & cuncta illa quæ Cicero ex Demetrio & Arato & Alcyonas & Vxorium, & Nilum. quæ quidem ad hoc scripsit vt Ciceronis poëmata nimis antiqua viderentur.

Quis Demetrius iste poëta, ignoro. & aliter, non agebatur hic de iis quos Cicero imitatus sit, sed opera eius

eius nominabantur, quæ æmulatus Gordianus. Aldina prisca editione erat, *& Aratum.* Dico leg. *cuncta illa quæ Cicero ex diametro, & Aratū & Alc.* Gordianus, inquit, ex professo & studio contendendi scripsit eadem omnia Ciceroni, Aratum, Alçyonas, &c. Posset & legi, *eodem metro.*

In M. Antonino.

Profecti tamen sunt paludati ambo Imperatores, Parthis & Marcomannis cuncta turbantibus, aliis etiam gentibus, quæ pulsæ à superioribus barbaris fugerant, nisi reciperentur, bellum inferentibus. II.
De Germanis agitur. quid ad Parthos? Scribendum, *Catthis*, aut, *Quadis.* nisi fortè, *apertè Marcomannis cuncta.*

Verum Cæsarem exsecto sub aure tubere septennem amisit, quem non plus quinque diebus luxit. Consolatúsque etiam medicos, actibus publicis reddidit. III.
Quid hoc? vt Imperator consolari medicos debuerit? nugæ. Scribo, *Consúltúsque, etiam medios actibus p. reddidit.* Ait, Super aliquo negotio aditus, interrupit illos ipsos quinq. dies, & res publicas egit.

EPIST. VI.

I. LIPSIVS NICOLAO BRYARDO, V. N.

EXPLICA nobilissime Bryarde in hoc Plauti versu æstum meum. Mænechmis.

Quæsitum super Plauti salsa rei versu.

Nam nisi me animus fallit, hi sunt gemini germani duo;
Nam & patrem & matrem commemorant pariter qui fuerint sibi.

Pronunciat hæc Messenio seruus, & an mentiatur nescio, dicit certè mendacium. Nam quod ait patrem & matrem commemorasse eos: de patre, verum: de matre, fallit. Multis pòst versibus demum mater quæritur & nominatur, *Quod erat nomen nostræ matri?* ME. *Theusimarce.* Antea de matre nullum verbum. Peccauit Plautus, an seruus, an potius scriptor? Et vix est vt non emendandum sit, *Nam & patriam & patrem.* quod persuadet series rei gestæ. Pater nominatus erat, *me esse dico Moscho prognatum patre:* patria autem, *Siculus sum Syracusanus.* & quod emendationem planè firmat, repetit statim seruus idem,

Neque lacte lacti, crede mihi, vsquam similius
Quàm hic tui est. posteà autem eandem patriam ac patrem
Memorat.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS IOANNI LIVINEIO.

In Liuio quædam.

DISCESSISSE te à nobis, mi Liuineie, & dolui & sum gauisus. Dolui, quia priuabar amico, & quasi compare studiorùm: gauisus sum, quia ad C. V. ibas auunculum tuum. apud quem mansio tua, abesse non potest, quin & ex re tua sit, & ex dignitate. In Liuio hæc obseruabam.

Lib. XXIV.

1. *Index vnus ex coniuratis Theodorum à quo ipse appellatus erat nominare potuit.*

Liber scriptus quem vidisti apud me, *vnum ex.* & sic leg. erat etiam contra libros.

In

In oratione Q. Fabij.

Sed cùm in hoc bello, cum hoste, nunquam ab vllo duce sine ingenti nostra clade erratum sit. II.

ibidem est, *in hoc bello, in hoc hoste*, melius certè.

Quin Romæ quoque in ipsa vrbe secundum apum examen in foro visum. quod mirabile est quia rarum affirmantes quidam legiones se armatas in Ianiculo videre, concitauerunt ciuitatem ad arma. qui cùm in Ianiculum iuissent, negarunt quemquam ibi præter assuetos collis eius cultores apparuisse. III.

Siquis alius, fœdatus locus. Primum quid est, *secundum apum examen*? an prosperum, an secundò visum? Logi. ego arbitror abesse loci nomen, & stellam ponendam, donec iuuent libri, sic, *in ipsa vrbe secundum * apum examen.* Scripsit enim, *secundum Curiam, Rostra*, aut quid tale. Iam quàm aptè illa iuncta videntur, *quod mirabile est quia rarum affirmantes?* At tu crede meæ fidei, quinque illa verba purum putum glossema esse: & cùm Liuius inter prodigia recensuisset examen apum in foro, nescio quis Siculus Momar ad oram adnotauit, Quod mirabile est quia rarum. Lege igitur, *in foro visum. Affirmantes quidam, &c.* Illa etiam, *qui cùm in Ianiculum iuissent*, corrupta sunt, ex fide mei libri scribenda, *qui tum in Ianiculo essent.*

Defectus in eodem.

Et turpe glossema.

EPISTO-

EPIST. VIII.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

VIDI furtim Satyras illius ſuauiſſimi amici noſtri, ſcisne? & peream ſi quidquam vidi venuſtius aut eruditius. In ſingulis paginis, imò verſibus notæ elucent reconditæ & vetuſtæ doctrinæ. Quæ autem vbique vrbanitas? qui ſalés? & quidem pleri-que à Plauto, quem ille poëtam in alio genere carminis imitatur diuinitus. O dolorem noſtrum ſiquid illo ſequius! Nam tempora vides & ancipites caſus. Sed quod ad me. eſt quidam, vt audio, qui me in Præfatione quapiam meditatur venuſtè tangere. quid facturus ſit, neſcio: hoc ſcio, ſiquid mouebit,

Ego ruſticatim tangam, vrbanatim neſcio,

vt ait poëta vetus. Sed hem! de illo ex gente Tiberij Cæſaris, quàm præter opinionem accidit! quàm immerito meo! Di bene, quòd tu, quòd Lernutius viuatis, illarum rerum conſcij & teſtes. Quanquam ad illius minas poſſum dicere, Vapula Papiria. rectè Homericus Agamemnon,

οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσσι πατὴρ Ζεὺς ἔσσετ' ἀρωγός.

Attius poëta varijs locis correctus.

Attij verſus iſtos apud Nonium facio iudicij tui.

In Peruico.

I. *Attius Armorum iudicio. Sed peruico Aiax animo atque morabilioni.*

Lego, *Sed p. A. a. atque inorabili.* Trimeter eſt, dixítque Attius inorabilem, qui exorari non poſſit. Illud, *Ioni*, inſerendum eſt ſequenti verſu Plautino.

In Liquidum.

II. *Attius Staſiaſt. Cùm ſubidæ delio de lore hoc animo corpus liquerit.*

Corrigo,

Corrigo, *Cùm subit Edilij, dolore hic animos corpus liquerit.* Verba amatoris sunt, & Edilium, siue Hedylium persona mulierculæ comicæ etiam apud Plautum Pseudolo. Animos, pro, animus antiquè.

In Mertaret.

Attius Antenorid. Fortasse an sit quod hic non mertet metus? III.

Scribo, *Fortassean sit q. hic nos mertet m.* & notandum hic illud Fortasseā, quod Agellius & Appuleius vsurpant. Fortassean, vox vetus. IV.

In Sanctitudo.

Attius Phœnissis: Delubra cæli tu maris sanctitudine.

Fortassè fuit, *Delubra cælitum, aræ sanctitudines*, oratio cuiuspiam precantis & aram tenentis.

In Vulgus.

Attius Eurysace: Diffidam amantem cidere turbet vulgum ambigua. Attius. Euitat mœros disiicit. V.

Portenta, non verba. Lego, *Diffugiam, an mantem, nequid ea re turbem vulgum, ambigua.* Sequenti exēplo vox abest, aliâs hilum non facit ad rem Nonij. Exple sic, *Attius: Vulgum euitat, mœros disiicit.* De vrbis cuiuspiam euersione agebat, & Euitare pro vitam tollere posuit.

In Anima.

Att. Menalippa: Egòne auxilio motus, temerè vt hosti me animato offeram? VI.

Diuinabam, *auxilio nudus.*

In Confidentia.

Attius Myrmidonibus: Iram infrenis obstes, animis reprimas confidentiam. VII.

Lego, *Irai infreni si obstes, animi repr.* Non malè etiā, *Iram infrenes, obstes animis.*

In Di-

In Dignatus.

VIII. *Attius Atreo: Quò me ostendam? quod templum adeam? quo more funesto colloquar?*

Scrib. *Quoi me ostendam?* &, *quem ore funesto coll.*

In Opinio.

IX. *Attius Eurysace: Opinione factum est, quantò minus stirpem educabant tanto vereremur magis eos esse.*

Emend. *stirpem edictabant*. Ipsi versus in trimetros allegendi, *Opinione factum est quanto minus Stirpem edictabant, tanto vt reremur magis Eos esse.* Litteram M, non elidendum.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS NICOLAO FLORENTIO.

ITALIA te adhuc tenet, Florenti, &, vt hæ turbæ fluunt, ætatem tenebit. Qui enim tranquillis rebus redire spreuisti dulcedine captus soli illius & cæli: quid te nunc putem in his Belgicæ ruinis? Quæ quidem in perpetuum amisisse illam simplicitatem videtur, cuius nomen Iuuenalis non audet dicere. Ego plurimum sum in villa & hortis.

Μέτρα μὲν γνώμα διώκων,
Μέτρα δὲ καὶ κατέχων.

Historia me & antiquitas capit: in qua explicanda sæpe opus est iudicium tuum. His diebus legebam Dionis Epitomen à Xiphilino.

De sententia Xiphilini quæsitum.

In vita Commodi narrat:

Στρουθὸν δὲ ἀποκτείνας καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμὼν, προσῆλθεν ἔνθα ἐκαθήμεθα, τῇ τε ἀριστερᾷ χειρὶ ἐκείνην, καὶ τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἡματωμένον ἀνατείνας. καὶ εἶπε

μὲν

μὲν οὐδὲν, τὴν δὲ κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ σιωπηρῶς ἐκίνησεν ἐνδεικνύμενος ὅτι καὶ ἡμᾶς τὸ αὐτὸ τοῦτο δράσει.

Ridiculum factum. & auget risum interpres, qui vertit, *abscisso capite passeris.* Struthiocameli, dicere debuisset. De gladiatoriis enim Commodi factis sermo est, & Struthiocamelos iam inde à Plauti temporibus sollenne Romanis in Circo ad pugnam & spectaculum dare. Capitolinus de apparatu Circi, *Alces decem, Tauri Cibyratici centum, struthiones Mauri miniati trecenti.* Herodianus de eodem Commodo, *λαβὼν οὖν ποτε βέλη, ὧν αἱ ἀκμαὶ ἦσαν μηνοειδεῖς, ταῖς μαυρουσίαις στρουθοῖς ὀξύτατα φερομέναις καὶ ποδῶν τάχει καὶ κολπώσει πτερῶν, ἐπαφιεὶς τὰ βέλη κατ' ἄκρου τοῦ τραχήλου ἐναρατόμει, ὡς τῶν κεφαλῶν ἀφῃρημένας ὁρμῇ τοῦ βέλους ἔτι περιθεῖν αὐτὰς ὡς μηδὲν παθούσας.* Ex quibus facile est Plauti versum Persa interpretari.

Struthiones ad Circum.

Plautus expl.

Vola curriculo. P. istuc marinus passer per circum solet.

Passer marinus Struthiocamelus, quia trans mare aduectus. Græcis, *Στρουθὸς διαπόντιος*, *Στρουθὸς μεγάλη*, vt Luciano: & simpliciter *Στρουθὸς*, vt hic Dioni. Puto & Latinis *ἁπλῶς* Passer dictus, vt Inscriptione, quæ Neapoli,

AEDILITAT. LAVDABILITER. ADMINISTRAVIT. ET. DIEM. FELICISS. III. ID IAN. NATALIS. DEI. PATRI. N. VENATIONE. PASS. DENIS. BESTIS. ET. IIII. FERIS DENT. ET. IIII. PARIBVS. FERRO. DIMICANTIB. CETEROQ. HONESTISS. APPARATV. LARGITER. EXHIBVIT.

Lapis antiq. interp.

Nam interpretor, VENATIONE PASSERIS. Iudicare te, Florenti, vne omnium peritissime harum rerum, volo.

EPIST.

EPIST. X.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO, IVLI. F.

NON est antiquarius Liuius, fateor: sed nec omnia in eo protrita, & à fece vulgi. Vetustæ dictionis plura haud dubiè vestigia extarent, absq. correctorum audacia fuisset. qui peccare se putabant, nisi hoc peccatum in omnibus scriptoribus peccarent. Venio ad te Prætorem, Scaliger, in aliquantis verbis, quæ interdicto Vnde vi restituenda videntur, ex fide libri.

Antiqua scriptura aliquot in Liuio.

Lib. xxv. de militari tumultu Syracusis.

I. *Sedato tandem tumultu exequentibus sciscitando mercenariis quæ acta cum Romanis essent, dilucere id quod erat, cœpit: aliam suam ac transfugarum caussam esse.*

Meus liber, *tumultu aquirentibus sciscitando.* Tu nō dubitabis quin Liuius, *anquirentibus*, scripserit.

Libro xxIIII.

II. *Adiectum est Prætoribus ac delectis Senatorum etiā militare consilium. iussi & duces ordinum, præfectique auxiliorum simul consulere.*

Vetus, *simul consiliare.* eóque verbo Horatius & Tacitus vsi. Lib. xxII.

III. *Ab eodem Prætore ex Senatusconsulto litteræ ad Consules missæ.*

Manss. *ex Senatusconsultu.* & eam scripturam alibi iterat. Sanè antiqui Iussum & Iussus, Consultum & Consultus dixerunt, taliáque. Plautus Trinummo,

Me absente atque insciente, inconsultu meo, Ædes venales hasce inscribit litteris.

Lib.

Lib. xxi. extremo.

Hæc procurata votáque magna ex parte leuarunt animum religione. IV.

Ibi est, *leuarunt animum religionis*. Nec id mutim. Legi apud nescio quem veterum, Leuare curarum: apud Plautum, *Nec sermonis fallebar tamen*: apud Quadrigarium, Quiescere pugnæ. Cuius locus apud Agellium lib. IX. ca. XIII. disertè & expressè sic legitur in optimis Giselini scidis, *Manu significare cœpit vtrique vt quiescerent pugnæ. Facta pausa est.*

Lib. XXIII. de Consentia capta.

Itaque vrbe defensoribus vacua facile potiti sunt hostes. V.

Anteà in omnibus libris legebatur, *vrbe defensoribus vastata*. & ita meus codex. Vir doctus magnā mendam dixit esse in voce, *vastata*, & reposuit *vacua*. Ego verebar ne Liuius scripsisset, *vasta*. quomodo propriè loca sola & deserta vocabant. Sallustius in Iugurthino, *Mons & ab natura, & ab humano cultu vastus*. Virgil. *Hæc ego vasta dabo, & lato te limite ducam.*

Lib. XXII. de Veresacro.

Siquis clepsit, ne populo scelus esto; neue cui cleptum erit. siquis atro die faxit insciens, probè factum esto. VI.

Liber manss. *siquis altero die*. nec reiicio. Festus, *Alter & pro non bono ponitur, vt in auguriis altera auis. sic alter nonnunquam pro aduerso dicitur & malo.*

Lib. XXIII.

Comprehendíque Decium Magium, atq; ante pedes statutum caussam dicere iussit. VII.

Libri omnes, *ante pedes destitutum*. nec caussa erat mutandi. Amant hoc verbum in illa re veteres, Grac-

chus, *Palus in foro destitutus est, vestimenta detracta sunt.* vbi item alij, *defixus*, maluerunt. Poëta vetus, *Ita me destituit nudum.* Liuius ipse lib. 11. de Mutio Scæuola, *Ante tribunal regis destitutus, tum quoque inter fortunæ minas.* sed & hunc locum distinguendo deprauarant.

Lib. XXII.

VIII. *Quas ob res si antiquus animus plebi Romanæ esset, audacter se laturum fuisse de abrogando Q. Fabij imperio.*

Vetus, *audaciter.* scimus Ciceronem ipsum sic locutum.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS PAVLO MANVTIO.

EGONE vt ad cuiusquam iudicium in Ciceronis scriptis appellem, quàm tuum? vix mehерclè si viuat Cicero ipse. Vide igitur.

Cicero emendatus.

Lib. II. de Legibus.

I. *Quæque augur iniusta, nefasta, vitiosa, dira, defixerit, irrita infectaq; sunto.*

Defigendi verbum non videtur aptum. Arbitror scriptum antiquè fuisse, *dira deixerit.* vnde natum

Et Varro.

Defixerit, littera immissâ. vt in Varrone de Re rust. lib. I. initio:

Quare quoniam emisti fundum, quem bene colendo fructuosum conficere velis, méque vt id mihi habeā curare roges, experiar.

Lego, *vt id mihi habeā cura*, R. littera malè inserta.

Lib. v. Epist. ad Atticum, epist. XIX.

II. *Quod scribis libenter repulsam tulisse eum, qui cum sororis tuæ filij patruo certaret, magni amoris signū.*

Malim,

Malim, *libente te repulsam.* valet, te gaudente & volente. Lib. x. epist. xv.

Pridie Idus Hortensius ad me venit scripta epistola. vellem cetera eius. quàm in me incredibilem ἐκτένειαν! qua quidem cogito vti. III.

Legerim; *belle cetera: eiusque in me i. ἐκτένειαν. qua q.*

Lib. II. epist. II.

Κροτωνιατῶν καὶ Ἀθηναίων *puto me Romæ habere. mihi heredes. lege hoc doceo. mirabilis vir est.* IV.

Ita vulgatis erat. Lambinus restituit, *mihi crede legendus est, mirabilis vir est.* sed aberrat longius à scriptura. Emendo, *mihi credesis, lege hoc otio. mirabilis.* Ait, hoc otio, quia Atticus id temporis in Epiro.

Lib. x. epist. VIII.

Hic tamen secum Cyteridem lectica aperta portat; altera, vxorem. V.

Lego, *alteram vxorem.* Ista enim Cytheris Antonio quasi vxor.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

REM atrocem, & Tragœdia non epistola dignã! Nobilis ille iuuenis, N. quem olim familiariter nouimus, in Italiæ Neapolim venit. Non diu ibi vixerat, cùm amauit ipse dicam, an vltrò adamatus est à nobili matrona? Nosti Italiam; nosti sexum:

—Τίνα προμένουσι γυναῖκες;

Certè accitum ab illa ferunt incautum iuuenem. venit, paruit, commeauit furtim; res mariti egit, & quæ non opus est dicere. Non fefellit illa φώειος εὐνῆ quendam è seruis. domino indicat. dominus condita ira, parat vltionem. Seruare intentè eundem hominẽ

iubet dum Mars esset cum Venere sua. nec diu factum est, nunciatur marito adesse. Domum redit, irrumpit cubiculum comite illo seruo: infelicē adolescentulum è lecto protrahit nudum ac iam vix viuum. in oculis coniugis multis ictibus confecit. Adiicitur deinde succidanea victima vxor ipsa. Cadauera nuda & lacera noctu in viam proiiciunt: ipsi, priusquam luceret, se in pedes. Habes tristem historiam, & quam rectè Theocritæo versu cōcluserim,

Χαιρέτω ἁ ταφία. φοῖβος μόνον ἵλαος εἴη.

De Plauti versu, Truculento,

Lausum in Plauto & xij. an Lessum?

Thetis quoque etiam lamentando lessum fecit filio. nihil adfirmare habeo. Libri scripti quos viderim, omnes, *lausum fecit*. ne mireris idem esse in editionibus antiquis. Vereor ne illa lex XII. *Neue lessum funeris ergo habento*, corrumpendo Plauto fuerit. At illa potius corrigenda erat ex Plauto. Suspicor veteres, Losum & Lausum dixisse, vt Plostrum & Plaustrum: vnde mox factum, Lesum & Lessum. Certè quod Ælius ab eiulatione lugubri id deriuat: à me est. & illa eiulatio manifestò inest in sono Lausi. Cogitemus tamen.

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS FRANCISCO PYTHOEO.

CVM fratrem tuum Petrum, cùm te Francisce intueor: occurrit illa Achillis apud Euripidem admiratio,

Ζηλῶ δέ σε μὲν ἀδελφὸν, ἀδελφοῦ δὲ σέ.

Adeò vterque alteri, & moribus & doctrina, ornamento estis: nec nati solùm fratres videmini, sed facti. Præclara consensio. quæ caussam mihi dedit &

amandi

amandi tui, & ſcripto compellandi. Emendationem hanc in Liuio vide. Libro XLIV.

De teſtudine militari Liuij locus expenſus.

Id tantum diſſimile fuit, quòd & in fronte extrema, & ex lateribus, ſoli non habebant ſuper capita elata ſcuta, ne nudarent corpora, ſed prætecta pugnantium more. ita nec ipſos tela ex muro miſſa ſubeuntes læſerunt: & teſtudini iniecta, imbris in modum lubrico faſtigio, innoxia ad imum labebantur.

Teſtudinem militarem Liuius deſcribebat. ſed illud, *imbris in modum*, vt Salluſtius loquitur, ſuſpicio de mendo. Magis eſt vt Liuius ſcripſerit, *imbricis in modum.* Imbrex, incuruum genus tegularum, ad deriuandam aquam. Iſidorus: *Tegulæ vocatæ quòd tegant ædes: Imbrices, quòd accipiant imbres.* Gloſſarius liber, *Imbrex*, καλυπτήρ. Plautus, & Siſenna. Fruſtrà eſt veſtrâs ille vir doctus, qui confundit cum Feſti Ambrex. Quod ad Liuij ſentētiam: nil pote aptius. Semper illa coagmentatio & quaſi contextus ſcutorum in Teſtudine amat comparari cum ædium tectis. Plutarchus in Antonio, Τὸ δὲ σχῆμα παραπλήσιον ἐρέψει γινόμενον, ὄψιν τε θεατρικὴν παρέχει, καὶ τῶν προβλημάτων στεγανώτατόν ἐστι πρὸς οἰστοὺς ἀπολισθαίνοντας. Quod ait, ὄψιν τε θεατρικὴν παρέχει: non fuit vertendū, vt vulgus interpretum, *ſpeciem theatri præbet*. neq. enim Plutarchus dixit Teſtudinem formā theatri referre: ſed, *Ea forma tectis ædium non abſimilis, & ludicri theatralis ſpectaculum præbet, & firmiſſimum munimentum eſt, &c.* Nam ὄψις, hîc, θέαμα. Imò & Teſtudinem hanc ſolent in circum inducere voluptatis cauſſā: & inde traducta res ad vſum belli. Vide Liuium proximis ſuperioribus verbis diffusè explicantem. Quod legitur præterea, *& in fronte extrema*, leg. *in fronte, extremi.* idque res clamat.

Quid imbrex?

Plutarchus interpretatus.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS GVIDONI LAVRINO, V. N.

QVOD olim de Cæsare celebre dictum fuit, aut non nasci eum in Ro. rep. debuisse, aut non mori: idem mihi in mente est quotiens incido in scriptores veteres, Guido Laurine: qui non fato, sed, si verum amas, maiorum ignauia nobis perierunt. Aut enim scripsisse diuinos viros non oportuit: aut scripta non abisse. Et vt parentes leuius ferunt nonnatos sibi liberos, quàm posteà denatos: sic nobis fortasse, si scripta illa nescissemus, dolor non erat; eidem, cùm fragmenta intuemur & titulos pulcherrimorũ operum, angimur desiderio & torquemur. Quod mihi accidit in Sallustio. cuius Historiarum fragmẽta vidi collecta à familiari nostro Lud. Carrione, & auspiciis tuis emissa. Gauisus sum in amici gloria: dolui in tam immani iactura, cùm ex libris sex Historiarum aut pluribus, quibus res populi Ro. ab anno Vrbis DCLXXVI. complexus ad bellum Catilinæ erat, tam paucas tam laceras reliquias vidi superare. In quibus hæc obseruabam.

Fragmenta Historiarum Sallustij carptim emendantur.

In oratione Philippi lib. I. Histor.

Ceterum illi qui gentis Æmiliæ benefacta extollebant, & ignoscendo populi Ro. magnitudinẽ auxisse, nusquam etiam tum Lepidum progressum aiebant.

I. Dignum nota, Auxisse, παθητικῶς, pro Auctum esse; Catonis & veterum exemplo. De quo dixi ad Tacitum.

II. *Itaque Sertorius leui præsidio relicto in Mauritania, nactus obscuram noctem, astu secundo furtiuáq. celeritate*

leritate vitare prœlium in transgressu conatus est.

Lego, *in Mauritaniam.* & præsidium relictum Carthagine Noua puto, non in Mauritania. Ex Plutarcho liquet de historia, qui narrat Sertorium, cum tribus milibus militum confugisse Carthaginem Nouam, atque ibi conscensis nauibus in Mauritaniam traiecisse. Sed ad Sallustij sentētiam vox requiritur. Vulgata in Agellio lectio (nam is hoc fragmentum lib. x. retulit) concipitur, *furtim aut celeritate.* quid si legamus? *furtim abiit, celeritate vitare prœlium in trāsgressu conatus.* postrema voce inducta. Certè *Auit*, pro, *Abit*, tralatitius error.

In Epistola regis Mithradatis ad Arsacem.

Persen deinde Philippi filium post multa & varia certamina apud Samothracas deos acceptum in fidem, callidi & repertores perfidiæ, quia pacto vitam dederant, in somnis occidere. III.

Non intellego. quomodo enim si pacto vitam dederunt, liberi à perfidia Romani, siue in somnis siue vigilantem occiderint? Sed vera correctio est, *insomnia occidere. ἀϋπνίᾳ.* Plutarchus in Æmilio duplicem famam mortis eius tradit. Alij, inquit, inedia mortem sibi consciße adfirmant: alij à militibus qui eum custodiebant somno prohibitum, atque ita continuis vigiliis periisse. Hoc posterius ergo Mithradates, vt inuidiosius, posuit.

Et mox Fufidius adueniens cum legionibus, postquā tantas asperitates, haud facilem pugnantibus vadū, cuncta hosti quàm suis opportuniora videt. IV.

Vereor ne leg. *Aufidius.* & de bello Sertoriano accipio. Nam Aufidius à Plutarcho in Sertorio nominatur Bæticæ Præfectus, quem Sertorius ad amnem Bætim vicerit duobus milibus militum de

exercitu eius cæsis. Hanc ergo pugnā hic tangit Sallustius, & quæ de vado amnis & asperitate locorum dicuntur, pertinere ad Bætim volo.

Lib. II. Histor.

V. *Hi saltibus occupatis, tum externorum agros inuasere, frumentiq. ex inopia graui satias facta.*

Laudatur à Nonio, in Satias. Sed illud, *tum externorum*, gentis haud dubiè nomen fuit. Lego, *Termestinorum agros*. Populi sunt citerioris Hispaniæ, Tacito, libro IV. Annal.

VI. *E muris canes sportis demittebant.*

Legerim, *ciues sportis*. Sermo fuit de obsessis, qui è suis aliquot per funem sportis demittebant. Aut tale aliud. Lib. III. in oratione M. Lepidi Tribunipl.

VII. *Mihi quidem satis spectatum est, Pompeium tantæ gloriæ adolescentem malle Principem volentibus vobis esse, quàm illis dominationis: & socium auctorémque inprimis forè tribuniciæ potestatis.*

Emendo, *dominationis socium: auctorémque i.p.f.t.p.* Quod sequitur, *Sed verborum satis est, neque enim ignorantia res claudit*, Claudit, valet, deficit. monui olim id verbi in Terentij Eunucho reponendum, *Benignitatem claudere*. nec multis persuasi, quāquam apertè agnoscit Donatus. Vsus eo etiam Ausonius in Prologo Ludi Sapientum,

Claudo antiquum, pro Deficio, in Terentio & Auson.

Scitis profectò quæ sint; sed si memoria
Rebus vetustis cludit, veniet Ludius
Edisserator harum quas teneo minus.

Cludit memoria, vt hic, Res claudit.

Lib. IV. in Epistola Mithradatis.

VIII. *Tibi perpetuò pace frui liceret, nisi hostes opportuni & scelestissimi. Egregiá fama si Romanos oppresseris futura est. neque petere audeam societatem; & frustra,*

frustra mala mea cum tuis bonis misceri sperem. Hiulca omnis oratio, fortasse & manca. Legebam tamen, *Tibi si perpetuò pace f. liceret : nisi h. o. & scelestissimi: egregia fama f. R. o. futura esset: neque petere, &c.* voce vna addita, altera immutata.

Inter incerta.

Tota autem insula modica & cultibus inanis est. IX. Scribo, *cultoribus inanis.*

Magna gloria tribunus militum in Hispania T. Didio imperante, magno vsu bello Marsico paratu militum & armorum fuit. multáq. tum ductu eius, quæ rapta primò per ignobilitatem, deinde per inuidiam scriptorum celebrata sunt. quæ eminus faciem suam ostentabant aliquot aduersis cicatricibus & effosso oculo. X.

Exstat apud Agellium lib. 11. In verbis, *multáq. tũ ductu eius* *. ponenda nota. abest enim vox, *gesta*, aut similis. Nec illud sincere, *per inuidiam scriptorum celebrata sunt.* fortè, *per inuidiam proscriptorum.* hoc sensu. Sertorij præclara facta, primum propter ignobilitatem eius minus animis hominum insederunt: deinde, cùm in magna inuidia proscriptio esset, atque inter alios ille talis vir proscriptus, celebrari eius laudes cœptæ. Sed & in sequentib. lego, *Cominus faciem suam ostentabat.* nõ, *quæ eminus.* nec, *ostentabant.* In oratione prima de Rep. ad Cæsarem, quas equidem Sallustij esse nunquam dubitabo.

L. Postumius & M. Fauonius mihi videntur quasi magnæ nauis superuacanea onera esse: vbi salui peruenire visi sunt: siquid aduersi coortum est; de illis potissimum iactura fit, quia pretij minimi sunt. XI.

Manifestò hæret sententia, & abest alterum membrum. sed mentior: latet, non abest. Nam meo animo,

mo, eleganter emendabitur, *vbi salui peruenêre; viri sunt: siquid aduersi, &c.* Comparat Postumium & Fauonium cum oneribus nauis. & si quidem tranquilla nauigatio est, & cùm ad portum peruenêre; salui ipsi, & viri sunt. si tempestas ingruit; exoneratur nauis, & illi eiiciuntur. Hoc disertim scribere Sallustius voluit.

XII. *Et quoniam iudicia primæ classis mittenda putem; quæ descriptio, qui numerus, in quoque genere futurus sit, ea mihi omnia generatim describere haud difficile factu fuit.*

Lego, *primæ classi committenda putem.* vel, *classi summittenda.* Probat ipse superiori parte orationis: *Quare*, inquit, *omnes primæ classis iudicare placet, sed numero plures quàm iudicant.* De classibus iudicum, res obuia.

In oratione altera.

XIII. *Iuuentus probitati & industriæ, non sumptibus neque diuitiis studeat. id ita eueniet, si pecuniæ, quæ maxima omnium pernicies est, vsum atque dedecus demseris.*

Scribo, *vsum atque decus.* Sæpe aliàs Sallustius monet, pecuniæ & diuitiis opinionem splendoris detrahendum. Decus igitur demitur pecuniæ, si nemo ob eam magis honestus aut clarus.

Statim:

XIV. *Nam sæpe ego cum animo meo reputans, quibus quisque rebus clarissimi viri magnitudinem inuenissent, quæ res populos nationésve magnis auctoribus auxissent.*

Puto emend. *magnis auctibus auxissent.*

EPIST.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

QVOD Iuuenalem doces M. Antoni; rectè & ordine facere te puto, vt in Sc.ti formulis est. Certè si vlla tempora, hæc Satyram desiderant: & in Satyra, nemo idoneor ad mores corrigendos Iuuenali. Eius libro veteri vsus sum à viro docto Petro Diuæo. in quo Satyra IIX. his versibus, *Iuuenalis versu vno auctus.*

Quis fructus generis tabula iactare capaci,
Fumosos equitum cum Dictatore magistros?

medius inserebatur nec lectus antè nec visus:

Quis fructus g. t. i. capaci
Coruinum? post hac virga deducere multa
Famosos equitum c. D. magistros?

& scelus sit, dubitare de germanitate. Neque enim de triuio versus est: & ad rem nimis aptus. Multam virgam vocat, multos lictores. nam Dictator XXIV. fascibus vtebatur: Magister equitum, sex. In Carrionis manss. libro eundem versum exstare comperi. Sed vt hoc versu Iuuenalem augeo, ita altero minutum volo: Satyra XIV. *Et altero minutus.*

Plurima sunt, Fuscine, & fama digna sinistra,
Et, quod maiorum vitio sequitúrque minores,
Et nitidis maculam ac rugam figentia rebus.

secundum versum ex vet. libro Canterus primus attexuit, & ex suis denique Pulmannus. Mihi tamen liquet iurare, à Iuuenali nunquam eum pictum aut scriptum. Facilè docuero, vnde in libros manarit. In manss. plerisque, Satyris sua argumenta versu præfixa sunt, memoriæ iuuandæ. vt Satyra x. præponitur, *Arguit hac hominum curas, & inania vota.*

Satyra XI. *Lauta reprenduntur conuiuia, parca probantur.* Satyra XII. *Arguit hac auidos, nimiúmque rapaces.* Sat. XIII. *Mens cruciat prauos, sapiens fert damna modestè*: eadem nugamenta in ceteris. At hi versus, quod in Diuæi libro vidi, interdū & ad marginem libri scribuntur. nec dubito quin ab hac caussa ille peregrinus irrepserit in vrbem. Nam argumentum Satyræ huius fuit, *Et quod maiorum vitium sequitúrque minores.* Confirmant Diuæi & Carrionis libri, in quibus nullus legitur: ne addam, ineptum versiculum esse, & sententiæ turbatorem.

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS MAXIMILIANO A BORSSELE, V.N.

PALLADEM armatam cur antiquitas pinxerit, desino quærere: caussam in te video, vir nobilissime. qui & pacis & belli artibus sic excellis, vt Achillem aliquem aut Cæsarem æuo nostro referre videaris. Arci Slusanæ præes, arma tractas, milites exerces: nihilo segnius amas doctos, habitas in veterū libris, & aut legis cottidie aliquid, aut scribis. Itaque vide quid apud ignotos etiam possit vera virtus. Ab his laudibus admirari & amare te primum cœpi: deinde occasionem quærere & aperiendi amoris mei, & tui demerendi. Non obtulit se melior, quàm vt ad te nunc in bellis, mitterem quiddam ex scriptore bellico. Liuium dico. è cuius libro XXV. hæc excerpsi.

Liuiani aliquot loci.

De capta Tarento.

1. *Recipere se in domos suas quemque iussit, & foribus nomen suum inscribere: se domos eas, quæ inscriptæ non*

non essent, signo extemplò dato, diripi iussurum. siquis in hospitio ciuis Romani (vacuas autem cernebat domos) nomen inscripsisset, eum se pro hoste habiturum.

Omnis lectio vetus, *tenebat domos*. Sigonius coniicit, *sciebat*, vel, *petebat*. Sed nihil horum Liuius dixit. Scribo, *tenebant domos*. Ait. Cùm Romani proprias & vacuas ædes haberent, non permixtim cum ciuibus deuersarentur: facile fuit separare milites à ciuibus sola inscriptione ædium. Hæc Liuij mens. quisquis aliud adfert, campas loquitur.

Videatur Polybius.

Reliqua erat in obsidione spes, nec ea satis efficax, quia arcem tenentes, quà in peninsula posita imminet faucibus portus, mare liberum habebant: vrbs contra exclusa maritimis commeatibus, propiúsque inopiam erant obsidentes quàm obsessi. Annibal conuocatis, &c. II.

Meus codex, *propiúsque inopiam obsidentes. Annibal c.* Reliquorum nec vola nec vestigium in eo; vereórque vt sint à Scholio.

Flauius ad Romanum Imperatorem venit· rem se ait magnam incoasse, ad quam perficiendam ipsius Gracchi opera opus esset. omnium populorum prætoribus, qui ad Pœnum in illo communi Italiæ motu desciissent, persuasisse vt redirent in amicitiam Romanorum. III.

Quomodo, *omnium populorum*? certè de solis Lucanis sermo: & subiunxit ipse, *ibi paucis verbis trãsigi rem posse, vt omne nomen Lucanum in fide ac societate Ro. sit.* Itaque lego, *omnium popularium*.

Pòst, de captis Syracusis.

Inde vbi id temporis visum, quo die epulatis iam IV.

vinóque

vinóque satratis principium somni esset.

Lego, *quo de die epulatis*. De die epulari probrosum; nisi si in communi lætitia: malim etiam, *vinóque sauciatis.*

V. *Quò per ingentem solitudinem erat peruentum; quia magna pars in turribus epulati, aut sopiti vino erant, aut semigraues potabant:*

Fortè; *aut somno graues potabant.*

VI. *Posse eum si opera pretium faciat, principem popularium esse: seu militare cum Romanis, seu reuerti in patriam libeat. contrà, si malle obsideri pergat, quã sedem esse terra marique clauso?*

Meus liber, *quam spem esse.* optimè:

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

De Langij morte. NVNCIVM acerbum! Langiúsne noster obiit? ille Langius, quo sat scio

Vulcanus, Luna, Sol, Dies, di quattuor,
Meliorem nullum illuxere alterum.

Nam de doctrina vt parcius dicam, in caussa est ipse. Fuit enim hoc ingenio Langius, vt ea scire vellet, quæ scire eum nemo sciret. Atque vt Stoici virtutem; sic ille doctrinam pretium sibi ipsam putabat. Sed magnum virum amisimus, ô Musæ! & maiorem opinione vulgi. Scholia parabat, vt ex ipso audiuimus, in Senecam, Solinum, Suetonium: & quædam ex iis iã affecta. Multæ obseruationes eius in Plinio, Theophrasto, Dioscoride: cùm præter alia elegantis ingenij, vnicus amator esset florum & hortorum. Postremis litteris anxiè petierat, vt ex Imperatoris horto mittenda curarē bulbos tulipę versicoloris, itē Tibcadi;

cadi,& nescio quæ alia, vt sic dicam,emblemata horti, abúsque Byzantio allata. In qua cura vides quàm fuerim frustrà. Nam ille abiit: nobis illud Theocriti testamento reliquit, -πιεῖν τι δεῖ οἷς γόνυ χλωρόν. At tu Senecæ hos locos vide. Epist. CIIII. *Seneca variè correctus.*

I. *Hominum effigies habent,animos ferarum. nisi quòd illarum perniciosior est primus incursus,quos transire non quærunt. nũquam enim illas ad nocendũ nisi necessitas iniicit. Hæ autem fame aut timore coguntur ad pugnam: homini perdere hominem libet.*

Scribo, *quom transire non queunt*. & statim,*necessitas inigit*. quod valet,adigit. denique, *Hæ aut fame*. nõ, *autem*. Epist. CXIV.

II. *Felicissimósque se iudicant si multas per milites prouincias obtinent,& nouas veteribus adiungũt: ignari quod sit illud ingens paruúmque regnum.*

Restituo, *patriúmque regnum*.

Libro II. de Tranquillit. cap. VIII.

III. *Sapiens autẽ vicinus proximúsq. dis consistit, ad illa nitẽs pergénsq. excelsa,ordinata,intrepida,æquali & concordi cursu fluentia, secura,benigna, bono publico nata,sibi & aliis salutaria,nihil humile concupiscet.*

Puto melius, *bono publico natus, sibi & aliis salutaris*, quæ ad ipsum sapienté referantur. Respexit ad veteré formulã laudis,tralatitiã in lapidibus B.P.N. vel sic: B.R.P.N. valet,bono publico,vel,reip. natus. Eadẽ Symmachi mens fuit, cuius Epistolas patruus meus Martinus Lipsius primus dedit: *Vides certè vt ille ipse qui Romanis rebus antistat,natus est ad bonũ publicũ.*

De Clementia lib. I. ca. IX.

IV. *Hoc, inquit, primum à te peto ne me loquentem interpelles; [ne meo sermone medio proclames,] dabitur tibi loquendi liberum tempus, ...*

Suspicor

Suſpicor illud, *ne meo ſermone medio proclames*, gloſſam eſſe ad vocem, *Interpelles*. Sunt enim iſta ex oratione Auguſti ad Cinnam. aliter, næ me tam ineptæ repetitionis, ipſius Auguſti cauſſa, pœnitet. Simile eſt De breuitate vitæ cap. XII.

V. *Audio quendam ex delicatis, cùm ex balneo inter manus elatus et in ſella poſitus eſſet, dixiſſe, [interrogando] Iam ſedeo?*

Nam vox, *interrogando*, ableganda, non à Seneca, ſed interprete aſſuta. leg. que. *dixiſſe, Iam ſedeo?*

Cap. XIII.

VI. *Ille otioſus eſt, cui otij ſui ſenſus eſt: hic verò ſeminiuus, cui ad intellegendos corporis ſui habitus indice opus eſt. Quomodo poteſt hic alicuius temporis dominus eſſe?*

Leg. & diſt. *hic verò ſeminir cui a. i.c. ſ.h. i. opus eſt, quomodo poteſt alicuius t. d. eſſe?*

EPIST. XII X.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

ITERADVM eadem iſta mihi. etiàm illi viri graues accuſant ſeceſſum meum ruſticum? Riſi ſuauiter cùm legerem. & mirum ni apud nouos Athenienſes iſtós cauſſa de Otio dicenda mihi ſit. In vrbē & ad honores oportebat, inquiunt. Aliis canant cantilenam iſtam: ego & mores meos, & tempora noui.

Memini illud Comicum oraculum,

Δι' αὐτὸ γάρ τοι τοῦτο καὶ γίγνει μέγας
Ὅτι πονηρὸς, κἀξ ἀγορᾶς εἶ καὶ θρασύς.

Hæc ornamenta, mi Carrio, non ſunt in nobis. quòd eloquentiam ſomnies aut doctrinam: audi veram vocem.

cem. Nos omnes qui nescio quid supra vulgum sapere à litteris didicimus, non magis censemur idonei ad remp. quàm Homeri ille Thersites.

Ἡ δημαγωγία γὰρ οὐ πρὸς μουσικοῦ
Ἔτ᾽ ἐστὶν ἀνδρός.

vt ait idem vates. nam quæ sequuntur, libenter tacebo. Sed quid ais, de N.? abiit ille Machliniam? ô virũ bonum, & vxoris suæ ancillam! De Ambrone illo, non sum commotus. cum suis minis pompæ referuetur pro Citeria, vt ait Cato. Giselinus & Lernutius de aduẽtu suo sperare me iubent: sed meherclè Spes Ennianæ -Καλοῖς βλέπουσι γ᾽ ὄμμασι, μέλλουσι δέ. O mi Carrio, quando erit vt illas duas animas in Iſſcano meo complectar vnà tecum? quando vt in pergula illa iocemur, græcemur? & ad Lunæ lumen de litterulis garriamus? Habeant sua regna reges, opes diuites, nobis dum sic sit. In Varronis loco de Semonibus, non me fefellit coniectura: & errant, qui errare me putant. Nam illa de sacrificio lactis non ad deos manes, sed ad Cuninam & Ruminam referenda esse, disertè Plutarchus docet in Romulo, *τὴν θηλὴν ῥούμαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, καὶ θεόν τινα τῆς ἐκτροφῆς τῶν νηπίων ἐπιμελεῖσθαι δοκοῦσαν ὀνομάζουσι ῥουμιλίαν, καὶ θύουσιν αὐτῇ νηφάλια, καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς ἐπισπένδουσιν.* Quæ gemina sunt illi Fragmento Varronis. sic tamen vt in Plutarchi verbis emendetur, *ὀνομάζουσι ῥουμῖναν*: non vt in libris omnibus, *ῥουμίλιαν*. Quod nomen sincerè apud Plutarchum mansit in Problemat. vbi eandem rem tangit. *Διὰ τί τῇ ῥουμίνᾳ θύουσαι, γάλα κατασπένδουσι τῶν ἱερῶν, οἶνον δ᾽ οὐ προσφέρουσιν;* &c.

Confirmata in Varrone correctio mea, Anti. Lect. li. 1 ca. xviij.

In altero illo Varronis,

Unámque viam Zenonis mœnisse duce virtute, &c.

viden Scaligerum sentire mecum? Sed ille hoc amplius,

Et altera Ios. Scaligeri, in Ausonianis Lection.

plius, *Desabulasse*, legit, non vt Nonius, *Desubulasse*. nihil certius: & nugatorem Nonium bene refellit. Valde coniecturæ eius firmandæ est Festi adnotatio, *Delapidata, lapide strata.* qua igitur forma veteres Delapidare viam: eadem Desabulare, sabulo sternere dixerunt. Et hoc vellem eum notasse.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

ETIAM tu me putas esse in Plauto? quasi eiusdem operæ sit aliquantos in eo locos corrigere, & totum dare. Iam à multis audio Scaligerum eam prouinciam sumpsisse: & di melius quàm vt cum illo cãdidato concurram. non tam impar petitio Catonis & Vatinij fuerit. Hoc tamen verum est: vt illum, quàm me malo: sic me, quàm neminem. Itaque videbimus aliquid, si ille cesset. cesset autem? non cadit in eum virum hoc verbum: aliud agat, debui dicere. Nam tu scripsisti; an aliunde audiui? parare illum Nonium & Manilium? Proximæ Nundinæ sanè quàm steriles fuerunt. ex Italia & Gallia planè nihil: nec à nobis, præter Carrionis Antiquas. Germanię ῥαψῳδίας Ælij & Persij non curant legere. Poëmata Melissi gustaui, & placuerunt. habet iuuenis ille quod imputet Galliæ. Liuianum hunc locum vide.

Liuij Fragmentũ apud Senecam emẽdatum.

Vixit tres & LX. annos, vt si vis absfuisset, ne immatura quidem mors videri possit. Omnium aduersorũ nihil vt viro dignum erat tulit, præter mortem. quæ verè æstimanti minus indigna videri potuit, quod à victore inimico crudelius passus erat, quàm quod eiusdem fortunæ composito fecisset.

Exstat

Exſtat apud Senecam Suaſoriis, inter elogia de morte Ciceronis. quod mirere, à Lambino, à Fabricio, ab aliis ſine emendatione profertur. Nos emẽdauimus, *quod à victore inimico nil crudelius paſſus erat, quàm quod eiuſdem fortunæ compos ipſe feciſſet.* Liuius dixit. Queri eo minus de crudelitate Antonij Cicero potuit: quia nõ lenius cum Antonio egiſſet victor ipſe: & paſſus, quod alteri libens feciſſet.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS OBERTO GIFFANIO.

QVOD liberè liceat Giffani, deſiderium Agellij tui ferimus nimium diu. Atqui intererat rei litterariæ quàm emendatiſſimum ſcriptorem illũ eſſe in omnium manibus. Multa & in verbis eius antiquitas: & multa in eo ex antiquis. Perge igitur cum Muſis fauentibus.

Nauè agere oportet quod agas, non ductariè.

Pauca in Nonio ſaltuatim collecta mitto, explorandi iudicij tui. *In Nonio obſeruationes.*

In Abundè.

1\. *Siſenna Hiſtor. lib. iiij. Perfuſè atque abundè ſparſi vſi magnum pondus auri argentique.*

Arbitror leg. *Profuſè atque abundè ſparſa vaſa, magnum p.* & fragmentum fuit de Annibale. qui paullo ante pugnam Cannenſem relictis caſtris fugam ſimulans, vt Liuius inquit, caſtra plena omnis fortunæ publicæ priuatæque reliquit. & addit: *Tabernacula aperta, & omnia cara in promptu relicta, argentũ quibuſdam locis temerè per vias velut obiectum ad prædam.* De hiſdem igitur inſidiis Siſenna. & hoc eſt quod ait, ſparſa vaſa fuiſſe.

In Supparum.

II. *Nouius Pedio. Supparum purum, belliensem interim escam meram.*

Fortè, *Veliensem interim, Oscam meram.* Sermo de scortillo quopiam est,& supparum quidem eius purum est,inquit, at ipsa Veliensis,mera Osca. Oscum vt Opicum, inter conuicia spurca. in eas quæ capitis non pudici. In Prognariter.

III. *Ennius Annal.vj. Diui hoc audite parumper,*
Vt pro Romano populo prognariter armis
Certando, prudens animam de corpore mitto.

Hi versus sunt ex precatione Decij sese pro patria & legionibus deuouentis.

In Euallare.

IV. *Titinnius Prœlia: Qua ego hodie extorrem hanc domo faciam pilatricem pallia euallauit: ô pulcrè.*

Lego, *Quia ego h. e.h.d.f. pilatricem pallij, euallauero pulcrè.* Pilatricem vocat, à compilando.

In Porcet.

V. *Ennius Telamone: Deûm me sentit facere pietas, ciuium porcet pudor.*

Emendo, *Deûm me incendit facere.* & puto esse verba Orestis: qui oraculo iubebatur interficere matrē, hominum tamen verecundia tardabat.

Ibidem,

VI. *Pacuuius Atalanta: Magna te, vt verear eloqui, porcet pudor.*

Scribo, *Megnata, vt.*

In Efferre.

VII. *Ennius Medea: Vtinam ne vnquam me de cordis cupido corde pedem extulisse.*

Planè leg. *ne vnquam* Medea *Colchis c. c. pedem extulisses.*

In

In Statim.

Ennius Aiace: Quis est cum Achiuis gesserunt VIII.
Statim.

Scripsit Ennius, *Qui res cum.* vt Plautus, *Nec recedit loco; quin statim rem gerunt.*

In Offendere.

Plautus Amphitr. Eo more expergefactum adueniens tenebrosum offendi dominum. IX.

Non est fragmentum; sed sic emendandum. *Eo more expertem te factam aduenìens offendi domi.* qui versus exstat in Plauto. Vox, *tenebrosum*, ableganda.

Simile in Ferox.

Plautus Milite: Vt donatum equum, qui forma est ferox. X.

At in Plauto legitur, *Vt adoriatur mœchum, qui forma est ferox.* & rectè.

In Culina.

Culinam veteres coquinam dixerunt, non vt nunc vulgus putat. XI.

Lego, *Culinam veteres, non coquinam dixerunt, vt nunc.* Hoc enim dicere voluit, Coquinam minus Latinum esse.

In Signare.

Lucilius lib. xxix. Si Socrates in amore, & in adolescentulis meliore paullò facie signat, nihilque amaret. XII.

Puto scrib. *Sic Socratis amores in adolescẽtulis paullò meliore facie signat, nihil quod amaret.* Socratem scimus malè audisse propter παιδικά. Eam suspicionem Lucilius ab eo confirmari ait, quod Socrates mulieres non amaret.

In Vesci.

Attius Athamante: Priusquam infans esses, facinus oculi vescuntur tui. XIII.

Seriò affirmo leg. *Priusquam infans facinus.* voce inducta. Nam Attius Infans pro Infando posuerat. Idem versus emendandus apud Nonium, Infans.

In Accinge.

XIV. *Pomponius Maccis Gemin. Iam ego mihi adero, dũ ego reuortor, age ante accinge ad molas.*

Lego, *inibi adero: dũ ego reuortor, age iam te accinge.*

In Fidebo.

XV. *Fidebo. Næuius. De Pathicis: Tibi cùm fidebo, fidelis ero.*

Dico Nonij notam fuisse, *Viuebo, pro viuam.* & id versus docet, cuius sententia postulat, *cùm viuebo.* sic suprà ex eodem Næuio adferebat, *Dicebo* pro Dicã.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

De Antiquis meis ais mirari quosdam cur inscripserim homini externo. non mirarentur si Redigerum nossent, natum bono litterarum. An Dynastæ cuipiam è popularibus meis potius fuerat? Ignoscet mihi Genius patriæ. non curat has nugas

-nutricula caussidicorum

Belgica.

In litibus omne studium, omnis ætas est: hæc vota matrum in pueris sunt: hinc viri, hinc docti cẽsemur. eloquentia, historia, antiquitas, & quidquid huc nõ facit: nugæ, & Næuij Buttubatta. De Iuuenalis ætate dubitatio tua non ab re est. Suidas eum sub Domitiano vixisse: & cùm in Paride histrione offendisset, relegatum in Africæ Pentapolim tradit. Idem Sidonius voluisse videtur.

Non

Non qui tempore Cæsaris secundi
Æterno incoluit Tomos reatu:
Nec qui consimili deinde casu
Ad vulgi tenuem strepentis aurem
Irati fuit histrionis exsul.

De vita & ætate Iuuenalis paullo diligêtiùs quæsitum.

è quibus versibus primos ad Ouidium, alteros ad Iuuenalem pertinuisse, facilè persuadeor. Est apud me Diuxi liber, & in eo Iuuenalis vita manuscripta. quæ ait Iuuenalem ad mediam ferè ętatê declamasse, & in Paridem Pantomimum versus quosdam non absurdè composuisse.

Quod nō dant proceres, dabit histrio. tu Camerinos,
Tu Bareas, tu nobilium magna atria curas
Præfectos Pelopea facit, philomela Tribunos.

Addit deinde, versibus iis publicatis Domitianum pudore & ira de Iuuenali amouendo cogitasse. sed cùm palàm in tantæ auctoritatis virum nihil auderet: sub honoris obtêtu, militibus præfecisse qui in Ægyptum ducebantur. Iuuenalem caussa præfecturæ intellecta, tædio & angore vitam finisse. Hæc illi. meo animo, nec vera omnia, nec falsa. Iuuenalem exsulasse sub Domitiano, non abnuerim: & quod in Diuxi libro est, in Ægyptum missum, etiã vltrò crediderim. Indicare hoc Iuuenalis ipse voluit, Satyra XV.

Iuuenalis in Aegypto fuit.

-horrida sanè
Ægyptus, sed luxuria quantum ipse notaui,
Barbara famoso non cedit turba Canopo.

Ait, *quantū ipse notaui*. Vidit igitur Ægyptū, vel cùm inibi exsularet, vt MS. Diuxi: vel vt Suidas, cùm in vicina Pētapoli esset. quo nomine Cyrenaicã accipic, auctore Plinio. Hęc lustratio Ægypti, caussã illi prębuit scribēdę Satyrę, de immani superstitione Ægyptiorū. Nisi hoc fuisset: cur nō pariter aliqd de Hispanis aut

Germanis? Quo tempore etiam illa ſcripſerit, procliue eſſet dicere ex hoc verſu:

Nos miranda quidem, ſed nuper conſule Vinco
Geſta, ſuper calidæ referemus mœnia Copti.

ſi Conſules eruere poſſemus. Nam ait, *Conſule Vinco*: vel vt alij, *Iunco*. Sed Vincum ſiue Iuncum nullus inuenio: & intricata illa pars Faſtorum propter Conſules crebro ſuffectos. Et hactenus adſentiri illis poſſum: quod amplius tradiderunt in Domitiani imperio Satyras ſcripſiſſe, eodem ſuperſtite in exſilio mortuum: id quidem nimis dilutum mendacium eſt. Superuixit Domitiano. docet tota Satyra quarta, & eius finis.

An Domitiano viuo ſcripſerit?

Sed periit poſtquam cerdonibus eſſe timendus
Cœperat: hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

& alia, quæ tam acerbè in Domitianum ſunt, vt nullo modo ſcripta eſſe poſſint illo viuo. Quinetiam fatetur ipſe Satyra prima, ſcripturum ſe tantùm de mortuis.

-experiar quid concedatur in illos
Quorum Flaminia tegitur cinis atque Latina.

Puto ego vixiſſe & ſcripſiſſe plæraque Traiani imperio, imò, niſi me fallit ratio temporum, etiam Hadriani. Vnus locus eſt qui rem conficiet, Satyra XIII.

-ſtupet hæc, qui iam poſt terga reliquit
Sexaginta annos, Fonteio conſule natus?

Scribit hoc de Caluino, quem ait natum Fonteio cõſule, & ab illo ad hunc diem numerare LX. annos. Confit neceſſariò vt iſtæc Iuuenalis ſcripſerit totidẽ annis poſt Fonteium. ſiquidem hæc Satyra ad illumipſum Caluinum dirigitur. Videamus. Duo ſunt Fõteij conſules, qui huc quidem poſſint facere. Prior in

Faſtis

Fastis legitur A. V. DCCLXV. *Germanicus Cæsar & C. Fonteius Capito* : sub Tiberij imperio. alter A. V. DCCCXII. sub Neronis, C. *Vipsanius. L. Fonteius Capito*. De priore si istud Iuuenalis accipimus : erit vt incidant scripta eius in annum Vrbis DCCCXXV, id est, in tertium annum imperij Vespasiani. quod fieri planissimè non potest: quia, vt docui, post Domitianum scripsit. Si de altero : efficitur vt attigerit Iuuenalis annum Vrbis DCCCLXXII. hoc est, secundum annum imperij Hadriani, eóque Satyram istam ad Caluinũ scripserit. Nisi quis aliter interpretari versus illos audet : quod mihi non videtur. Quin & in libris eius sparsæ historiæ sunt, quæ pertinent ad Traianum. Illa de mulierum ineptiis, Satyra VI. *Videri in imperio Hadriani vixisse.*

Instantem regi Armenio Parthóque cometem
Prima videt: famam rumorésque illa recentes
Excipit ad portas: quosdam facit isse Niphatem
In populos, magnóque illic cuncta arua teneri
Diluuio: nutare vrbes, subsidere terras.

referenda videntur ad Traiani expeditionem in Armenios & Parthos. & quod ait, *nutare vrbes, subsidere terras*. ad illum famosum terræmotum, qui eodem tempore Antiochiam & vicina loca concussit. & subsedisse montes, fluuios erupisse Dionis abbreuiator refert. Quod de Niphate & diluuio dicit: hoc ex mulierum persona affictum: quæ rumores augebant. Ergo, meo arbitrio, compar Iuuenalis Plinio iuniori, Tacito, & illi classi fuit. Familiaris & Martiali, cuius hi versus accipiendi de illo, libro VII. *Martialis de Iuuenali versus.*

Cum Iuuenale meo quæ me committere tentas,
Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas, Pyladen odisset Orestes,

Thesea Pyrithoi destituisset amor:
Tu Siculos fratres, & maius nomen Atridas,
Et Ledæ poteras dissociare genus.
Hoc tibi pro meritis & talibus imprecor ausis
Vt facias illud, quod puto lingua facis.

& eodem libro,

De nostro facunde tibi Iuuenalis agello
Saturnalitias mittimus ecce nuces.
Cetera lasciuis donauit poma puellis
Mentula custodis luxuriosa dei.

Facundum vocat, quia, vt in Diuæi libro rectè monetur, ad mediam ætatem caussas egit & declamauit.

Iterum lib. XII.

Dum tu forsitan inquietus erras
Clamosa Iuuenalis in Saburra,
Aut collem dominæ teris Dianæ.

& quæ sequuntur. quod Epigramma scriptum est, cùm Martialis in Hispaniis esset mortuo Domitiano.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS IOANNI SCHEYFIO, VIRO AMPLISSIMO, SVPREMO BRABANTIÆ CANCELLARIO.

QVOD vulgò non auderem, eloquar apud te, vir amplissime: inter primas caussas corruptæ reip. nostræ contemptum doctrinæ esse. Quis è nostra iuuentute legitimè instituitur in litteris? quis oratores aut philosophos tangit? quis historiam legit, illam rerum gerendarum quasi animam? Præcipitāt enim parentes vota sua, & pueros vix septuēnes protrudunt ad Iuris scientiam. Scilicet omnibus artibus

bus antiſtat ſpes lucri; & formoſior eſt nummus auri, quàm quidquid Græci Latiníque delirantes ſcripſerunt. Ex hoc numero deinde veniunt ad gubernacula reip. interſunt & præſunt conſiliis regum. ô pater, ô patria, ô Priami domus! Sed mittam omina Caſſandræ: te potius vir maxime laudabo, qui & caperis vnicè Antiquitatum ſtudiis; & liberos tuos ingredi viam iubes virtutis & veræ doctrinæ. Si vacas à rebus grauioribus, inſpicere te velim hos Liuij locos.

Libro XXII.

Dum hæc geruntur in Italia, Cn. Seruilius Geminus Conſul cum claſſe nauium circumuectus Sardiniæ & Corſicæ oram, & obſidibus vtrimque acceptis, in Africam tranſmiſit. & priuſquam in continentē exſcenſiones faceret, Meninge inſula vaſtata, & ab incolentibus circa eam, ne & ipſorum diriperetur vreretúrque ager, decem talentis argenti acceptis, ad litora Africæ acceſſit.

Primum videndum ne deſit numerus nauium. Certè Liuius niſi de numero monere voluiſſet, non addidiſſet vocem Nauium, ſcripſiſſétque, *cum claſſe circumuectus.* Quin & numerum hiſtoria poſtulat exprimi: qui Polybio libro III. auctore fuit C. XX. quinqueremium. Inſeratur igitur Liuio, *cum claſſe C. & XX. nauium.* Malum etiam illud, *ab incolentibus circa eam.* nam Incolere circà aliquem, quiſquiliæ ſermonis. Luculenter emendabitur, *ab incolentibus Cercinā.* Auctor idem Polybius ſuper hac re, *καταπλεύσας δὲ τῆς λιβύης ὡς ἐπὶ τὴν κερκιννιτῶν νῆσον, καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν χρήματα τοῦ μὴ πορθῆσαι τὴν χώραν, ἀπηλλάγη.* Ecce. ait ab incolis Cercinæ inſulæ pecunia oblata redemptā vaſtitatē. nihil clarius: & rideamus meritò illos fungos & bardos, qui ex, *Cercinā*, fecerūt *circa eā.*

Liuij defectus ſuppletus.

Locus inibi emendatus.

Libro

Item aliter. Libro XXIII. de Decij Magij damnatione.

Nauem Cyrenas detulit tempestas, quæ tum in ditione regum erant. ibi cùm Magius ad statuam Ptolomæi regis confugisset. &c.

Suspicor & hic defectum esse, scripsisséque Liuium *in ditione regum Ægypti erant*. Omnino puto Liuium hoc monere voluisse & debuisse, quia eius ætate mutata res erat. Olim enim sub Ægypti regibus Cyrenaica erat, Strabone teste, lib. XVII. postea Romani eam Africæ adiunxerunt, vt apparet ex Plinio. Ideo ait, *quæ tum in ditione, &c.* id est, illa ætate aliter atque nunc. Statim de Q. Fabio legato à Delphis.

Mos antiquus apud eum explicatus.

Tum dixit se oraculo egressum extemplo his omnibus diuis rem diuinam thure ac vino fecisse, iussúmque ab antistite sicut coronatus laurea corona & oraculum ingressus erat & rem diuinam fecisset, ita coronatum nauim ascendere, nec ante deponere eam quàm Romam peruenisset.

Non dicam Liuius, sed Q. Fabius certè ignorauit sollennem morem Græcorum. Nam quod ille vt nouum & mirum recenset, iussum se ab antistite vt coronatus domum rediret: id quidem seruare omnes vulgò debebant qui ad oraculum accesserant. Est in Scholiaste Euripidis locus valde huic Liuiano illustrando, in Hippolyto. Ἔθος γὰρ εἶχον οἱ ἀρχαῖοι τοῦτο ὅτε ἤρχοντο ἀπὸ μαντείας, ἐστεφανομένοι ἤρχοντο, καὶ πάντες τοῦ οἴκου προσεκυνοῦν αὐτούς. Vale vir amplissime.

EPIST.

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS ANDREÆ SCHOTO.

PETIS à me in his versibus Plauti Curculione,

Eaque extemplo vbi vino has conspersi fores,
De odore adesse me scit, aperit ilico.

& statim,

-agite, bibite, festiuæ fores
Fite mihi volentes, propitiæ.

quid ita amator vinum ad fores amicæ effundat, & quò is mos pertinuerit? Respondeo, Plautum tangere morem Græcorum, apud quos amatores vti profusione illa solent. Certè Aristophanis Scholiastes Pluto, idem de amatoribus Laidis scribit, αὐτῆς δὲ πολλοὶ τῶν θετταλῶν ἠράσθησαν, καὶ τῷ ἔρωτι τὰ πρόθυρα αὐτῆς οἴνῳ ἔρραινον. At quod inibi mox legitur:

Plautus illustratur.

Cur vino amicarum fores affusa.

Ne quod hic agimus herus percipiat fieri, mea Planesium
Mane, suffundam aquulam.

longè alia suffusio est, & fallendis maritis ad ianuæ cardines aquam mulierculæ affundebant, ne streperent. Eleganter illa falsa mulier apud Aristoph. de se fatetur idem:

Cur cardines aqua?

Ἐγὼ δὲ καταχέασα τοῦ στροφέως ὕδωρ
Ἐξῆλθον ὡς τὸν μοιχόν.

Hæc taliáque notata in scriptis veterum, valdè facere ad ea illustranda censeo. Vale.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO, ET IANO LERNVTIO, SVIS.

ORDIAR cum seruo Plautino,

Quid hoc est negoti? neminem meum dictum magni facere?

Ad Kalendas Septembreis cupiebam venire vos: cupiebam autem? imò id imperium Manlianum esse iusseram. tamen non paruistis. Quid accidit vt mutaretis, præsertim post tot promissa vestra? Posthac mero meridie si dixeritis lucem esse, non credam. Et ecce iterum audetis scribere, Veniemus. credo post decennium, vnà cum Vlysse. Sed ego deceptus & desertus à vobis rettuli me ad libros. notaui ista in Fragmentis Varronis.

Varronis apud Nonium Fragmenta corriguntur.

Apud Nonium in Matella.

Varro Endymionibus: Diuitum Aphocaschias ad communem reuocat matellam.

I. Iunius legebat, ἀποδεύσεις: ego, *apothecas Chias*, ex corrupta voce *aphocaschias*, non dubiè emẽdo. Apothecæ sunt cellæ vinariæ, Plinio frequentes. Varro ipse Apothecas tricliniares nominat, *Dolia atque apothecas tricliniares, melicas, calenas, obbas, & Cumanos calices.* Apothecæ igitur Chiæ, in quibus vinum Chium reconditum, illa ætate præcipui pretij, ideóq. non nisi diuitum mensis concessum.

Apotheca Chia.

In Cæcum.

II. *Varro de vita populi Rom. lib. IV. Neque id cæci Consules fecissent, quæ mandata arcana tam pio sedissent, aut diuidi centum GN. magnum.*

Lego, *neque mandata arcana T. Ampio dedissent.*

Scripsit

Scripſit eo libro quarto Varro de bello ciuili. & T. Ampium iſtum nominat Cicero lib. VIII. ad Atticum, quem ait pro Pompeianis partibus dilectum habuiſſe diligentiſſimè. Sed quæ mandata illa fuerint, non occurrit.

In Liquidum.

Varro de Proprietate ſcriptorum. Quid eſt tanti, aut quid aliud eius generis ferruefactum colliquiſſet, & informa eſſet infuſum. III.

Emendo, *Quod æs, ſtannum, aut quid aliud.* &, *informe.* Videte exemplum præcedens.

In Veget.

Varro Manio. Nec natus eſt, nec morietur: viget, veget, vtpote plurimum. IV.

Scribite, *& pote plurimũ.* Pote veteres, pro Poteſt.

In Curia.

De vita populi Rom. lib. II. Itaque propter curam locus quoque, quò ſuam quiſque Senator confert, curiam appellant. V.

Fortaſſe ſcripſit Varro, *quò ſententiam quiſque.* induxit librarios in errorem breuitas ſcribendi, *quò ſniãm.* quanquam & aliâs conſtat ſententia.

In Ramices.

Varro γεροντοδιδάσκαλῳ. Rapta an neſcio quo mulione, rapturis ramicis rumpit. VI.

Lego, *à neſcio q. mulione raptori ramices rupit.*

In Rutuba.

Varro Sexageſi. Ergo tum Romæ parcè pureq. pudẽtis Viuere tum in patriam, nunc ſumus in Rutuba. VII.

Dico leg. *parcè purèque putantes Viuere cum patria.* Putabamus, inquit, nos parcè & quietè in tranquillitate vnà cum ipſa patria victuros: at nunc ſumus in media perturbatione.

In

In Sanguis.

VIII. *Varro περὶ φθορᾶς κόσμου. Africa terribilis contrà cõcurrere ibis, atq. Aeneæ misceri sanguine sanguen.*

Fuerunt disertim versus magni. itaque emendo, *Africa terribilis contrà concurret Iberis, Ac gens Aeneæ miscebit sanguine sanguen.*

In Inuitare.

IX. *Varro Sesquiulysse. Ipsum audi vino inuitari poculis largè atque benignè.*

Lego, *Ipsum auidè vino inuitaui.* Loquitur Vlysses de Cyclope quem vino decepit.

EPIST. XXV.

I. LIPSIVS THEODORO CANTERO.

FRATRIS tui Gulielmi præcipiti morte iacturã & nos fecimus, & Musæ. nos, amici: illæ, adiutoris, & magni quidem si vita longior contigisset. Nũc dis aliter visum: & vides quàm verè Attius:

Fors dominatur, neq. vita est vlli propria in vita.

Tribus locis Liuius emendatus. Rogo dispicias hos Liuij locos.

Libro XXII.

Cum his orationibus accensa plebs esset, tribus patriciis petentibus, P. Cornelio Merenda, L. Manlio Volsone, M. Æmilio Lepido: duobus nobilibus iam familiaribus plebi, C. Atilio Serrano & Q. Æ lio Pato, quorum alter Pontifex, alter augur erat, &c.

Inepta lectio & nulli rei. quò enim illa distinctio pertinuit, duos nobiles sed familiares plebi? In meo codice emergit se veritas, *duobus nobilibus ac familiarum plebei.* lege, *at familiarum.* Nam hoc sentit Liuius tres petitores fuisse patricios; duos alios, nobiles

biles plebeios. Illud, *plebei*, antiquum est pro plebis.

Ibidem,

Conciones Varronis multa ac feroces fuère, denunciantis bellum arcessitum in Italiam ab nobilibus, mansurúmque in visceribus reip. si plures Fabios Imperatores haberet. se quo die hostem vidisset, profligaturum. II.

Meus liber, *quo die hostem vidisset, conflicturum.* id verius apparet ex aduersa oratione Paulli, qui ad hāc partem respiciens ait mirari se, quomodo Varro *diē quoque prædicere posset, qua cum hoste signis collatis esset dimicaturus.*

Libro XXIII. de Annibalis transitu in Nolanos.

Senatus ac maximè primores eius in societate Rom. cum fide perstare: plebs nouarum, vt solet, rerum auida, atque Annibalis tota esse. III.

Heu prauitatem correctorū! Liuius scripserat, *plebs nouarum, vt solet, rerum, atque Annibalis tota esse.* & testificor ita esse in libro qui penes me. at illi boni addiderunt *auida*. Scilicet ignorasse eos genus dicendi Græcanicum, quo Liuius vtitur aliâs. libro VI. *Plebs cùm iam vnius hominis esset.* libro II. *Hominum non caussarum toti erant.* Deprauauerant similē locum lib. II. *Patrum haud fere quisquam in foro: in vrbe rari erant. indignitate rerum cesserant in agros, suarúmque rerum solliciti erant amissa publica.* sed optimus codex, *suarúmque rerum erant*, nullo vestigio alterius vocis. quod idem & Sigonius in suis libris inuenit.

Genus dicendi in Liuio elegans.

EPIST. XXVI.

I. LIPSIVS IANO DVZÆ, V. NOBILI.

Contra calũniatores honesti laboris.

QVOD te non fugit, nobilissime Duza, sunt qui calumnientur hoc genus scribendi vt inutile; sunt qui spernant vt leue. Primis numquam adducar vt respondeam. nam eidem illi quidni audeant dicere inane esse omne nomen litterarum? hoc enim si verbo non ponunt, re certè efficitur. siquidem tractare litteras non est sine scriptis antiquis: scripta antiqua nec legi vtiliter possunt nisi intellegas, nec intellegi sine emendata scriptura. Si litterę igitur vtiles rebus humanis: (& quis ille Thrax qui hoc neget?) vtilis & interpretatio scriptorum veterum & emendatio. hoc autem vnum nos agimus. At idipsum leue est, inquiunt alteri. Nescio. nisi hoc scio, hæc leuia numquam erit vt præstent ipsi. Sunt enim ex illo genere qui subnixi ambulant in columnis legum & peristyliis, qui sophismata aliquot texere sciunt & retexere. qui eidem si casu incidant in scriptorem veterẽ, beatos se putant si millesimam eius partem intellegant. Sed maioris operæ sunt libri de iure scripti. Si vt Cuiacius, Brissonius & ille flos doctorum ius tractant, fortasse fatebor: sin vt ipsi, pernegabo. Et fiemant licet. maioris ingenij, doctrinæ. iudicij est vnus Turnebi aut Scaligeri libellus, quàm istorum mille Rapsodiæ. Attamen dignitatem hoc genus scribendi non habet. Fortasse apud vulgum. nam peritos, hoc est veros iudices scio aliter sentire. Caio Cæsari licuit de Analogia scribere salua dignitate; de Grammatica Varroni, Nigidio, sexcentis aliis è medio Senatu: nobis,

nobis, si pariter ad litteras iuuandas conemur, cur vitio vertant? Nisi si Grammaticos nos tantum censent, nec grauiori scientia instructos. at ego, si di volent, dabo aliquem ex hac tui ba, qui non solum in litteris, sed etiam Politicis, Historicis, Philosophicis præstet, quod victa inuidia mirari cogantur ipsi. tempora permittant modò. Sed ego, mi Duza, fatuus qui litigo cum istis, hoc est, quod Plautus ait, lapidē percutio: hoc potius agamus, & sequere me ad Iuuenalē, poëtā à te in Satyris nimis feliciter expressum. ex quo hæc cursim delibaui. Satyra x. Iuuenalis multis locis correctus.

-fiet adulter 1.

Publicus, & pœnas metuet quascumque mariti
Exigere irati.

Scriptus Diuæi liber, *-quascumque mariti Irati debent:* idem postea vidi in manss. Carrionis, nec dubitandū censeo, quin aut hæc vera lectio sit, aut certè *maritis Iratis debent.* vt, Ventis debere ludibriū, Horatius, debere risum, &c. Nam Latini Debendi verbum vsurpant, vt Græci τὸ ὀφλισκάνειν. Sat. XI.

-& vox II.

Nocte ferè media, mediámque audita per vrbem
Litore ab Oceani Gallis venientibus.

Pulmannus notat aliâs legi, *Litore ab occiduo:* at Diuæi cod. *Litore ab Oceano.* rectè. Litus Oceanum, vt Acumen Stertinium, Sulpicia horrea. Ibid.

-ille fruatur III.

Vocibus obscænis, omníque libidinis arte
Qui Lacedæmonium pedemate lubricat orbem.

De hoc loco possis illud, *Cui non dictus Hylas puer?* & quot homines, tot lectiones. Brodeus vt posui, *Pedemate:* Politianus, *Pitylismate:* Flauius, *Poppysmate:* Alciatus, *Pyreismate.* Liceat & mihi nugari: pedū visa

 est via.

est via. Scripta omnis lectio & impressa antiquitus *Pitysmate*: vel, *Pytismate*, vt Diuæi. ex qua lego, *Pygismate*. πύγισμα Græci vocant Pædicationem. Poëta Siculus, Ἀνίκ' ἐπύγιζόν τυ, τὺ δ' ἄλγεες. & respõdet Lacon μὴ ϐαύθιον τήνω πυγίσματος ὕβρι ποθείης. Certè in Iuuenali Lubricat verbũ nescio quid obscœnũ præfert, & Lacedæmonium orbem, partem videtur vocare auersam. Sed cur diuiti tribuit Lacedęmonios pueros? ideo, quia ea gens Iuuenalis tempore maximè mollis, & pueri inde oriũdi in nobilium deliciis.

Martialis lib. VII.

Sed si parua tui munuscula quæris amici
Commendare, ferat carmina nostra puer;
Non qualis Geticæ satiatus lacte iuuencæ
Sarmatica gelido ludit in amne rota:
Sed Mitylenæi roseus mangonis Ephebus,
Vel non cæsus adhuc matre iubente Lacon.

Id est, nondum exsectus, etsi hoc alij ad morem pueros flagris cædendi referant. Vocat poëta idem libidinosam Lacedæmona, libro I.

Thebas carmine cantet, aut Mycenas,
Aut claram Rhodon, aut libidinosæ
Ledæas Lacedæmonis palæstras.

Satyra XIIII.

-dolia nudi
IV. *Non ardent Cynici, si fregeris altera fiet*
Cras domus, atque eadem plumbo cõmissa manebit.

Lectio inepta & sibi aduersa. quomodo enim altera fiet domus, & simul manebit eadem? Bene vetus Diuæi, *aut eadem plumbo commissa*. Vt vulgus intellegat, sciendum dolia apud antiquos non ex ligno fuisse, vt nunc, sed fictilia ex terra. de quo vide Plinium libro XXXV. cap. XII. Tale Diogenis dolium

fuisse

fuiſſe docet clarè ſequẽs verſus, *Senſit Alexander teſta cùm vidit in illa Magnum habitatorem.* nam ait, Teſta. Sententia igitur eſt. Diogenis domus non ardebit, quia ex terra: ſiquis fregerit, vel noua fingetur altera, vel partibus & fragmentis coniunctis inſtaurabitur eadem. Plumbo committi, intellexit Plumbaturam, Ferruminationem, quam eodem verbo Græci *μολυβδοῦν*. Satyra IX.

melius ne hic ruſticus infans V.
Cum matre & caſulis & cum luſore catello
Cymbala pulſantis legatus fiet amici?

Nugatur hic Domitius, & ſcio vulgò non intellegi. quorſum enim hic de puero qui legatus fiat? At tu me auctore emenda, *legatum fiet amici.* Notum quid Ic.ti vocent legatum. Ait igitur in perſona Næuoli Iuuenalis, Nonne æquius erat pauca iugera terræ cũ matre cum puero donare exhauſto clienti, quàm vt ea teſtamẽto legares neſcio cui amico molli & de cohorte tua? Hoc velle eum manifeſtant ſequentia.

Satyra VII.

Quod vocis pretium? ſiccus petaſunculus, & vas VI.
Pelamydum: aut veteres Afrorum epimenia bulbi.

Diuæi liber, *epimenia bulli.* & gloſſæ ad oram ſcriptę, *Bulli, id eſt, piſces exigui viliſſimi.* Sunt quidem illæ gloſſæ barbaræ, multis locis contaminatæ: ſed tamen in quibus antiquitatis veſtigia comparent, & quæ Cornutum interpretem ſæpe citent. Hanc certè lectionem non eſſe de nihilo, docet Gloſſarium vetus ab H. Stephano, *Bulli*, χρυσοκάνθαροι. quod ipſum Gloſſarium amat adſpergere quædam ex Iuuenali. vt, *Abaci, delfica.* μελισσεῖον, ὡς Ἰουβενάλιος. intellegens illum verſum Sat. III. *vrceoli ſex Ornamentum abaci:* &, *Apicus*, ὀπτικιστὴς, ὡς Ἰουβενάλιος, de iſto ſen-

Quid bulli?

Loci Iuuenalis, qui in Gloſſario veteri.

tiens, *Et diuina apici rodebant carmina mures.* vbi tamen vulgò melius, *opici*: & , *Asseres*, δοκίδες, ὡς Ιοβενάλιος, ad versum alludens *-ferit hic cubito, ferit assere duro Alter.* vbi asserem rectè Domitius accipit pro ligno eminenti quo lectica sustinetur. itē, *Astraa*, παρθένος, δικαιοσύνη, ὡς Ιοβενάλιος, ad versum *Paullatim deinde ad superos Astraa recessit.* Ceterum nec vulgata lectio de Bulbis spernenda videtur. Nam & Martialis lib. I. inter munera caussidicis mitti solita Bulbos ponit, *Et ficus Libycæ gelata testa, Cum bulbis, cochleisque, caseoque.* & Plinius libro XIX. Bulbos in Africa natos maximè laudari ait. Ibidem:

VII. *Pérque forum iuuenes longo premit assere Medos.*

De lectica intellegit: sed malim legi, *Mæsos.* Nam Medi & Parthi expertes erant seruitutis Romanæ, & alioqui solent robustissimos seruos ex Mœsia adhibere huic muneri, aut etiam Syros. Sat. IX. *-& duo fortes De grege Mæsorum, qui me ceruice locata Securum iubeant clamoso insistere circo.* Satyra VI.

VIII. *Ad mœchum veniet tota cute. quando videri*
Vult formosa domi? mœchis foliata parantur.

Simile de mulierum moribus Lucilius, lib. XV. Satyrarum, *Cum tecum est, quiduis satis est: visuri alieni Sint homines, spiram, pallas, redimicula promit.* Sat. IV.

IX. *Proximus eiusdem properabat Acilius æui*
Cum iuuene indigno quem mors tam sæua maneret,
Et domini gladiis iam destinata.

Peccat versus. nam Destino semper media breui. Lego, *tam festinata*, vel, *iam designata.* Sat. II.

X. *Signatæ tabulæ. dictum feliciter. ingens*
Cœna sedet: gremio iacuit noua nupta mariti.

Quid est, Sedere cœnam? nisi si Cœnam pro Conuiuis ipsis accepit. Sed placeat legi & distingui, *inde*

est

est Cœna: sed & gremio. Ibidem,

Et Capitolinis generosior & Marcellis XI.
Et Catulis Paullisque minoribus: his licet ipsum
Admoneas, cuius tunc munere retia misit.

Notat Domitius duos fuisse Paullos columina familiæ, alterum qui ad Cannas cecidit, alterum qui Persea vicit. & hic, inquit, minor dictus fuit. Domitio cras credo, hodie nihil. Scribo ipse, *Paullique minoribus.* id est, posteris Paulli. Hactenus de Iuuenali. Mitto ad te adiunctū carmen nostri Lernutij, in quo omnia laudo, præter laudes meas: quas ille tractauit nimis amicè.

IANI LERNVTII ELEGIA, AD LIPSIVM.

Et Genij ingeniique potens cultissime Lipsi,
Nascentem placidis quem dea Suada oculis
Dum rapuit, Lethæ eripuit; atque inuidia ipsa
Maiori indulsit viuere perpetuum:
Quis nunc in studiis te suspicer excolere æuum?
An tetrica Astrææ munia Iustitiæ
Indefessus obis? patriique oblita retractas
Iura fori, & magnum es æmulus Æmilium?
An longinqua patrum facta, atque antiqua reperta
Sedulus inuisis eruis è tenebris?
An genis ipse tuo felici è pectore, quæ mox
Præsens, & ventura omnia sæcla legant?
Et modò liberiora iuuat contingere verba
Melle Arpinati Cecropióque sale?
Et modò stat choreis lustrare Helicona nouenis,
Plectere & in numeros carmina dia suos?
An potius densâ Grudiûm admirante caterua
Exponis Veneti scripta operosa Titi?

Perfunctúsque tibi temet furaris: & horti
Rure tui gaudes præ sene Corycio:
Horti quem Ver adsiduum, quem Flora Venúsque
Incolit, & Zephyri credidit hospitium.
Non tibi nequiquam mentem ex meliore metallo
Iapetoniades indidit atque animum:
Qui vulgi de more insanis otia curis
Transigere, & tacitas condere opes cuperes.
Sed mage qui priscis posses certare disertis,
Siue tuis Theseu, siue Quirine tuis.
Per quem barbaries nostro procul orbe fugata
Cocyti obscuras se abderet in tenebras:
Cuius de Borea laus iret didita ad Austrum,
Iret ad Eoos, iret ad Hesperios.
Ergo Arcas diuûm interpres, & carminis auctor
Cynthius, & Pallas virgóque másque eadem;
Et Paphiæ comites dominæ sine veste sorores,
A puero meritis dedita turba tuis,
Æterno sanctóque tui inflammantur amore,
Certatim grates & tibi persoluunt.
Aruáque Thespiades fusæ per aprica puellæ
Exercent dextras in tua dona agiles.
Hæc apium intexit casiæ: metit hæc amaranthos:
Illa rosis pingit lilia puniceis.
Altera septenas modulatur pollice chordas,
Et similes chordis voce sonos animat.
Illa tuum nomen bifidi super ardua montis
Culmina, corticibus scalpit in arboreis.
Nec iam Nisigena aut thyasos inducit Iaccho,
Aut iacet hesterna membra grauis crapula:
Musarum manibus sed serta tibi interplexa
Fert vigil, & mentis ipse suæ dominus.
O cælo dilecte, tui flos vnice secli

Salue, ait, & propriis macte potens opibus.
Nec tibi sit Crassos mirari diuite ab auro,
Amplaque ab auratis atria porticibus:
Aut Arabo aduectas Indóue ex æquore merces
Expetere aut succis vellera lota Tyri:
Ista leues iactent animos per fanda nefanda,
Tu cape pugnata præmia militiæ.
En egò te niueis subuectum ad sidera pennis
Mnemosynæ statuo conspicuum ante pedes:
Et capiti imposita immortali è fronde corona,
Hæc tua circumeat tempora, temporibus
Omnibus intemeranda: micátem fulgida ad Arcton
Dum stabit Cressæ torta corolla deæ.
Sic ille. adsensu plausère Aganippides vno,
Et patria Phœbus plausit ab Ortygia;
Ipséque thyrsigerum mouit caput Euius Euan:
Fallor? an ad plausum cor mihi subsiliit?

EPIST. XXVII.

I. LIPSIVS IOANNI VVAMESIO, I.C.

VT leuiter immutem versus poëtæ veteris, *Ex Legibus xij. tabul. fragmenta aliquot restituta apud Plinium.*
Qui vtuntur vino veteri sapientes puto:
Et qui libenter veterum scripta pellegunt.
Me quidem etiam illa antiquissima delectant legum veterum verba. è quibus pauca, quæ apud Plinium nuper emendaui, facio iudicij tui vir clarissime.

Plinius lib. XVIII. cap. III.

Frugem quidē aratro quæsitam furtim noctu pauisse ac secuisse, puberi xij. tabulis capital erat, suspensúmque Cereri necari iubebant grauius quàm in homicidio conuictum: impubē Prætoris arbitratu verberari, noxámue duplionémue decerni.

Exemplum vbi Prætor, Consul dictus. Pulcra lex. sed in postremis verbis menda est, quam tollo sic, *noxæve duplionem decerni* Quod ait, *Prato-*
I. *ris arbitratu verberari:* Prætorem accipio Consulē. Nam Decemuirorū tempore, hauddum creati Prætores: sed id nomen in Consulibus erat. Varro apud
Varro apud Nonium correctus. Nonium, *Quod eidem dicebantur Consules & Prætores: quòd præirent populo, Prætores; quod consulerent Senatum,* (ita lego, non vt vulgò, *Senatui*) *Consules.* Mansit autem nomen Prætorum in Consulibus, vt Io. Zonaras tradidit, ad x. viros exactos, id est, ad L. Valerium & M. Horatium coss. Zonaræ adseuerationem confirmat vnicum, quod sciam, exemplum huius legis: cùm de eius fide tamen alij dubitarint.
II. Hoc amplius moneo, verba illa *Suspensúmque Cereri necari*, in suspicione mendi esse. nec Suspendi Cereri aut necari, temerè inuenias in formulis legum antiquis. at, *Cereri Sacer esto*, *Ioui sacer esto*, sollennis sanctio fuit, ideóque videndum ne Plinius si fortè scripserit *Sacratúmque Cereri.*

Plinius lib. XXI. cap. III.

III. *Inde illa xij. tabularum lex: qui coronam parit ipse pecuniáve eius virtutis ergo arguitur.*

Puto leg. *virtutis ergo arduitor.* Arduo, duplex archaismus. Primum Arduo pro Adduo, R. loco D. vt Arfines, Aruocati: deinde Duo, pro Do. cetera lex recta est: & nollem doctissimum Ræuardum mutasse. quod docebo in Commentariis ad XII. leges.

Libro XI. cap. XLV.

IV. *Est in aure ima memoriæ locus, quem tangentes attestantur.*

Dispice quæso, nec habebis quod ex his verbis elicias. Præclarè emendo ad morem veterem, *tangentes antestantur.* Nā in Antestatione, memoriæ caussā,
Mos antestādi. actor

actor auriculam imam tangebat antestati, cum hoc verbo, Meméto. Allusit Virgil. *Cynthius aurem Vellit & admonuit*: & est apud Laurinos lapillus, in quo caput sculptum & manus aurem atterés cum verbo Græco, μνημόνευε. Caue igitur dubites quin huc Plinius respexerit. Legem ipsam de Antestatione, quæ legitur apud interpretem Horatij his verbis, SI VIS VOCATIONI FVAT TESTAMINI, IGITVR EM CAPITO ANTESTARI. puto sic emend. SI VIS VOCATIONI FVAT, ANTESTAMINOR: NI IT, AVREM CAPITO ANTESTATI.

EPIST. XXVIII.

I. LIPSIVS PETRO DIVAEO.

ITA valeam mi Diuæ, vt anxium me habuit hos dies tua valetudo. Virorum bonorum & patriç amantium magna raritas est: &, vt hæc tempora fluũt, magna necessitas. Eò magis gauisus sum melius factum esse tibi: & quia ab animo iam satis firmum te esse cognoui, misi Notas aliquot meas in Panegyricis illis, quorum lectione olim capiebaris. Spero non solùm non molestam tibi fore lectionem rerum talium: sed, vt in Alphonso rege, iucundam & salutaré. quem fama est è grauissimo morbo Q. Curtij sola lectione recreatum atque refectum. In Nazarij Panegyrico ad Constantinum, pag. 207.

Non enim qui bellorum euentus solet esse, per varios & volubiles casus maris, dubius errauit. Panegyrici scriptores variè emendati.

Probo tuum, *Mars dubius*. Pag. 215. I.

Tu ferocissimis regibus Ascarico & comite suo captis tanta laude res bellicas auspicatus es vt iam inaudita magnitudinis obsidem teneremus. II.

Viennen-

Viennensis lib. *vt eam:* sed scrib. *vt famam.* & paullo pòst, *Chamauos*, non *Clamasos*. Pag. 225.

III. *Inuadis primus aciem, solus irrumpis, obumbrantem telorum irriti iactus, sonat ictibus vmbo, securus his, quos cum trabalis hasta deiecit, insultans ferus proterit.*

Videtur scripsisse, *sonat ictibus vmbo, securibus cassis, quas.* Ferum pro equo vt Virg. Pag. 227.

IV. *Quonam modo te potens Africa, quanto lætitiæ fremitu, quàm insolenti voluntate iactasti?*

Rectè, *voluptate.* Pag. 228.

V. *Nam & calamitate obsessis finis est voti miseria liberari, & mox facultas miseriarum parum grata est nisi lætitia consequatur.*

Optimè verò tu, *vacuitas miseriarũ.* In Panegyrico Latini Drepani ad Theodosium. Pag. 108.

VI. *Ita multiplici circumuentus metu, quasi parum habeam timere quod video, quod timeam.*

Deest vox: fortè leg. *timere quod video, cogito quod timeam.* Ibidem.

VII. *Ita dum obsequio interpretor impudentiam, dum in eundem hominem.*

Lego, *obsequio intersero impud.* Pag. 141.

VIII. *At vbi impulsa acies, frónsque laxata, ire præcipites, aut gloriando fugere.*

Scrib. *glomerando fugere.* In Panegyrico Flauiensium nomine ad Constantinum. Pag. 238.

IX. *Vt igitur in prædicandis laudibus patriæ meæ verecundia modum fecit, ne arroganter insurgerem: ita in commemorandis eiusdẽ malis, & meus dolor & tuarum aurium consuetudo cohibebit. Nihil enim libenter audis, nisi quos pro tuis gratuleris.*

Emendo, *nisi quod pro tuis pertuleris.* Vale.

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM

LIBRI V.

IVSTI LIPSII EPISTOLICARVM QVAESTIONVM

LIBER QVINTVS.

EPIST I.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO, V. C.

VETVS verbum est, Sigoni, Sabini quod volunt somniant: idem ego fortassean fecerim in aliquot Liuij locis. de quibus tamen opinio tantum mea fuerit, iudiciũ tuum cito.

Liuius corrigitur.

Lib. XXII. de pugna ad Thrasymenum.

I. *Postquam in patentiorem campum pandi agmen cœpit, id tãtum hostium, quod ex aduerso erat, aspexit: à tergo ac super caput detectæ insidiæ.*

Hæsit in hoc loco Glareanus, & Detectæ, inquit, positum est pro simplici, Tectæ. De sententia, non fallitur: de verbi illius vsu, vereor vt cuiquam probet. In meo libro est, *super caput decepta insidiæ.* Fallor, Sigoni? an volentibus Musis emendaui? *super caput decepêre insidiæ.* Hellenismus est, ἔλαθεν; & vsus verbo Decipiendi Liuius, vt Latini vulgò, Fallendi.

Ibidem.

II. *Quod orta ex lacu nebula campo quàm montibus densior sederat, agminàque hostium ex pluribus vallibus ipsa inter se satis conspecta, eóque magis pariter decurrerunt.*

Res

Res ipsa & Liuij tota narratio clamat leg. *pluribus collibus*, non, *vallibus*. Maximam enim partem exercitus in montibus Annibal in insidiis posuerat.

Eodem libro, inferius.

Romæ in Auentino, & Aricia nunciatum erat sub idem tempus lapidibus pluisse: & multo cruore signa in Sabinis cadis, aquas è fonte calidas manasse. III.

Priora puto Liuium scripsisse, *lapidibus pluisse, & multo cruore Signiæ*. Ita restituo, pro, *signa*. & notum est Italiæ opidum. Deinde, *In Sabinis Cadis aquas è f. c. manasse*. Illud, *Cadis*, nomen aliquod loci in Sabinis, mihi ignoti. nec succurrit, quomodo emendandum. Aliter, quin hæc eius loci vera lectio sit, præter te, nemo mihi eripiet.

EPIST. II.

I. LIPSIVS FVLVIO VRSINO.

NONIVM Marcellum quotiens lego, Fului, cũ indignatione & cũ inuidia lego. Inuideo, quòd ille bardus, blennus, bucco, tot præclaris scriptoribus sit vsus: indignor, quòd idipsum quod agere voluit, tam soluta, tam lenta manu egerit. Saltem plura ex scriptoribus proposuisset, accuratius libros inspexisset, cum iudicio explicasset, collocasset: si non magnã laudem homini, tamen illud Lucilij daremus, Nonij ῥαψῳδία.

Sarcinatorem esse summum, suere centonem optimè.

nunc dum omnia carpit, concipilat, mutilat: quid aliud ille fecit, quàm quod Pentheo Bacchæ? Quamquam fortasse Nonij non omnis hæc culpa est: patres pro parte accusandi, quorum inscitia & incuria effectum, ne id, quod reliquum erat, esset reliquũ. Nos tamen, si potest, aliquot membra sanemus.

Apud Nonii Cato emendatus.

In Putidum.

Cato Originum lib. ij. Si inde ignauus putidas, atque senticosas commeatu monere volebat.

Lego, *Is indu naues putidas atq. senticosas cōmeatum ponere volebat.* vel, *endo naues.* &, *nolebat.*

In Immortalitus.

Et plura Turpilij.

Turpilius Hetæra: Sat me vt meum cor voluptatibus dat, immortalitus se obtulit mihi hæc facultas.

I. Scribo, *Satine vt m. c. voluptatibus stat? immortalitus s. o. m h. facultas.* Stare voluptatibus, eleganter dixit, vt Sisenna, cælum caligine stare; Titinnius, agrū stare sentibus. quasi dicas, plenum esse voluptatibus, caligine, sentibus. Simillima est illa ratio mulieris Plautinæ, *Satine parua res est voluptatum in vita?* & sic ordiri dictionem comici solent.

In Saucij.

II. *Turpilius Epiclero: Patrocinantem vbi factum audierit saucius.*

Fortè, *Patroclum autem v. f. audierit saucium.* de Achille tergiuersante pugnare, nisi interfecto Patroclo.

In Spissum.

III. *Turpil. Canephoris: Ita est, verum haud facile est venire illi, vbi spissa est sapientia. Spissum est iter adipisci aut posse, nisi cum magna miseria.*

Elegantissima γνώμη, & quam libens restituero. *Ita est. Verum haud facile est venire illò vbi ipsa est sapiētia: Spissum est iter, adipisci haut possis, nisi cum magna miseria.* Ex illo, *spissa*, feci, *ipsa.* cetera correctio aperta.

In Confidentia.

IV. *Turpilius Leucadia: Vidētur frigus incessum, quàm est confidens diis tunc perdunt.*

Lego, *Viden' tu Frygis incessum? quam est c.? di istunc perduint.*

EPISTO-

EPIST. III.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

NVPTIAS parare te audio, mi Lernuti, in vxore cui Iuno & Venus fauerunt, id est, dotata & formosa. Exspectas bona verba? Non possum meliora illis Plautinis,

-sospes
Iter incipe hoc, vt vxori tuæ semper sis superstes
Vt potior pollentia sis, vincasque vxorem.

Mihi crede. rem magnam optaui, & quam Hercules non est consecutus. Parabam Epithalamios versus mittere: sæpius vocanti non adfuerunt Musæ. Brugas ad nuptias tuas demigrasse dicebantur. Eorum vicem Quæstionem adfero nuptialem. Dic mihi, cur partem eam qua sperata tua est, Iulia Augusti F. Nauim vocarit? Notus est iocus. Roganti conscio libidinum, qua arte cùm tam vulgò se vulgaret, liberos tamen simillimos produceret Agrippæ? non enim, respondit, nisi plena naui tollo vectorem. An temerè & fortè ad nauim mulier acuta (sic enim fuit) allusit? an potius, quia antiquitas hortum muliebrem, inter alia nomina, Nauim dixit? Quod apparet ex Plauti Mænechmis, Scæna, Sine fores: & Milite, Scena, Rem omnem. Idem de se voluerunt illæ feminæ in Aristophanis Lysistrate, *Nauis in obscænis intellectibus.*

Οὐδὲν γάρ ἐσμεν πλὴν ποσειδῶν, καὶ σκαφή.

& ab eâdem mente adolescens ille in Concionatricibus,

Πῶς οὖν δικαιοτέραν ἀμφοτέρας διασώσομαι;

Videntur & Cōcham dixisse metaphora simili. Plauti Rudente seruus ad Venerem: *Sicut & Concha.*

Ignoscere his te conuenit, metus has vt id faciant, subegit:
Te ex concha natum esse autumant, caue tu harum conchas spernas.

Vides quàm licenter! nec petam veniam. Sermo de nuptiis est, & velis nolis Lernuti, aliter hæc sacra nõ constant.

EPIST. IV.

I. LIPSIVS HENRICO STEPHANO.

Liuius fide libri restitutus.

APVD Liuium oratione P. Sempronij adhortantis ad erumpendum, legimus,

I. Libro XXII.

Capi ergo mauultis, inquit, ab auarissimo hoste? æstimarique capita vestra pretio? & exquiri ab interrogantibus Romanus cuius sis an Latinus socius? vt ex tua contumelia & miseria alteri honos quæratur, non tibi? Non vos quidem L. Æmilij, qui se bene mori quàm turpiter viuere maluit, & tot fortissimorum virorum, qui circa cumulati iacent, similes estis.

Optimè liber vetus, *vt ex tua contumelia & miseria alteri honos quæratur?* non. *siquidem L. Æmilij, qui se. &c.* Vide audaciam correctorum, qui reliquas illas voces ineptissimè inseruerunt. Statim,

II. *Ferro atque audacia iter fit quamuis per confertos hostes. cuneo quidem, hoc laxum atque solutum agmen ac si nihil obstet, transibimus.*

Liuij sententia comparet, vereor vt verba. Nam vetus illa vltima sic, *ac si nihil obstet ius scias.* intricata lectio, ex qua hoc tamen elicio τὸ, *transibimus*, Liuij verbum non esse.

In

In oratione Manlij Torquati de redimẽdis captiuis.

Viam non ad gloriam magis, quàm ad salutem ferentem demonstrat: ducem se in patriam, ad parentes, ad coniuges ac liberos facit: vt seruemini, deest vobis animus? III.

Liber meus, *demonstraret duces in patriam.* Legendum, *demonstrat: reduces in patriam.*

Ibidem,

Nisi quis credere potest fuisse qui erũpentibus quin erumperent; obsistere conati sunt: aut non inuidere eos cùm incolumitati tum gloriæ, &c. IV.

Vide locum totum, nec dubitabis quin leg. sit, *fuisse, vt erumpentibus quin erumperent obsistere conati sint: at non inuidere.* Omnia ita vetus, nisi quod *at*, restitui, pro, *aut*. Verbi, *Fuisse*, elegans vsus latuit correctores.

EPIST. V.

I. LIPSIVS ANDREÆ PAPIO.

EGO verò, Papi, scientiam non amo sine prudentia: nec solum quibus doctior fias legenda sunt, sed etiam quibus melior. Nosti illud,

Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις, ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Ad hoc postremum, in Latinis, vnicum aio Senecam esse, grauem scriptorem, ô dij! & quem qui diligenter legerit, præcepta eius imbiberit; tollere caput supra omnia humana possit. Ea re non videor perdere operam, cùm illi corrigendo operam do. quod faciebam hodie in his locis.

De Senecæ aliquot locis coniectura.

Epist. LV.

Longum mihi comitatum dederat mala valetudo: repentè me inuasit. I.

Scribe, *Longum mihi commeatum.* Commeatum dare, honestè ductum à re militari: id est, diu me morbus dimiserat, nunc repentè adortus.

Epist. LXXII.

II. *Beatus verò & virtutis exacta tunc se maximè amat cùm fortissimè expertus est: & metuenda ceteris non tantum fert, sed amplexatur. multóque audire mauult [tantò] melior quàm fortior.*

Scito monachale glossema esse, leg.que, *audire mauult melior quàm fortior.* Idem vsus fuit apud veteres verbi Clueo. Notaui in versu Ennij apud Nonium, Cluet. *Per gentes cluebat omnium miserrimus.* vel, *clueat.* Ita lego. Vulgò est, *Per gentes esse cluebat.*

Ennij correctio in Nonio.

Epist. LIX.

III. *Et quomodo finem vita imponere poterit, qui epistolæ non potest? Vale ergo, quod libentius quàm mortis moras lecturus es.*

Leg. *mortes meras.* Nam tota ante epistola de morte.

Epist. LXXXI.

IV. *Ille qui in scena elatus incedit & hæc resupinus dicit,*

Impero Argis, regna mihi liquit Pelops
Qua ponto ab Helles atq. ab Ionio mari
Vrgetur Isthmos!

Apud Ciceron. veteris poetæ emend.

Versus caussa scrib. *Imperito Argis.* Puto ex his Ciceronem emendandum in Oratore ad Brutum: *Verba legenda sunt potissimum bene sonantia, sed ea non vt poetæ exquisita ad sonum, sed sumpta de medio -Qua Pontus Helles -superat modum.* leg.que, *Quà Ponto ab Helles,* siquidem ad hunc versum respexit.

Epist. XX.

V. *Exemplum Epicuri referam: cum Idomeneo scriberet & illum à vita speciosa ad fidelem stabilémque gloriam*

gloriam reuocaret, rigidæ tunc potentiæ ministrum & magna tractantem.

Omnino leg. *regiæ tunc potentiæ.* Idomeneus ille, minister regis.

EPIST. VI.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

HERE inter scyphos de Martialis Epigrammate emendando inieceram. visus es lentè & vix adsentiri. Vide Epigramma ipsum, & iterum ad suffragium redi. Martialis emend. Epigr.

Lib. II. in Næuolum.

Atque vnam vestire tribum tua vellera possunt I.
Apula non vno quæ grege terra tulit.
Tu spectas hiemem succincti lentus amici,
Prô scelus, & lateris frigora tuta times.
Quantum erat, infelix, Pannis fraudare duobus
Quid renuis? non te, Næuole, sed tineas?

Frigora tuta in sententia frigent. Vidit hoc Domitius & reposuit, *trita.* Puto verum esse, *tute.* Adeò, inquit, amicus friget, vt tuipse vereri possis, ne frigus eius permânet ad te. Dignum hic nota, Latus à Martiali dictum, Lateronem & qui latus legit.

Lib. III. in Lupercum. Idem iterum:

Sed nihil erucæ faciunt bulbique salaces, II.
Improba nec prosunt iam satureia tibi.
Cœpisti puras opibus corrumpere buccas:
Sic quoque non viuit sollicitata Venus.

Emendo, *Puras opicus corrumpere.* Opicis populis freques rerum turpium vsus, Festus in voce Oscum. Inde vulgò vsurpari cœptum, Opicus ἀῤῥητοποιὸς, infandæ

infandæ libidinis, qualem hic tangit Martialis. Ausonius, *Eunus Syriscus inguinum ligurritor Opicus magister.* Quia igitur Ligurritores, Opicos dicebãt: ea re, arbitror, Iuuenalis mures facetè Opicos dixit, à lingendo.

Iuuenalis explicatus.

Et diuina opici rodebant carmina mures.

Quanquam ibi Glossarius ab H. Stephano vulgatus agnoscere videatur, *Apici.*

EPIST. VII.

I. LIPSIVS IACOBO TAYO, V. NOBILI.

QVÆ cum patre meo amicitia tibi fuit, vir nobilis, eam libens non retineo solum, sed, quod in me est, augeo. Et herclè verum dicam, consensio maior est naturæ nostræ. Nam, vt scis, pater meus ad arma potius fuit, quàm ad Musas: nos contrà, animi cultum & quietem præoptamus, & alumni Musæ videri volumus, quàm Martis. Hæc Liuiana mitto, exquirendi iudicij tui.

Liuianæ emendationes.

Lib. XXVI.

I. *Secutæ defectionem earum Hybla & Magella sunt, & ignobiliores quædam aliæ.*

Vetus, *& Marcella*: sed leg. *Macella.* Nominat Polybius lib. I. & marmor vetustum Romæ de rebus Duillij, quod in Antiquis expressi. Pòst,

II. *In æde Concordiæ Victoria quæ in culmine erat, fulmine icta decussáque ad Victorias quæ in ante fixæ erant hæsit, neque inde procidit.*

Lego, *quæ in antefixo erant.* Festus, *Antefixa quæ ex opere figulino tectis adfiguntur sub stillicidio.* Liuius lib. XXXIIII. *Iam nimis multos audio Corinthi &*

Athena-

Athenarum ornamenta laudantes, & antefixa fictilia Deorum Romanorum ridentes.

Ibidem,

Sacerdotes publici aliquot eo anno mortui sunt, & noui suffecti. III.

In manss. *aliquanti eo anno mortui.* & sic Plautus, Sallustius, aliíque loquuntur. Canem & furcam iis qui immutarunt.

In Siculorum oratione contra Marcellum.

Certè præter mœnia & tecta exhausta vrbis & re-fracta deûm delubra, dis ipsis ornamentísque eorum ablatis, &c. IV.

Addenda vox ex vet. libro, *refracta ac spoliata deûm del.* De rogatione L. Attilij Tribunipl.

De iis rebus quid fieri velitis vos rogo Quirites. Plebs sic iussit: Quod Senatus maxima pars sentiat, qui assidetis, id volumus iubemúsque. V.

Iterum vocem addit vetus, *Senatus iuratus maxima.* Lego, *Senatus iurati.*& valde ea additio ad sententiā facit. Notum est, grauioribus in rebus Senatum iuratum sententiam dixisse. exempla apud Ciceronem. Illud, *qui assidetis*, quid in hac sollenni formula valeat, qui explicauerit, vir esto. Liber meus, & ante Sigonium alij, *qui adsidens*. Ego taceo.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS ANDREÆ SCHOTTO.

GELLIVM an Agellium dicemus, qui Noctes Atticas scripsit? Agellium constanter libri scripti, etiam illud optimæ notæ fragmentum Giselini appellāt. *Agellij Noctium Atticarum liber x. explicit. Incipit xj. Feliciter. C. Aurelij Romuli.* De Agellij nomine.

Cecropias noctes doctorum exempla virorum
Donat habere mihi nobilis Eustochius.
Viuat, & æternum lætus bona tempora ducat,
Qui sic dilecto tanta docenda dedit.

Hæc in fine libri Noni, vt vulgata distinctio est, in membranis illis leguntur. Priscian. etiam nomina propria deducit à Seruo Seruilius, ab Agello, Agellius. Dignum nota de numero libri. Ita & XI. eædem appellant, qui nobis Decimus. vt suspicio sit librum è prioribus vulgò perisse. Vide ista lib. IX. cap. I.

Idem scriptor vanè correctus.

I. *Quod de sagitta & lapide dixit, hoc de omni ferè missili telo dici potest.*

Abest ab illis, *telo*.

II. *At si editiora mittas, & ad percutiendum supernè aliquid manum & oculos collimes: quo modus à te datus fuerit, eò telum ibit quod ieceris.*

Ibi est, *si in editiora*. &, *conlinies*, &, *quò modus à te datus tulerit*.

III. *Nam defendere & offendere inter sese aduersa sunt, quorum alterum significat ἐμποδὼν ἔχειν, alterum ἐκποδὼν ποιεῖσθαι, quod hoc in loco à Q. Claudio dicitur.*

Auctior aliquantis verbis scripta lectio, ἐμποδὼν ἔχειν, *id est incurrere in aliquid & incidere: alterum ἐκποδὼν ποιεῖν, id est. auertere atque depellere*. nec hærebis, quin hæc interpretatio ab ipso Agellio sit.

Cap. IIII.

IV. *Qui si impensius fortè laudauerint pulchras arbores, segetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes pastu atque cultu opimas.*

Membranæ, *partu atque cultu optimas*.

Cap.

Cap. VI.

Vngo, vnctus, vnctito: Scribo, scriptus, scriptito: V.
Moneo, monitus, monito.

Quis legit monitare? Bene in scidis, *Moueo, motus, motito.*

Cap. VII. de foliis olearum.

& quæ pars eorum fuerat inferior atque occultior, VI.
eam suprà fieri atq. exponi ad oculos & solem.

Alij volunt, *suprà ferri.* In illis, *superfieri.* optimè, vt Lucret. Confieri, à Superfio & Confio.

Cap. IX.

Quando ex poëmatis Græcis vertendæ mutandæq; VII.
sunt insignes sententiæ.

Ibi est, *imitandæq; insign. sent.* passionis significatione: & rectè.

Primum omniũ diuersum esse dicebat Probus, quod VIII.
apud Homerum quidem virgo Nausicaa, &c.

Scripta lectio, *Primum omnium id visum esse dicebant Probo, quod apud, &c.* germana & cana veritas. Refert enim hæc Agellius audita à Probi discipulis: *Memini,* inquit, *me audisse ex Valerij Probi discipulis.*

Studia atque oblectamenta in venando Dianæ ho- IX.
nestè aptéque dicit.

Ibidem, *apertéque dicit.* bene. & statim, *pharetram tantum,* non, *tamen.*

EPIST. IX.

I. LIPSIVS IACOBO PAMELIO, THEOLOGO.

AVDIO te, clarissime Pameli, in emendando Tertulliano esse. Maior, an vtilior à te res suscepta, nescio. Scriptorem plenum antiquæ & recon-

ditæ doctrinæ, corrigere arduuum: eundem correctum dari non solum vestra Theologorum interest, sed nostra omnium qui litteras Græcas Romanásque tractamus. Tanta in eo viro & tam varia eruditio fuit. Ita in efficiendo, labor: in effecto, laus ingens tibi proponitur. Notabam olim hunc locum in Apolog.

De Tertulliani loco conclusa.

Religio Romanorum tota castrensis signa veneratur, signa iurat, omnibus dis proponit. Omnes illi imaginum suggestus insignes, monilia crucium sunt: suppara illa vexillorum & candelabrorum stolæ crucium sunt.

Lego, *imaginum suggestus in signis.* correctio, de sensu, non leuis. Signa cohortium intellegit, in quis imagines Cæsarum aureæ & argenteæ gradatim ad hastam aliæ super alias erant adfixæ. Imaginum rotunda forma, clypei dicti. Formam eiusce rei sæpius in marmoribus vidimus & nummis vetustis. Hanc congeriem imaginum doctissimus scriptor Suggestum vocat, quasi dixeris, contextum.

Signa cohortium, & imagines signorũ.

Statius lib. 1. Siluarum.

-celsæ procul aspice frontis honores
Suggestúmque comæ.

Glossæ veteres, *Suggestum*, ὕψος. Hasdem imagines intellexit Tacitus Histor. lib. 1. *Viso cominus armatorum agmine vexillarius comitantis Galbam cohortis, dereptam Galbæ imaginem solo adflixit.* & alibi. *Ipso Kal. Ianuar. die dirumpunt imagines Galbæ, quarta legio promptius, duodeuicesima cunctanter.* Sed in Tertulliano illud, *Candelabrorum*, sanequàm acutè Scaliger vertit, *candes labarorum.* In priscis tamen editionibus, *Cantabrorum* legitur, & in Minutio qui hunc locum æmulatus. *Nam & signa ipsa & cantabra &*

bra & vexilla castrorum, quid aliud quàm aurata cruces sunt & ornata? Nisi & hic placet, *labara.* aut si fortè vtrobique, *Contabra*, à contis.

EPIST. X.

I. LIPSIVS IACOBO SVSIO, V. N.

Si vacas vir nobilissime; etsi quando tu studiis nō vacas? velim cōsiderare te hos Liuij locos, quos, meo animo, non pessimè emendaui libro XXII, Statim initio.

Emendatur Liuius locis quattuor.

Duos se Consules creasse, vnum habere. quod enim illi iustum imperium, quod auspicium esset magistratus: id à domo, publicis priuatísque Penatibus, Latinis feriis actis, sacrificio in monte perfecto, votis rite in Capitolio nuncupatis, secum ferre. nec priuatim auspicia sequi. I.

Offendit in hoc loco Glareanus, nec tam immeritò quàm videri vult Sigonius. Nam vitiata & scriptura & distinctio tota est. Restituo. *Quod enim illi iustum imperium, quod auspicium esse? Magistratus id à domo, &c.* clara lectio, confirmata etiam à codice meo. Infrà.

His Senatusconsultis perfectis L. Cornelius Lentulus Pontifex Maximus consulente collegio Pontificum, omnium primum populum cōsulendum de Veresacro censet: iniussu populi voueri non posse. II.

Lectio vetus, *consulente collegio Pratorum.* Dico verum esse, *consulente collegium Pratore.* Persuadet Romana consuetudo, qua talibus in rebus receptū, vt in absentia Consulum Prætor ad collegium referret. at collegium ipsum numquam sólet consulere

Pontifi-

Pontificem, quod hæc lectio velle videtur. Nequi vltrà dubitet, de Prætore hocipſum Liuius antè dixit, *Senatus quoniam Fabium belli cura occupatura eſſet, M. Æmilium Prætorem ex collegij Pontificum ſententia, omnia ea vt maturè fiant curare iubet.*

Infrà, de Fabij imperio æquato cum Minutij.

III. *Ipſe qua grauitate animi criminantes ſe ad multitudinem inimicos tulerat, eadem & populi in ſe ſæuientis iniuriam tulit. acceptiſque in ipſo itinere litteris Senatuſconſulti de æquato imperio, ſatis fidens, &c.*

Quomodo eſt vt Senatuſconſultum de æquato imperio Fabius acceperit, cùm nullum fuerit? Nam planiſſimè hoc plebiſcitum fuit, non SC. nec quidquam magis inuito Senatu extortum. Audi Minutium ipſum: *Itaque plebiſcitum quo oneratus magis quàm honoratus ſum, primus antiquo abrogóque.* Ait, Plebiſcitum. Ergo emendo, *acceptis in ipſo itinere litteris Senatus de æquato.* I. Nam Senatus hæc atque talia de rep. ſcribere ad prouinciales magiſtratus ſolet. Exempla infinita. Poſteà:

IV. *Tum Fabius primò clamore pauentium audito, dein conſpecta procul turbata acie: Ita eſt, inquit, non celerius quàm timui deprehendit fortuna temeritatem. Fabio æquatus imperio Annibalem & virtute & fortuna ſuperiorem videt. ſed aliud iurgandi tempus.*

Plutarchus, qui multa à Liuio, hoc dictum Fabij effert, ὡς τάχιον μὲν ἢ ἐγὼ προσεδόκων, βράδιον δ' ἢ αὐτὸς ἔσπευδε Μινύκιος ἑαυτὸν ἀπολώλεκε. vt videatur hic inducta negatione leg. *Ita eſt, inquit, celerius quàm timui.* niſi placet interrogantem pronunciaſſe. At ſequentibus

quentibus verbis lectio vetus erat, *Fabio æquatum imperio*. primúsque Valla immutauit. Credo verius fore, *En Fabio æquatum imperio* : *Annibale & virtute & fortuna superiorem videte*. Illud, En, repetij ex syllaba vocis prioris. Est autem amara & viro graui apta irrisio, quam Sarcasmon vocant.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS PETRO DIVAEO.

Nos quidem, mi Diuæe, de historia scribenda sæpe agitauimus : cùm hæc tempora intueor, vereor vt frustrà. Quis enim ille tam confidens aut tantis ceruicibus, qui audeat historiam vsquequaque veram scribere? quis regum illa κρύφια, &, vt Tacitus noster appellat, arcana imperij prodi vult?

Denique vbi illa Iuuenalis,

Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?

Hæc si absunt, & si per adulationes & vanitates explenda narratio est: audebo dicere, pereat potius historia. Scis fremuisse nos sæpe in lectione scriptorum nostri æui : & ex antiquis bilem mihi etiam mouet Velleius, Ælium Seianum omnibus virtutibus accumulat, & quasi in theatro, plena manu dilaudat. Os historici? at nos eum scimus natum & exstinctum exitio generis humani. Liuiam Augustam, post multas laudes, diis quàm hominibus similiorem feminam concludit. Iam de Tiberio, flagitium sit si vsquam aliter quàm vt de Ioue immortali loquatur. Hęc liber & ingenuus animus quî ferat? Contrà vt Germanici Cæsaris virtutes vbique callidè dissimulat? vt Agrippinam, & quibus aliis infensior Tiberius credebatur, obliquè premit? Quid multa? non aliud quàm mancipium

Velleius Paterculus adulator in historia.

mancipium aulæ agit. Dices. intuta illis temporibus veritas fuit. Fateor. ſed vera ſcribere ſi non licuit, falſa non debuit. Nemo ſilētij cauſſam reddit. Hoc nobis, mi Diuæ, hactenus faciendum cenſeo. Ceterum in illo ipſo Velleio, antiquitatis cauſſa, vide has Notas. Lib. II.

Vim bini loci restituti.

Pietas ſua Cæſarem pæne obſtructis hieme Alpibus in vrbem traxit ad tutelam imperij. eum veris initio reduxit in Germaniam, in cuius mediis finibus ad caput Iuliæ fluminis hiberna digrediens princeps locauerat.

De Iulia flumine Germaniæ dubito. & fortean leg. *Lupiæ fluminis.* De clade Variana.

Mittitur ad Germaniam, Gallias confirmat, diſponit exercitus, præſidia munit, ſe magnitudine ſua, non fiducia hoſtium metiens: qui Cimbricam Theutonicámque militiam Italiæ minabātur. vltra Rhenum cum exercitu tranſgreditur, Armenio territo, quem arguiſſe pater & patria contenti erant.

Spuria & inepta lectio eſt à patre Rhenano. Nam vetus editio, *cum exercitu tranſgreditur, arma interfecti, quæ arguiſſe.* Ad illa veſtigia veriſſimè emendaui, *arma infert, quæ arcuiſſe.* Non ſolum, inquit, Tiberius reppulit & arcuit arma Germanorum, quod vnū exſpectabatur, ſed vltrò etiam intulit.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO SVO.

QVOD in hominibus ſingulis, mi Victor, idem in gentibus vſuuenit, vt aliæ iudicio plus valeant, aliæ ingenio. Germanis ingenij celeritas, & facilitas quędam inſita, ad doctrinam nūquam defuit: defuit illud acre & politum iudicium. idem eſt in illo tra-

lo tractu omni Septemtrionis. At Italis peculiaris est laus iudicij, sicut & populis iis qui pertinent ad Meridiem aut Ortum. Nostra Gallia interiecta media est, &, vt Nonius loqui Ciceronem voluit, amborum quasi cinnus. Nō omnia peccat igitur amicus ille noster, qui multum defert Italis. peccat in eo, quod nec laudari nec corrigi æquo animo fert nisi ab Æneadis. Quæso, an quia Galli cor non habent? qui mihi quidem hodie sic perpoliti videntur omni genere doctrinæ, vt nihil intersit prȩter cælum & solum. Exemplo sint vel Brugæ vestræ. Versum illum Lucretij de quo scripseram, lib. 11. inuenies. *De Lucretij versu coniectura.*

Huc accedit vt in summa res nulla sit vna
Vnica quæ gignatur & vnica sóláque crescat:
Quin cuiusque sient sæcli, permultáque eodem
Sint genere: in primis animalibus indice mente.

Exemplo in suo quoque genere animalium docere vult non esse vnicum cælum. sed aptè postremo versu emendo, *inprimis, animalibus inice mentem.* Vide & has in Nonio obseruationes.

Nonius, in Genitiuus pro Ablatiuo.

Lucilius lib. ix. Si nihil ad faciem, & si olim lupa prostibulúmque Numini opus atque absit. *Lucilius emendatur.*

Videtur Iunius legere voluisse, *Numini opus sit & obsit.* longè à Lucilij & longius à Nonij mente. quomodo enim hic Genitiuus pro Ablatiuo? Gloriari apud te liceat, bene correxi, *Si nihil ad faciē, & solū lupa prostibulúmq.: Nummi opus atq. assis.* Si nō quȩritur, inquit Lucilius, eximia facie scortū, sed tātum vile aliquod & è numero togatarum: nūmo vno & asse res confiet. Nonius autem sic accepit quasi Nummi opus dixisset, pro Numo est opus: sed verius videtur opus nummi, vt Rem esse dicimus vnius nummi.

In Contari.

Et Nonius. *Contari, curationem differre. Virg. vj. Qui nobis contando restituit rem.*

Mira interpretatio, & illa Iunij correctio, *curationem deferre*, vt Varro loquitur, etiam mirior. vnde enim hæc sententia ex versu Virgilij? Tu lege, *cum ratione differre*, & hoc elici Nonius voluit.

In Compos.

Attius. *Attius Clytamnestra: Cur me miseram irridet magis compotem & multis malis?*

Scribo, *magnis compotem &c.* Compos malis, pro Malorum. vt Plautus, *Vino modò cupidæ estis*, pro. vini: & Turpil. Expers malitiis. *Educta vt par est, expers malitiis.* item Plautus, *Eo moro expertem te factam aduenies offendi domum.*

Item Turpilius tribus locis.

In Dominus.

Turpilius Philopatro: Forte eo die meretricis ad me de leuitate Atticæ vt cùm venerat, quidam dixerat quæ cœnam apud me Thais atque Erotium Antiphila Pythias: ego extrà cubui domina.

Sunt Trimetri versus, vt solet in Narrationibus: sic componendi & corrigendi.

-forte eo die
Meretrices ad me delenificæ Atticæ
Conueneraat, condixerántque cœnam apud
Me, Thais atque Erotium, Antiphila, Pythias:
Ego dextrà accubui domina.

Emendaui, *dextra accubui*, quia de conuiuio sermo est, in quo se dominam dextro loco accubuisse ait.

In Inuitare.

Turpil. Thrasyleonte: Onera mensam, talos, vinum in hac huiusmodi, quibus rebus vita amat tum inuitari solem.

Sunt

Sunt pariter Trimetri. corrigo. *Onguenta, mensam, talos, vinum, hæc huiusmodi, Quibus rebus vita amantum inuitari solet.* ex sententia Nonij, qui Inuitari interpretatur Delectari. Quod scripsi, pro, *Onera;* Vnguenta, siue antiquè, *Ongenta:* tamen scibis Iunium nostrum maluisse, *Coronam, mensam.*

In Insolens.

Turpil. Demetrio. Timere occœpit interdum oscitarier ineptus: Quid mihi vellem ex insolentia nesciebam.

Numeros & lectionem restituo.

Timere occœpi, & interdum oscitarier:
Ineptus quid mî vellem, ex insolentia
Nescibam.

est adolescentis cuiuspiam sermo, qui narrat initium sui amoris. Ad eam rem malim etiam, *Et tremere occœpi.* Non enim timor tam occupat amantes, quàm tremor.

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRCIO.

HVI! tam longum silentium tuum? cui tamen vt possim ignoscere facit migratio tua. Nam ita mihi adolescens vestrâs dixit, qui nuper prehendit me in foro, migrasse te ad illustrem Comitem Benthemium. Gratulor fortunæ tuæ, sed inuideo quieti. Nam nos hic iterum in mediis turbis. Belgica nostra nunquam sic tumuit. qui motus quorsum euadant θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, ait ille. Considera sodes hæc Liuiana. Libro XLV. de Perseo capto. De Liuij loco quæsitum.

Pullo amictus pallio Perseus ingressus est castra,

nullo suorum alio comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret.

Vetus lectio erat, *Pullo amictus illo Perseus.* Turnebus lib. XVI. legit, *Pullo amictus villo.* Sigonius suspicatur, *Pullo amictu ille ingressus:* vt, *Perseus*, sit glossema. Sed aliud mehercle subest. Mirum ni ab epitoma scribendi diffusus error, leg. que, *Pullo amictu simul filio Perseus.* quasi scriptum fuerit, *sl filio.* nec nimium adfirmo de verbis, de sententia scio Liuium hoc voluisse. Docent verba sequentia, *nullo suorum alio comite* nõ dixisset, Alio, si Perseus ingressus solus. Docet & historia. nã Perseus vnà cũ maiore filio perductus ad Consulẽ, & inde Romã fuit. Liuius pòst: *Et Persea quidem cum maiore filio Philippo traditos A. Posthumio, in custodiam misit, &c.* Præter oscitantiam scribentium, corrumpendo etiam loco fuit ignarum genus dicendi, Simul filio: vt Græci vsurpant suum ἅμα. Tacitus, *Laodiceni, simul Magnetibus, transmissi.* & Annal. V. *Aceruatim ex eo Annius Pollio, Appius Siluanus, Scauro Mamerco simul ac Caluisio Sabino, maiestatis postulantur.*

Simul filio Hellenismus.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS FRANCISCO MODIO.

106 MIHI verò, Modi, & salus à te grata fuit missa per Giselinum: & gratiores nuperæ literæ, nõ solum amanter, sed etiam liberaliter scriptæ: quibus effecisti, vt cùm antea diligerem te, nunc cœperim etiam amare. Primum, quia amari me sentio à te: deinde, quia amœnum ingenium tuum & facti ad humanitatem mores merentur, vt ameris ab iis quos nouem virgines amant. De Lipsio igitur sic sentias;

Habeásque

Habeásque animo mihi admodum caussam grauem Lucilius correctus apud Nonium, in Graue.
Fore, quæ me ab vllo commodo abducát tuo.
vt obiter concinnem versus Lucilij. Librum recentem N. à prelo quem miseras, legi. quid quæris? nunquam illa Calui munera sic perdiderunt Catullum, vt me ista lectio. O Chimæram libri, digni Cæsiis & Aquinius! Quod quæris de loco Lampridij, in Antonino Alagabalo, cùm turpissima & nefaria stupra illius belluæ narraret,

Nupsit & coiit, vt & pronubum haberet, clamarétque Concide magire. Explicatum vetus dictum, Concide magire.

quid sit illud Concide magire? Suspicor vsitatam aliquam vocem fuisse nuptialem, & quasi inter iocos Fescenninos: Nam Concidēdi verbum, inter verba nequitiæ est. Pomponius apud Nonium in Rhetorissas: *Dolasti vxorem nunc eapropter me cupis Concidere, & iam rhetorissas*- ita lego, non, *Dotasti*. Laberius, *Neque aliter hunc pædicabis. quomodo video adolescēti nostro cadis hillas.* Lucilius, -*vetulam atque virosam vxorem cædam potius, quàm castrem egomet me.* Plautus etiam ita iocatus est Cassina, *Attate cædundus tu homo es, nimias delicias facis*. quem iocum aliter non est intelligere. Hinc Ciceronis locum interpretor perceptum à paucis lib. III. in Verrem de epistola Timarchidis. Pomponius emendatus. Cadere & concidere in verbis Veneris. Plautini ioci sententia.

CVM L. VVLTEIO QVI PLVRIMVM POTEST, CAEDE CONCIDE. *Videte quàm valdè malitia suæ confidat Timarchides, qui etiam Apronio improbitatis præcepta det. iam hoc, cæde concide, nonne verba domo patroni depromere videtur ad omne genus nequitiæ accommodata?* Ciceronis locus illustratus.

Ecce: ait esse verba nequitiæ, & ex nequissimi hominis C. Verris domo profecta, scilicet ob eam quam

posui caussam. Sed quod in Lampridio additur, Concide magire, ad coquum: ideo obtinuisse quasi prouerbij loco puto, quia libenter veteres comici in coquos proferebant hos iocos.

Plautus sæpe, vt Aulularia.

ST. *Postquam obsonauit herus,& conduxit coquos*
Tibicinasq. has apud forum, edixit mihi,
Vt dispartirem obsonium hic bifariam.
COQ. *Me tu quidem herclè, dica palam, nō diuides.*
Si quoi totum me ire vis, operam dabo.
ST. *Bellum & pudicum verò prostibulum popli.*
Post siquis vellet te, haud non velles diuidi.
Atqui ego istuc Anthrax aliouorsum dixeram
Non istuc quod tu insimulas-

Partiri & Dispartiri intellectu obsceno.

Vbi notandum Partiendi verbum obscænum esse, vt Diuidere. Et quia inibi sum, qui̅d vetat coniecturam meam de his versibus adscribere? Nam duos illos sic lego:

Plautus correctus.

Me tu quidem hercled, hic tam palam, non diuides.
Si quoi totum me reii vis, operam dabo.

& seq. item versu, P*ost siquis vellet, hau, non velles diuidi?* interrogando. Hau, interiectio comica. Sed desino, & de Plauto, propriu̅, si Musæ volent, est opus.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO, V. C.

QVIDQVID Ciceroniani sentia̅t, ego verò plures Orationes Plinij superesse vellem. Panegyrico ad Traianu̅ sanè capior, &, siquid iudico, species in eo comparet veri Atticismi. Scio & te ide̅ sentire M. Antoni. Ergo non malè positam operam putabis

tabis si ex eo libro pauca, quasi transiens, emendem. Ab initio, Gryphianæ editionis pag. 361.

E Plinij Panegyrico ablata aliquot menda.

I. *Discernatur orationibus nostris diuersitas temporũ, & ex ipso genere gratiarum agẽdarum intelligatur, cui, quando sint hactenus vt Deo, nunc nusquam vt numini blandiamur; non enim de tyrãno, sed de ciue; non de domino, sed de parente loquimur.*

Emendo, *cui, quando sint acta. Nusquam vt deo nũc, nusquam.* syllabis diuulsis, quæ imperitè cooluerant.

Ibidem.

Et populus quidem Romanus dilectum principem seruat, quantóque paullo ante concentu formosum alium, hunc fortissimum personat, &c. II.

Lego, *dilectum principum seruat.* id enim dicit, populus ipse Ro. discernere & eligere inter principes nouit, & secundum cuiusque mores, laudes aptare.

Pag. 365.

Solus ergo adhuc, cui pro munere tanto paria accipiendo fecisti, imò vltrà dantem obligasti. III.

Scribendum, *qui pro m. t.* &, *vltrò dantẽ.* acuta sententia. Paria facere, quod Seneca & Ic.ti. Pariare dicunt.

Pag. 368.

At quo temperamento, di boni, potestatem fortunámque tuam moderatus es Imperator? Tu titulis & imaginibus & signis: ceterum modestia, labore, vigilantia, dux, & legatus, & miles. IV.

Distinguo, *moderatus es? Imperator tu titulis.*

Pag. 376.

Quàm dissimilis nuper alterius principis transitus ille, non populatio fuit, cùm abactus hospitum exerceret, &c. V.

Lego, *transitus ille, imò populatio.* se enim quasi corrigit.

Pag. 379.

VI. *Ambulas inter nos non quasi contingas, copiámque tui, non vt imputes, facis.*

Acumen apparebit si scribas, *inter nos, nos quasi.*

Pag. 403.

VII. *Tu delubra nō nisi adoraturus intras, tibi maximus honos excubare pro templis postibúsque pratexi. Sic fit vt summum dei inter homines fastigium seruent, cùm deorum ipse non adeptus.*

Interpolata ista, repono, *fastigium serues, cùm deorum ipse non adoptes.* Hoc ipso deus haberis, inquit, quòd dei honores non adfectas. Verissima sententia: qua vtinam personent aures Principum nostrorum.

Pag. 405.

VIII. *Et quis iam locus misera adulationis restabat, cùm laudes Imperatorum ludis etiam & comessationibus celebrarentur saltarentúrque, atque in omne ludibrium effeminatis vocibus modis gestibus frangerentur?*

Emendo, *ludis etiam & commissionibus.* Simile mendum suprà notaui in Seneca.

Pag. 409.

IX. *In hac ciuitate tertium consulatum princeps generis humani vt pragrauem recusasti? Tantóne Papirius etiam & Quintius moderatior? Augustus, & Casar, & pater patria.*

Lege, *Tantóne Papiriis etiam & Quintiis moderatior Augustus, & Casar, & pater patria?* Nam comparat modestiam Traiani cum Papirio & Quinctio, qui tamen sæpius cos.

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS PHILIPPO LANNOYO, A TOVRCOIGNE, NOBILISSIMO IVVENI.

NON dicam gratiæ caussa. sed meherclè ceperunt me nuper sermones tui tincti humanitatis & doctrinæ notis: & quidem suprà quàm ab ætate illa expectetur. Quàm peritè regiones describebas & vrbes! quàm appositè rebus nostris historias veteres accommodabas, Græcas Latinásque! Et inter hæc vnica modestia tua elucebat, & desiderium discendi. Macte esto generose anime. hi gradus sunt non solú ad æquandam illustris parentis tui gloriam, sed etiam superàndam. Sed quia me auctore & monitore multus es in Liuio, vide has lib. II. obseruationes.

Salis quoque vendendi arbitriũ, quia impensò pretio venibat in publicum, omni sumptu adempto concessum priuatis. Liuij complures loci emendati. I.

Inculcata vox est ab imperitis. Libri vett. *in publicum omni sumptu, ademptum priuatis.* quam lectioné tuetur Turnebus lib. IV. Aduer. at mihi impensè placet Diuæi coniectura, *in publicum omni sumpto.* vt Senatus salem omnem in publicũ sumpserit, & ipse plebi distribuerit. Post de Porsena.

Ipse in plano ripísque Tiberis castra posuit, nauibus vndique accitis & ad custodiam positis nequid Romam frumenti subuehi sineret: & vt prædatum milites trans flumen traiicerent. II.

A veteri meo abest vox, *positis.* & bene. sic enim leg. & dist. *nauibus vndique accitis: & ad custodiam, nequid R. f. s. sineret, & vt prædatum.* duplicem enim caussam refert nauium accitarum.

Infrà de bello cum Auruncis.

III. *Nec magis post prœlium quàm in prœlio cædibus temperatum est: ne ab obsidibus quidem qui ccc. accepti numero erant ira belli abstinuit.*

Scriptus codex, *ira belli hostilis abstinuit.* credo fuisse, *iram belli hostis abstinuit.* elegantissimo genere dicendi, quod in Plauto occurrit sexcenties.

Statim,

IV. *Vineis incensis, multis hostium vulneratis & occisis, consulum quoque alterum (sed verum nomen auctores non adiiciunt) graui vulnere ex equo deiectũ propè interfecerunt.*

Vetus, *sed vtrum, nomen non adiiciunt.* rectè.

Infrà de Nexis.

V. *Magno natu quidam cum omnium maiorum suorum insignibus se in forum proiecit.*

Quæ ista omnium maiorum insignia. an imagines & ceræ? Scilicet hæc illi in vinculis ad manum erant. Quid? quòd ne nobilis quidem fuit? Dionysius militarem illi tantum gloriam tribuit: Liuius ne nomen quidem ponit, non omissurus si nobilis fuisset. Vide autem. litteræ mutatione omnis illa nobilitas corruit. nam leg. *malorum suorum.* Quæ insignia malorum fuerint, statim addit.

VI. *Obsita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti.*

vbi meus liber, *pallore ac [veste] macie perempti.* voce alieno loco inserta. quam suprà sic restituo, *fœdiórque veste corporis habitus.* nam &, *Fœdiórque,* habet, non *Fœdior.*

Lib. III. de Quinctio.

VII. *Hoc duce sæpe pulsi foro Tribuni, fusa ac fugata plebs est: qui obuius fuerat multatus nudatúsq. abibat.*

Malim

Malim, *notatúsq; abibat.* Infrà.

Igitur Tribuni vt impediendæ rei nulla spes erat, de proferendo exercitu agere. eò magis quod & augures, &c. VIII.

Suspicor deleta voce leg. *de proferenda agere.* ex ipsa sententia. cùm, inquit, Tribuni impedire rem non possent; differre tamen tentabant. Proferre exercitum, Romanum non est.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS CORNELIO VALERIO.

POSTREMVM Ciceronem Lambini vidi, & in eo multa mutata; quædam, quòd nollem, addita. Libertas fortasse hæc visa est illi; mihi acerbitas. Nam quale est quod de optimo vno omnium quos Sol vidit Turnebo scribit, & quidem variis locis? quem disertè plagij accusat. Momordit hominem quòd Turnebus aliquammultis locis incurreret in easdem cōiecturas. vide quid commentus sit. Paginæ, inquit, Ciceronis mei madidæ & recentes à prelo deferebantur ad Turnebum. hinc illæ lacrimæ. O Iupiter, audis hæc? vt plagiarius sit Turnebus? non credam hoc sexcentis Lambinis. Et eamus, si vis, Lambine, ad iudices. pagina vna Turnebi lecta hominem absoluit: tibi periculum est à littera illa quam lex Memmia siue Remmia minatur. Sanè mi Valeri vellem abstinuisse eum ab istis: vellem & alibi in adfirmando paullò timidiorē. Post eum in Cicerone nō pauca notaui. videbis nunc ista. Academicorum lib. IV.

Turnebus liberè merito defensus.

Ciceronis correctio in Academ.

Vt enim vera videamus, quàm longè videbimus? Ego Catuli Cumanam ex hoc loco regionem video, Pompeianum non cerno. I.

Et tres aliæ in libris de Oratore. Emendo, *Catuli Cumanum ex hoc loco è regione video.* & sanè placet. Dissertatio ista habita fuit Baulis, & è regione oppositum erat Catuli Cumanum.

Lib. I. de Oratore.

II. *Sanè inquit. vellem non constituissem in Tusculanum me hodie venturum esse Lælio.*

Videor adgnoscere hic malam manum, & adhibuerim libens scalpellum, *vellem non constituissem in Tusculanum hodie Lælio.* cetera inserta à scholiaste sunt, cui ignotus elegans verbi Constituere vsus. Iuuenal. *Aut si constituit, solitóq. decentius exit.* & alibi, *Hic vbi nocturnæ Numa constituebat amicæ.*

Lib II. de Oratore, in Iocis.

III. *Cùm Q. Opimius Consularis qui adolescētulus malè audisset, festiuo homini Egilio, qui videretur esse mollior nec esset, dixisset: - Quid tu Ægilia mea? Quando ad me cum tua colu & lana venis?*

Nonius hunc locum laudans in voce Colus, legit, *Quid tu Decilla mea:* ita enim omnes eius libri. Vt dubium non sit quemcumque illum poëtam veterē, cuius is versus, scripsisse *Quid tud Egilia*, more antiquo, D. addita. Sic igitur & Cicero emendandus.

Ibidem.

IV. *Cùm ille se custodiæ caussa diceret in castris remansisse: non amo, inquit, nimium diligentes.*

Reponenda elegantior dictio, *se custodia diceret*, erasa voce, *caussa*, quæ merū glossema. Scriptū ita repperi in cod. Vaticano: Lambini etiam libro vno eadē scriptura insuit. miror sequi eum non potuisse. Similis illa corruptio Liuiana est, libro XXXV. extremo.

Liuius item correctus.

Et in Euripo Romani milites pauci castellum custodia caussa loci communiebant.

At tu lege, *custodia loci*, glossa reiecta.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS IOANNI RAMO, I. C.

IN Edicto Prætoris apud Vlpianum, l. III. De sepulc. violato mendum hærere puto.

SIQVIS IN SEPVLCRO DOLO MALO HABITAVERIT, AEDIFICIVMVE ALIVD, QVAMQVE SEPVLCRI CAVSSA FACTVM SIT, HABVERIT, IN EVM IVDICIVM DABO. *In Pandectis loci duo.*

Ita enim Florentina lectio cōcipitur, ex qua restituo, QVAMDE SEPVLCRI CAVSSA. Quamde, antiqui, pro Quàm. nec est absurdum Prætorem ea voce vsum quàm, non dicam Ennius *-muro fretus magis quamde manus vi*, sed etiam Lucretius vsurpare sustinuit *Clarus ob obscuram linguam magis inter inanes Quamde grauis Graios.* *Antiqua vox Quamde.*

Eadem lege §. Aduersus.

Aduersus eos qui cadauera spoliant præsides seuerius interuenire; maximè si manu armata aggrediantur.

A veteri ratione scribēdi facilis restitutio, *Præsid' est*, siue *Præsidis est:* ne alij se vltrà torqueant vocibus contra libros inculcādis. Tu vir clarissime iudicabis.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO, V. C.

IMMENSVM tibi, Pythœe, Petronius debet: liceat & mihi, si fas est, venire in partem nominis tui. Binas in eo maculas videbar posse eluere: primā in Querela Encolpij: *In Petronio Arbitro duæ maculæ.*

Ergo

I. *Ergo me non ruina terra potuit haurire? non iratum etiam innocentibus mare aufugi? Iudicium harenæ imposui, hospitem occidi, vt inter audaciæ nomina mendicus exsul in diuersorio Græcæ vrbis iacerem.*

Lego enim, *non iratum etiam innocentibus mare? Aufugi iudicium, harenæ imposui.* Tangit præteritas suas historias. iudicium intellegit de adulterio, quia vxorẽ Lychæ corruperat: arenę imposuit, quia damnatus ad ferrum nescio qua fortuita ruina terræ euasit. de quo antea, *Non taces gladiator obscœne, quem de * ruina harena dimisit?* & fortasse locus iste integer est, & tolli potest defectus nota. certè ad hanc terræ ruinam etiam illa pertinent, *Ergo me non ruina terra potuit haurire?* Sed nos diuinamus: exstaret illa pars Petronij, rem sciremus. Ibidem.

II. *Et quis hanc mihi solitudinem imposuit? adolescens omni libidine impurus, & sua quoque confessione dignus exilio: stupro liber, stupro ingenuus, cuius anni ad tesseram venierunt, quem tanquam puellã conduxit, etiam qui virum putauit. Quid? ille altero die qui tanquam togæ virilis stolam sumpsit, qui ne vir esset, a matre persuasus est.*

Non negabis verum esse, *Quid ille alter ô dij? qui tanquam.* de duobus querela est, Ascylto & Gytone.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS ÆGIDIO VLIEGERIO.

AMo curam & industriam tuam in discipulis informandis. Mihi crede, qui tales istos è primaria nobilitate adolescentes ad rectam doctrinæ viã ducit, non solùm de ipsis bene meretur, sed de vniuerso genere humano. Nam ex hoc quasi seminario deligun-

deliguntur, qui olim vrbes, prouincias, regna admi-nistrent. Atqui administratio sine prudentia esse non potest, nec prudentia sine doctrina. Sed in primis velim eos frequentes esse in historia, nunc quidem in Liuio, posterius in Sallustio, Tacito. quos à prudentia ciuili & præceptis fateri debemus Liuio esse instructiores: sed huic ętati minimè aptos propter astrictam breuitatem. Subnotabam nuper hæc è Liuij libro XXXIX. de M. Catone. *Liuij quattuor loci auxilio libri emendati.*

Hunc sicut omni vita, ita tum petentem premebat nobilitas, consenserántque præter L. Flaccum, qui collega in consulatu fuerat, candidati omnes ad deijciendum honore eum. I.

Lectio scripta præfert, *ita tum præsentem premebat nobilitas cogerant à populo præter L. Flaccum.* longè sanè diuersa à vulgo. Emendo, *ita tum prensantem premebat nobilitas, coierántque præter.* Nam Prensare & Coire propria huius rei verba. At illud, *à populo*, quid fuerit, nulla vi extrico. Infrà.

Eum puerum per lasciuiã cùm cauillaretur, exprobrare Consuli persæpe solitum, quod sub ipsum spectaculum gladiatorum abductus ab Roma esset vt obsequium amatori iactaret. II.

Ex meo cod. scribo, *amatori venditaret.*

Posterius.

Extremo prioris anni comitia auguris creandi habita erant. in demortui Cn. Cornelij Lentuli locum creatus erat Sp. Posthumius Albinus. III.

Vetus alio ordine, aliis verbis, *comitia habita erant in mortui Cn. Corneli in loco auguris sufficienter creatus Sp. Posthumius.* vnde eruo hanc lectionem, *Comitia habita erant in mortui Cn. Cornelij Lentuli locum auguris sufficiendi. creatus Sp. Posth.* reliqua in Liuio,

Liuio, Glossæ. Infrà, de morte Annibalis.

IV. *Nec magnam nec memorabilem ex inermi proditóque Flamininus victoriam feret. mores quidem populi Ro. quantum mutauerit, vel hic dies argumento erit.*

Rectè vetus, *quantum mutauerint*. dixit enim παθητικῶς. vt Varro, *Prosodia reliqua non mutant*.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

ALIVS scriptor in aliam rem vtilis. E Spartiano, Lampridio, Capitolino, Vulcatio, & illis quasi partium secundarum historicis, eloquentiæ nō multum; rerum & morum veterum immensam copiam est haurire. Qua fini dum lego, & in moribus & in verbis quædam notaui, quæ facio, doctissime Pighi, iudicij tui.

Spartianus in Antonino Caracalla.

In Spartiano mendum apertum.

Et cùm Germanos subegisset, Germanicum se appellauit vel ioco vel serio, vt erat stultus & demens. asserens si Lucanos vicisset, Lucanicum se appellandū.

Facilè video Germanici nomen hic non esse germanum. Nam ex tota narratione apparet Spartianum de ridiculo aliquo & insitato cognomine sensisse. atqui Germanicum nomen nec leue illis temporibus nec ridiculū. Quid? quod ipse Spartianus eam scripturam refellit post aliquot lineas, *Datis ad Senatū post victoriam litteris, Parthicus est appellatus. nam Germanici nomen patre viuo fuerat consecutus.* vides? si patre viuo appellatus Germanicus, quomodo constat illa prior narratio, vt tunc demum? Vitium ergo aperui, medicinam nullus video: & à te eam Spartianus

nus expectat. Quod in Lucanici nomine ridet, non est mirum: propter nomen vulgatum Lucanicæ. Martialis, *Filia Picenæ venio Lucanica porcæ, Pultibus hinc niveis grata corona datur.*

Idem in Seuero. — *Idem scriptor correctus.*

Huius dictum est Cum ex humili per litterarum & militiæ officia ad imperium pluribus gradibus fortuna duxisset, Omnia, inquit, fui, & nihil expedit. Periit Eboraci in Britannia.

Mihi videtur dictum sic concipiendum, *Omnia fui, & nihil. Expeditione periit.* ita emendo, vel, *Ex pedibus.* Vtraque lectio apta historiæ.

Lampridius in Alagabalo. — *Et Lampridius.*

Ad præfecturam Prætorij saltatorem qui histrioniã Romæ fecerat, adsciuit: Præfectum vigilum, Gordiũ aurigam fecit: Præfectum annonæ, Claudiũ Censorẽ.

Lego, *Claudium tonsorem.*

Iulius Capitolinus in Pertinace. — *Et Iulius Capitolinus.*

Ipse præterea Cornificiam infamissimè dicitur dilexisse: libertos aulicos vehementissimè compressit. vnde grande quoque odium contraxit.

Puto scrib. *insanissimè dilexit* id valet, vsque ad insaniam; & quód sequitur, *vehementissimè*, glossa est istius, ergo deleatur.

Idem in Galienis duobus.

Carpenta cum mimis & omni genere histrionum: pugiles sacculis, non veritate pugilantes.

Aldina editio, *pugiles fasculis.* scribo, *baculis*, & intellegit Rudes gladiatorum.

Vulcatius Gallicanus in Auidio Cassio.

Enumerauit deinde omnes Principes qui occisi essent, habuisse caussas quibus mererentur occidi: nec quemquam facilè bonum vel victum à Tyranno, vel occisum,

occisum. dicens meruisse Neronem, debuisse Caligulam, Othonem & Vitellium nec imperare voluisse. Nam de Pertinace & Galba paria sentiebat, cùm diceret in Imperatore auaritiam esse acerbissimum malum.

Quàm ridiculum quod hic legimus de Pertinace? Nam dicútur ista ab Antonino cui Cōmodus filius fuit. Atqui Pertinax Commodo successit. Quî fieri igitur potest, vt de eo tanquam interfecto Antoninus loquatur, qui nōdum per somnium Imperator erat? quique multis annis Antonino superuixerit? An memoriæ error Vulcatij est? an glossa nebulonis? Si Vulcatij, culpa sanè lata, vt Ic. ti. loquuntur: si glossographi, non noua. Hac de re Petrum Diuæum monuisse me fateri debeo.

In Vulcatio turpis error temporum.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS FRANCISCO RAPHLENGIO.

De Cælesti, quod proprium Africæ numē fuit, multa studiosè & eruditè Petrus Pythœus monuit. quis deus, quæ dea fuerit, non addit. Ego arbitror Iunonem fuisse, quæ semper vnicè culta Carthagini, duce eius sententiæ Appuleio lib. VI. de Asino. *Magni Iouis germana & coniuga, siue tu Sami, quæ querulo partu tuo vagitúque gloriatur, tenes vetusta delubra: siue celsæ Carthaginis, quæ te virginem vectura leonis cælo commeantē percolit, beatas sedes frequentas.* Hæc virgo cælo commeans hauddubiè Cælestis est, & illa nominis caussa. Pingebatur leoni insidens. & hæc fortasse caussa cur D. Ambrosius aduersus Symmachum eā Cybelen esse crediderit in his verbi: *Vnde igitur exemplum, quòd currus suos simulato*

Cælestis quæ dea?

Appuleius explicatus.

Almonis

Almonis in flumine lauat Cybele? vnde Phrygij vates, & semper inuisa Romanis non æqua Carthaginis numina? quam Cælestem, Afri, Mithram Persæ, plerique Venerem colunt pro diuersitate nominis non pro numinis varietate. quanquam & ad Iunonem referri possint. Hæc est illa Cælestis, quam Antoninus deo suo Alagabalo nuptum dedit, diligentérque id notandum in Xiphilino; καὶ γυναῖκα, τὸ γελοιότατον, ἐλιογαβάλῳ ἐμνήστευσε, καθάπερ καὶ γάμου παίδων τε δεομένῳ. καὶ, ἔδει γὰρ μήτε πενιχρὰν μήτε δυσγενῆ τινὰ εἶναι αὐτήν, τὴν Οὐρανίαν τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπελέξατο, καὶ ἐκεῖθέν τε αὐτὴν μετεπέμψατο καὶ ἐς τὸ παλάτιον καθίδρυσεν. Vbi Vraniam Dio vertit, quam Latini Cælestem. *Et Dionis abbreuiator.*

EPIST. XXIIII.

I. LIPSIVS NICOLAO STVRIONI.

FREQVENS antiquis fuit genus illud loquendi, *Claris maioribus, quàm vetustis.* Tacit. *Tacita mulier est bona, quàm loquens.* Plautus, & similia, in quibus Potius aut tale aliud intelligimus. Restituo idem in duobus Liuij locis.

Libro XXII.

Quia ea regio præsentis erat copiæ, non perpetuæ, arbusta vineæq; & consita omnia magis amœnis quàm necessariis fructibus. *In Liuio bonum genus dicendi repositum.*

Abest à veteri, *magis.* optimè.

Libro XXIX. in oratione Scipionis.

Sed illum potius ego traham, quàm ille me retineat; in sua terra cogam pugnare, & Carthago potius præmium victoriæ erit, quàm semiruta Brutiorum castella.

Idem, *& Carthago præmium.* altera voce omissa.

Libro xxiv. de occiso Hieronymo.

Et coniectura quædam.

Ex Principibus vnus, nomine Polyneus, concionem & liberam & moderatam habuit. Seruitudinis indignitatisque expertos homines, aduersus notum malum irritatos esse.

Suspecta in Liuio vox Seruitudinis. quanquã Festus notet, *Eritudo, vt seruitudo*, sic enim legendum. Vetus lectio *Seruitutidius*. diuinabam, *Seruitij tidinus indignitatésque*. siue, Tædium.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

PENDEO animi in euentu istarum rerum. quæ turbæ, quàm subitò natæ sint, vides. Non paruis de rebus, sed vtrum Belgica sit Belgica, *Iam specimen specitur, iam certamen cernitur.* Sed hæc fortasse deus aliquis à machina componet, vt loquuntur Græci: nos, si fieri potest, maneamus in litteris. Taciti locum lib. III. Annalium;

Populi nomen Tacito redditum.

Cælaletæ, Odrusæq; & alij, validæ nationes arma cepere, ducibus diuersis & paribus inter se per ignobilitatem.

corruptum iam olim monui. nunc repperisse etiam videor emendationem. Nam lego, *Odrusæq; & Astij.* Astios inter Thracũ populos Liuius recenset, & coniungit cum Cæletis. (sic enim & in Tacito scribendum, non Cælaletis, docui) lib. XXXVIII. *Itaq. cùm per saltum iret, Thracum decem haud amplius millia ex quattuor populis, Astij & Cæni & Maduateni, & Cæletæ ad ipsas angustias viãm circumsederunt.* Quos Liuius Cænos appellat, in Plinio Cænici leguntur.

EPIST.

EPIST. XXV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

QVÆ in Afranio comico notaui, mitto. Apud Nonium, in Superbiter. *Afranius corruptim emendatus.*

Afran: Purgamento. Illa superbiter imperat.

Non aliâs mentio fabulæ Purgamenti, nec arbitror scripsisse Afranium. Legerim potius, *Afran. Priuig: Amanti illa.* (.1. Priuignus Afranij sæpe laudatur. I.

In Derepente.

Afran. Vbi derepente cum velis, facias lutum. Idem Homine. Atque ille derepente in iumentum exsilit, Contendit oculos derepente abit calo.

Primo versu scribo, *facias lucrũ.* in sequentibus malè cooluerunt bina Afranij exempla. Tu diuide sic, *in iumentum exsilit. Idem. Contendit o. d. abit celox.* II.

Celox enim leg. de naui, non, cælo, suadente sententia & versu. III.

In Inaudire.

Afran: Diuortio. Nonis dictis quaso ne ille inaudiat.

Lego, *Nobis dictes quaso.* perspicuè verum. IV.

In Dicere.

Afran: Vopisco. Igitur quiescet, quoniam inter nos nuptiæ sunt dictæ, pareas istis verbis si placet. Idem. De rustico nescio cui vicino suo perpauperi cui dicat dotis paullulum.

Diuisim scribo, *quiesce, & quoniam:* item, *parcas,* non Pareas. &, *Det rustico.* V.

In Speratum.

Afran: Fratriis. Curre & nuncia venire & mecum speratum adduce. Videat puellam, curent, confirment iube.

VI. Numeros & lectionem repono,-*curre,& nuncia Venire me,& meum speratum adducere. Vide vt puellã curent.* In Implicare.

Afran: Brundis. In parte inferiore hic implicabatur caput fateor.

VII. Corrige, *huic. implicabatur caput fasceo.* Vale vale suauissime Victor.

EPIST. XXVI.

I. LIPSIVS LECTORI.

Conclusio operis.

HAVE mi Lector,quisquis es. Finem facio scribendi priusquam peruenerim ad destinatam metam:nec miraberis, si dispicies hunc motum patriæ nostræ, qui sanè motus nescio quo fato incurrere amant extremis laboribus meis. Sed siue placui, satis sunt ista: siue displicui, nimia. Non excusabo in scribendo breuitatem. nam ea,me iudice, propria est materiæ huius. An in syllabis corrigendis,aut litteris commutandis periodos adhibeam, & illum ambitũ Ciceronianæ orationis? verba verbis paria, & quasi dimensa coner reddere? Hoc quidem, vt Lucretius solet concludere, Desipere est. Qui aberrauit ab itinere,quærit compendio ad viam duci,non per amœna loca circumagi: idem in hoc scribendi genere est necessario potius,quàm pulcro. At in verbis fui, quã debui, antiquior. iam enim is sermo aures meas tetigit. & Plautum, inquiunt, potius sapit quàm Ciceronem. Vtinam verum dicerent! nam hoc volui. Epistolas scio me scribere,non Orationes:quas cùm vsus feret, inueniam fortasse qui non minus commodè scribat quàm ipsi. At epistolæ familiares, siue verba, siue iocos spectes, quid aliud sunt quàm exé-

plar

plar comici ſermonis? Inter Comicos autem quis melior Plauto? Itaque

Quod illi maledictum eſſe exiſtumant,
Eam laudem duco maximam, cùm illum exprimo
Qui vobis vniuerſis & doctis placet.

Ille enim ſcriptor eſt qui puritatem, qui proprietatẽ ſermonis ſuppeditet: ille qui vrbanitatem, iocos, ſales & eam Atticorum Venerem ſufficiat, quam fruſtrà in reliquo Latio quæras. An vocant me ad illorũ exemplum, qui omnes epiſtolas ſuas vno modo ſcribunt? Rideant, doleant; ioca, ſeria tractent; doctos, indoctos compellent: idem vbique tenor eſt, eadem lentitudo? Non ſequor. Meæ verò epiſtolæ & facetum aliquid habeant, & eruditum, & remotum à captu vulgi, & quod ſæpius repetitum placeat. In quo omine, mi Lector, deſino.

FINIS.

FRAN-

FRANCISCI MODII ELEGIA
AD IVSTVM LIPSIVM.

MENS animi iactata velut ratis, æquora venti
Dum turbant; membris denegat officium.
Nec potis est doctis desueta sororibus, olim
Quæ mage grata aliis numina numinibus,
Promere verbum vllum, quod sit memorabile, vel quod
Sit dignum à sera posteritate legi.
Anxia sed patriæ casu infelicis, in vno hoc
Consumit vitæ tempus inane suæ.
Longè sunt studia & studiorum præses Apollo, &
Quidquid Bellonæ non facit ingenio.
Armorum strepitu & vario clangore tubarum
Personat exoriens occiduúsque dies.
Cædem omnes bellúmque volunt. pax vndique pulsa
Frustra vbi consistat quærit in orbe locum.
Miles agit prædas, totísque incendia campis
Excitat, agrorum diripiuntur opes.
Exsul, inops, operæ quondam bona turba colonorum
Ignoto dubium cingitur ense latus.
Expugnatæ vrbes quæcumque licentia & excors
Dictat vesani militis ira, ferunt.
Sacra, profana hostes iuxta rapiúntque trahúntque,
Nil templis prodest relligio aut pietas.
Virginitas intacta diu seruata puellis
Eripitur, miserorum ante parentum oculos.
Mater anus, natæ officium leue exhibet, ipse
Cogitur vxoris leno vir esse suæ.
Quæ tamen vt parui fiant, quia parua putantur,
Quis bonus in reliqua vi scelerum taceat?
Matrum quis ferat infantes ante ora necatos,
Tótque senes fato non periisse suo?
Quis, quæ prætereo, tot facta immania? prosit
Quæ memorare nihil, & memorare piget?
Non ego. & hæc interdum mens incerta futuri
Pendet: nulli alij est apta ministerio.
Quanto tu melius LIPSI, bella inter & enses,
Plus etiam solito qui inuigilas studiis.
Non, quòd non patriæ instanti moueare ruina,
Nam quem non moueat dulce solum patriæ?
Sed quod ei prodesse nihil priuata bonorum
Consilia, at ventis ludibrio esse, vides.

Ergo

Ergo inter Musas, cærúmque ante omnia Phœbum
Ducis pangendis tempora carminibus.
Carminibus sua quæ doctus putet esse Catullus,
Iuret Romanus quæ sua Callimachus.
Aut membra affecta in prisci scriptoribus æuî
Ingenij sanas dexteritate tui.
Hinc loca tot Liui, loca tot Ciceronis, Agelli,
Plauti, Varronis, Pacuuij, Taciti;
Marcelli, Festi, tibi se debere salutem
Clamant obductis integra vulneribus.
Te patrem, te patronum haud inuita fatentur
Iactántque auxilij se bonitate tui.
Non tineas blattásue dehinc non menda verentur,
Omnia te credunt sospite tuta sibi.
Nec frustra credunt, testes sunt quinque libelli,
Doctrinæ antiquæ re mage quàm titulo,
In lucem emissi nuper, curante Minerua,
Et placiti cuius, cui modò & ipsa placet.
Testes tot monumenta emissa prioribus annis,
Testes quæ Phœbo nunc faciente paris.
Hos libros dico. quis nomen epistola, mendæ
Scriptorum innumeræ materiem dederunt.
Libros! sed quid opus longum deducere versum?
Ipsi se populis vtilitate probant.
Vtilitate inquam, & lecto sermone, quod vnum,
Vt commendentur non aliunde, sat est.
Vidi qui magnas magno conamine nugas
Diceret, at dictis rêsque salêsque aberant.
Vidi verboso ingentem qui carmine librum
Texeret, at verbis non nisi verba dabat.
Solus tu LIPSI *sic iucundo vtile misces,*
Cuncta loqui Phœbo vt te præeunte putem.
Ergo ni sophia & virtus sunt nomen inane,
Te quoque non vnquam fama tacebit anus.
Sed si certa sui facti stat gratia cuique,
Laudabit seclis innumerabilibus.

Iusti Lipsij Epistolicas quæstiones admisi, vt typis excudantur. An. LXXVI, XIII. Iulij.

Ioh. Molanus, Censor.